

Forsknings samarbeidet Norge-EU Årsrapport 2012

Deltakelse i EUs 7. rammeprogram
– resultater, erfaringer og tiltak

Internasjonalt
EUs 7. rammeprogram

Forskningssamarbeidet Norge-EU

Årsrapport 2012

Deltakelse i EUs 7. rammeprogram – resultater, erfaringer og tiltak

© Norges forskningsråd 2013

Norges forskningsråd
Postboks 2700 St. Hanshaugen
0131 OSLO
Telefon: 22 03 70 00
Telefaks: 22 03 70 01
bibliotek@forskningsradet.no
www.forskningsradet.no/

Publikasjonen kan bestilles via internett:
www.forskningsradet.no/publikasjoner

eller grønt nummer telefaks: 800 83 001

Grafisk design omslag: Design et cetera AS
Trykk: 07 Gruppen
Opplag: 400

Oslo, mai 2013
ISBN 978-82-12-03198-2 (trykksak)
ISBN 978-82-12-03199-9 (pdf)

Forord

Forskningsrådet presenterer her en ny årsrapport for forskningssamarbeidet mellom Norge og EU. Rapportens innhold er oppmuntrende for alle som er opptatt av internasjonalt forskningssamarbeid.

Norge har deltatt i alle EUs rammeprogrammer for forskning siden 1994. Dette har vært den viktigste internasjonale samarbeidsarenaen for norske forskere. At deltakelsen er viktig, understrekes av Regjeringens mest sentrale politiske dokument på feltet – den nye Forskningsmeldingen «Lange linjer – kunnskap gir muligheter», der det heter at «EUs rammeprogrammer for forskning er vårt fremste virkemiddel for å stimulere til internasjonalt forskningssamarbeid».

Norske forskere deltar nå i om lag 1 200 prosjekter bare i FP7 isolert, i tillegg til cirka 130 prosjekter i utlysninger knyttet opp mot FP7 («randsonaktiviteter»). Totalt i perioden er Norges deltakelse finansiert med over 4,7 mrd. kroner.

Selv om vi er med i mye, mener vi at antallet norske søknader fortsatt er for lavt. Forskningsrådet arbeider målrettet for å øke interessen og deltakelsen fra norske bedrifter og forskningsinstitusjoner. Vi slutter oss ellers til Forskningsmeldingens budskap om at norske forskeres deltakelse er viktig i seg selv. Gjennom deltakelsen får norske forskningsmiljøer tilgang og eierskap til prosjekter som er verdt mange ganger den andelen miljøene har av budsjettet.

Forskningsrådet vil i tiden framover arbeide for å få til bedre samspill mellom nasjonal og internasjonal aktivitet. EUs rammeprogram må ses som en integrert del av den nasjonale forskningsfinansieringen. Forskningsrådets programmer og aktiviteter, særlig på prioriterte områder for Norge, vil få særlige oppgaver med stimulering, samspill og arbeidsdeling opp mot EU deltakelsen.

Forskningsrådet, i tett samarbeid med Kunnskapsdepartementet, vil tilrettelegge best mulig for at norske forskere og næringsaktørers deltakelse skal øke fremover. Dialoger med FoU-miljøene, næringslivsorganisasjonene og de øvrige departementene blir derfor viktig i dette siste året av FP7.

Oslo, april 2013

Arvid Hallén
adm.direktør

Innhold

1	INNLEDNING	3
1.1	Rapportens omfang.....	3
1.2	Metode og data.....	3
2	FoU-SAMARBEIDET I EUs 7. RAMMEPROGRAM	5
2.1	EUs 7.rammeprogram (FP7).....	5
2.2	Randsoner med egne utlysninger for implementering av EUs 7.rammeprogram.....	6
3	RESULTATER OG ERFARINGER	13
3.1	Totalt samlede resultater fra norsk deltakelse i FP7.....	13
3.1.1	Status prosjektsøknader, koordinatorene, deltakelser med sektorfordeling, SMB-deltakelse og samarbeidsland i FP7.....	13
3.1.2	Finansielle resultater i FP7 og tilhørende randsoneaktiviteter.....	18
3.2	Resultater fra norsk deltakelse i de enkelte programmene i FP7 og randsoneaktiviteter.....	21
3.2.1	COOPERATION.....	22
3.2.2	IDEAS.....	87
3.2.3	PEOPLE.....	91
3.2.4	CAPACITIES.....	97
3.2.5	JOINT RESEARCH CENTRE (JRC).....	118
3.2.6	EURATOM.....	119
4	ØVRIGE TILTAK	121
4.1	Informasjon og veiledning.....	121
4.2	Prosjektetableringsstøtte (PES).....	122
4.3	Forskningsrådets internasjonale kontor i Brussel.....	124
4.4	Nasjonale eksperter.....	125
4.5	Møteplasser.....	126
4.6	Representasjon og dialog.....	126
4.7	Analyse og rapportering.....	127
5	ANALYSE AV DEN NORSKE DELTAKELSEN I EUs 7. RAMMEPROGRAM MOT PRIORITERINGENE I DEN NORSKE FORSKNINGSMELDINGEN	128
5.1	De ni forskningspolitiske målområdene.....	128
	VEDLEGG	135
	Vedlegg 1: Begreps- og indikatordefinisjoner.....	135
	Vedlegg 2: Forkortelser.....	138
	Vedlegg 3: Aktører i sektorgruppene.....	140
	Vedlegg 4: Figurer og tabeller.....	144

Sammendrag

Når EUs 7. rammeprogram (FP7) går inn i sitt siste år har Norge foreløpig deltatt, eller deltar, i 1 183 prosjekter. Norske aktører er med i godt over seks prosent av alle prosjekter som finansieres. I tillegg deltar vi i ytterligere 131 prosjekter innenfor aktiviteter i randsonen¹ til FP7.

Norge har hatt et godt år i 2012. Alt tyder derfor på at det omfattende mobiliseringsarbeidet, som ble gjort i forkant av de siste store FP7-utlysningene, har gitt uttelling. EU-midlene som Norge har hentet ut via sin deltakelse i FP7, med randseaktiviteter, har økt betydelig det siste året og beløper seg nå til over 4,7 mrd. kroner. Både høye budsjetter, så vel som gode resultater for norske miljøer, har medvirket til det.

Etter hvert som norske miljøer får mer erfaring, blir også søknadene bedre. I underkant av hver fjerde søknad med norsk deltakelse har fått finansiering så langt. Dette er nesten fire prosentpoeng høyere enn snittet for alle deltakerlandene, og kvaliteten på de norske søknadene har dermed styrket seg det siste året.

Tema:

Våre forskningsmiljøer og bedrifter hevder seg godt på flere felter. Norge er sterk på miljø- og klimaforskning, noe som gjenspeiles godt i rammeprogrammet. Gjennom hele FP7 har Norges uttelling vært spesielt god innenfor miljø- og klimaprogrammet, Environment (including Climate Change), og resultatene har styrket seg ytterlig i løpet av 2012. Både volum og kvalitet på søknadene med norsk deltakelse i Environment-programmet er svært høy, og norske miljøer er representert i mer enn hvert fjerde innstilte prosjekt ved utgangen av 2012. Den norske suksessen innen Environment er sammenfallende med den nasjonale satsingen på tilsvarende områder. Også innenfor andre delprogrammer har Norge gjort det godt. Ett av disse programmene er programmet for sikkerhetsforskning, Security. Der kan Norge vise til svært positive resultater, med både høy representasjon og svært høy kvalitet på sine søknader.

For øvrig har 2012 vært et spesielt godt år for Norge innenfor programmene Transport og NMP (nanovitenskap, nanoteknologi, nye materialer og ny produksjonsteknologi), hvor både representasjonen og kvaliteten på søknadene fra norske miljøer har styrket seg merkbart. I Transport-programmet har mer enn halvparten av alle søknadene med norsk deltakelse blitt innstilt for finansiering det siste året, og uttellingen har vært god både innenfor sjø- og landtransport. Samtidig mottok vi svært gode resultater i 2012 fra en 2011-utlysning i ICT (informasjons- og kommunikasjonsteknologi). Det er gledelig å notere seg at norske miljøer endelig lyktes godt i en utlysning innenfor ICT, da Norge har hatt svake resultater i dette programmet gjennom hele FP7. En sterk innsats førte til norske resultater langt over snittet for alle deltakerlandene i denne utlysningen.

Noen hovedtrekk ved den norske deltakelsen:

Selv om instituttene har tapt et par andeler til andre sektorgrupper i løpet av 2012, så står de fortsatt bak majoriteten av de norske deltakelsene (35 prosent) og mottar det meste av EU-støtten som går til Norge (41 prosent).

Det har vært et sterkt fokus på deltakelsen fra de små- og mellomstore bedriftene (SMB-er) de siste årene. EU har en målsetting om at 15 prosent av all EU-støtte i Cooperation-delen av FP7 skal gå til SMB-ene. Denne målsettingen er oppnådd totalt sett, mens Norge sliter med å klare det

¹ Randsonbegrepet referer til fellesprogrammer der Europa Kommissjonen samfinansierer programmer i samarbeid med industrien, eller medlemsland og assosierte land (som Norge). For nærmere forklaring, se kapittel 2.2, side 7.

samme. De norske SMB-enes andel av all norsk EU-støtte i Cooperation er så langt på bare 11,6 prosent. Andelen varierer imidlertid fra program til program, og i Transport-, ICT- og BIO-programmene har Norge nådd målsettingen.

Det er forskningsinstitusjonene i Sør-Trøndelag fylke, med SINTEF i spissen, som har hentet tilbake mest midler fra FP7. Deretter følger institusjonene fra Oslo. Til sammen har disse to fylkene innhentet rundt 60 prosent av alle midlene som har gått til Norge så langt.

Det norske samarbeidet med andre land innenfor FP7 favner bredt, og vi samarbeider med rundt tre firedeler av alle de potensielle landene. I volum samarbeider vi aller mest med de fem store nasjonene i rammeprogrammet; Storbritannia, Tyskland, Frankrike, Italia og Spania. Hvis vi derimot vektet vår deltakelse mot folketallet i de ulike landene, faller disse landene langt ned på listen. Da er det våre nordiske naboer, Irland og noen andre mindre land vi samarbeider mest med.

Randsoneaktiviteter:

Det har også i 2012 vært utlysninger i randsoneaktiviteter, som får deler av sin finansiering fra rammeprogrammet. Randsoneaktivitetene kommer blant annet til uttrykk gjennom Joint Technology Initiatives (JTI), og egne samarbeidsprogrammer som er hjemlet i Lisboa-traktatens artikkel 185. Beløpet Norge har mottatt fra FP7 via disse utlysningene har fordoblet seg i løpet av 2012, og er nå estimert til rundt 544 mill. kroner. Det skyldes i hovedsak at bedriften Kongsberg Satellite Services AS (KSAT) alene hentet inn i underkant av 200 mill. kroner i 2012, via en kontrakt knyttet til bakkestasjonsnettverk i aktiviteten GMES Space Component.

Norsk deltakelse i FP7 og prioriteringene i forskningsmeldingen:

Med bakgrunn i resultatene fra Norges deltakelse i EUs FP7, i felles programmene (JPI-ene), ansees sammenhengen mellom de nasjonale forskningsprioriteringene og det internasjonale forskningssamarbeid for å være god. Alle delprogrammene i FP7 har hovedformål som faller inn under to, eller flere, av den norske forskningsmeldingens prioriterte områder. Ut over internasjonalisering er den norske innsatsen i FP7 høyest innenfor målområdene *Et velfungerende forskningssystem*, *Næringsrelevant forskning på strategiske områder* og *Høy kvalitet i forskningen*. Også innenfor målområdet *Globale utfordringer* har de norske miljøene hentet inn betydelig EU-støtte.

1 INNLEDNING

1.1 Rapportens omfang

Årsrapporten for forskningssamarbeidet Norge - EU 2012 omfatter forskjellige sider knyttet til Norges deltakelse i EUs 7. rammeprogram (FP7). Den inneholder blant annet en beskrivelse av FoU-samarbeidet i EUs rammeprogram og tilliggende aktiviteter, resultater med tallmaterieell, beskrivelser av tiltak og komitéarbeid, en oversikt over Forskningsrådets innsats og aktiviteter knyttet til deltakelsen og også en kort porteføljeanalyse av den norske deltakelsen i rammeprogrammet mot prioriteringene i den norske forskningsmeldingen. Til slutt følger flere vedlegg med utfyllende informasjon.

Rapporten omfatter hovedsakelig aggregerte norske resultater fra de seks årene som FP7 har vart. Den omtaler både den norske innsatsen samlet sett, og pr. program. I tillegg til deltakelsen i rammeprogrammets egne programmer, så rapporteres det også på Norges deltakelse i randsoneaktivitetene til rammeprogrammet.

Totaltallene i denne årsrapporten omfatter resultater fra alle programmene i FP7. I tilsvarende årsrapporter for 2007, 2008 og 2009 holdt vi, av ulike årsaker, resultatene fra Ideas (ERC), People (MCA) og Euratom utenfor. Hovedårsaken til at vi de tre siste årene har inkludert disse resultatene, er et ønske om å rapportere i henhold til Kommisjonens rapporteringspraksis. Endringen betyr at totaltallene i denne rapporten ikke er direkte sammenlignbare med tilsvarende tall i de nevnte årsrapportene.

En liste over alle figurer og tabeller i rapporten følger i vedlegg 4.

1.2 Metode og data

Datakilde:

Med noen få unntak er E-Corda, EU Kommisjonens egen database for statistikk, datakilden for statistikken i denne rapporten. E-Corda opererer med en database for søknadsdata, og en for kontraktsdata. Denne rapporten omfatter hovedsakelig søknadsdataene. E-Corda ble sist oppdatert med nye data i november 2012.

Data fra utlysninger innenfor randsoneaktivitetene til FP7 finnes ikke i E-Corda. Rapporteringen av disse dataene har sin kilde i forskjellige dokumenter med evalueringsresultater, som er mottatt fra styringskomitéene til de ulike randsoneaktivitetene.

Begrensninger i datagrunnlaget:

Rapporten omfatter kun resultater fra gyldige søknader, det vil si de som er evaluert, og fra de søknadene som gikk videre til andre evalueringstrinn i tottrinnsprosessene. Det betyr at søknader med formelle feil, duplikater eller søknader som er trukket etter at de er sendt inn ikke er med i tallgrunnlaget. Det samme gjelder alle søknader som ble avslått i første evalueringstrinn i søknadsrunder med tottrinnsprosesser.

I E-Cordas søknadsdatabase ligger det finansielle data for prosjekter tilknyttet alle FP7-programmene med unntak av Marie Curie-programmet (MCA), hvor de finansielle dataene er ufullstendige. I kontraktsdatabasen derimot er alle finansielle data komplette, også for MCA-programmet. Norge mottar imidlertid ingen finansielle midler via sin deltakelse i Euratom-programmet, da det ikke omfattes av EØS-avtalen. Norge deltar allikevel innenfor strålevern, men uten å motta finansiell støtte. Som følge av dette inngår ikke Euratom-programmet i utregningen

av den norske returprosenten, samtidig som kontraktstallene brukes som grunnlag for MCA-programmet i den samme utregningen.

Detaljerte data fra E-Cordas søknadsdatabase er ikke offisielle, når de viser deltakerinstitusjonens identitet. Derfor har vi ikke mulighet til å liste opp resultater for de enkelte deltakerinstitusjonene. Dataene er imidlertid tilgjengelige for deltakerinstitusjonene til eget bruk, og oversikter over enkeltaktørers resultater kan fås ved henvendelse til Forskningsrådets internasjonale stab. Når det gjelder E-Cordas kontraktsdatabase, derimot, er alle dataene offisielle. Også disse resultatene kan fås ved henvendelse til Internasjonal stab.

Når det gjelder dataene for utlysninger innenfor randsoneaktivitetene har vi tidligere rapportert antall søknader og innstilte prosjekter i en egen tabell. Da vi opplever at det er til dels er svært vanskelig å få disse dataene fra de enkelte aktivitetenes administrative enheter, har vi valgt å kutte ut denne tabellen i årets rapport. Omtale av de finansielle midlene Norge har mottatt via randsoneaktivitetene følger imidlertid i kapittel 3.1.2.

Annet:

En liste over begreper og indikatorer, som benyttes ved rapportering av resultatene fra rammeprogrammet, følger i vedlegg 1.

De finansielle beløpene i rapportens tabeller vises i hovedsakelig i euro. Ved omtale nevnes som oftest også beløpene i kroner.

I denne årsrapporten er det brukt en kurs på 7,5 kroner ved omregning fra euro til norske kroner, mot tidligere 8,0 kroner.

2 FoU-SAMARBEIDET I EUs 7. RAMMEPROGRAM

EUs 7. rammeprogram (FP7) har gradvis utviklet seg fra å være et ordinært rammeprogram til også å omfatte en rekke ulike randsoneaktiviteter. Selve rammeprogrammet, og de tilhørende randsoneaktivitetene, omtales i dette kapitlet.

2.1 EUs 7. rammeprogram (FP7)

EUs FP7 for forskning og teknologisk utvikling, som løper over syv år (2007-2013), har ambisjoner om å forene forskningspolitikk og forskningsfinansiering samt å bygge sterke relasjoner mellom de mest fremtredende miljøene i Europa. Målet er å styrke Europas stilling som ledende forskningsregion, og å fremme europeisk konkurransevne, i et stadig mer konkurransedrevet globalt kunnskapssamfunn. Dette griper inn i norsk forskning på en langt mer omfattende måte enn tidligere. Flere aktører er blitt involvert, og konsekvensene for struktureringen og internasjonaliseringen av norsk forskning er større. Prosjektsøknadene har så langt samlet forskere og deltakerinstitusjoner fra rundt 200 forskjellige land, og sammen er de med på å styrke Europas konkurransevne.

Norge har deltatt i EUs rammeprogrammer for forskning og teknologisk utvikling siden begynnelsen av det fjerde rammeprogrammet i 1994. Deltakelsen er nedfelt i EØS-avtalen, som gjør at Norge deltar på linje med de andre 41 landene i dette FoU-samarbeidet (27 medlemsland og 14 assosierte land). EØS-landenes kontingent til rammeprogrammet regnes ut etter en andel av BNP, og Norges kontingent endres i takt med endringer i EFTAs BNP i forhold til EU-landenes BNP. Norsk økonomi går bra i motsetning til flere av de andre europeiske landenes, noe som betyr at Norges andel av de årlige utbetalingene i FP7 er økende. Den totale norske kontingenten for hele FP7 anslås nå til cirka 10 mrd. kroner, basert på en gjennomsnittlig norsk andel av de årlige FP7-utbetalingene på rundt 2,5 prosent i perioden 2007-2018.

Rammeprogrammene er EUs viktigste finansielle redskap for å støtte forskning og utviklingsaktiviteter i Europa. Konkurransarenaen er åpen, og alle land som står på FN's liste kan delta. Det er imidlertid kun EUs medlemsland og land med særavtaler som mottar EU-finansiering via rammeprogrammet. Tyngdepunktet i FP7 ligger på konsortier av europeiske partnere, samarbeide over grenser, samordning, fleksibilitet og fremragende forskning. FP7 er formet for å støtte et bredt spekter av deltakere; fra universiteter, offentlige myndigheter og småbedrifter til forskere i utviklingsland.

Forskningsmidlene fra FP7 blir administrert via følgende fem særprogram: 1) Samarbeid - Cooperation (ti store programmer pluss ERA-NET hvis formål er koordinering av forskningsaktiviteter); 2) Ideer - Ideas (grensesprengende forskning); Mennesker – People (forskermobilitet og karriereutvikling); 3) Kapasitet – Capacities (seks kapasitetsfremmende aktiviteter); og 5) EUs felles forskningssenter – Joint Research Centre. To særprogrammer (Euratom) for atomforskning omfattes ikke av EØS-avtalen, men Norge deltar allikevel i det ene innenfor strålevern.

Opprinnelig er det totale budsjettet for FP7 på 50,5 mrd. euro, fordelt på særprogrammer og programmer slik som vist nedenfor. I løpet av 2012 har imidlertid Kommisjonen meddelt at budsjettet vil kunne bli redusert med rundt 2 mrd. euro. Det aller meste av dette vil komme til reduksjon innenfor de tematiske programmene i Cooperation, som mottar nesten to tredjedeler av budsjettmidlene.

Fordelingen av det opprinnelige FP7-budsjettet på de ulike programmene i FP7 vises nedenfor.

		Budsjett i mrd. euro	Budsjett i % av total
I - Cooperation		32 292	64 %
1) Health	HEALTH	6 050	12 %
2) Food, Agriculture and Fisheries, and Biotechnology	BIO	1 935	4 %
3) Information and Communication Technologies	ICT	9 110	18 %
4) Nanosciences, Nanotechnologies, Materials and new Production Technologies	NMP	3 500	7 %
5) Energy	ENERGY	2 300	5 %
6) Environment (including Climate Change)	ENVIRONMENT	1 900	4 %
7) Transport (including Aeronautics)	TRANSPORT	4 180	8 %
8) Socio-economic Sciences and Humanities	SSH	610	1 %
9) Security	SECURITY	1 350	3 %
10) Space	SPACE	1 430	3 %
II - Ideas	ERC	7 460	15 %
III - People	MCA	4 727	9 %
IV - Capacities		4 291	8 %
Research Infrastructures	RI	1 850	4 %
Research for the benefit of SMEs	SME	1 336	3 %
Regions of Knowledge	REGIONS	126	0 %
Research Potential	POTENTIAL	558	1 %
Science in Society	SiS	370	1 %
Activities of International Co-operation	INCO	185	0 %
Euratom	Euratom	0	0 %
Non-nuclear actions of the Joint Research Centre (JRC)	JRC	1 751	3 %
TOTAL		50 521	100 %

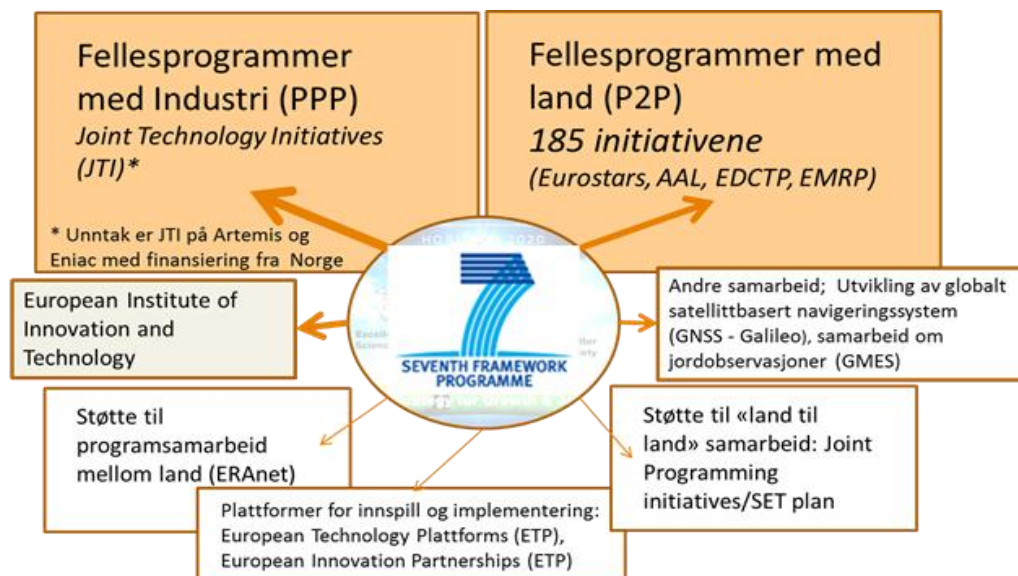
Figur 2.1 Budsjettet for FP7.

Budsjettbeløpene for FP7 øker fra år til år. Størst er budsjettet i slutten av rammeprogrammets syvårige periode.

2.2 Randsoner med egne utlysninger for implementering av EUs 7. rammeprogram

I tillegg til EUs 7. rammeprogram for forskning (omtalt i kapittel 2.1 ovenfor), er det opprettet aktiviteter med egne utlysninger av midler for å implementere rammeprogrammet. Alle randsoneraktivitetene får medfinansiering fra rammeprogrammet.

Aktivitetene er illustrert i figuren nedenfor.

Figur 2.2: Randsoneaktiviteter i FP7.

Aktivitetene er:

a) Samarbeidsprogrammer, såkalte Joint Technology Initiatives (JTI-er), mellom Kommisjonen og europeisk næringsliv (Public-Private Partnerships)

Her utlyses det særskilte midler for å støtte teknologiutvikling og innovasjonsaktiviteter innenfor nøkkelområder for europeisk næringsliv. Disse har hjemmel i Lisboatraktatens artikkel 187. Finansiering kommer fra Kommisjonen og fra medlemsstater som deltar i en Joint Undertaking. Næringslivet bidrar i form av egeninnsats, og forutsettes å finansiere 50 prosent eller mer av kostnadene knyttet til det enkelte forskningsprosjektet som settes i gang.

Det er hittil etablert fem JTI-er med mål om å fremme Europas teknologiutvikling innenfor følgende områder;

- ARTEMIS (Advanced Research & Technology for Embedded Intelligence and Systems) IKT/innebygde systemer
- ENIAC (The European Nanoelectronics Initiative Advisory Council)- IKT/mikroelektronikk
- Fuel Cells and Hydrogen (FCH)- og brenselcellebasert energiteknologi
- Clean Sky – miljøvennlig luftfartsteknologi
- IMI (Innovative Medicines Initiative) - innovativ medisinsk teknologi

b) Samarbeid mellom offentlige forskningsprogrammer i medlemslandene og de assosierte landene med felles utlysninger (ERA-NET og ERA-NET + med medfinansiering fra EU)

Det er satt i gang en rekke ERA-NET, og noen ERA-NET+ med egne utlysninger.

c) Samarbeid mellom offentlige forskningsprogrammer i medlemslandene, de assosierte landene og Kommisjonen, hjemlet i Lisboatraktatens artikkel 185

Aktivitetene i programmene kan omfatte områder som ikke er direkte knyttet til temaene i Cooperation-delen av rammeprogrammet, så fremt dette gir europeisk merverdi. Finansieringen kommer dels fra programbudsjetter i EUs medlemsland og de assosierte landene, og dels fra rammeprogrammet.

Fire initiativer er igangsatt med hjemmel i artikkel 185:

- AAL (Ambient Assisted Living)
- Eurostars
- EMRP (European Metrology Research Programme)
- BONUS-169

d) Felles forskningsprogrammer etablert av EUs medlemsland og de assosierte landene - Joint Programming Initiatives (JPI)

Joint Programming er en prosess hvor EUs medlemsland og de assosierte landene sammen definerer store samfunnsutfordringer hvor det er behov for europeisk samordning av forskningsprogrammer og felles forskningsfinansiering.

NÆRMERE OM DE ENKELTE AKTIVITETENE:

1) Felles europeiske forskningsprogrammer med deltakelse og finansiering fra næringslivet og det offentlige (JTI-er) (artikkel 187)

Strategisk samarbeid mellom EU, EUs medlemsstater, de assosierte landene og europeisk næringsliv har ført til nye arenaer for søkerne. Europeiske teknologiplattformer har utarbeidet felles europeiske forskningsagendaer. I enkelttilfeller har dette ledet til opprettelse av særskilte europeiske forskningsprogrammer, såkalte Joint Technology Initiatives (JTI-er), med egne utlysninger av forskningsmidler.

JTI-ene er opprettet som Joint Undertakings (JU-er), og er egne rettssubjekter/juridiske personer. Det innebærer at søkerne sender søknadene til den enkelte JTI-en, som forestår hele søknads-, godkjennings- og tildelingsprosessen. Reglene for deltakelse i utlysninger fastsettes av den enkelte JTI.

De enkelte JTI-ene er;

ARTEMIS (Advanced Research & Technology for Embedded Intelligence and Systems) og ENIAC (The European Nanoelectronics Initiative Advisory Council)

JTI-ene ARTEMIS og ENIAC tillater søknader fra alle land som har valgt å medfinansiere. Norge har sagt ja til å bidra med nasjonale midler for norske søkere som får tilslag på sine søknader.

Begge JTI-ene er knyttet til IKT-delen av FP7. ARTEMIS er rettet mot teknologi for systemer med innebygget elektronikk og programvare, mens ENIAC dreier seg om mikro- og nanoelektronikk. I disse to JTI-ene deles den offentlige finansieringen mellom EUs rammeprogram og nasjonale midler, slik at dette til sammen gir en støtteandel som er sammenlignbar med finansieringsvilkårene i ICT-programmet.

Siden dette dreier seg om næringsrettet FoU, forutsettes det en vesentlig egenfinansiering fra prosjektdeltakerne. Deltakerlandene i ARTEMIS og ENIAC må for hver (årlig) prosjektutlysning melde inn en forpliktende bevilgningsramme som finansiering til nasjonale deltakere i de prosjektene som kommer best ut av søknadsbehandlingen. Norge har meldt seg inn som deltaker i begge disse programmene. For norske resultater fra utlysningene vises det til kapittel 3.2.1.3.

Fuel Cells and Hydrogen (FCH) – hydrogen- og brenselcellebasert energiteknologi

Opprettelse av en JTI på hydrogen og brenselceller ble vedtatt på EUs Konkurranserådsmøte i mai 2008, og JTI-en ble offisielt lansert i oktober 2008. I perioden 2008 til 2013 vil denne JTI-en ha et totalbudsjett på 940 mill. euro, fordelt mellom Kommisjonen og europeisk industri. FCH JU

er en egen juridisk enhet som heretter vil stå for all praktisk oppfølging av hydrogen og brenselcelleaktivitetene, herunder utlysningene som er basert på en årlig implementeringsplan. Resultatene fra norsk deltakelse i FCH følger i kapittel 3.2.1.5.

Clean Sky– miljøvennlige fly og helikoptre.

Målet for CLEAN SKY er å utvikle mer miljøvennlig teknologi innen luftfart. Utslipp av CO₂ skal halveres, NO_x-utslipp skal reduseres med 80 prosent, støy skal halveres og hele prosessen fra design av fly til håndtering av avfallsprodukter skal gjøres mest mulig miljøvennlig. Disse arbeidene vil derfor i stor grad omfatte dagens leverandører av fly, motorer og deler til flyindustrien i Europa. Clean Sky JU ble formelt etablert i november 2009. Resultatene fra norsk deltakelse i Clean Sky følger i kapittel 3.2.1.7.

IMI (Innovative Medicines Initiative)

IMI er prekompetitiv rettet grunnforskning for ny kunnskap om biomedisinske mekanismer bak sykdomsutvikling som vil lette utviklingen av nye biomarkører, diagnostika, behandlingsstrategier og medikamenter.

IMI har fokus på fem sykdomsgrupper; metabolske sykdommer, hjernesykdommer, inflammatoriske sykdommer, kreft og infeksjonssykdommer, beskrevet i en Strategic Research Agenda. For hver utlysning velges et antall deltema som spesifiseres.

Resultatene fra norsk deltakelse i IMI følger i kapittel 3.2.1.1.

2) Samarbeid mellom offentlige forskningsprogrammer i medlemslandene og de assosierte landene med felles utlysninger (ERA-NET og ERA-NET + med medfinansiering fra EU);

Aktivitetene:

ERA-NET og ERA-NET+

ERA-NET ble lansert under FP6 og videreføres i FP7. ERA-NET skal samordne ulike lands nasjonale forskningsprogrammer og aktiviteter. Det er de forskningsfinansierende organisasjonene i Europa som er deltakere i ERA-NET. De gjennomfører utlysninger i de enkelte ERA-NET-ene. De norske resultatene fra disse utlysningene er omtalt i kapittel 3.2.1.11.

ERA-NET og ERA-NET+ fungerer også i enkelte tilfelle som forstadier til forskningsprogrammer etablert med hjemmel i artikkel 185. Eksempel er samarbeidsprogrammet BONUS.

3) Forskningsprogrammer etablert av EUs medlemsland og de assosierte landene, med deltakelse fra EU (artikkel 185)

Samarbeidsprogrammer mellom medlemslandene og de assosierte landene hvor EU, med hjemmel i Lisboa-traktatens artikkel 185, kan delta. Aktivitetene i programmene kan omfatte områder som ikke er direkte knyttet til temaene i Cooperation-delen av rammeprogrammet, så fremt dette gir europeisk merverdi.

Aktivitetene:

AAL (Ambient Assisted Living) – utvikling av IT-baserte produkter og tjenester for å øke eldres livskvalitet

AAL ble lansert i 2008, som et samarbeidsprogram med hjemmel i artikkel 169 (nå artikkel 185). Programmet finansierer utviklingen av IT-baserte produkter og tjenester, som skal øke de eldres livskvalitet. Norge er med i denne fellessatsingen. Forskningsrådet forvalter ordningen og finansierer søknader fra norske aktører, som sammen med gode konsortier blir evaluert som

støtteverdige. Resultatene fra den norske deltakelsen i AAL følger i kapittel 3.2.1.3.

Eurostars

Eurostars er et program etablert i fellesskap av landene i EUREKA-nettverket og Kommisjonen. Programmet har løpende utlysninger, som er basert på en kombinasjon av nasjonale penger og midler fra rammeprogrammet. Deltakerlandene må forplikte seg til å stille et nasjonalt beløp til disposisjon. I den første utlysningen stilte Norge 2 mill. euro til disposisjon. På grunn av mange gode prosjekter fra norsk side, ble dette beløpet økt til 5 mill. euro fra og med den andre utlysningen i Eurostars.

Eurostars er ment for de ambisiøse, fremgangsrike og vekstkraftige små og mellomstore bedriftene (SMB-ene). Det forventes også at FoU-resultatene kommersialiseres i løpet av to år etter prosjektslutt.

Resultatene fra den norske deltakelsen i Eurostars følger i kapittel 3.2.4.2.

EMRP (European Metrology Research Programme)

European Metrology Research Programme (EMRP) er et langtids program for felles forskning på metrologifeltet i Europa. Programmet koordinerer forskningen og sikrer tettere integrering av nasjonale forskningsprogrammer.

EMRP støttes av Kommisjonen og de deltakende landene innenfor European Association of National Metrology Institutes (EURAMET e.V.). EMRP skal sikre samarbeid mellom nasjonale måleinstitter.

BONUS-169

BONUS er et syvårig forskningsprogram mellom Østersjøstatene, Danmark, Estland, Finland, Latvia, Litauen, Polen, Sverige og Tyskland.

Forskningen er hovedsakelig rettet inn mot miljøspørsmål, men vil også omfatte forskning om hvordan fiske, akvakultur, landbruk, infrastruktur, energi og transport påvirker økosystemet.

BONUS skal sikre koordinering av medlemstatenes nasjonale forsknings- og utviklingsprogrammer rettet mot Østersjøen, slik at koordineringen som resultat gir et godt integrert, tverrfaglig og varig multinasjonalt forskningsprogram med tilstrekkelig kritisk masse.

Programmet skal støtte gjennomføringen av Østersjøstrategien, EUs marine og maritime strategi og vannrammeverksdirektivet.

BONUS-programmet skal implementeres gjennom Baltic Organisations' Network for Funding Science, BONUS EEIG.

EU vil matche bidragene fra de åtte deltakende statene, med opp til 50 mill. euro for hele syvårsperioden.

4) Felles forskningsprogrammer etablert av EUs medlemsland og de assosierte landene - Joint Programming Initiatives (JPI)

Joint Programming er en prosess hvor EUs medlemsland og de assosierte landene sammen definerer store samfunnsutfordringer hvor det er behov for europeisk samordning av forskningsprogrammer og felles forskningsfinansiering.

Landene må komme til enighet om hvordan felles samordning og felles finansiering av programmene skal gjennomføres.

Landene ferdigstiller et forskningsprogram på grunnlag av en felles mal, og forelegger denne for en høynivågruppe (GPC). Gruppen gir en anbefaling om foreleggelse av initiativet for forskningsministrene. Etter at forskningsministrene har gitt klarsignal for initiativet, bearbeides dette videre av de samarbeidende landene for å gjøre klart til felles utlysninger. Kommisjonen bidrar i arbeidet, blant annet med sikte på mulig europeisk tilleggsfinansiering av initiativet. I 2009 fattet forskningsministrene vedtak om å sette i gang et initiativ innenfor nevrodegenerative sykdommer, ledet av Frankrike. Dette var den første JPI-en, som ble igangsatt.

Norge er deltaker i samtlige ti JPI-er som er etablert.

5) Andre tiltak

SESAR - utvikling av fremtidens luftfartsteknologi

SESAR JU (Single European Sky ATM Research Joint Undertaking), ble etablert i 2008 for å bidra til forbedring av teknologier knyttet til luftfart, og er styringsorgan for SESAR-programmet. SESAR-programmet for utvikling av fremtidens europeiske ATM-utstyr (ATM = Air Traffic Management) er inndelt i følgende tre faser;

- 1) Definisjonsfasen (2005-2008)
- 2) Utviklingsfasen (2008-2013)
- 3) Implementeringsfasen (2014-2020)

SESAR JU har som oppgave å styre arbeidet i utviklingsfasen av programmet. Det innebærer at dette organet administrerer den såkalte masterplanen for gjennomføringen av utviklingsfasen, herunder disponering av de bevilgningene til dette formålet som stilles til disposisjon fra offentlige og private instanser.

Resultatene fra norsk deltakelse i SESAR-programmet følger i kapittel 3.2.1.7.

GMES (Global Monitoring for Environment and Security) - Europas program for jordobservasjon.

For ti år siden tok EU initiativet til GMES (Global Monitoring for Environment and Security). GMES er et program som gir Europa styrket evne til jordobservasjon, ved bruk av sensorer i rommet, i luften, på havet eller på bakken.

I dag finansieres GMES med bidrag fra EUs FP7 (Space-programmet) og ESA, og Norge er full deltaker i disse. Prosjekter i føroperasjonell fase, dvs. GMES Space Component, finansieres gjennom FP7. I 2011 gikk GMES over i operasjonell fase i 2011, via programmet GMES Initial Operations (2011-2013). Den norske regjeringen besluttet i desember 2011 å innlede forhandlinger med EU om norsk deltakelse også i GMES Initial Operations. Forhandlinger ble gjennomført mellom EFTA og EU i første halvdel av 2012, og det ble enighet om å legge norsk deltakelse inn som et tillegg til EØS-avtalen. Dette ble godkjent av Stortinget høsten 2012.

GMES gir beslutningsdeltakere tilgang til uavhengige data som grunnlag for avgjørelser. Allerede i dag bygges egne satellitter for GMES, i et samarbeid mellom EU og ESA (der Norge er medlem). Satellittene skal utføre tjenester innen blant annet oseanografi, vegetasjonskartlegging og assistanse ved naturkatastrofer. GMES kan også bli svært viktig når det gjelder innsamling av globale klimadata.

Mer informasjon om GMES følger i kapittel 3.2.1.9.

Galileo - Europas system av navigasjonssatellitter

Galileo er et europeisk system av navigasjonssatellitter som nå er under etablering. Systemet skal fullt utbygget bestå av 30 satellitter, og være et sivilt system under sivil kontroll.

Når det gjelder de fire første "ordentlige" Galileo-satellittene, dvs. som ikke var testsatellitter, så ble to skutt opp høsten 2011 og de resterende to høsten 2012. Utviklings- og valideringsfasen foregikk i regi av European Space Agency (ESA), med noe finansiering fra Kommisjonen, mens den operasjonelle fasen skal finansieres og styres av Kommisjonen. Galileo tilhører Transportområdet i Kommisjonen.

European Developing Countries Clinical Trials Partnership (EDCTP)

Dette var det første initiativet etablert på grunnlag av EU-traktatens artikkel 169 (nå artikkel 185). EDCTP ble opprettet i 2003, som en European Economic Interest Group (EEIG). EDCTP omhandler globale helseutfordringer med særlig vekt på å bekjempe de tre fattigdomsrelaterte sykdommene HIV/AIDS, malaria og tuberkulose.

Fjorten av EUs medlemsland er partnere i EDCTP, sammen med to assosierte land (Norge og Sveits). Prosjektene gjennomføres i samarbeid med land i Afrika syd for Sahara.

EDCTPs programmer gjennomføres ved utlysning av midler til prosjekter. Finansieringen kommer både fra partnerlandene og fra EU.

Det nåværende EDCTP-programmet avsluttes i mai 2015. Det vil trolig bli etterfulgt av et EDCTP II-program innen rammen av neste rammeprogram, Horisont 2020.

EIT (The European Institute of Innovation and Technology)

EIT er et uavhengig EU-institutt for høyere utdanning, forskning og innovasjon med mål om å bidra til løsningen av viktige samfunnsutfordringer. Institusjonens hovedoppgave er å utlyse og sette i gang såkalte Knowledge and Innovation Communities (KIC). En KIC vil bestå av akademia og næringsliv, som gjennom langvarige partnerskap samler kritisk masse og skal utvikle seg til yngleplass for nye ideer og omsetning av FoU-resultater. KIC-ene er delfinansiert av EIT. EU etablerte i 2009 tre KIC, ingen av disse har norsk deltakelse.

Teknologiplattformer

Til slutt bør teknologiplattformene nevnes. Dette er ikke en randsonaktivitet i seg selv, men plattformene har innflytelse på utviklingen av forskningsagendaen og samarbeidet innenfor randsonaktivitetene og rammeprogrammet. Europeiske teknologiplattformer (ETP) er arenaer hvor næringslivet kommer sammen for å løse næringsens forskningsbehov. Gjennom disse åpne og transparente arenaene har næringslivet sammen med FoU-aktører, myndigheter og andre interessenter skapt en felles visjon med tilhørende FoU-handlingsplaner innenfor viktige teknologiområder i Europa. Det finnes i dag 36 ETP-er, med norsk deltakelse i de aller fleste. Forskningsrådet er representert i 15 såkalte «mirror groups», hovedsakelig som myndighetsrepresentant.

3 RESULTATER OG ERFARINGER

I kapittel 3 rapporteres først de totale resultatene for den norske deltakelsen i FP7, deretter følger resultatene, tiltakene og komitéarbeidet tilknyttet hvert enkelt program og randsoneaktivitet.

3.1 Totale samlede resultater fra norsk deltakelse i FP7

Når ett år av FP7 gjenstår har vi mottatt resultater fra 350 utlysninger, alle FP7-programmene inkludert. Norske aktører har respondert på 269 av disse utlysningene.

Ved utgangen av 2012 deltar Norge i 1 183 innstilte prosjekter, dvs. 250 flere enn på samme tidspunkt i fjor. Ingen av de tidligere årene i FP7 har økningen i antall prosjekter vært så stor som i løpet av det siste året, noe som skyldes økningen i budsjettmidlene i den samme perioden.

Det er norsk deltakelse i 6,4 prosent av alle innstilte prosjekter. Denne andelen er på samme nivå som i fjor. Hvis vi derimot skiller ut de tematiske programmene, dvs. Cooperation-delen, så har den norske andelen økt noe fra oppstarten av FP7 og fram til i dag.

Norge har nå mottatt 4,2 mrd. kroner fra sin deltakelse i FP7. Det er en økning i midler på 32 prosent fra i fjor til i år, hensyntatt endringene i eurokursen (fra 8 kroner for perioden 2007- 2011 til 7,5 kroner i 2012).

Den norske suksessraten har styrket seg gjennom hele FP7. Spesielt sterk har økningen vært det siste året, målt mot den gjennomsnittlige suksessraten for alle deltakerlandene i FP7. Andelen norske søknader som blir innstilt for finansiering ligger nå 3,7 prosentpoeng høyere enn gjennomsnittet i FP7. Kvaliteten på de norske søknadene styrket seg mest innenfor Transport-, NMP-, Environment-, MCA-, BIO- og SiS-programmene i 2012.

I tillegg til resultatene vår ordinære deltakelse i FP7 kommer også resultatene fra den norske deltakelsen i de tilstøtende randsoneaktivitetene. Via disse aktivitetene deltar Norge nå i rundt 130 prosjekter. Bidraget fra FP7 til Norge i disse aktivitetene antas å beløpe seg til rundt 544 mill. kroner.

3.1.1 Status prosjektsøknader, koordinatorene, deltakelser med sektorfordeling, SMB-deltakelse og samarbeidsland i FP7

Status for prosjektsøknadene med norsk deltakelse, og de norske koordinatorene, er følgende pr. 31.12.2012;

	Søkte prosjekter med norsk deltakelse		Norske koordinatorene
	Antall	i %	Antall
Innstilt	1 183	24%	272
Reserve	416	8%	98
Avslått	3 404	68%	1009
TOTALT	5 003	100%	1379

Tabell 3.1 Status norske prosjektsøknader og koordinatorene totalt.
Datakilde: E-Corda (Kommissjonen).

Hittil er det kommet inn 5 003 søknader med norsk deltakelse, hvorav 1 183 er innstilt for finansiering. Av de 1 183 innstilte prosjektene er 1 036 bekreftet som kontrakter.

Tabellen nedenfor viser en oversikt over søkte og innstilte prosjekter pr. program med suksessrater og andeler, fordelt på henholdsvis resultatene til alle deltakerlandene samlet og de norske.

Kortnavn	Søknader		Innstilte prosjekter			Suksessrater	
	Tot ant søknader Alle land	Herav med NO partner	Tot ant prosjekter Alle land	Herav med NO partner	NO andel av total %	NO suksess-rate %	Ranking over/under snitt (prosentp.)
HEALTH	3 480	295	820	83	10,1%	28%	4,6
BIO	2 300	362	422	88	20,9%	24%	6,0
ICT	12 533	958	1 898	143	7,5%	15%	-0,2
NMP	1 974	192	631	68	10,8%	35%	3,5
ENERGY	1 396	187	317	61	19,2%	33%	9,9
ENVIRONMENT	2 175	381	408	111	27,2%	29%	10,4
TRANSPORT	2 593	226	666	69	10,4%	31%	4,8
SSH	2 197	311	202	41	20,3%	13%	4,0
SPACE	693	70	200	26	13,0%	37%	8,3
SECURITY	1 441	204	233	55	23,6%	27%	10,8
ERA-NET	33	6	25	5	20,0%	83%	7,6
Sum Cooperation:	30 815	3 192	5 822	750	12,9%	23,5%	4,6
RI	839	135	318	68	21,4%	50,4%	12,5
SME	4 080	513	771	130	16,9%	25,3%	6,4
REGIONS	382	22	72	5	6,9%	22,7%	
POTENTIAL	2 093	2	165	1	0,6%	50,0%	
SiS	745	103	197	37	18,8%	35,9%	9,5
COH	36	2	22		0,0%	0,0%	
INCO	465	20	132	14	10,6%	70,0%	41,6
Sum Capacities:	8 640	797	1 677	255	15,2%	32,0%	12,6
ERC/Ideas	22 375	333	2 955	34	1,2%	10,2%	-3,0
MCA/People	30 551	668	7 947	134	1,7%	20,1%	-6,0
Euratom	257	13	112	10	8,9%	76,9%	
TOTALT ALLE PROGRAMMER:	92 638	5 003	18 513	1 183	6,4%	23,7%	3,7

Tabell 3.2 Antall søknader og innstilte prosjekter med suksessrater fordelt på programmer.

Datakilde: E-Corda (Kommissjonen).

Norge er fortsatt representert i 6,4 prosent av alle innstilte prosjekter i FP7. Samtidig er 23,7 prosent av søknadene med norsk deltakelse innstilte for finansiering. Den norske suksessraten er dermed nesten fire prosentpoeng høyere enn snittet for alle søknadene til FP7. Det er en styrking av kvaliteten til de norske søknadene i forhold til tidligere år. Norges suksessrate totalt sett for FP7 er nå den femte høyeste av alle EUs medlemsland og de assosierte landene, mens vi derimot har den aller høyeste suksessraten av alle disse landene i Capacities-delen av FP7.

Alle FP7-søknadene som har passert en viss poenggrense, såkalt "threshold", er i utgangspunktet kvalifiserte for finansiering. Begrensede budsjettmidler, og en strategi som går ut på å velge få store prosjekter fremfor flere mindre, fører imidlertid til at et begrenset utvalg av disse blir finansiert. 59 prosent av alle søknader med norsk deltakelse har så langt vært over "threshold". Tilsvarende snitt for alle søknadene til FP7 ligger på 52 prosent. Dette, sammen med god suksessrate, indikerer høy norsk søknadskvalitet.

I hele FP7-perioden har Norge hatt sin sterkeste representasjon innenfor miljø- og klimaprogrammet Environment (including Climate Change). Ved inngangen til 2013 har over 27 prosent av alle innstilte prosjekter norsk deltakelse i dette programmet. Samtidig er den norske suksessraten på 29 prosent, dvs. mer enn 10 prosentpoeng høyere enn snittet for alle

deltakerlandene. Norge har dermed både styrket sin representasjon og kvaliteten på søknadene ytterligere i Environment i løpet av 2012.

Security-programmet (sikkerhet) er et annet program hvor Norge gjør det svært godt, med både høy representasjon og svært høy kvalitet på sine søknader. Deretter følger programmer som; BIO (matvarer, landbruk, fiskeri og bioteknologi) og Energy blant de tematiske, samt SiS (vitenskap og samfunn) og RI (forskningsinfrastruktur) blant programmene som har til formål å styrke forsknings- og nyskapingsevnen i Europa. I alle disse programmene har Norge oppnådd gode resultater.

I Transport-, NMP (nanovitenskap, nanoteknologi, nye materialer og ny produksjonsteknologi)- og ICT (informasjons- og kommunikasjonsteknologi)-programmene har både representasjonen og kvaliteten på søknadene fra norske miljøer styrket seg merkbart i løpet av 2012. For ICT mottok vi i 2012 svært gode resultater fra en 2011-utlysning. Det motsatte er tilfelle for Energy- og Space-programmene, samt SME-programmet for små og mellomstore bedrifter, hvor vår representasjon i de innstilte prosjektene har sunket gradvis de siste årene.

Flest innstilte prosjekter i antall har Norge innenfor ICT-, MCA (forskerutdanning, karriereutvikling og forskermobilitet)- og SME-programmene. ICT har rammeprogrammets største budsjett, og har utlysninger med mange prosjekter. I SME-programmet er det nokså mange prosjekter pr. utlysning, mens det i MCA-programmet først og fremst er de svært mange utlysningene som vekter, hvorav noen inneholder mange prosjekter.

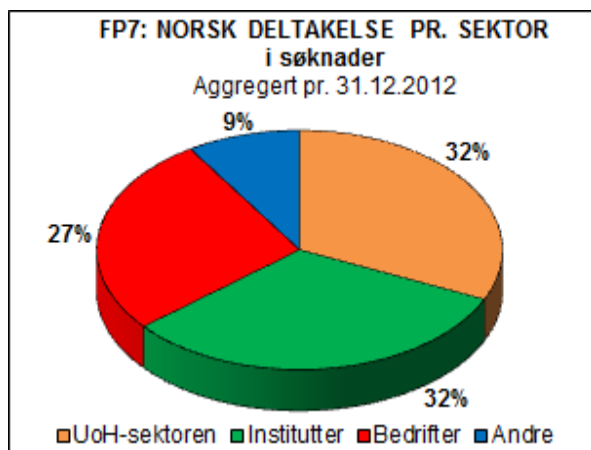
Sektorfordelinger

Det er 6 908 norske deltakelser i søknadene og 1 706 i de innstilte prosjektene. Dermed er det 1,4 norske deltakelser, både pr. søknad og innstilte prosjekt. De norske deltakelsene i de innstilte prosjektene antas å involvere over 5 100 forskere. Da er det estimert at hver norske deltakelse i FP7 involverer totalt tre forskere (hvorav to ikke er registrerte som offisielle deltakere i prosjektet fra EUs side).

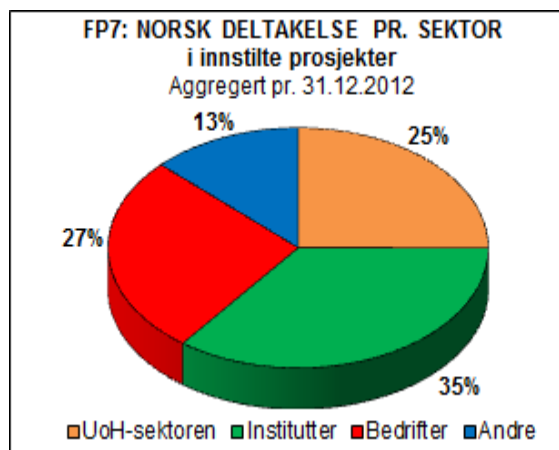
Norske aktører har innhentet rundt 4,2 mrd. kroner via sin deltakelse i de innstilte prosjektene i selve rammeprogrammet så langt. Mer om de finansielle resultatene følger i kapittel 3.1.2.

De ti mest aktive norske aktørene står for rundt 40 prosent av alle norske deltakelser, innhenter halvparten av all støtte som går til Norge og bekler over halvparten av alle norske koordinatorroller. Det til tross for at det deltar 1 120 ulike norske aktører i søknadene til FP7.

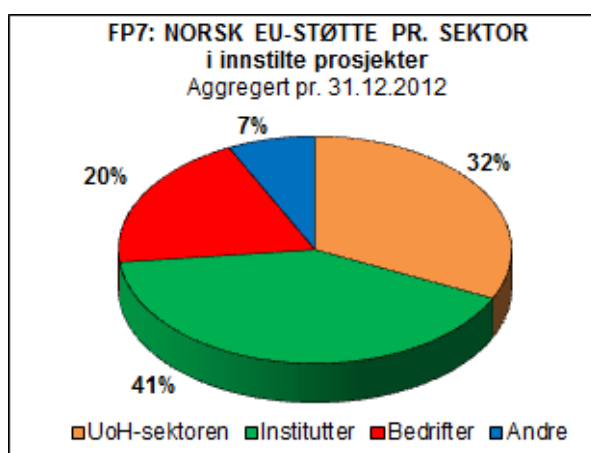
Det rapporteres på følgende fire sektorgrupper; UoH-sektoren, institutter, bedrifter og andre. Sektorgruppen andre består av deltakere som ikke faller inn under noen av de tre andre sektorgruppene. Det gjelder hovedsakelig myndigheter (departementer, ytre etater og institusjoner underlagt departementene, kommuner, fylker), helseforetak, ulike organisasjoner og foreninger. En nærmere definisjon av sektorgruppene følger i vedlegg 3.

Figur 3.1 Norske deltakelser pr. sektor i søknader i FP7. *Datakilde: E-Corda (Kommisjonen).*

Figur 3.2 Norske deltakelser pr. sektor i innstilte prosjekter i FP7. *Datakilde: E-Corda (Kommisjonen).*

Figur 3.3 Norsk EU-støtte pr. sektor i innstilte prosjekter i FP7. *Datakilde: E-Corda (Kommisjonen).*

Rundt en tredjedel av alle de norske deltakelsene er fra instituttsektoren. Instituttsektoren øker sin deltakerandel med tre prosentpoeng fra søknadene til de innstilte prosjektene. Dette indikerer at denne sektoren har høy kvalitet på sine søknader. Instituttsektoren har imidlertid tapt noen deltakerandeler til henholdsvis UoH-sektoren og bedriftene i løpet av det siste året. UoH-sektoren har en like høy deltakerandel i søknadene som instituttsektoren. Universitetene og høyskolene lykkes imidlertid ikke like godt med sine søknader, og deltakerandelen deres faller betydelig i de innstilte prosjektene. Bedriftene, derimot, har en like høy andel av deltakelsene i søknadene som i de innstilte prosjektene.

Både instituttene og aktørene fra UoH-sektoren mottar en betydelig høyere andel av de norske EU-midlene enn hva deres deltakerandel skulle tilsi. For bedriftene og sektoren Andre er situasjonen det motsatte. Både instituttene og aktørene fra UoH-sektoren deltar sterkere i de tematiske programmene i FP7, hvor støttebeløpene er høye, enn hva som er tilfelle for de to øvrige sektorgruppene. Klart høyest er støttebeløpene i programmet for fremragende forskning, ERC, hvor det stort sett bare er universitetene som deltar fra norsk side. I tillegg har instituttene og universitetene langt flere koordinatorroller enn bedriftene og aktørene fra sektorgruppen Andre.

SMB-resultater:

EU har en målsetting om at 15 prosent av all EU-støtte i Cooperation-delen av FP7 skal gå til SMB-ene (små- og mellomstore bedrifter). Kommisjonens Ninth Progress Report on SMEs' participation in FP7, pr. oktober 2012, viser at målsettingen er oppnådd samlet sett i Cooperation.

Rapporten bygger på kontraktsdataene, og i henhold til denne går 16,3 prosent av all innvilget støtte i de tematiske programmene til SMB-ene. Det har vært sterk fokus på SMB-ene i de siste utlysningene, og andelen er stigende. Nå har 75 prosent av alle kontrakter i Cooperation minst en SMB-deltaker.

Kommisjonens rapport har også sett på de enkelte landenes resultater. Av denne fremgår det at 11,6 prosent av alle EU-midlene som har gått til Norge i Cooperation så langt, har gått til SMB-ene. Norge har dermed ikke oppnådd Kommisjonens målsettingen, og har den nest laveste andelen av alle EUs medlemsland og de assosierte landene i så måte (bortsett fra noen få små assosierte land helt uten SMB-deltakelse). Det er kun Finland, som har en litt lavere andel med 11,3 prosent. Sverige har en andel på 12,3 prosent, mens Danmark har oppnådd Kommisjonens målsetting med 16,1 prosent.

Til tross for at Norge ikke har oppnådd 15 prosent-målsettingen samlet sett i Cooperation, skiller resultatene i noen av programmene seg positivt ut. Spesielt gjelder dette for Transport-programmet, hvor de norske SMB-enes støtteandel er på hele 20 prosent og klart høyere enn snittet for alle deltakerlandene i dette programmet. Også i ICT- og BIO-programmene har de norske SMB-ene nådd Kommisjonens målsetting.

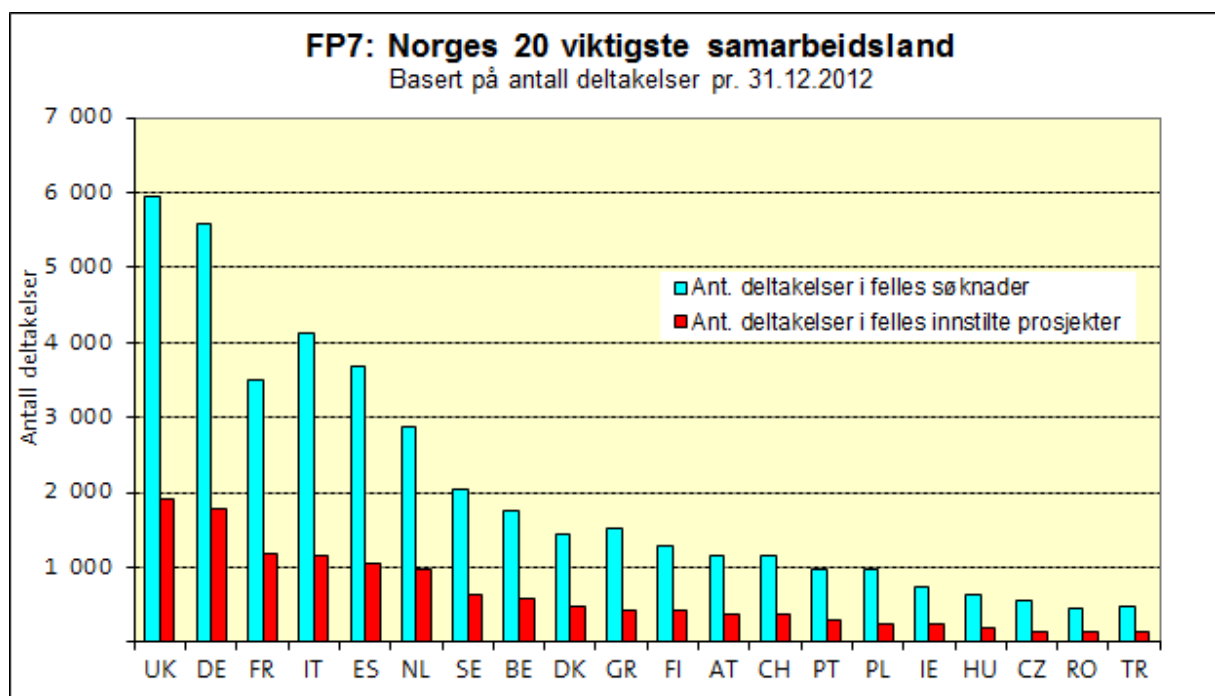
Koordinatorer

I søknadene er det 1 379 norske koordinatorer, mens det er 269 i de innstilte prosjektene. Det betyr at søknader med norsk deltakelse også har en norsk koordinator i nesten 28 prosent av tilfellene, en svak økning i forhold til på samme tidspunkt i fjor. Tilsvarende tall i de innstilte prosjektene er på 23 prosent. Det er på samme nivå som i de senere årene.

Den samlede suksessraten til de norskkoordinerte søknadene er på noe under 20 prosent i snitt, altså lavere enn for de øvrige søknadene med norsk deltakelse i FP7.

Samarbeidsland

Norges 20 viktigste samarbeidsland, sortert etter antall deltakelser i felles søknader med Norge, vises nedenfor.

Figur 3.4 Norges 20 viktigste samarbeidsland.

Datakilde: E-Corda (Kommisjonen).

Norges viktigste samarbeidsland er Storbritannia og Tyskland, etterfulgt av Frankrike, Italia og Spania. Det kan forklares med at disse store landene dominerer i rammeprogrammet. Av de 205 landene som deltar i søknader til FP7, så langt, har disse fem landene til sammen halvparten av alle deltakelsene. I underkant av 70 prosent av alle prosjektene Norge deltar i, så deltar det også minst en aktør fra henholdsvis Storbritannia og Tyskland.

Hvis vi derimot vektet antall felles søknader mot folketallet i de enkelte samarbeidslandene, så er det de nordiske landene, samt Irland og små land som Estland og Slovenia, vi samarbeider mest med. De fem store landene havner da langt ned på listen.

Blant tredjelandene samarbeider Norge mest med Russland, deretter med USA. I over 6 prosent av Norges prosjektportefølje samarbeider vi med Russland, mens tilsvarende tall for samarbeidet med USA er noe over 5 prosent. Samarbeidet med begge landene har økt det siste året.

Totalt samarbeider Norge med 156 av 205 (dvs. 76 prosent) mulige land i søknadene, og med 121 av 170 (dvs. 71 prosent) land i de innstilte prosjektene. Antall land Norge samarbeider med varierer betydelig fra program til program. I programmer med mange potensielle samarbeidsland, slik som blant annet Health, er det naturlig nok mange tredjeland som deltar i tillegg til EUs medlemsland og de assosierte landene.

Blant våre aller viktigste samarbeidsland oppnår vi de høyeste suksessratene for våre søknader i samarbeidsrelasjoner med blant annet Irland, Danmark og Island.

3.1.2 Finansielle resultater i FP7 og tilhørende randsoneaktiviteter

Norge betaler en kontingent for sin deltakelse i FP7, utregnet ved hjelp av en BNP-nøkkel. Etter at den norske BNP-en har styrket seg gjennom hele FP7, er nå vår kontingent estimert til å utgjøre rundt 2,5 prosent av det totale rammeprogrambudsjettet. Kontingenten finansierer primært aktiviteter som er konkurranseutsatte, altså åpne for alle forskere fra deltakende land etter konkurranse (om lag 90 prosent av budsjett). En mindre andel av kontingenten (rundt 8 prosent) finansierer imidlertid administrative kostnader og JRC (Joint Research Centre) (3 prosent). Tilbakeføring av kontingentmidlene til norske miljøer avhenger av hvor mye det søkes om fra disse miljøene, og hvor god uttelling som oppnås.

Den norske finansielle returprosenten i FP7 ligger nå på 1,7 prosent. Norsk finansiell retur beregnes som tildelt EU-støtte til norske aktører i prosent av totalt tilgjengelig EU-støtte (budsjettet). Den totale disponible EU-støtten i alle innstilte prosjekter er på nesten 251 mrd. kroner, hvor av norske aktører er tildelt 4,2 mrd. kroner.

Tabellen nedenfor viser EU-støtte til Norge pr. program, med returprosent, ved utgangen av 2012;

Program kortnavn	Søkt støtte i innstilte prosjekter Norske aktører (mill euro)	Norsk økonomisk retur %
HEALTH	45,1	1,2%
BIO	30,2	2,1%
ICT	85,9	1,3%
NMP	38,8	1,4%
ENERGY	45,4	2,9%
ENVIRONMENT	58,4	4,3%
TRANSPORT	29,7	1,3%
SSH	9,2	2,0%
SPACE	27,5	3,0%
SECURITY	17,1	2,8%
ERA-NET	1,0	1,5%
Sum Cooperation:	388,4	1,8%
RI	23,8	1,4%
SME	44,0	4,5%
REGIONS	2,3	2,1%
POTENTIAL	0,2	0,1%
SiS	11,2	3,8%
INCO	1,7	1,2%
Sum Capacities:	83,1	2,4%
ERC/Ideas	53,2	1,0%
MCA/People	36,4	1,2%
Totalt	561,1	1,68%

Tabell 3.3 Norsk søkt støtte i innstilte prosjekter med returprosent fordelt på programmer.
Datakilde: E-Corda (Kommissjonen).

De aller høyeste norske returprosentene finner vi i programmet for små og mellomstore bedrifter SME, med 4,5 prosent, etterfulgt av miljø- og klimaprogrammet Environment (4,3 prosent). Selv om den norske returen i SME-programmet fortsatt er svært god, har den falt de to siste årene fra 5,3 prosent i 2010. Også i Energy-programmet og delvis i programmet for forskningsinfrastruktur, RI, har returen falt markant de siste årene. Det motsatte er imidlertid tilfelle for ICT, SiS- og SSH-programmene. Returen i ICT har styrket seg merkbart det siste året, fra 1,1 prosent ved utgangen av 2011 til 1,3 prosent nå. Det skyldes svært god uttelling i en 2011-utlysning, som vi mottok resultater fra i 2012.

Totale norske prosjektkostnader i de innstilte prosjektene er på 743 mill. euro, eller rundt 5,6 mrd. kroner. Dermed søker norske miljøer i snitt om å få dekket ca. 76 prosent av kostnadene sine via EU-midlene.

EU-støtte via randsoneaktivitetene til rammeprogrammet

I tillegg til det som Norge har hentet inn av midler fra sin deltakelse i selve rammeprogrammet, så har vi også mottatt midler via utlysninger i randsoneaktivitetene til FP7. En andel av de midlene som tildeles innenfor randsoneaktivitetene, finansieres via midler fra rammeprogrammet. Så langt er den estimerte tildelingen til Norge på 72,5 mill. euro, eller rundt 544 mill. kroner, fra FP7 i disse aktivitetene. EU-midler som Norge har mottatt knyttet til ERA-NET Plus, inngår ikke i dette

beløpet. Det gjør derimot FP7-midlene vi har mottatt til vår deltakelse i COST² (European Cooperation in Science and Technology), som av praktiske grunner rapporteres her.

Nesten halvparten av alle midlene Norge har mottatt fra FP7 i randsoneaktivitetene har vi mottatt via programmet GMES Space Component, dvs. 203 mill. kroner. Det skyldes at Kongsberg Satellite Services AS (KSAT) alene har hentet inn i underkant av 200 mill. kroner, via en kontrakt knyttet til bakkestasjonsnettverk. Kontrakten ble bekreftet i 2012, og har således bidratt til å øke midlene Norge har mottatt fra FP7 fra disse aktivitetene betraktelig det siste året. For øvrig er det innenfor aktivitetene SESAR med et estimat på 105 mill. kroner, Fuel Cells and Hydrogen (FCH) med 82 mill. kroner og Eurostars med 53 mill. kroner vi har hentet inn mest FP7-midler så langt.

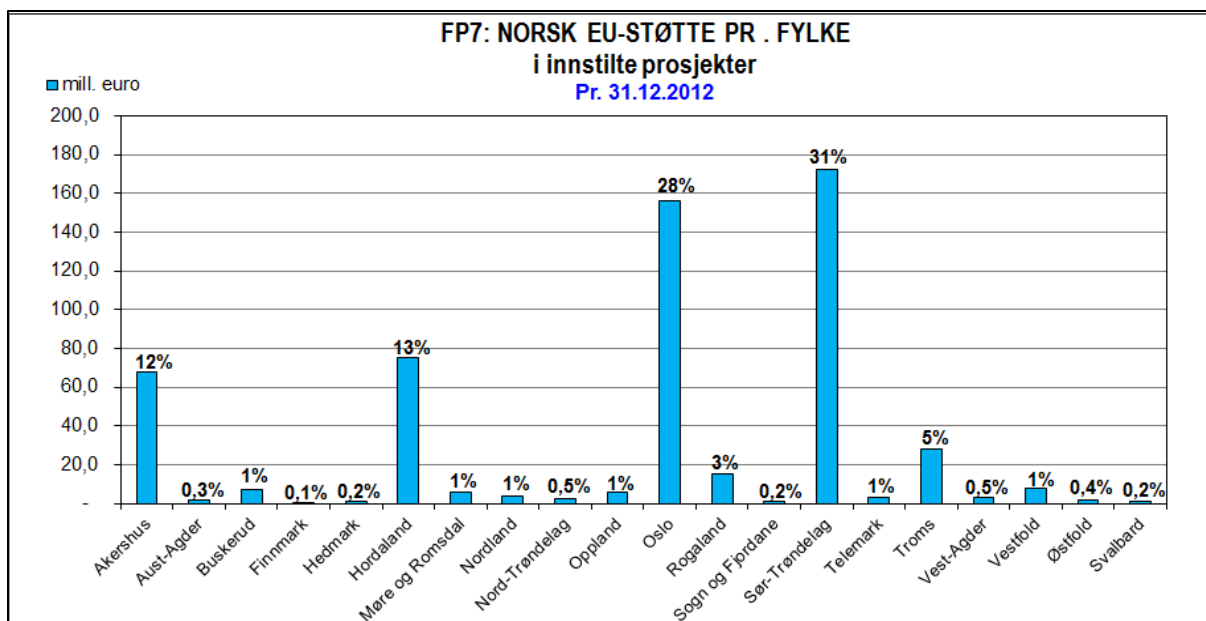
De totale midlene som så langt er stilt til rådighet fra rammeprogrammet i disse randsoneaktivitetene, er estimert til over 2,5 mrd. euro, eller rundt 19 mrd. kroner. Deltakerlandene i ARTEMIS, ENIAC, AAL og Eurostars må melde inn en forpliktende bevilgningsramme om finansieringen til nasjonale deltakere i de prosjektene som kommer best ut av søknadsbehandlingen. Returen vi mottar fra disse aktivitetene er derfor avhengig av hva Norge har stilt til disposisjon av nasjonale midler. Til informasjon jobbes det med et rapporteringssystem i Forskningsrådet, som har til hensikt å kunne ta ut oversikter over nøyaktig hva Forskningsrådet bevilger til disse aktivitetene.

En ting er den finansielle returen man får, en annen ting er multiplikasjonseffekten av norsk deltakelse i rammeprogrammet. De kunnskapsmessige og økonomiske ringvirkningene er større enn den direkte tilbakeføringen i form av prosjektmidler, og omfatter deltakelse i viktige nettverk, økt oppdragsforskning, nye forretningsforbindelser, tilgang til nye markeder med mer. Ut over sin egeninnsats i prosjektene får de norske deltakerne også tilgang til den kapitalen, kunnskapen og forskningsresultater, som andre lands aktører bidrar med i disse prosjektene. Fordi det deltar mange aktører i de fleste prosjektene vil egeninnsatsen, som de norske aktørene bringer inn i prosjektene, derfor være verdt mange ganger deres egen EU-finansiering i økonomiske termer. Det samme gjelder merverdien av Norges deltakelse i nesten 40 teknologiplatformer, som er en direkte følge av aktiviteten innenfor FP7.

EU-støtte pr. fylke

Diagrammet nedenfor viser hvordan den estimerte EU-støtten til Norge fordeler seg på fylkene.

² COST er et samarbeid mellom 36 land på regjeringsnivå. COST skal fremme koordinering av nasjonalt finansiert forskning på et europeisk nivå, og finansierer tiltak som fremmer samarbeid og nettverksbygging mellom forskere.

Figur 3.5 Norsk EU-støtte pr. fylke.
Datakilde: E-Corda (Kommissjonen).

Som diagrammet viser så er det fortsatt aktørene fra Sør-Trøndelag som henter tilbake mest støtte fra sin deltakelse i FP7. Nesten en tredjedel av all norsk støtte, eller cirka 173 mill. euro, har så langt gått til Sør-Trøndelag. Dette til tross for at «bare» hver femte norske deltakelse kommer fra dette fylket. Hver deltakelse fra Sør-Trøndelag innhenter dermed i snitt langt mer i støtte, enn aktørene fra noen av de andre fylkene. Dette skyldes først og fremst SINTEF, med sine enheter, samt NTNU. SINTEF har ofte en fremtredende rolle i sine prosjekter, og deltar i tillegg sterkest innenfor programmer som ICT og Energy hvor støttebeløpene pr. deltakelse er høye. De seks ERC-prosjektene som NTNU har mottatt, genererer også høye støttebeløp.

Mens Oslo mottar 28 prosent av all EU-støtte som går til Norge i FP7, så innehar dette fylket 32 prosent av alle de norske deltakelsene.

Aktørene fra Akershus har økt sin andel av de norske EU-midlene det siste året, fra 11 prosent ved utgangen av 2011 til 12 prosent ved utgangen av 2012. Hordaland har derimot redusert sin andel tilsvarende, og har nå 13 prosent av alle midlene Norge har mottatt. Også Østfold har redusert sin andel, og det med mer enn en tredjedel i forhold til ved utgangen av 2011. Det skyldes hovedsakelig at Borregaards deltakelse registreres på Norge i søknadene (forskningsavdelingen), men på Storbritannia (fabrikkanlegg) i kontraktene. Norge «mister» dermed disse midlene, når en søknad går over fra å være innstilt for finansiering til å bli kontrakt. De øvrige fylkenes andeler av EU-midlene er uendret det siste året.

3.2 Resultater fra norsk deltakelse i de enkelte programmene i FP7 og randsoneaktiviteter

I dette kapitlet rapporteres det på hver aktivitet i FP7. Rekkefølgen er 1) de ti tematiske programmene i særprogrammet Cooperation, 2) særprogrammet Ideas (ERC), 3) særprogrammet People (MCA), 4) de seks programmene i særprogrammet Capacities, 5) EUs felles forskningssenter Joint Research Centre (JRC) og Euratom (hvor Norge deltar i strålevern).

Under enkelte av programområdene er det etablert strukturer som er knyttet til eller har relevans for rammeprogrammet, som for eksempel Joint Technology Initiatives (JTI) og andre typer

europesk FoU-samarbeid. Den norske deltakelsen i disse randsoneaktivitetene er rapportert under det relevante programområdet i FP7.

3.2.1 COOPERATION

Cooperation er det klart største særprogrammet i FP7. Hele to tredeler av de tilgjengelige budsjettmidlene tildeles innenfor programmene i Cooperation. Dette særprogrammet omfatter tverrnasjonalt forskningssamarbeid, i og utenfor EU, innenfor ti tematiske områder. Disse områdene dekker forskjellige forskningsemner, som skal tilsvare de viktigste innenfor kunnskap og teknologi i Europa. Hvert tema har sitt eget budsjett og egne prioriteringer. Det forekommer felles utlysninger mellom enkelte av de ti temaene, som skal sikre sammenhengen dem imellom.

3.2.1.1 HEALTH

NCP: Berit Nygaard

UTLYSNINGER

Ved inngangen til det siste året av FP7 foreligger det resultater fra nitten utlysninger innenfor Health. Flere av disse utlysningene har vært parallelle i tid, men tematisk forskjellige. I seks av utlysningene, derav fire ERA-NET-utlysninger og en CSA-utlysning om støtte til sekretariat i JPI-en Antimicrobial Resistance, var det ingen norske søkere. Norge deltar i ERA-NET utlysninger dersom man kan forankre ERA-NET-et i et nasjonalt program, som tematisk omfatter ERA-NET-et. For de fire ERA-NET utlysningene, som vi ikke har deltatt i, finnes det ikke et nasjonalt program som er dekkende.

RESULTATER

Status norske prosjektsøknader og koordinatører

	Søkte prosjekter med norsk deltakelse		Norske koordinatører
	Antall	i %	Antall
Innstilt	83	28%	12
Reserve	17	6%	0
Avslått	195	66%	22
TOTALT	295	100%	34

Tabell 3.4 Status norske prosjektsøknader og koordinatører i Health inntil utgangen av 2012.
Datakilde: E-Corda (Kommissjonen).

Hittil er 295 søknader med norsk deltakelse evaluert, 83 av disse er innstilt for støtte. Det er 37 flere søknader enn for ett år siden. Så langt har vi mottatt kontraktsdata for 76 av de 83 innstilte prosjektene i Health. I disse kontraktene er norske aktører tildelt cirka 290 mill. kroner.

Det er norsk deltakelse i litt over 10 prosent av alle innstilte prosjekter, mens tilsvarende tall i søknadene er nesten 9 prosent. Den norske deltakerandelen i de innstilte prosjektene er på samme nivå som ved utgangen av 2011. Det innebærer at Norge har fått tilbake 1,2 prosent av de utlyste midlene i Health-programmet. Til sammenligning er den norske returprosenten nå på rundt 1,7 prosent totalt i FP7.

Kvaliteten på de norske søknadene er god og vises ved at 56 prosent av alle søknader med norsk deltakelse er kvalifiserte for finansiering. Det er nesten tre prosentpoeng høyere enn gjennomsnittet for alle søknadene i Health. Norge har oppnådd en innvilgelsesprosent på 28 prosent. Den norske suksessraten ligger dermed nesten fem prosentpoeng over snittet for alle deltakerlandene.

Det er 34 norske koordinatorene i søknadene, derav 12 i de innstilte prosjektene. Nesten 12 prosent av søknadene er dermed norsk koordinerte, mens koordinatordelen i de innstilte prosjektene er på over 14 prosent.

I snitt er det 1,2 norske deltakelser, både pr. søknad og innstilte prosjekt.

Suksesshistorie:

ENBREC – European Network of Bipolar Research Expert Centres er et prosjekt knyttet til sykdomsmekanismer og behandling av bipolar lidelse i Europa. Prosjektet involverer forskere og forskningsinstitusjoner i seks europeiske land (Norge, Storbritannia, Frankrike, Tyskland, Spania, Italia). Prosjektet koordineres fra INSERM, og en av partnerne er fra Universitetet i Oslo. Prosjektet var en Coordination and support action (CSA), og ble avsluttet medio 2011.

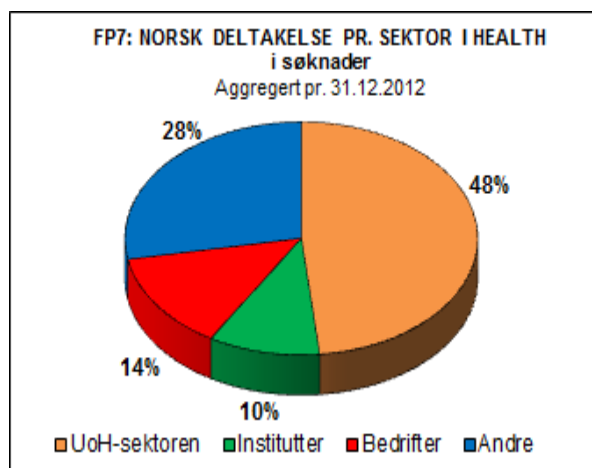
Hovedformålet var å utvikle ekspertsentre for bipolar lidelse i Europa. Det innebærer utvikling av standard protokoll for utredning, oppfølging og behandling, og så teste hvordan dette kan implementeres i praktisk klinisk virksomhet. I tillegg var målet å utvikle felles protokoller for forskning, og samarbeid om dataanalyser og publisering. Det norske bidraget kom fra UiO og NTNU som gjennom sin kompetanse på feltet deltok i utvikling av hjerneavbildningsrutiner, kliniske intervju og kartlegging nødvendig for diagnostisering og oppfølging over tid. Etter beslutning om en felles minstepakke, ble instrumentene oversatt til alle de deltakende nasjoners språk, og gjort tilgjengelig for de enkelte lands kliniske og forskningsmiljø på feltet.

Prosjektet har bidratt spesielt med standardisering av «psykoedukasjon for bipolar lidelse», hvor man gjennom et strukturert opplegg kan lære pasientene om bipolar lidelse (årsak, kjennetegn og behandling), og så trene pasientene til selv å mestre sykdommen bedre for å hindre nye tilbakefall.

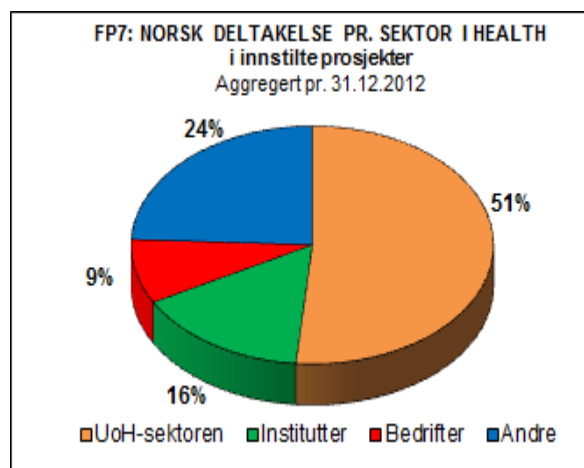
Et annet viktig felt som prosjektet bidro med var studier av hvordan sollyss påvirker debutalder av sykdommen. Gjennom NASAs satellittmålinger ble det innhentet data om hvor fort lysmengden endrer seg i forhold til debutalder av bipolar lidelse. Det viste seg at de med yngst debutalder kom fra områder med størst endring av lyseksposering. I tillegg bidro prosjektet til oppdagelsen av nye gener som gir økt sårbarhet for bipolar lidelse, og til bedre kunnskap om kognitive forhold ved lidelsen.

Sektorfordeling

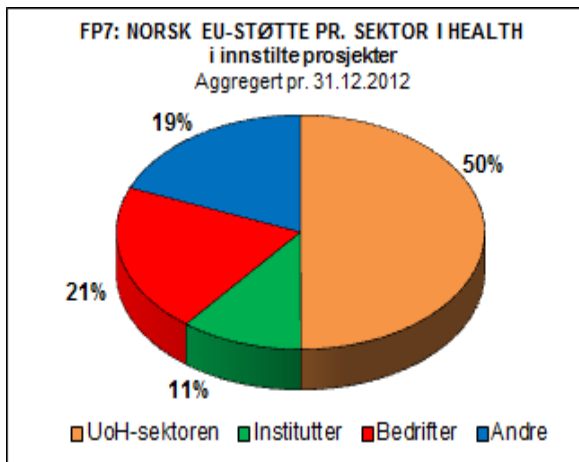
Diagrammene nedenfor viser en sektorfordeling for de norske deltakelsene i henholdsvis søknader og innstilte prosjekter, samt for den norske EU-støtten i de innstilte prosjektene;

Figur 3.6 Norske deltakelser pr. sektor i søknader i Health. Datakilde: E-Corda (Kommissjonen).

Figur 3.7 Norske deltakelser pr. sektor i innstilte prosjekter i Health. Datakilde: E-Corda (Kommissjonen)

Figur 3.8 Norsk EU-støtte pr. sektor i innstilte prosjekter i Health. *Datakilde: E-Corda (Kommissjonen).*

Rundt halvparten av alle deltakelsene, både i prosjektsøknadene og i de innstilte prosjektene, er fra UoH-sektoren. I sektoren Andre, som er den nest største gruppen, er det helseforetakene som utgjør majoriteten. Av de innsendte søknadene i denne gruppen var 73 prosent av søknadene, og 64 prosent av de innstilte prosjektene, fra helseforetakene. Det kan også skjule seg helseforetak under UoH-sektoren, for eksempel er det i Helse Vest inngått en avtale mellom universitetet og helseforetaket med universitetsfunksjon i Bergen om at alle EU-søknader fra de to institusjonene har universitetet som avsender.

Som diagrammene viser så øker instituttene og aktørene fra UoH-sektoren sin deltakerandel fra søknadsfasen til de innstilte prosjektene. Disse to sektorgruppene har dermed oppnådd en høyere gjennomslagskraft for sine søknader enn bedriftene og gruppen Andre. Bedriftene mottar imidlertid en betydelig høyere andel av EU-støtten (en femtedel) som går til norske aktører enn hva deres deltakerandel (9 prosent) skulle tilsi, mens det omvendte er tilfelle for aktørene i sektorgruppen Andre.

I oktober 2012 kom Kommissjonens Ninth Progress Report on SMEs participation in FP7. I henhold til denne har SMB-ene bare mottatt 5,4 prosent av den norske støtten i Health så langt. Dermed er ikke målsettingen om minst 15 prosent EU-støtte til SMB-ene oppfylt for Norge i dette programmet. Kommissjonens rapport bygger imidlertid på kontraktsdata, som var mottatt pr. juni 2012. Etter den tid har andelen til de norske SMB-ene i Health økt merkbart. Det skyldes blant annet SMB-en, Prophylix Pharma AS, som koordinerer en suksessrik søknad i utlysningen FP7-HEALTH-2012-INNOVATION-1. Denne bedriften er omfattet av vår figur 3.8. Hvis det eventuelt kommer en ny Progress Report, vil denne bedriften komme med og bidra til at prosentandelen for den norske SMB-deltakelsen øker.

Samarbeidsland

Norge samarbeider fortsatt mest med Storbritannia, Tyskland, Frankrike, Nederland og Italia. Blant våre ti viktigste samarbeidsland, oppnår vi aller høyest uttelling i samarbeidet med Sveits, Frankrike og Sverige. Norge har samarbeidsrelasjoner med 60 av totalt 123 deltakerland i de innstilte prosjektene så langt i Health.

Dekningsprofil

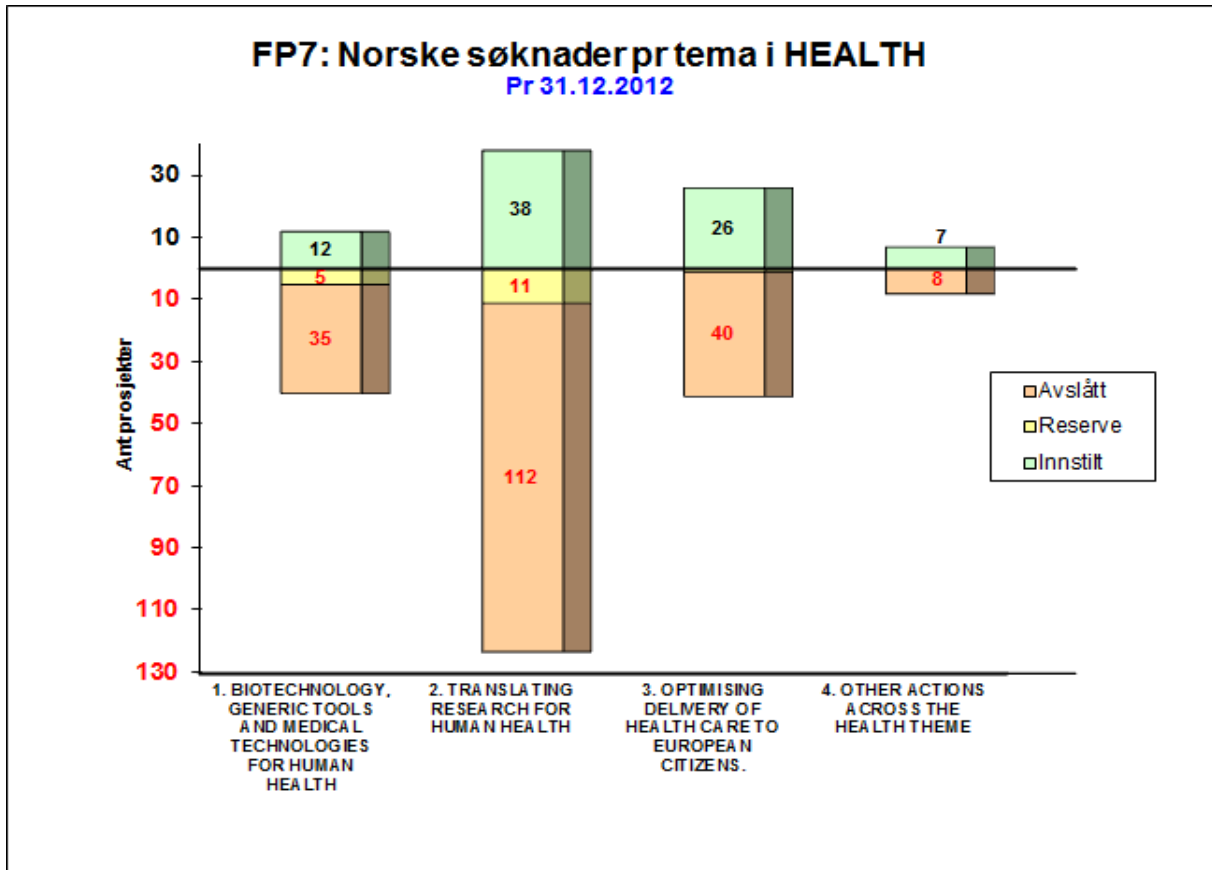
Dekningsprofilen viser fordelingen av søknadene etter status på aktivitetsområdene i Health:

1. Biotechnology, generic tools and medical technologies for human health (Bioteknologi, generiske metoder og teknologier)

2. Translating research for human health (Translasjonsforskning og de store folkesykdommene)
3. Optimising delivery of health care to European citizens (Folkehelse- og helsetjenesteforskning)

I tillegg er det noen forskningstema utenfor de tre hovedområdene;

4. Other actions across the health theme.
 Prosjektene under denne overskriften skal bidra til implementeringen av rammeprogrammet og gi innspill til framtidig forskning og policy-utvikling i EU

Figur 3.9 Dekningsprofil Health

Datakilde: E-Corda (Kommissjonen).

Diagrammet omfatter flg. utlysninger; FP7-AFRICA-2010, FP7-ERANET-2010-RTD, FP7-HEALTH-2007-A, FP7-HEALTH-2007-B, FP7-HEALTH-2009-single-stage, FP7-HEALTH-2009-two-stage, FP7-HEALTH-2010-Alternative-Testing, FP7-HEALTH-2010-single-stage, FP7-HEALTH-2010-two-stage, FP7-INFLUENZA-2010, FP7-HEALTH-2011-single-stage, FP7-HEALTH-2011-two-stage, FP7-HEALTH-2012-INNOVATION-1, FP7-HEALTH-2012-INNOVATION-2 og FP7-JPROG-2012-RTD.

Det er flest norske søknader, og innstilte prosjekter i området 2. *Translasjonsforskning og de store folkesykdommene*. Dette er logisk, siden det er det området som lyser ut flest temaer – blant annet innenfor de store folkesykdommene – og også området med mest penger til utlysninger. Norske søkere har også gjennom hele rammeprogrammet hatt god suksess i område 3. *Folkehelse- og helsetjenesteforskning*, suksessraten for dette området er 39 prosent. Område 3 og 4 er imidlertid de to områdene som gir minst uttelling i kroner pr. prosjekt.

TILTAK

a. Mobilisering

Det er nå norsk deltakelse i nesten 9 prosent av søknadene. Det innebærer at den overordnede målsettingen om at det skal være norsk deltakelse i mer enn 10 prosent av alle søknadene ikke er nådd, selv om det er en svak økning fra 2011.

Deltakelsen fra Norge har vært langsomt økende gjennom hele FP7. Det var totalt 14 prosjekter som fikk bevilgning i 2012, fire flere enn i 2011. Det var i området 2. *Translasjonsforskning og de store folkesykdommene* hvor økningen var størst, hele 8 av de 14 prosjektene er under dette området. Denne delen hadde utlyste temaer blant annet innenfor infeksjonssykdommer og diabetes og overvekt.

Det har vært informasjon om Health på brede informasjonsmøter ved flere av universitetene sammen med andre tematiske programmer, samt i bransjeforeningen Norsk Biotekforum. I tillegg har det vært informasjon til og dialog med flere programstyrer og på forskningskonferanser, for eksempel programstyret for Nevronor og konferanse for Program for klinisk forskning.

b. Tiltak for bestemte målgrupper

I tilknytning til utlysningene har det vært dialog med forskere og EU-rådgivere ved institusjonene om spørsmål knyttet til utlysningene, men også konkret bistand til gjennomlesning av søknader og råd til søkere før innsendelse av søknadene.

Forskningsrådet møter i alle samarbeidsorganene mellom universitetene og helseforetakene. I disse møtene har det jevnlig vært informasjon om Health, og oppfordret til søknader fra så vel helseforetak som universitet. På de brede informasjonsmøtene ved universitetene har også helseforetakene vært invitert.

For Health ble det i 2011 opprettet en referansegruppe med medlemmer fra helseforetak, høyskoler, universiteter og bransjeforeninger. Disse har blitt holdt løpende informert om aktiviteten i Health, og også bedt om innspill til utlysningsteksten.

c. Tiltak for strategisk posisjonering

Norge, ved Forskningsrådet, deltar i ERA-NET knyttet til translasjonsforskning innenfor kreft i Europa TRANSCAN, hvor vi også samarbeider med Kreftforeningen. Norge har deltatt i arbeidet med utlysningstekst for en utlysning som kommer i februar 2013.

Norge deltar i tre Joint Programme Initiatives (JPI-er) som er relevante for helseområdet:

1. Neurodegenerative Disease Research (JPND)
Det har vært en pilotutlysning i 2012. Norge finansierer og deltar med ett miljø i det største av i alt fire prosjekter. I desember lanserte JPND to nye utlysninger der Norge vil delta med betydelig mer midler enn i den første pilotutlysningen.
2. A healthy diet for a healthy life (JPI HDHL)
Det har vært en åpen utlysning i JPI-en, en anmodning om Expression of Interest (EoI) fra miljøer som ønsker å delta i en kunnskapsgruppe om forskning på determinanter for diett og fysisk aktivitet. Det kom inn ni EoI-er fra Norge, utvelgelsesprosessen foregår i 2013. Den norske finansieringen for denne utlysningen kommer fra Folkehelseprogrammet.
3. The Microbial Challenge – An Emerging Threat to Human Health (JPI Antimicrobial Resistance)
Dette er en av de JPI-er som har kommet kortest, og ikke har hatt utlysninger.

d. Hvilke koblinger finnes mellom FP7 Health og Forskningsrådets nasjonale satsinger?

Helseprogrammenes nettsider benyttes aktivt til formidling av utlysning både innenfor Health i FP7, og utlysninger innenfor relevante JPI-er.

De helserelevante JPI-ene, som Norge deltar i, er alle knyttet opp mot relevante aktiviteter eller programmer i Forskningsrådet. JPND til Nevronor og Helse- og omsorgstjenester, JPI HDHL til Folkehelseprogrammet og Matprogrammet og JPI Antimicrobial Resistance til Miljøpåvirkning og helse.

KOMITÉARBEIDET

Komitédelegat: Maiken Engelstad (Helse- og omsorgsdepartementet).

Komitérepresentant (ekspert): Mari K. Nes/Berit Nygaard (Forskningsrådet).

Det har vært avholdt kun to møter i programkomitéen i 2012 (februar og mai). I februarmøtet var det informasjon om andre fase av European & Developing Countries Clinical Trials Partnership (EDCTP), gjennomgang av mottatte søknader i 2011 og generell informasjon om konferanser og workshops som arrangeres av EU. Veikart for arbeidsprogrammet for 2013 ble også presentert. Maimøtet var en generell gjennomgang av resultatene for 2012-utlysningene, samt presentasjon av observatørrapport. Generelt er observatørene positive til hvordan søknadsbehandlingen gjennomføres i Kommisjonen, og rapporterte bare mindre kommentarer og endringsforslag. Rapport fra etikkpanelet ble også presentert. Systemet med å ha en formell etikkgjennomgang har vært gjennomført i Health-programmet fra starten av FP7. Det er bare de søknadene som innstilles til finansiering, som er gjenstand for screening. Dette systemet med formell etikkgjennomgang har blitt kopiert av andre tematiske program. Det er positivt at det er generelt økende oppmerksomhet knyttet til etiske aspekter i søknadene. Nå er det imidlertid svært få av søknadene som avvises, fordi de ikke oppfyller kravet om etiske aspekter.

Norge har både i møtene, og skriftlig, bidratt til utformingen av utlysningsteksten for 2013.

Norge har samarbeidet med programkomitémedlemmer fra andre land om initiativ til et nytt programkomitémøte i begynnelsen av 2013.

IMI (Innovative Medicine Initiative)

Kontaktperson: Hans M Borchgrevink.

EUs Innovative Medicine Initiative (IMI) er et såkalt Joint Technology Initiative (JTI), og en del av EU FP7 via satsingen på Health. IMI fokuserte opprinnelig på pre-kompetitiv rettet grunnforskning for ny kunnskap om biomedisinske mekanismer bak sykdomsutvikling, som vil lette utviklingen av nye biomarkører, diagnostika, behandlingsstrategier og medikamenter. I forbindelse med revisjon av Strategic Research Agenda (SRA) i 2011, er området utvidet til å gjelde «flaskehals» i utvikling av medikamenter. Utlysning i 2012 har sågar dekket Clinical Trials fase 3, dvs. subsidiering av medikamentutprøving der kun ett farmasøytisk firma er involvert. EU/landene tildeles ingen eventuell fortjeneste, men likevel bidrar med finansiering av kvalitetssikringen av medikamentet.

IMI finansieres som et spleiselag mellom privat og offentlig sektor, såkalt Public-Private Partnership (PPP). EUs FP7 bidrar med 1 mrd. euro i programperioden, og den biofarmasøytiske sektor European Federation of Pharmaceutical Industries and Associations (EFPIA) bidrar med tilsvarende beløp «in kind», dvs. personell, laboratorier, materialer og klinisk forskningskompetanse. EUs revisjon har i 2012 påpekt at omfanget av dette «in kind»-bidraget bør bli tydeliggjort og mer transparent.

Norge deltar i den rådgivende State Representative Group (SRG), med delegater fra Forskningsrådet og Helse- og omsorgsdepartementet (HOD). De nordiske delegatene samarbeider strategisk. Dette har bidratt til at Danmark og Sverige er nordiske land som er representert blant de 15 medlemmene i IMI Scientific Committee. Sverige har SRGs Chairman. Norge (Forskningsrådet) hadde ett av åtte medlemmer i en arbeidsgruppe (Working Group) for forbedring av IMIs IPR-avtale. Arbeidsgruppens innstilling er avgitt, men er ikke tatt til følge, noe SRG har påklaget uten effekt.

IMI har fokus på fem sykdomsgrupper: metabolske sykdommer, hjernesykdommer, inflammatoriske sykdommer, kreft- og infeksjonssykdommer, beskrevet i en Strategic Research Agenda (SRA). Denne ble revidert i 2011, og åpner for større flerfaglige satsinger i siste del av FP7. For hver utlysning velges et antall deltema som spesifiseres.

Søknadsprosessen foregår i to trinn. Første trinn er en seksiders Expression of Interest (EoI) sendt inn av et konsortium bestående av akademia, SMB-er og pasientorganisasjoner. Etter vurdering i et ekspertpanel inviteres kun det vitenskapelig høyest rangerte konsortium innen hvert deltema til neste trinn. Her forhandler konsortiet med farmasøytiske industripartnere for å danne et "fullstendig private-public-partnership konsortium", og lage en fullstendig trintrinns-søknad. Etter ny vurdering i ekspertpanelet, går kun den beste prosjektsøknaden innenfor hvert deltema videre. Typisk tildeling pr. prosjekt kan være 10-20 mill. euro over 3-5 år.

UTLYSNINGER OG RESULTATER

Vi har så langt mottatt resultater fra følgende utlysninger;

Call 1: Den første utlysningen (totrinnsprosess) hadde søknadsfrister i 2008. Det kom inn totalt 134 EoI/søknader med 1 294 deltakelser. 36 land deltok. I søknadene var det 12 norske deltakelser, mens det var en norsk deltakelse i de innstilte prosjektene. Totalt ble det igangsatt 15 prosjekter, med et samlet budsjett på 281 mill. euro. 21 land er representert i disse prosjektene og det deltar 24 SMB-er. Norge deltar i deltema 12 "Understanding severe asthma".

Call 2: Den andre utlysningen (totrinnsprosess) hadde søknadsfrister i 2010. Det kom inn totalt 124 EoI/søknader, som omfattet 39 land og 1 118 deltakelser. Også her var det 12 norske deltakelser. 9 av søknadene ble innstilt for finansiering, derav en med norsk deltakelse. Det er 22 land representert i innstilte prosjektene, budsjettet er på 172 mill. euro og 23 SME-er deltar.

Call 3: Den tredje utlysningen (totrinnsprosess) hadde søknadsfrister i 2011. Det kom inn totalt 32 EoI/søknader, som omfattet 433 deltakelser fordelt på syv utlyste deltemaer. Det var ingen norske deltakelser i søknadene til denne utlysningen.

Call 4: Fjerde utlysning hadde førstetrinns søknadsfrist i oktober 2011. Forskningsrådet hadde igjen informert og oppmuntret norske miljøer til deltakelse. 16 forskergrupper, inklusiv SME-er, deltok i første runde (EoI). To norske grupper var med i hvert sitt vinnende konsortium, og Norge fikk tildelt ca. 930 000 euro i denne utlysningen.

Call 5 og Call 6: Det deltok en norsk deltaker i EoI/søknadene i begge disse utlysningene, og ingen gikk videre til full proposal.

Call 7: Det er en norsk deltaker i EoI/søknadene, men ennå ikke avgjort hvem som går videre.

Så langt er Norge tildelt rundt 1,13 mill. euro fra EU FP7, for sin deltakelse i IMI. Dette er vesentlig mindre enn tildelt til Sverige og Danmark. Farmakologisk industri (EFPIA) bidrar til prosjektene med et tilsvarende beløp «in kind».

TILTAK OG ERFARINGER

IPR-reglene for IMI er «åpnere» (dvs. mindre beskyttende for akademia og SMEs), enn i FP7. Dette er påpekt av IMIs arbeidsgruppe for IPR (hvor Forskningsrådet var representert), og tatt opp gjentatte ganger i IMI SRG (State Representative Group, hvor også Forskningsrådet er representert), og er årsak til at flere institusjoner og SME-er har frasagt seg deltakelse i IMI. Hverken Kommisjonen, eller EFPIA, har allikevel vært villige til å fire på dette.

Overhead i IMI har vært 20 prosent flat rate. Institusjoner og IMI SRG (State Representative Group) har klaget på at dette er for lavt, ikke dekker reelle kostnader ved prosjektdeltakelse og er årsaken til at flere institusjoner og SME-er har frasagt seg deltakelse i IMI. Fra 2011 har IMI meddelt at institusjoner som kunne dokumentere “full costs” kunne regnskapsføre dette, mens andre kun kan benytte 20 prosent flat rate.

Strategisk samarbeid med andre land i IMI SRG; Forskningsrådet samarbeider med andre land i telefonmøter og pr. email, for å øke påvirkningen på Kommisjonen og EFPIA i den sentrale IMI-ledelsen. Dette har blant annet ført til at vi har fått en dansk og en svensk representant (av 15) i IMI Scientific Committee, samt en norsk representant (av 8) i nå avsluttede IMI IPR Working Group. I tillegg ble Chair og Vice-Chair for SRG skiftet ut, mot IMIs vilje, i forbindelse med valget i januar 2011. Sverige har nå SRG Chair, men IMI domineres fremdeles av Kommisjonen og EFPIA, med landenes SRG og Science Advisory Committee uten reell innflytelse.

SRG har samlet seg om omforente krav, som ikke er blitt tatt til følge av IMI-JU eller EFPIA. Landene, ved departementene, har så langt ikke stilt krav om endring.

3.2.1.2 FOOD, AGRICULTURE AND FISHERIES AND BIOTECHNOLOGY (BIO)

NCP: Øystein W. Rønning og Kirsti Anker-Nilssen.

UTLYSNINGER

Vi har mottatt resultater fra 19 utlysninger innenfor Food, Agriculture and Fisheries and Biotechnology (BIO) hittil i FP7. I fire av utlysningene, to ERA-NET-utlysninger samt utlysningene FP7-INFLUENZA-2010 og FP7-JPROG-2011-RTD, var det ikke norsk deltakelse. Utlysningen FP7-JPROG-2011-RTD var en CSA-utlysning (samordning og støtte) knyttet til blant annet JPI-ene FACCE (landbruk, matproduksjon og klimaendringer) og HDHL (mat og helse, forebygging av livsstilsykdommer).

RESULTATER

Status norske prosjektsøknader og koordinatører

	Søkte prosjekter med norsk deltakelse		Norske koordinatører
	Antall	i %	Antall
Innstilt	88	24%	8
Reserve	162	45%	34
Avslått	112	31%	14
TOTALT	362	100%	56

Tabell 3.5 Status norske prosjektsøknader og koordinatører i BIO.
Datakilde: E-Corda (Kommisjonen).

Ved utgangen av 2012 er det kommet inn 362 prosjektsøknader med norsk deltakelse i BIO. 88 av disse er innstilt for støtte. Det er en økning på 19 prosjekter i forhold til på samme tid i fjor. Vi har mottatt kontraktsdata for nesten alle de innstilte prosjektene, dvs. for 86 av de totalt 88. I disse kontraktene er Norge tildelt cirka 226 mill. norske kroner.

De norske resultatene i BIO har styrket seg betraktelig i løpet av de to siste årene, både når det gjelder volum og kvalitet, og ligger nå på et godt nivå. Innstilte prosjekter med norsk deltakelse utgjør rundt 21 prosent av alle innstilte prosjekter, mens den norske andelen av søknadene er på rundt 16 prosent.

Suksessraten på 24 prosent ligger seks prosentpoeng over snittet for alle deltakerlandene i BIO så langt. Samtidig har 74 prosent av søknadene med norsk deltakelse nådd terskelverdien for å kunne få finansiering, mens gjennomsnittstallet for alle søknadene i BIO er 67 prosent. Bare en del av de søknadene, som er kvalifiserte, blir finansiert. Dette skyldes hovedsakelig budsjettbegrensing, men også at det normalt bare blir finansiert ett prosjekt innenfor hvert utlyste tema.

56 søknader har norsk koordinator, noe som gir en norsk koordinatorandel på 15 prosent. Koordinatorandelen i de innstilte prosjektene er derimot betydelig lavere, dvs. på rundt 9 prosent. 8 av de innstilte prosjektene er norskkoordinert.

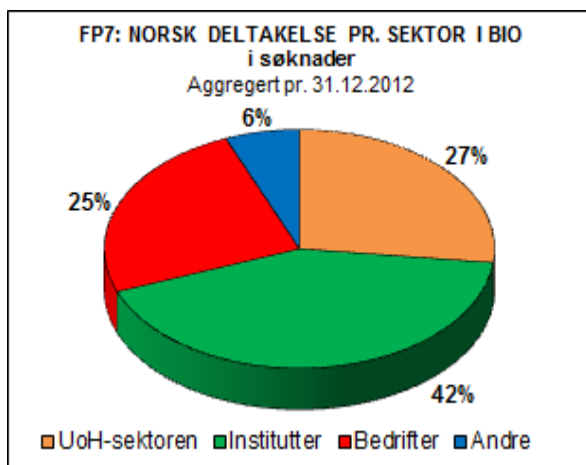
Det er gjennomsnittlig 1,4 norske deltakelser pr. innstilte prosjekt.

Suksesshistorie:

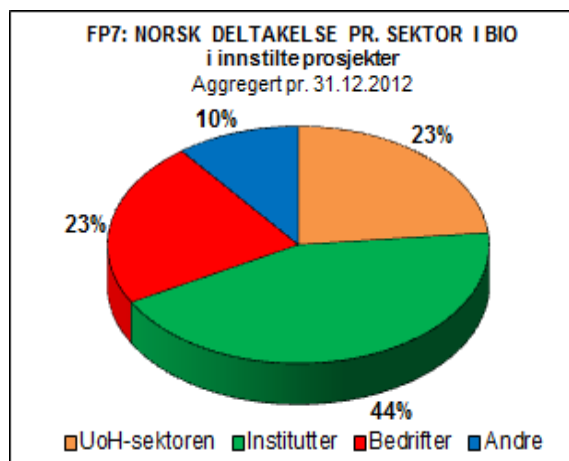
Den norske suksessraten innen aktivitet 1. *Sustainable production and management of biological resources from land, forest and aquatic environments* har vært bedre enn for de to andre aktivitetene, og lå i 2012 på 29 prosent. Det viser seg imidlertid at svært mange av disse prosjektene er marine, mens det innenfor de mer tradisjonelle landbruksfagene som jord- og skogbruk har vært færre prosjekter med norsk deltakelse. I 2012 kom imidlertid Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB) med som deltaker i et prosjekt innenfor skogbehandling. Prosjektet er koordinert av Wageningen Universitet i Nederland og heter *Forest management strategies to enhance the mitigation potential of European forests* (FORMIT). Prosjektet vil gi ny kunnskap om lagring av karbon i europeiske skoger som et positivt klimatiltak, både fordi karbonet kan bindes i trærne, men også fordi tømmer som en fornybar energikilde kan erstatte fossilt drivstoff. Forholdet mellom biodiversitet og skogbehandlingsstrategier vil også bli adressert. Prosjektet vil involvere en referansegruppe av brukere som skal komme med innspill og informasjon til forskerne. Dette prosjektet representerer ett av flere prosjekter som UMB har fått i de siste årene av FP7. UMB har vist en svært positiv utvikling gjennom rammeprogrammet.

Sektorfordeling

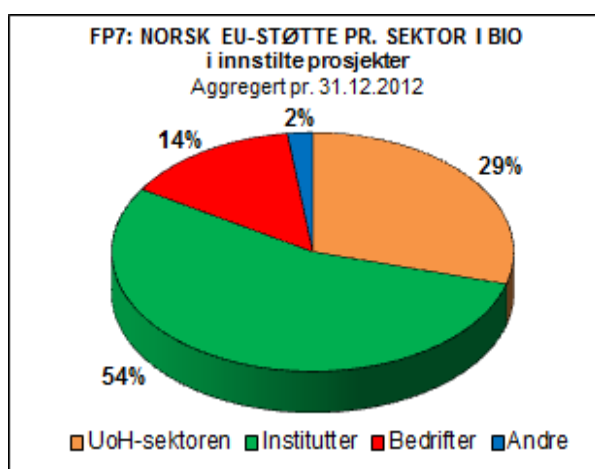
Nedenfor vises fordelingen av de norske deltakelsene i henholdsvis søknadene og de innstilte prosjektene, samt for den norske EU-støtten i de innstilte prosjektene;

Figur 3.10 Norske deltakelser pr. sektor i søknader i BIO. *Datakilde: E-Corda (Kommisjonen).*

Figur 3.11 Norske deltakelser pr. sektor i innstilte prosjekter i BIO. *Datakilde: E-Corda (Kommisjonen).*

Figur 3.12 Norsk EU-støtte pr. sektor i innstilte prosjekter i BIO. *Datakilde: E-Corda (Kommisjonen).*

Som diagrammene viser så er instituttsektoren den klart største aktørgruppen, både i søknadsfasen og i de innstilte prosjektene. Andelen til instituttene, og også til UoH-sektoren, har imidlertid vært synkende de tre seneste årene av FP7. Deltakelsen fra bedriftene og sektorgruppen Andre har dermed økt, relativt sett, i samme periode. Instituttene og aktørene fra UoH-sektoren mottar imidlertid en langt høyere andel av EU-støtten til Norge i BIO enn hva deres deltakerandel skulle tilsi. Samlet sett står disse to sektorene bak 67 prosent av alle de norske deltakelsene i de innstilte BIO-prosjektene, mens de mottar hele 83 prosent av den samlede støtten i de samme prosjektene.

Det er søknadsdataene fra Kommisjonens database, E-Corda, som ligger til grunn for diagrammene ovenfor. I oktober 2012 kom Kommisjonens Ninth Progress Report on SMEs participation in FP7, som bygger på kontraktsdataene fra den samme databasen. Den viser at Kommisjonens målsetning, om minst 15 prosent av alle EU-midler skal gå til SMB-ene, da var oppnådd for Norge i BIO-programmet. Norske SMB-ene har fått omlag 15 prosent av all norsk støtte i dette programmet. Tilsvarende andel for alle deltakerlandene i BIO-programmet er 14,7 prosent.

Samarbeidsland

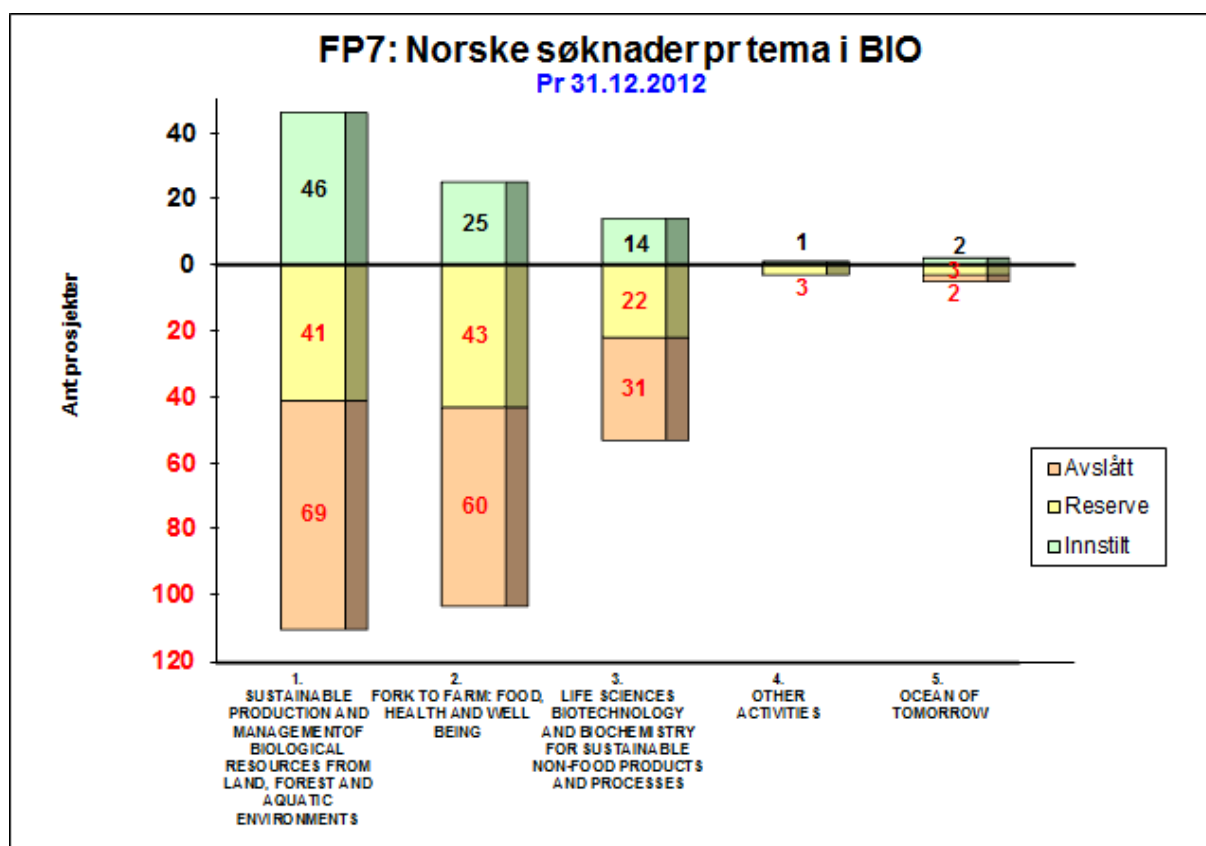
Norge samarbeider hyppigst med Storbritannia, Tyskland, Spania, Italia, Nederland og Frankrike, både i søknadsfasen og i de innstilte prosjektene. Vi oppnår jevnt over gode suksesserater i samarbeidet med våre ti viktigste samarbeidsland. Blant disse oppnår vi aller høyest uttelling sammen med Danmark og Irland.

Totalt samarbeider vi med 67 av 106 mulige land så langt i de innstilte prosjektene i BIO.

Dekningsprofil

Dekningsprofilen viser fordelingen av søknadene etter status på aktivitetsområdene i BIO;

1. Sustainable production and management of biological resources from land, forest and aquatic environments
2. Fork to farm: Food, health and well being
3. Life sciences, biotechnology and biochemistry for sustainable non-food products and processes.
4. Other activities

Figur 3.13 Dekningsprofil BIO.

Datakilde: E-Corda (Kommisjonen).

Diagrammet omfatter flg. utlysninger; FP7-2009-BIOREFINERY_CP, FP7-AFRICA-2010, FP7-ERANET-2007-RTD, FP7-ERANET-2009-RTD, FP7-KBBE-2007-1, FP7-KBBE-2007-2A, FP7-KBBE-2008-2B, FP7-KBBE-2009-3, FP7-KBBE-2010-4, FP7-OCEAN-2010, FP7-OCEAN-2011, FP7-ERANET-2011-RTD, FP7-ERANET-2012-RTD, FP7-KBBE-2011-5 og FP7-KBBE-2012-6-singlestage.

Kvaliteten på søknader med norsk deltakelse er høyest innenfor aktivitet 1. Suksessraten er her på 29 prosent, som er på samme svært gode nivå som i fjor. I aktivitet 2 er den også på samme nivå som i fjor (cirka 20 prosent). Den gode utviklingen innenfor aktivitet 3 har fortsatt i 2012, og suksessraten har økt fra 15 til 20 prosent. Det siste året har altså vært svært godt for Norge, og suksessraten innenfor aktivitet 3 er nå på samme nivå som for aktivitet 2, der vi tradisjonelt har vært svært gode. At suksessraten er høyest innenfor aktivitet 1 skyldes at hovedtyngden av marine prosjekter, der vi er deltaker i relativt mange prosjekter, faller inn under denne aktiviteten.

TILTAK

a. Mobilisering

Call 7 ble lyst ut i juli 2012 og det ble holdt generelle informasjonsmøter primært for universiteter og institutter i Oslo, Bergen, Trondheim, Tromsø, Stavanger og Ås. Det ble holdt ett informasjonsmøte for bedrifter i Oslo i regi av Norsk Biotekforum. I tillegg er spesielle forskningsmiljøer og enkeltbedrifter, som har hatt interesse av det, blitt besøkt. Informasjon om arbeidsprogram, utlysninger, o.l., er også sendt til utvalgte miljøer via nyhetsbrev og email, samt publisert på relevante norske programmers hjemmesider.

Det er i disse møtene og presentasjonsmateriellet lagt stor vekt på «The oceans of tomorrow»-utlysningene, spesielt de *topics* der Kommisjonens direktorat E (KBBE) er det ledende direktoratet og hovedansvarlig for den delen av utlysningen.

b. Tiltak for bestemte målgrupper

UMB var en av institusjonene som ble prioritert med spesiell oppfølging i tiltakspakken. Det har blitt gjennomført egne møter med ledelsen ved UMB og deltakelse sammen med ledelsen ved studiebesøk i Brussel.

Allerede i 2007 ble det startet et arbeid med å få større engasjement og deltakelse fra SMB-ene. Som et ledd i dette bidro Forskningsrådet til opprettelsen av et «EU-Life science support office» i regi av Norsk Biotekforum under Norsk industri. Dette arbeidet er blitt fulgt opp også i 2012. Den økte deltakelsen fra bedrifter kan skyldes dette arbeidet, men kan også skyldes at det i utlysningene i større grad er blitt stilt krav til bedriftsdeltakelse.

c. Tiltak for strategisk posisjonering

Referansegruppen for BIO-programmet som hovedsakelig består av representanter fra ledelsen ved en rekke institusjoner (Bioforsk, Bygdeforskning, Folkehelseinstituttet, Havforskningsinstituttet, NIFES, NILF, NOFIMA, NTNU-fakultetet for naturvitenskap og teknologi, NVH, SINTEF Fiskeri og havbruk, SINTEF Materialer og kjemi, Skog og Landskap, UiB-Matematisk-naturvitenskaplige fakultet, UiT-Fakultet for biovitenskap, fiskeri og økonomi, UMB og Veterinærinstituttet) har bidratt sterkt i innspillsprosessen til det nye arbeidsprogrammet. De har sendt inn prioriteringer av «main lines», og forslag til utlysningstekster innen sine prioriterte områder.

Det ble informert om BIO-programmet på den nasjonale teknologiplattformen Food for life sitt dialogmøte på Gardermoen i februar 2012.

d. Hvilke koblinger finnes mellom FP7 BIO og Forskningsrådets nasjonale satsinger?

Elementer fra BIO-programmet har vært grunnleggende for den nasjonale strategien for bioteknologi som blant annet implementeres gjennom det nye BIOTEK2021 programmet. Dette programmet legger opp til en sterk internasjonal profil gjennom oppkobling av prosjekter mot FP7 og ERA-NET. BIONÆR-programmet er bygget opp rundt konseptet bioøkonomi, og tar i bruk store, tverrfaglige prosjekter som et sentralt virkemiddel.

Samspeillet med nasjonale programmer kan ofte effektueres gjennom deltakelse i ERA-NET. Innenfor BIO-området deltok Forskningsrådet i følgende ERA-NET i 2012: WOODWISDOM-NET, CORE Organic II, ANIHIWA (dyrehelse og -velferd), SUSFOOD (næringsmiddelindustri), ERA-IB2 (industriell bioteknologi) og ERA-CAPS (plantebioteknologi). Flere av disse hadde utlysninger av forskningsmidler i 2012. Nye ERA-NET med deltakelse fra Forskningsrådet innenfor BIO-området omfatter anvendt systembiologi og syntetisk biologi.

Gjennom deltakelsen i JPI-er kan europeisk og nasjonal satsing innen dette feltet lettere harmoniseres. Innenfor BIO-området er det etablert tre JPIer: FACCE (Food security, agriculture and climate change), HDHL (A healthy diet for a healthy life) og JPI-Oceans.

KOMITÉARBEIDET

Komitédelegater: Gry Færevik (Landbruks- og matdepartementet) og Jartrud Steinsli (Fiskeri- og kystdepartementet).

Komitérepresentant (ekspert): Øystein W. Rønning (Forskningsrådet).

Det har vært tre regulære møter i programkomiteén i 2012.

Det viktigste arbeidet for delegatene har vært knyttet til utarbeiding av arbeidsprogrammene for 2013. Arbeidsprogrammet for 2013, med utlysningene, ble publisert 15. juli 2012. Komiteén har i det meste vært fornøyd med Kommisjonens arbeid. De norske innspillene til arbeidsprogrammene er blitt utarbeidet på grunnlag av innspill fra referansegruppen.

For arbeidsprogrammet for 2013 har Kommisjonen uttalt at dette året mer blir å se på som første år av Horisont 2020 enn det siste året av FP7. Her prioriteres «main lines» og «topics» som underbygger forskning og utvikling med tanke på å løse de store samfunnsutfordringene («grand challenges») knyttet til:

- bærekraftig landbruk og skogbruk
- bærekraftig matproduksjon og sunt kosthold
- bioressurser i vann og hav
- bærekraftig og konkurransedyktig bio-basert industri

3.2.1.3 INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES (ICT)

NCP: Till Christopher Lech, Kim Davis og Steinar H. Kvitsand.

UTLYSNINGER

Vi har mottatt evalueringsdata fra 27 utlysninger i Information and Communication Technologies (ICT) ved utgangen av 2012, hvor av fire ikke har norsk deltakelse. Flere av utlysningene er fellesutlysninger med andre programmer, henholdsvis Energy-, Security-, NMP- og Environment-programmene. De fleste av disse fellesutlysningene er utlysninger innenfor PPP-ene (Public-Private Partnership). Så langt har norske aktører deltatt i åtte PPP-utlysninger innenfor ICT-programmet, hvor av tre i Energy-efficient Buildings (EeB), to i henholdsvis Factories of the Future (FoF) og Green Cars Initiative (GC) samt en i Future Internet (FI).

RESULTATER

Status norske prosjektsøknader og koordinatører

	Søkte prosjekter med norsk deltakelse		Norske koordinatører
	Antall	i %	Antall
Innstilt	143	15%	29
Reserve	35	4%	3
Avslått	780	81%	138
TOTALT	958	100%	170

Tabell 3.6 Status norske prosjektsøknader og koordinatører i ICT.
Datakilde: E-Corda (Kommisjonen).

Det er mottatt resultater for 958 prosjektsøknader med norsk deltakelse så langt innenfor ICT-programmet. Av disse er 143 innstilt for støtte. Det er 36 flere enn på samme tidspunkt i fjor. 118, av de 143 innstilte prosjektene, er bekreftet som kontrakter. I disse er norske aktører tildelt 525 mill. kroner.

Nesten 8 prosent av både søknadene, så vel som de innstilte ICT-prosjektene, har norsk deltakelse. Samtidig har Norge mottatt 1,3 prosent av alle utlyste EU-midler i ICT. Det er en av de laveste finansielle returprosentene, som Norge har oppnådd i FP7. Det er allikevel svært gledelig å observere at returprosenten har økt fra 1,1 prosent ved utgangen av 2011 til 1,3 prosent ved utgangen av 2012. Dette er prosentpoeng som vekter tungt, siden det samlet sett finnes mest EU-midler i ICT-programmet.

I underkant av 18 prosent av søknadene med norsk deltakelse har norsk koordinator, mens koordinatorandelen i de innstilte prosjektene er på 20 prosent. Det betyr at de norskkoordinerte søknadene holder litt høyere kvalitet enn søknader hvor norske aktører «bare» er prosjektdeltakere.

41 prosent av alle søknadene i ICT har nådd poenggrensen for finansiering. Tilsvarende tall for Norge ligger fire prosentpoeng over snittet for alle deltakerlandene, dvs. på 45 prosent. Dette tyder på at mange av ICT-søknadene med norsk deltakelse har god kvalitet. Når allikevel kun 15 prosent av disse har fått finansiering, skyldes det begrensede budsjettmidler til disposisjon og at gode søknader med norsk deltakelse har problemer med å rykke helt opp i tetsjiktet. Den norske suksessraten på 15 prosent, er tilnærmet på samme nivå som for alle søknadene i ICT-programmet. Det indikerer at kvaliteten på de norske søknadene har styrket seg, da det er første gangen i FP7 at den norske suksessraten ligger på nivå med snittet.

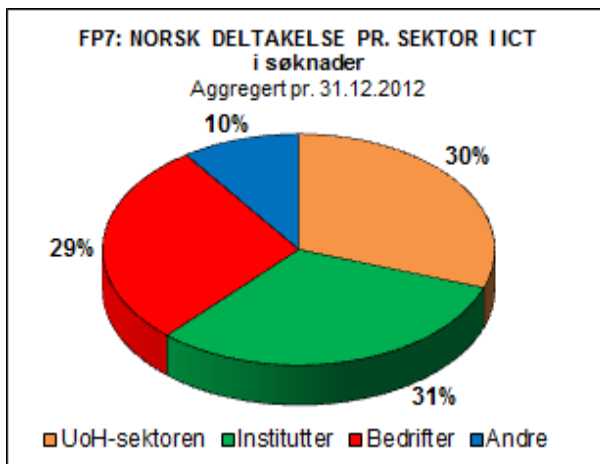
I snitt er det 1,3 norske deltakelser, både pr. søknad og innstilte prosjekt.

Suksesshistorie:

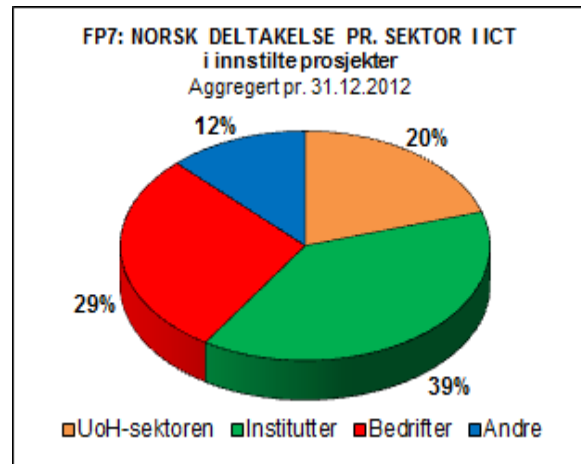
I den tiende utlysningen i ICT (topic 4.4: Intelligent Information Management) lyktes UiO med å få gjennomslag for ett av de største ICT-prosjektene hittil, koordinert av et norsk universitet. Prosjektet, som ble utviklet i tett samarbeid med ICT NCP-ene, omhandler prosessering av store datamengder i energisektoren. Prosjektet har en støtteandel på 9,8 mill. euro, hvorav de norske partnerne (UiO, Statoil, Det norske Veritas, Epsis AS) har en andel på 3,4 mill. euro. Det kan nevnes at begge innstilte IP-prosjektene innenfor den aktuelle topic-en er norsk koordinert (det andre, IQUMULUS, koordineres av SINTEF IKT).

Sektorfordeling

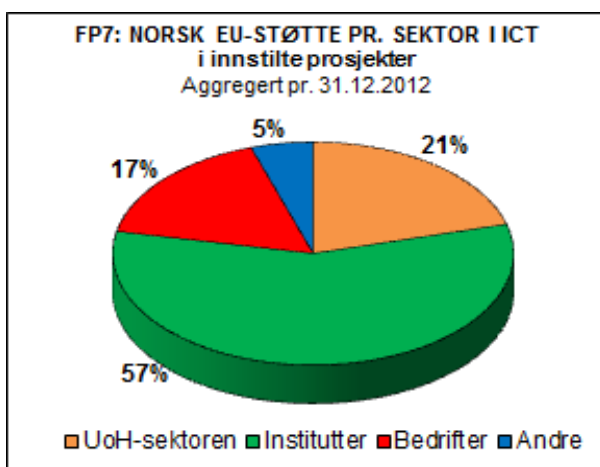
Nedenfor vises fordelingen av de norske deltakelsene i henholdsvis søknader og innstilte prosjekter, i tillegg til den norske EU-støtten i de innstilte prosjektene;

Figur 3.14 Norske deltakelser pr. sektor i søknader i ICT. *Datakilde: E-Corda (Kommissjonen).*

Figur 3.15 Norske deltakelser pr. sektor i innstilte prosjekter i ICT. *Datakilde: E-Corda (Kommissjonen)*

Figur 3.16 Norsk EU-støtte pr. sektor i innstilte prosjekter i ICT. *Datakilde: E-Corda (Kommissjonen)*

Instituttene er den største aktørgruppen. I søknadene er instituttene deltakerandel nesten på linje med UoH-sektorens og bedriftenes, men instituttene har en langt høyere kvalitet på sine søknader og har dermed den klart høyeste representasjonen i de innstilte prosjektene. UoH-sektoren utpeker seg ved å tape betydelige deltakerandeler fra søknadsfasen til innstilling. Denne trenden har vedvart gjennom hele FP7. Instituttene mottar betraktelig mer i EU-støtten enn hva deres deltakerandel skulle tilsi, mens det omvendte er tilfelle for bedriftene og også aktørene fra sektorgruppen Andre.

Kommissjonens Ninth Progress Report on SMEs participation in FP7, fra oktober 2012, viser at Norge har oppnådd målet om at minst 15 prosent av alle EU-midler skal gå til SMB-ene i ICT-programmet. SMB-ene er tildelt 15,5 prosent av EU-midlene, som Norge har mottatt så langt. Til sammenligning er den samme andelen for alle landene som deltar i ICT-programmet på 15,2 prosent.

Samarbeidsland

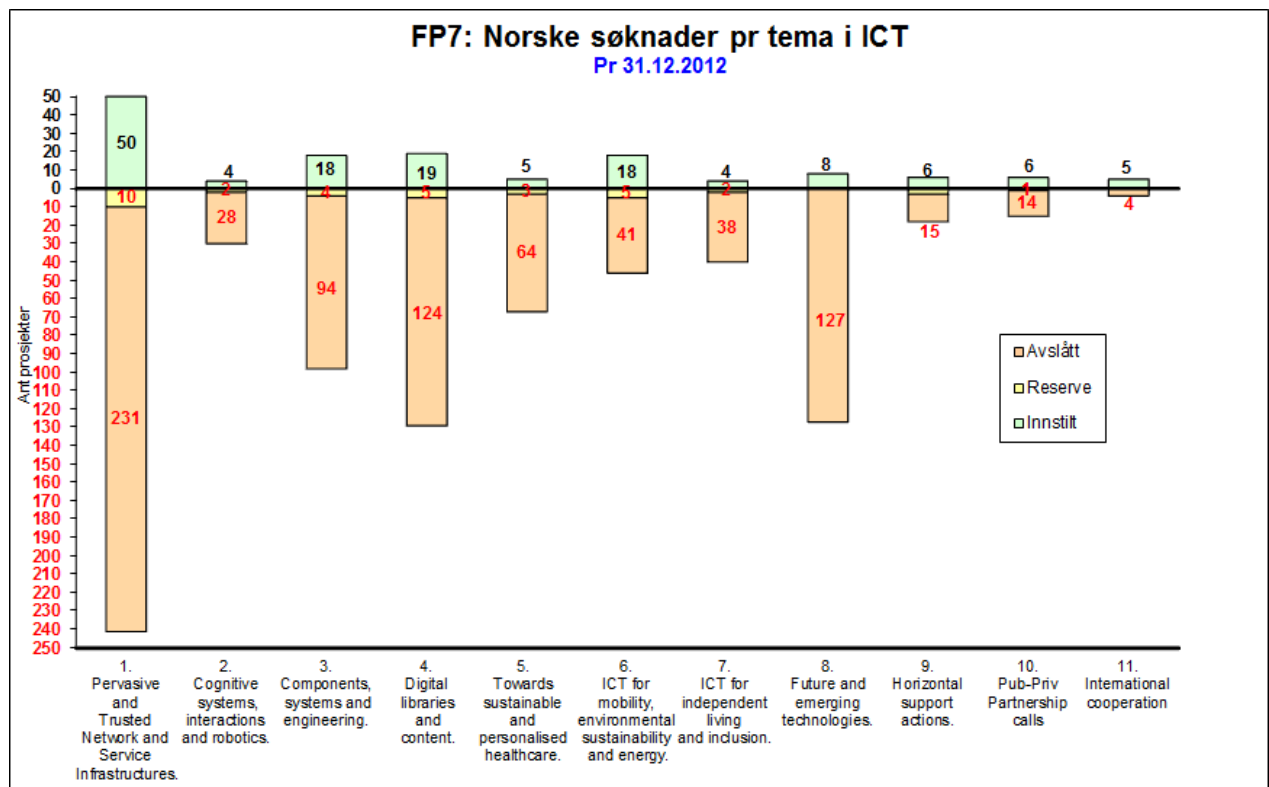
Tyskland er Norges viktigste samarbeidspartner så langt innenfor ICT, både i søknadene og de innstilte prosjektene. I tillegg er Storbritannia og Italia blant de vanligste samarbeidslandene. Blant våre ti viktigste samarbeidsland, oppnår vi den høyeste suksessraten i samarbeidet med Belgia og Østerrike.

Norge samarbeider med akkurat halvparten av alle potensielle land i de innstilte prosjektene i ICT, dvs. 57 av 116 land.

Dekningsprofil

Dekningsprofilen viser fordelingen av søknadene etter status på følgende aktivitetsområder i ICT;

1. Pervasive and Trusted Network and Service Infrastructures
2. Cognitive systems, interactions and robotics
3. Components, systems and engineering
4. Digital libraries and content
5. Towards sustainable and personalized healthcare
6. ICT for mobility, environmental sustainability and energy
7. ICT for independent living and inclusion
8. Future and emerging technologies
9. Horizontal support actions
10. Public-Private Partnership calls
11. International Cooperation

Figur 3.17 Dekningsprofil ICT.

Datakilde: E-Corda (Kommissjonen).

Diagrammet omfatter flg. utlysninger; FP7-2010-ICT-GC, FP7-2010-NMP-ENV-ENERGY-ICT-EeB, FP7-2010-NMP-ICT-FoF, FP7-ICT-2007-1, FP7-ICT-2007-2, FP7-ICT-2007-3, FP7-ICT-2007-C, FP7-ICT-SEC-2007-1, FP7-ICT-2009-4, FP7-ICT-2009-5, FP7-ICT-2009-C, FP7-ICT-2009-6, FP7-2011-NMP-ICT-FoF, FP7-2011-ICT-FI, FP7-ICT-2011-FET-F, FP7-2011-NMP-ENV-ENERGY-ICT-EeB, FP7-2011-ICT-GC, FP7-ICT-2011-C, FP7-ICT-2011-7, FP7-ICT-2011-EU-Brazil, FP7-ICT-2011-8, FP7-ICT-2011-9 og FP7-2012-NMP-ENV-ENERGY-ICT-EeB(inf).

TILTAK

a. Mobilisering

Mobiliseringen i 2012 var i all hovedsak rettet mot arbeidsprogrammet for 2013 med hovedutlysningsterminer i januar og april 2013. ICT NCP-ene deltok på informasjonsarrangementene i regi av Forskningsrådets internasjonale stab med presentasjoner av utkastet til arbeidsprogrammet. Selve arbeidsprogrammet ble lansert på Kommissjonens søkerkonferanse, ICT Proposers' Day 2012, i Warszawa i september der de mest sentrale miljøene kunne mobiliseres til å delta. Videre ble det avholdt en rekke informasjonsmøter med FoU-institusjoner, bedrifter og offentlig sektor. ICT NCP-ene deltok også i 2012 på et tredagers bedriftskurs innen EU-forskning organisert av HiVe (Høgskolen i Vestfold), i samarbeid med EEN (Enterprise Europe Network) og Forskningsrådet.

b. Tiltak for bestemte målgrupper

Tiltakene i 2012 ble i stor grad rettet mot de sterkeste universitetsmiljøene for å opprettholde den positive gradienten som kunne observeres i overgangen fra 2011 til 2012. ICT NCP-ene deltok i ledersamlinger på både IFI (Institutt for informatikk) ved UiO og IME (Fakultet for informasjonsteknologi, matematikk og elektroteknikk) ved NTNU, for å informere om utlysningene i 2012/2013. Videre ble det avholdt to informasjonsdager ved NTNU, hvorav én med deltakelse fra Kommissjonen. Også i 2012 ble ICT NCP-enes tilbud om gjennomlesing og kommentering av søknadsutkast benyttet av en rekke søkere.

c. Tiltak for strategisk posisjonering

I 2012 ble det lagt vekt på å styrke koblingen av norske miljøer med nøkkelpersoner i DG Connect (nytt navn på det tidligere DG INFSO). Et viktig ledd i denne prosessen bestod i mobiliseringen av norske miljøer til ICT Proposers' Day i Warszawa. Videre ble Tom Clausen i DG Connect, en av Kommissjonens nøkkelressurser i utformingen av arbeidsprogrammet i ICT, invitert til et informasjonsmøte i Trondheim for å etablere og styrke kontakten til de norske miljøene.

d. Hvilke koblinger finnes mellom FP7 ICT og Forskningsrådets nasjonale satsinger?

Den viktigste nasjonale satsningen innenfor IKT er Forskningsrådets VERDIKT-program. Begge ICT NCP-ene er nå tilknyttet VERDIKT-administrasjonen. VERDIKT-programstyret har hatt informasjon om FP7 ICT, som faste punkt på agendaen i sine møter.

KOMITÉARBEIDET

Komitédelegat: Pål Gretland (Nærings- og handelsdepartementet).

Komitérepresentanter (eksperter): Tron Espeli og Till Christopher Lech (begge Forskningsrådet).

Komitéen avholdt åtte møter i 2012. Ett av møtene ble holdt i forbindelse med *Future Internet Week* i Aalborg i mai (under det danske EU-formannskapet), og det ble holdt ett fellesmøte med komitéen i CIP (Competitiveness and Innovation Framework Programme) på Kypros i oktober (under det kypriotiske EU-formannskapet). De øvrige seks komitémøtene ble holdt i Brussel. For flere av møtene har mange av delegatene møttes dagen i forveien for gjennomgang av viktige saker. Norge var vertskap for ett av disse formøtene. Norge har også vært representert i Future Internet Forum og FET Flagships Working Group. Dette er kontaktfora Kommissjonen har etablert for disse to spesielle satsingsområdene i ICT-programmet.

Hovedsaker i Programkomitéens arbeid i 2012 var:

- Behandling av utfallet av ICT Call 8 og Call 9, utlysning for Future Internet PPP (Public Private Partnerships), samt flere PPP-utlysninger av noe mindre omfang. Det ordinære

komitémøtet ble også denne gangen etterfulgt av bilaterale møter med programsekretariatet for mer utfyllende informasjon om søknadsvurderingen.

- Interimsevaluering av de to Joint Technology Initiatives (JTI-ene), ARTEMIS og ENIAC, som får sin EU-finansiering fra ICT-programmets budsjett.
- FET Flagships-initiativet, der den mer langsiktige IKT-forskningen (FET: Future and Emerging Technologies) skal reorganiseres i form av et fåtall meget store og langsiktige satsinger (Flagships). I løpet av 2012 ble en første fase med seks pilotprosjekter avsluttet, som alle fremmet søknad om å bli videreført. Hvilke to som skal lanseres som Flagships, blir avgjort i 2013. Komitéen har vært kritisk til prosessen. Det gjelder både til at en slik storsatsing iverksettes helt på tampen av FP7, med klare bindinger for Horisont 2020 uten en avklaring av hvordan forpliktelsene skal løses der, og til Kommissjonens forsøk på å lansere et JTI-lignende konsept der omfanget av nasjonal støtte skulle være et viktig kriterium i utvelgelsen og styringen av satsingene. På det siste punktet bidro komitéens innvendinger til at Kommissjonen frafalt flere av sine forslag til organiseringen av initiativet.
- Opplegget for Future Internet PPP (FI-PPP) har vært heftig diskutert, blant annet med bakgrunn i en nokså kritisk ekstern evaluering. Det er først og fremst styringsmodellen som har stått i fokus. Når det ble besluttet at FI-satsingen skulle organiseres som et PPP, og ikke som en ordinær aktivitet i ICT-programmet, så var forutsetningen at en effektiv koordinering kunne skape en slagkraftig europeisk satsing. Med manglende engasjement fra ledende industriaktører er dette blitt en samling av løst koblede prosjekter, der det tiltenkte samspillet mellom teknologiutvikling og innovasjon på utvalgte bruksområder i liten grad er oppnådd.
- Prosessen med siste revisjon av programplanen Work programme 2013 (WP 2013) ble preget av sterke markeringer fra mange delegasjoner på stridspunktene FET Flagships og FI-PPP, og komitéens tilslutning til WP 2013 kom først etter at flere av de største landene signaliserte stor misnøye med Kommissjonens manglende kompromissvilje.
- Planene for Horisont 2020 har ikke vært til noen formell behandling, men DG Connect har jevnlig gitt orienteringer, og også invitert til en åpen meningsutveksling om hvordan ICT-temaet kan forvaltes under den programstrukturen som det er lagt opp til i Horisont 2020. I denne sammenheng er også spørsmålet om komitéstruktur under Horisont 2020 blitt diskutert, også i uformelle fora blant ICT-delegasjonene.

ARTEMIS (Advanced Research & Technology for Embedded Intelligence and Systems) og ENIAC (The European Nanoelectronics Initiative Advisory Council)

Kontaktperson: Tron Espeli.

Både Artemis og ENIAC er JTI-er (Joint Technology Initiatives). Det vil si FoU-programmer som gjennomføres i et særskilt organisert samarbeid mellom næringsliv og offentlige myndigheter, og der både Kommissjonen og land som deltar i EUs rammeprogram er parter i samarbeidet.

Begge disse JTI-ene er knyttet til ICT-delen av FP7; ARTEMIS er rettet mot teknologi for systemer med innebygget elektronikk og programvare, mens ENIAC er rettet mot mikro- og nanoelektronikk. Spesielt for disse to JTI-ene er at den offentlige finansieringen deles mellom EUs FP7 og nasjonale midler, slik at dette til sammen gir en støtteandel som er sammenlignbar med finansieringsvilkårene i ICT-programmet. Siden dette dreier seg om næringsrettet FoU, forutsettes det en vesentlig egenfinansiering fra prosjektdeltakerne. Deltakerlandene i ARTEMIS og ENIAC må for hver (årlige) prosjektutlysning melde inn en forpliktende bevilgningsramme for finansiering til nasjonale deltakere i de prosjektene som kommer best ut av søknadsbehandlingen. For utlysningene i 2012 innmeldte Norge en bevilgningsramme på 1,5 mill. euro for ARTEMIS, og en ramme på 1,0 mill. euro for ENIAC.

UTLYSNINGER OG RESULTATER

Både ARTEMIS og ENIAC-programmene hadde sine første utlysninger med søknadsfrist høsten 2008, og har siden hatt årlige utlysninger. Ved utgangen av 2012 var det innenfor disse to JTI-ene igangsatt i alt 17 prosjekter norsk medvirkning (10 ARTEMIS-prosjekter, 7 ENIAC-prosjekter). Ved utgangen av 2012 er 6 av prosjektene avsluttet.

I løpet av 2012 etablerte Forskningsrådet kontrakter med 2 prosjekter fra ARTEMIS-utlysningen i 2011, av de i alt 8 nye ARTEMIS-prosjektene som ble igangsatt etter denne utlysningen. Den norske andelen av EU-finansieringen i denne utlysningen ble på 720 000 euro (5,5 mill. kroner). Det tilsvarer en norsk retur fra rammeprogrammet på ca. 3 prosent for denne utlysningen.

Fra de to ENIAC-utlysningene i 2011 ble det etablert kontrakt med 2 prosjekter med norsk deltakelse, av i alt 12 nye ENIAC-prosjekter. Den norske andelen av EU-finansieringen i denne utlysningen var på 630 000 euro (4,9 mill. kroner). Det tilsvarer en norsk retur fra rammeprogrammet på cirka 1 prosent for disse to utlysningene.

ARTEMIS-programmet avholdt også i 2012 én utlysning. 8 prosjekter er invitert til forhandlinger. I ett av disse var det norske deltakere i prosjektsøknaden, men norske partnere er blitt trukket inn som aktuelle deltakere også i to av de andre prosjektene. Hele den norske bevilgningsrammen på 1,5 millioner euro for denne utlysningen antas å bli benyttet til nasjonal finansiering.

ENIAC-programmet avholdt to utlysninger i 2012, hvorav den ene var avgrenset til meget store pilotprosjekter rettet mot neste generasjons produksjonsteknologi. Det er norsk deltakelse i ett av de 12 prosjektene, som ble invitert til forhandlinger. Hele den norske bevilgningsrammen på 1,0 mill. euro for ENIAC-utlysningene 2012 vil bli benyttet til nasjonal finansiering.

Andelen av EU-midlene for JTI-utlysningene er generelt begrenset av størrelsen på de nasjonale bevilgningsrammene. For utlysningene i 2012 kunne returen av EU-midler ikke vært vesentlig høyere, uten økt nasjonal finansiering eller lavere støtteandel for norske deltakere.

TILTAK

a. Mobilisering og strategisk posisjonering

Aktuelle norske deltakere i disse JTI-programmene er bedrifter og forskningsinstitusjoner med et aktivt internasjonalt nettverk, og som har erfaring fra internasjonalt FoU-prosjektsamarbeid mellom bedrifter og forskningsmiljøer. ARTEMIS og ENIAC er knyttet til sentrale temaer innenfor IKT-fagområdet, og informasjons- og mobiliseringsarbeid for JTI-utlysningene inngår derfor som en del av NCP-ansvaret for ICT-programmet. Norske søkere kan utnytte PES-ordningen på samme måte som søkere til de ordinære delene av FP7. Nettverk innenfor relevante Forskningsrådsprogrammer (BIA, NANO2012 og VERDIKT) er utnyttet i formidlings- og mobiliseringsarbeidet.

Det er aktive norske representanter i noen av organene som ivaretar europeisk industris rolle i de to programmene, ARTEMIS Industry Association Steering Board og ENIAC Scientific Community Council.

b. Koblinger til Forskningsrådets nasjonale satsinger.

Norske deltakere i ENIAC er aktive i Forskningsrådets programmer BIA og NANOMAT/NANO2012, mens deltakerne i ARTEMIS er aktive i programmene BIA og VERDIKT. Enkelte innsatsområder i ARTEMIS-programmet samsvarer godt med prioriteringer i

VERDIKT, og tilsvarende gjelder for ENIAC og NANO2021. Finansieringen av den norske prosjektdeltakelsen dekkes i hovedsak av midler fra budsjettavsetningen for disse programmene.

KOMITÉARBEIDET

JTI-ene har to styringsorganer, Public Authorities Board (PAB) og Governing Board (GB). PAB ligner på rammeprogrammets programkomitéer, med representanter fra Kommisjonen og samtlige land som har tilsluttet seg programinitiativet. PAB har ansvaret for forberedelse og gjennomføring av utlysninger, for behandling av prosjektsøknader og for å fatte vedtak om finansiering av utvalgte prosjekter. GB er et styringsorgan for den selvstendige programdriftsorganisasjonen, Joint Undertaking, som er etablert. GB består av Kommisjonen, nasjonale representanter og representanter fra de respektive industriforeningene ARTEMISIA og AENEAS, som har det forskningsstrategiske hovedansvaret for programsatsingene. Utover vanlig programplanlegging og behandling av utlysninger har et viktig tema i JTI-komiteene vært posisjoneringen av JTI-ene i forhold til nærliggende Eureka-programmene (Eureka clusters): CATRENE (ENIAC) og ITEA2 (ARTEMIS). Et annet hovedtema i 2012 har vært spørsmålet om videreføring i neste rammeprogram Horisont 2020. Ekstern evaluering konkluderer med at initiativene langt på vei har oppfylt hovedintensjonene, selv om tilføringen av nasjonale midler til utlysningene i ARTEMIS og ENIAC ikke har nådd opp til de målene som var satt i EU-vedtakene om opprettelsen av JTI-ene. Noen endringer i både JTI-konseptet med delt finansieringsansvar og dobbelt sett av kontrakter, samt programorganiseringen (Kommisjonen ønsker å slå sammen disse to JTI-ene) har vært diskutert.

Tron Espeli (Forskningsrådet) representerer Norge i begge styringsorganene, både for ARTEMIS og ENIAC. Pål Gretland (Nærings- og handelsdepartementet) er vararepresentant.

AAL (Ambient Assisted Living)

Kontaktperson: Maja Arnestad (t.o.m. august 2012), Vidar Sørhus (f.o.m. september 2012) og Tron Espeli.

AAL (Ambient Assisted Living) ble startet i 2008 som et frivillig samarbeidsprogram med hjemmel i EU-traktatens art.185. Prosjektfinansieringen kommer fra nasjonale kilder og Kommisjonen (cirka 60/40-fordeling). 23 land deltar i AAL, 20 EU-land, Norge, Sveits og Israel.

AAL-programmet støtter prosjekter om innovative IKT-baserte løsninger (produkter og tjenester), som vil øke eldres livskvalitet og samtidig gi utviklingsmuligheter for europeisk næringsliv, spesielt SMB-ene. Norge deltar i AAL gjennom Forskningsrådets program IT Funk, som kanaliserer den finansielle støtten fra Norge og EU, og forvalter kontraktene for norske deltakere i AAL-prosjekter. Evaluering og prioritering av støtteverdige prosjekter finner sted gjennom en sentral prosess, der medlemslandene bidrar med nasjonale eksperter og generalforsamlingen vedtar den endelige listen over prosjekter som anbefales finansiert. For hver utlysning må medlemslandene angi hvilken økonomisk ramme de stiller til disposisjon for den aktuelle utlysning. Norske deltakere må bidra med en betydelig egenandel, vanligvis 50 prosent.

UTLYSNINGER OG RESULTATER

AAL har hittil gjennomført fem utlysninger, en pr. år. Etter fem utlysninger er 130 prosjekter i gang eller gjennomført, 16 av dem med norske partnere, i de fleste tilfelle 2-3 i hvert prosjekt. Seks prosjekter ledes fra Norge, av henholdsvis ett forskningsinstitutt og fem SMB-er.

I call 5 (2012) var temaet for utlysningen «IKT-baserte løsninger for selvstendig liv og håndtering av daglige aktiviteter for eldre hjemmeboende». Norge hadde en ramme på 750 000 euro i denne utlysningen, som ble bevilget gjennom Program for helse- og omsorgstjenester. 9 av i alt 151

søknader hadde norske partnere, og blant de 80 støtteverdige var norske partnere med i 4 prosjekter. Tre prosjekter med norske partnere var blant de ti høyest rangerte, mens fire prosjekter med norske partnere er innstilt til bevilgning. Støtten til norske partnere ligger an til å bli på nesten 1,4 mill. euro, hvorav 0,603 mill. euro (44,3 prosent) er bidrag fra EU. Siden ikke alle prosjekter under call 5 foreløpig er kontraktsfestet, er det ikke klart hvor stor andel av EU-støtten som blir Norge til del i denne runden, men den forventes å bli cirka 2,7 prosent.

Samlet støtte til de 16 prosjektene med norske partnere under AALs utlysninger i årene 2008-2012 er i underkant av 50 mill. kroner, fordelt med 29 mill. kroner fra norske kilder og 19,5 mill. kroner fra Kommissjonen (FP7 via AALA).

Suksesshistorie:

Prosjektet «PIA: Personal IADL Assistant» fikk nest høyeste rangering av 151 søknader i call 5. Det norske selskapet Karde AS er koordinator for dette prosjektet. Dette er andre gang Karde AS, med prosjektleder Riitta Hellman, er koordinator for et AAL prosjekt. Første gang var for prosjektet «MyLife» i call 3. PIA-prosjektet har partnere fra Norge, Tyskland, Storbritannia og Spania. I tillegg til Karde AS, er Tellu AS og Asker kommune norske partnere i prosjektet.

TILTAK

a. Mobilisering

AAL-utlysningene kunngjøres gjennom IT Funk-programmet og Forskningsrådets nyhetsbrev, samt via informasjonsmøter om europeiske finansieringsmuligheter for FoU og innovasjon. Den norske søkermassen til AAL-utlysningene er mer enn stor nok i forhold til tilgjengelig støtte ved hver utlysning, med en god fordeling på bedrifter, forskningsmiljø og brukere. Fra og med call 2 stilles det krav om 50 prosent egenandel fra alle norske partnere, og dette har ikke ført til lavere interesse for AAL i Norge.

b. Tiltak for bestemte målgrupper

Alle potensielle deltakere må kontakte norsk NCP (National Contact Point) før søknad sendes, og det informeres da om at alle prosjekter med norske partnere må ha med norske brukere, alene eller i samarbeid med norsk bedrift og/eller forskningsmiljø.

c. Tiltak for strategisk posisjonering

Norge deltar aktivt i generalforsamlingen til AAL Association (AALA), og forum av nasjonale programkoordinatorer som utformer utlysningene.

d. Hvilke koblinger finnes mellom AAL og Forskningsrådets nasjonale satsinger?

1: Temaene og målsettingene i AAL-programmet ligger innenfor Forskningsrådets satsing «Flere aktive og sunne år», som er forslått som en av hovedprioriteringene i budsjettforslaget for 2014 AAL.

2: I call 6, som er planlagt våren 2013, er fokuset på IKT-baserte løsninger som kan bidra til økt deltakelse i lønnede og ulønnede aktiviteter blant eldre. Den nasjonale bevilgningsrammen fra Norge må bevilges fra et av programmene i Forskningsrådet. Det er i dag ingen programmer med en innretning, mandat eller disponible midler, som gjør at programmet kan bevilge penger til denne utlysningen. Det ser derfor ut til at call 6 vil gjennomføres uten norsk deltakelse.

FORENINGEN AALA (AAL ASSOCIATION)

AAL-programmet drives av en selvstendig forening, AAL Association (AALA), der landene er medlem gjennom sine finansieringsorganer. Foreningens generalforsamling fatter vedtak om utlysninger og prioriteringer av prosjekter, og denne prioritering realiseres så langt de respektive

nasjonale midlene rekker. Fra norsk side er Forskningsrådet medlem i AALA, med Tron Espeli som norsk representant i AALA General Assembly (GA).

3.2.1.4 NANO, MATERIALS & PRODUCTION TECHNOLOGIES (NMP)

NCP: Tor Einar Johnsen.

UTLYSNINGER

I programmet Nanosciences, nanotechnologies, materials & new production technologies (NMP) har vi mottatt resultater fra 56 utlysninger fra starten av FP7 og fram til i dag. I 13 av disse utlysningene har det ikke vært norsk deltakelse. Det har vært flere fellesutlysninger med andre programmer så langt, det vil si med Environment-, Energy-, BIO-, Transport og ICT-programmene. De fleste av disse har vært utlysninger innenfor PPP-ene (Public-Private Partnership), men også rene bilaterale utlysninger er gjennomført. Norske aktører har deltatt i ni, av totalt tolv, PPP-utlysninger innenfor NMP-programmet så langt. Fire av disse var i Factories of the Future (FoF), tre i Energy-efficient Buildings (EeB) og to i Green Cars Initiative (GC). Fem av de ni PPP-utlysningene, som hadde norsk deltakelse, tilhører 2012.

RESULTATER

	Søkte prosjekter med norsk deltakelse		Norske koordinatører
	Antall	i %	Antall
Innstilt	68	35%	12
Reserve	10	5%	1
Avslått	114	59%	19
TOTALT	192	100%	32

Tabell 3.7 Status norske prosjektsøknader og koordinatører i NMP.

Datakilde: E-Corda (Kommisjonen).

Før vi går inn i det siste året av FP7 viser de akkumulerte tallene at det er kommet inn 192 søknader med norsk deltakelse. 68 av disse er innstilt for støtte, noe som er 16 flere enn ved utgangen av 2011. Vi har mottatt kontraktsdata for 60 av de 68 innstilte kontraktene så langt. I de 60 kontraktene er Norge tildelt cirka 251 mill. kroner.

Volumet på den norske deltakelsen i NMP-programmet er ikke blant de høyeste, og den finansielle norske returen i dette programmet er på omtrent 1,4 prosent. Det er rundt 10 prosent norsk deltakelse, både i søknadene og de innstilte prosjektene.

Kvaliteten på de norske søknadene i NMP har styrket seg de to siste årene, og suksessraten er nå på 35 prosent. Det er nesten fire prosentpoeng høyere enn snittet for alle landene som deltar i NMP noe som er en fin økning de to siste årene. Etter 2010 lå Norge på gjennomsnittet i suksessrate. Resultatene vi rapporterer er eksklusiv søknader som er avvist i det første trinnet i tottrinnsprosesser. NMP-programmet har mange utlysninger med tottrinnsprosesser, så det har i realiteten vært mange flere søknader med norsk deltakelse enn det som fremkommer i tabellen ovenfor. I tillegg gir det en forholdsmessig høy suksessrate, noe som naturligvis også gjelder for de andre landene som deltar.

48 prosent av søknadene med norsk deltakelse har nådd poenggrensen for finansiering. Det er på tilnærmet samme nivå som for alle søknadene i NMP. Bare en del av de søknadene som er kvalifiserte, blir finansiert. Det skyldes hovedsakelig mangel på budsjettmidler.

Andelen norske koordinatører er på litt under 17 prosent i søknadene, og på nesten 18 prosent i de innstilte prosjektene.

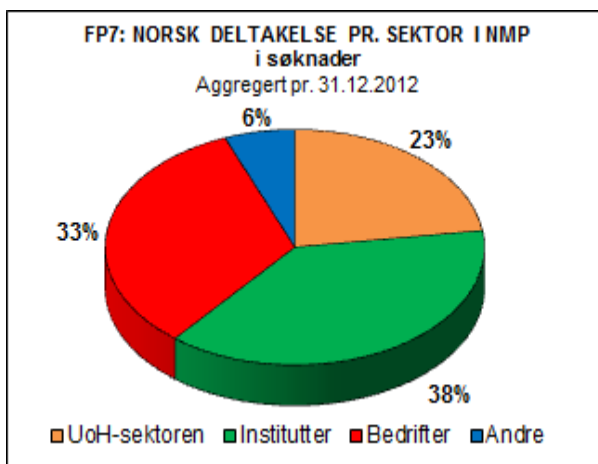
I snitt er det 1,5 norske deltakelser pr. innstilte prosjekt.

Suksesshistorie:

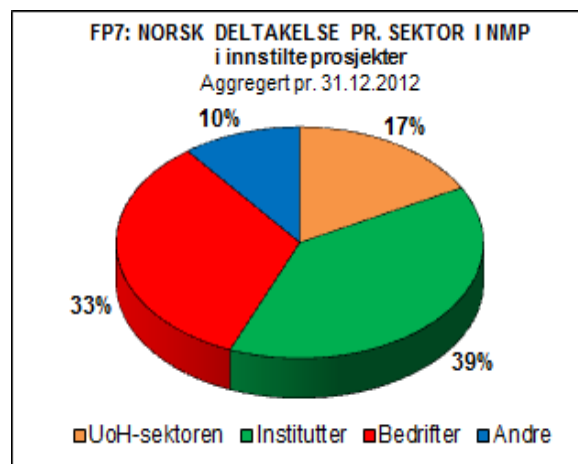
EU er opptatt av å utnytte nanoteknologien, og under FP6 var det mange bedrifter som reklamerte med nanoteknologi i sine produkter. Etter hvert har det stilnet noe på reklamesiden, og næringslivet er blitt mer tilbakeholdende med informasjon om bruk av nanoteknologi. Dette skyldes en usikkerhet rundt bruken av enkelte nanopartikler etc., blant annet ut fra manglende regulering av området og negative oppslag i mediene om feil bruk av teknologien. Kommisjonen har derfor initiert et stort felleseuropeisk løft rettet inn mot regulering av nanoteknologi. I 2012 utlysningen ble det allokert midler (10 mill. euro) som en håpet ville løse ut 3-4 ganger så mye nasjonale midler fra medlemslandene. Dette har resultert i et stort prosjekt NanoReg med total ramme på 48,7 mill. euro, og 57 aktive partnere. Fra norsk side ble det høsten 2011 tatt et initiativ fra NILU, støttet av Forskningsrådet, slik at det pr. i dag er 6 norske aktører som deltar aktivt i dette prosjektet. I NanoReg-prosjektet finansierer Kommisjonen koordineringstiltakene, mens hvert land må finansiere mesteparten av sine egne forskningsaktiviteter. EU håper NanoReg skal bane veien for en bedre regulering av dette viktige teknologiområdet, noe som vil gjøre det enklere for bedriftene å benytte nanoteknologi i sin produksjon og sine produkter.

Sektorfordeling

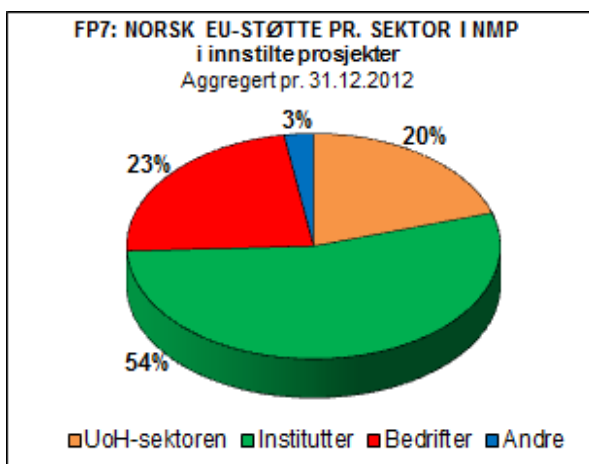
Nedenfor vises fordelingen av de norske deltakelsene i henholdsvis søknadene og de innstilte prosjektene, samt av den norske EU-støtten i de innstilte prosjektene;

Figur 3.18 Norske deltakelser pr. sektor i søknader i NMP. Datakilde: E-Corda (Kommisjonen).

Figur 3.19 Norske deltakelser pr. sektor i innstilte prosjekter i NMP. Datakilde: E-Corda (Kommisjonen)

Figur 3.20 Norsk EU-støtte pr. sektor i innstilte prosjekter i NMP. *Datakilde: E-Corda (Kommissjonen).*

Instituttene og bedriftene har de høyeste norske deltakerandelene i NMP-programmet. Bedriftene har tapt deltakerandeler i de innstilte prosjektene det siste året, og ligger nå på nesten samme nivå som ved utgangen av 2010. Dette bør blant annet sees i sammenheng med det store NanoReg-prosjektet, nevnt ovenfor, med 6 institutter som deltakere. Deltakerandelen til instituttene har derimot holdt seg uendret det siste året. Instituttene mottar også en lagt høyere andel av den norske EU-støtten i NMP, enn hva deres deltakerandel skulle tilsi. Dette skyldes blant annet at det stort sett er instituttene som påtar seg koordinatoransvar, og dermed får mye høyere støttebeløp fra EU.

Som enkeltaktør er det Stiftelsen SINTEF som dominerer. Inkludert enhetene SINTEF Raufoss Manufacturing og SINTEF MARINTEK deltar de i underkant av hvert tredje innstilte prosjekt med norsk deltakelse, og mottar nesten halvparten av all EU-støtte til Norge i NMP. Sektorgruppen Andre øker sin deltakerandel fra søknadene til de innstilte prosjektene, mens UoH-sektoren taper betydelige andeler. UoH-sektoren sliter med å komme inn i de riktige konsortiene. For å kunne forstå noe av de utslagene som man ser i figurene ovenfor, er det viktig å se på hvilke typer prosjekter som de fire forskjellige sektorene deltar i. UoH-sektoren er spesielt aktive innenfor SMALL-søknader, mens bedrifter også har flere deltakelser i LARGE og SME-typene samt i PPP-utlysningene. Instituttene, og særlig SINTEF, er aktive i alle typene. Suksessratene varierer mye mellom disse prosjektypene. I trinn to har SMALL-søknadene i gjennomsnitt lavere suksessrate enn i LARGE og SME-type søknader. Dette forklarer mye, men ikke alt når det gjelder den svake suksessen til UoH-sektoren. Det kan også tyde på at denne sektoren ligger litt bak sine europeiske kolleger. Norge startet blant annet sent med nanovitenskap og vi fokuserer mer på anvendt enn grunnleggende materialforskning, og har derfor problemer med å komme med i de sterkeste konsortiene på frontforskningen.

Innenfor PPP-utlysningene har de norske miljøene mobilisert ganske sterkt de to siste årene, men suksessraten er skuffende lav for søknadene med norsk deltakelse. Dette har vi ingen god forklaring på, annet enn at nye aktører trenger litt tid før de lykkes å komme inn i de beste konsortiene.

Norge har ikke oppfylt målsettingen om at minst 15 prosent av EU-støtten skal gå til SMB-ene. I henhold til Kommissjonens *Ninth Progress Report on SMEs participation in FP7*, som kom i oktober 2012, har 13,3 prosent av EU-midlene Norge har mottatt i NMP-programmet gått til SMB-ene. Totalt sett går 22,7 prosent av de utlyste midlene i NMP-programmet til SMB-ene. Det bør derfor være et mål for norske SMB-er å ta en betydelig større andel av «kaka» enn hva tilfellet er i dag.

Samarbeidsland

Så langt i FP7 samarbeider Norge hyppigst med Tyskland, mens andre land som Storbritannia, Italia og Spania følger et stykke bak. Blant våre ti viktigste samarbeidspartnere har vi oppnådd de klart høyeste suksessratene sammen med våre naboland Danmark og Finland. I de innstilte prosjektene samarbeider Norge med til sammen 42 land.

Dekningsprofil

Dekningsprofilen viser fordelingen av søknadene etter status på følgende aktivitetsområder i NMP:

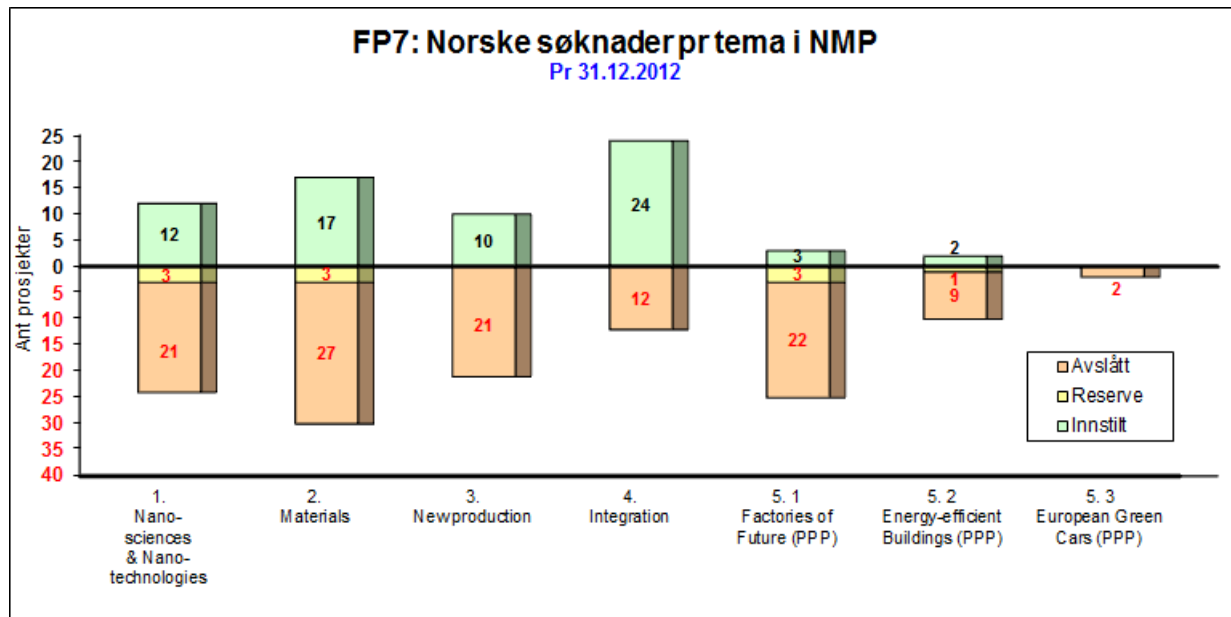
1. Nanosciences and Nanotechnologies
2. Materials
3. New production

4. Integration

5.1 Factories of the Future (Public-Private Partnership (PPP))

5.2 Energy-efficient Buildings (Public-Private Partnership (PPP))

5.3 European Green Cars (Public-Private Partnership (PPP))

Figur 3.21 Dekningsprofil NMP.

Datakilde: E-Corda (Kommissjonen).

Diagrammet omfatter flg. utlysninger; FP7-2009-BIOREFINERY_CP, FP7-2010-GC-ELECTROCHEMICAL-STORAGE, FP7-2010-NMP-ICT-FoF, FP7-ENERGY-NMP-2008-1, FP7-ENV-NMP-2008-2, FP7-ERANET-2007-RTD, FP7-ERANET-2008-RTD, FP7-NMP-2007-CSA-1, FP7-NMP-2007-LARGE-1, FP7-NMP-2007-SMALL-1, FP7-NMP-2007-SME-1, FP7-NMP-2008-CSA-2, FP7-NMP-2008-EU-India-2, FP7-NMP-2008-LARGE-2, FP7-NMP-2008-SMALL-2, FP7-NMP-2008-SME-2, FP7-NMP-2009-CSA-3, FP7-NMP-2009-LARGE-3, FP7-NMP-2009-SMALL-3, FP7-NMP-2009-SME-3, FP7-NMP-2010-EU-USA, FP7-NMP-2010-LARGE-4, FP7-NMP-2010-SMALL-4, FP7-NMP-2010-SME-4, FP7-2011-NMP-ENV-ENERGY-ICT-EeB, FP7-2011-NMP-ICT-FoF, FP7-ENV-NMP-2011, FP7-NMP-2011-CSA-5, FP7-NMP-2011-LARGE-5, FP7-NMP-2011-SMALL-5, FP7-NMP-2011-SME-5, FP7-NMP-ENERGY-2011, FP7-2011-GC-ELECTROCHEMICAL-STORAGE, FP7-ERANET-2011-RTD, FP7-NMP-2011-EU-Japan, FP7-NMP-2011-EU-RUSSIA, FP7-2012-GC-MATERIALS, FP7-2012-NMP-ENV-ENERGY-ICT-EeB, FP7-2012-NMP-ENV-ENERGY-ICT-EeB(inf), FP7-2012-NMP-ENV-ENERGY-ICT-EeB(RTD), FP7-2012-NMP-ICT-FoF, FP7-2012-NMP-ICT-FoF(RTD), FP7-ERANET-2012-RTD, FP7-NMP-2012-CSA-6, FP7-NMP-2012-LARGE-6, FP7-NMP-2012-SMALL-6 og FP7-NMP-2012-SME-6.

Norge fortsetter den svært gode suksessen i område 4. Integration, hvor to av tre norske søknader er innstilt for finansiering. Dette fortsetter å underbygge den trenden som viste seg i FP6, hvor det var en tendens til at de norske aktørene lyktes bedre i mer anvendte prosjekter enn i de prosjektene som fokuserer mer på helt nye teknologier og materialer. Spesielt på nanoteknologi og materialer har norske miljøer hatt problemer med å komme inn i de beste konsortiene, men i de siste utlysningene har dette rettet seg noe slik at suksessraten for de norske søkerne (i alle fall i trinn 2) er høyere enn gjennomsnittet for utlysningen totalt. Vi har hatt en brukbar mobilisering inn mot PPP-ene, men fortsatt ligger resultatene her beklagelig lavt slik at vi ikke er med i så mange prosjekter som vi bør kunne forvente.

TILTAK

a. Mobilisering

I forkant av 2012 utlysningen ble det spesielt satset på å informere om PPP-ene (Public-Private-Partnership), og Forskningsrådet inviterte sammen med Norsk Industri til møte om Green Cars-utlysningen. Dette resulterte ikke i noen søknader, så slike målrettede initiativ er ikke videreført.

Informasjonen siste år har fulgt de vanlige rutiner med å delta i brede infomøter, og å tilby innslag på møter og seminar hvor miljøene allerede er samlet. Spesielt kan nevnes møter for prosessindustrien (PROSIN-konferansen og Forskningsrådets næringslivsdag), støperibransjen (Støperi F&U-dager), vareproduksjon (Manufuture-møter og Vareproduksjonsdagen) og nano/mikromiljøet i Vestfold.

b. Tiltak for bestemte målgrupper

Tiltakene her fortsetter, stort sett via nettverk som finansieres delvis fra BIA-programmet i Forskningsrådet. Blant annet er nettverket for prosessindustrien koplet bedre opp mot European Technology Platform (ETP) på bærekraftig kjemi, som sammen med andre ETP-er har tatt et initiativ for å få i gang en PPP mot denne industrien (SPIRE). Denne PPP-en vil etter all sannsynlighet starte opp i H2020.

Forskningsrådet var medhjelper slik at norske miljøer ble med på den fellessatsingen som er lagt inn i NMP-2012, det vil si på regulering av nanoteknologiområdet. Her startet det i ved årsskiftet 12/13 opp et prosjekt NanoReg med 57 deltakere og med et totalbudsjett på 48,7 mill. euro hvor det er med seks norske institutter som direkte partnere.

Forskningsrådet hadde i en periode en aktiv rolle sammen med NILU for å posisjonere og etablere den norske prosjektgruppen på NanoReg. Høsten 2012 hadde også det nye Store programmet NANO2021 en stor utlysning av forskningsmidler for nasjonalt koordinerte prosjekter. Samfunnsmessig ansvarlig teknologiutvikling er der et av de aktuelle temaene. Søknadene fra denne tottrinns utlysningen vil bli behandlet våren 2013.

c. Tiltak for strategisk posisjonering

Forskningsrådets eksperter har deltatt i High Level Group (HLG) on Nanosciences and Nanotechnologies (NN) i EU. Dette har medført god innsikt i Kommisjonens prosesser innenfor NN, og en tett kontakt med Kommisjonen under etableringen av NanoReg.

På HLG-møtene er dessuten teknologiplattformen NANOofutures presentert. Den er åpen for industri, små og mellomstore bedrifter, frivillige organisasjoner, finansinstitusjoner, forskningsinstitusjoner, universiteter og sivilsamfunnet med et engasjement fra medlemsstatene på nasjonalt og regionalt nivå. Med bakgrunn i resultatene fra NANOofutures store spørreundersøkelse, ønsker Kommisjonen å komme frem til prioriterte tiltak for å videreutvikle nanovitenskap og nanoteknologi i Horisont 2020. Medlemmene i HLG spiller her en sentral rolle.

I tillegg drives det nettverk finansiert blant annet av programmene BIA, ENERGIX og NANO2021. Dette gjelder spesielt inn mot teknologiplattformene Manufuture, ECTP (bygg og anlegg), SusChem, Forestry, Nanomedisin og NanoSafety.

d. Hvilke koblinger finnes mellom FP7 NMP og Forskningsrådets nasjonale satsinger?

Forskningsrådets Store program innenfor nanoteknologi og ny materialer, NANOMAT, ble avsluttet i 2011. Våre eksperter i NMP-komiteén hadde meget sentrale roller i arbeidet med å foreslå et nytt program. Dette ble rettet inn mot de foreløpige prioriteringene i Horisont 2020;

oppbygging av kunnskap for å møte fremtidens utfordringer, ny teknologi for utvikling av næringslivet, samt samfunnsmessig forsvarlig teknologiutvikling (NANO2021). Samtidig gjennomførte regjeringen, gjennom deltakelse fra ti departementer og under ledelse av komitédelegaten i NMP, arbeidet med en nasjonal strategi innenfor nanoteknologi for perioden 2012-2021. Den gjenspeiler arbeidet med etableringen av NANO2021 og Horisont 2020.

KOMITÉARBEIDET

Komitédelegat: Thomas Malla (Nærings- og handelsdepartementet).

Komitérepresentanter (eksperter): Dag Høvik og Tor Einar Johnsen (begge Forskningsrådet).

Det har vært avholdt åtte møter i programkomitéen for NMP i løpet av året, med en aktiv deltakelse av norsk delegat og eksperter. Selv om Norge bare er et assosiert medlem til EUs rammeprogram, har komitéen vært lydhøre til de norske forslagene i forbindelse med programplan og utlysninger for 2012/2013. Her kan spesielt nevnes en fortsatt satsing på FoU innenfor solceller, samt satsing på naturlig forekommende fibre, som mikro- og nanostrukturert cellulose som basis for nye materialer og spennende bruksområder.

3.2.1.5 ENERGY

NCP: Beate Kristiansen og Tor Ivar Eikaas.

UTLYSNINGER

Vi har mottatt resultater fra 35 utlysninger i Energy-programmet så langt, hvorav 9 er uten norsk deltakelse. Flere av utlysningene er fellesutlysninger med andre programmer, da spesielt med NMP-, ICT- og Environment-programmene. Det har vært fem utlysninger innenfor PPP-ene (Public-Private Partnership) i Energy-programmet, fire innenfor Energy-efficient Buildings (EeB) og en i Green Cars Initiative (GC). Norge har deltatt i alle disse utlysningene, foruten 2012-utlysningen i EeB. I 2012 var følgende Energy-utlysninger uten norsk deltakelse; FP7-ENERGY-2012-1-1STAGE, FP7-ERANET-2012-RTD og FP7-2012-NMP-ENV-ENERGY-ICT-EeB(inf).

RESULTATER

Status norske prosjektsøknader og koordinatører

	Søkte prosjekter med norsk deltakelse		Norske koordinatører
	Antall	i %	Antall
Innstilt	61	33%	11
Reserve	24	13%	5
Avslått	102	55%	23
TOTALT	187	100%	39

Tabell 3.8 Status norske prosjektsøknader og koordinatører i Energy.

Datakilde: E-Corda (Kommissjonen).

Aggregerte resultater pr. 31.12.2012 viser at det har kommet inn 187 prosjektsøknader med norsk deltakelse. 61 av disse er innstilt for støtte, dvs. 5 flere enn på samme tidspunkt i fjor. 55 av de 61 innstilte prosjektene har blitt bekreftet som kontrakter så langt. Norge er tildelt rundt 295 mill. kroner i disse kontraktene.

Kvaliteten på de norske Energy-søknadene er fortsatt svært høy, mens den norske representasjonen i de innstilte prosjektene har falt noe de senere årene. Hittil er det norsk

deltakelse i nesten hvert femte innstilte prosjekt i Energy, mens noe over 13 prosent av søknadsmassen har norsk deltakelse.

Norge har en god finansiell retur i Energy-programmet. Returprosenten har allikevel sunket jevnt fra utgangen av 2009, da den var på 4,3 prosent, og fram til i dag hvor den ligger på 2,9 prosent.

Suksessraten på 33 prosent er hele ti prosentpoeng høyere enn snittet for alle deltakerlandene i FP7. For 2012 var suksessraten på 27,8 prosent. Samtidig er 61 prosent av alle søknadene med norsk deltakelse kvalifisert for finansiering, noe som er tretten prosentpoeng høyere enn snittet for alle søknadene i Energy. Grunnet mangel på budsjettmidler, blir imidlertid kun en del av de kvalifiserte søknadene finansiert.

Nesten 21 prosent av søknadene, og 18 prosent av de innstilte prosjektene, med norsk deltakelse har også norsk koordinator.

I snitt er det 1,8 norske deltakelser pr. innstilte prosjekt.

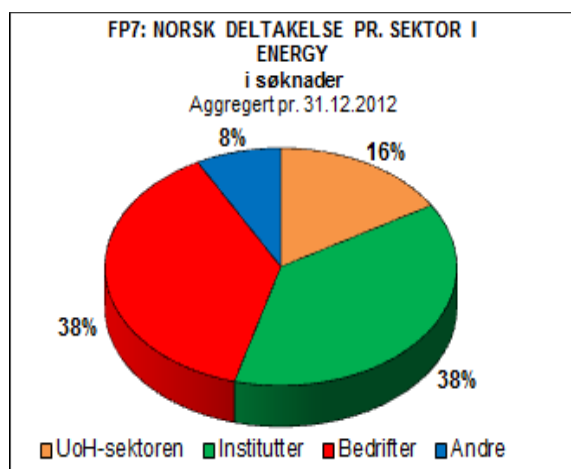
Suksesshistorier:

IMPACTS (The impact of the quality of CO₂ on transport and storage behaviour) er et interessant prosjekt fra FP7-ENERGY-2012-1-2STAGE-utlysningen. Dette er et prosjekt med SINTEF Energi som koordinator, og hvor også DNV (Det Norske Veritas) og Statoil er partnere. Prosjektet studerer effekten av CO₂-kvalitet i forbindelse med transport og lagring, og har tette koblinger mot store demonstrasjonsprosjekter. Prosjektet er svært sentralt i forhold til SET-planen (Strategic Energy Technology Plan), og vil bidra med kritisk kunnskap for sikker og kostnadseffektiv transport og lagring av CO₂.

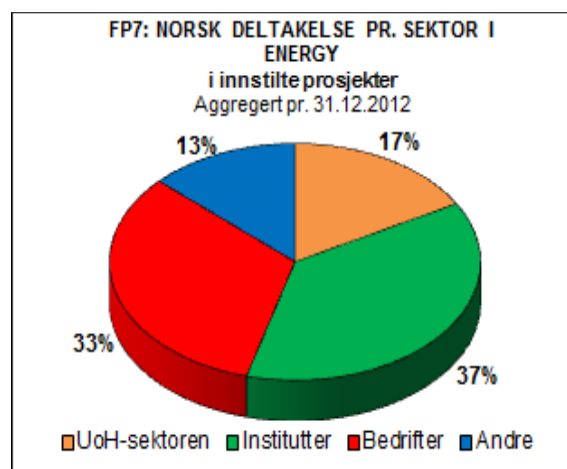
Innen Smart Cities and Communities var det en utlysning som adresserte Energy-efficient Buildings (EeB) Public Private Partnership. I denne 2012-utlysningen nådde ZenN (nearly Zero energy Neighborhoods) opp i en meget sterk konkurranse. Prosjektet har en sterk demonstrasjonskomponent, og fokuserer på innovative lav-energi renovasjonsprosesser. Både SINTEF, NTNU og Oslo kommune er partnere i ZenN.

Sektorfordeling

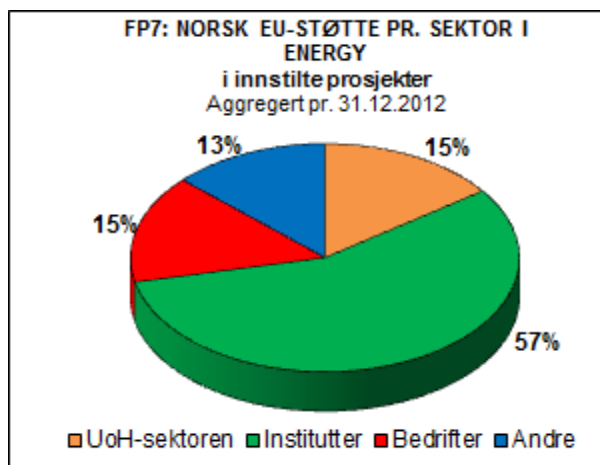
Kakediagrammene nedenfor viser sektorfordelingen av de norske deltakelsene i henholdsvis søknader og innstilte prosjekter, samt av den norske EU-støtten i de innstilte prosjektene;

Figur 3.22 Norske deltakelser pr. sektor i søknader i Energy. Datakilde: E-Corda (Kommissjonen).

Figur 3.23 Norske deltakelser pr. sektor i innstilte prosjekter i Energy. Datakilde: E-Corda (Kommissjonen).

Figur 3.24 Norsk EU-støtte pr. sektor i innstilte prosjekter i Energy. Datakilde: E-Corda (Kommissjonen).

Fordelingen av deltakelsene på sektorgruppene viser flest deltakelser fra instituttene, tett etterfulgt av bedriftene. Bedriftene taper imidlertid deltakerandeler fra søknadene til de innstilte prosjektene, mens sektorgruppen Andre har høy suksess med sine søknader og vinner andeler.

Instituttene mottar godt over halvparten av all EU-støtte som går til Norge i Energy, til tross for at de bare har litt over en tredjedel av alle deltakelsene. For bedriftene er situasjonen motsatt. De har 33 prosent av alle deltakelsene, men mottar bare 15 prosent av all EU-støtten i de innstilte prosjektene.

Kommisjonens Ninth Progress Report on SMEs participation in FP7, som kom i oktober 2012 og bygger på kontraktsdataene, viser at SMB-ene har mottatt 10,2 prosent av de totale norske EU-midlene så langt i Energy-programmet, noe som er under 15 prosent-målsettingen til Kommisjonen. Resultatet for de norske SMB-ene er i så måte betydelig svakere enn hva som er tilfelle for alle SMB-ene, som deltar i Energy. I snitt har SMB-ene innhentet 18,9 prosent av midlene i dette programmet.

Samarbeidsland

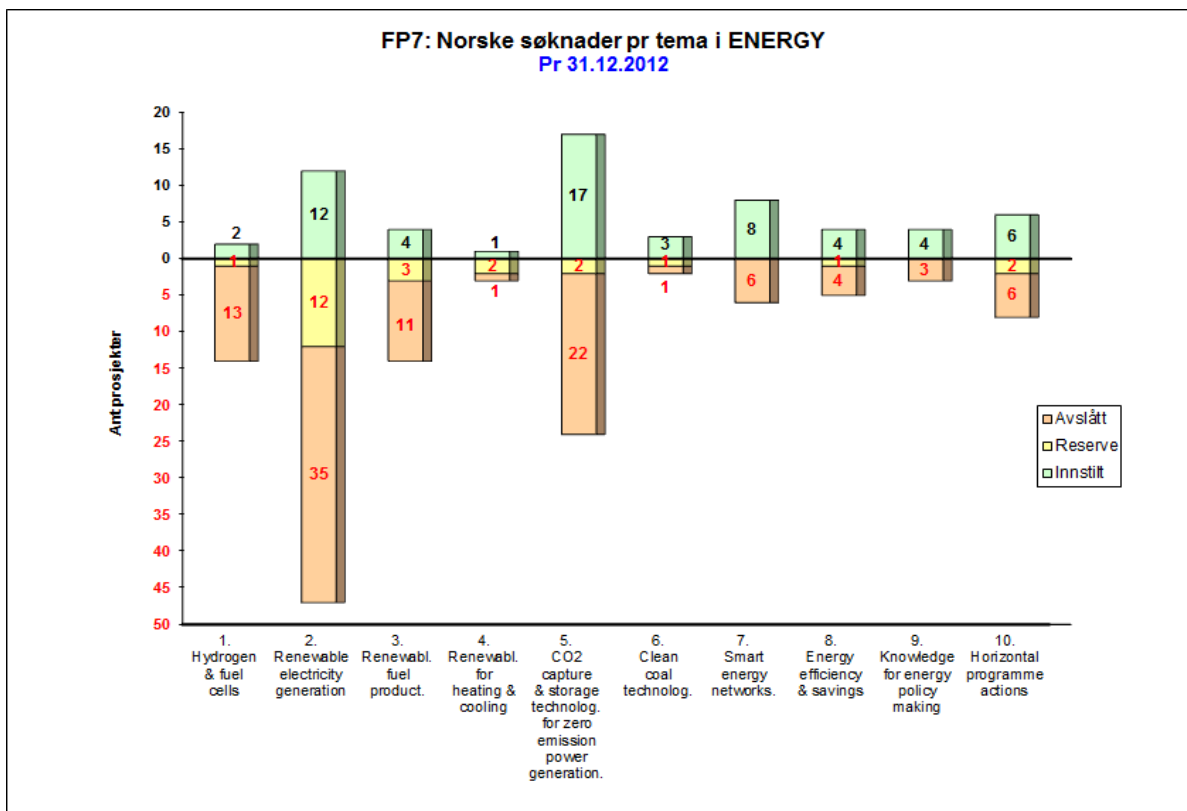
Norge har flest samarbeidsrelasjoner med Tyskland etterfulgt av Nederland, Frankrike, Italia og Storbritannia. Av disse oppnår vi høyest suksess i samarbeidet med Nederland. Norge samarbeider med 44 land, av 67 mulige, i de innstilte prosjektene så langt.

Dekningsprofil

Dekningsprofilen viser fordelingen av søknadene etter status på følgende aktivitetsområder;

1. Hydrogen and fuel cells
2. Renewable electricity generation
3. Renewable fuel production
4. Renewable for heating and cooling
5. CO2 capture and storage technologies for zero emission power generation
6. Clean coal technologies
7. Smart energy networks
8. Energy efficiency and savings
9. Knowledge for energy policy making
10. Horizontal programme actions

Hydrogen and fuel cells (område 1) er flyttet over til randsoneaktiviteten Fuel Cells and Hydrogen Joint Undertaking (FCH JU), og inngår kun med 2007-utlysningene i Energy.

Figur 3.25 Dekningsprofil Energy.

Datakilde: E-Corda (Kommisjonen).

Diagrammet inneholder flg. utlysninger; FP7-2009-BIOREFINERY_CP, FP7-2010-GC-ELECTROCHEMICAL-STORAGE, FP7-2010-NMP-ENV-ENERGY-ICT-EeB, FP7-ENERGY-2007-1-RTD, FP7-ENERGY-2007-2-TREN, FP7-ENERGY-2008-1, FP7-ENERGY-2008-FET, FP7-ENERGY-2008-RUSSIA, FP7-ENERGY-2008-TREN-1, FP7-ENERGY-2009-1, FP7-ENERGY-2009-2, FP7-ENERGY-2009-BRAZIL, FP7-ENERGY-2010-1, FP7-ENERGY-2010-2, FP7-ENERGY-2010-FET, FP7-ENERGY-2010-INDIA, FP7-ENERGY-NMP-2008-1, FP7-ERANET-2007-RTD, FP7-2011-NMP-ENV-ENERGY-ICT-EeB, FP7-ENERGY-2011-1, FP7-ENERGY-2011-2, FP7-NMP-ENERGY-2011, FP7-2012-NMP-ENV-ENERGY-ICT-EeB(RTD), FP7-ENERGY-2012-1-2STAGE, FP7-ENERGY-2012-2 og FP7-ENERGY-SMARTCITIES-2012.

Statusen som fremkommer i dekningsprofilen ovenfor viser spesielt høyt tilslag på søknader med norsk deltakelse innen områdene CO₂-håndtering (område 5 og delvis området 6), og smarte energinettverk (området 7). Dette viser at vi får uttelling på de områdene norske aktører har faglig styrke og er langt fremme internasjonalt. Det norske FoU-miljøet tilknyttet til CO₂-håndteringen har utviklet seg til å bli anerkjent og etterspurt på den europeiske arena. Innen området smarte energinettverk har Norge unik erfaring og kunnskap gjennom utvikling og bruk av modellverktøy, markedssystem, systemtilnærming osv.

Innen fornybar elektrisitetsproduksjon (område 2) er det stor mobilisering både blant norske og utenlandske aktører, og konkurransen er spesielt høy på dette området. Den største delen av de mindre erfarne søkermiljøene mobiliseres her. Dette gjenspeiles også i suksessraten, som kun er 20,3 prosent for norske aktører innen dette området.

I Norge er det relativt sett lite bruk av, aktivitet innen eller spisskompetanse på de aktivitetene som utlyses under fornybar drivstoff, fornybar varme og kjøling og energieffektivisering (område 3, 4 og 8). Dette gjenspeiler seg i mobilisering og/eller kvalitet. Mange av de norske miljøene her har således i stor grad en nasjonal profil på sin aktivitet. Det har imidlertid vært en positiv utvikling og god suksessrate i det siste året på energieffektivisering i bygg.

Antall norske søkere har også vært lavere de tre siste årene i forhold til årene før. Dette ser ut til i stor grad å henge sammen med etableringen av FME-ene (Forskningscentre for miljøvennlig energi). Potensielle søkere har i større grad vært bundet opp i nasjonalt arbeid knyttet til FME-ene, noe som ser ut til å ha gått utover deltakelsen i FP7-søknadene. Det forventes at dette endrer seg nå som FME-ene er etablert og godt i gang.

TILTAK

a. Mobilisering

For å fremme deltakelse og kvalitet inn mot FP7 utøver NCP-ene hovedsakelig tre typer aktiviteter relatert direkte til norske aktører:

- 1) informasjon om utlysninger og lignende til aktører via informasjonsmøter, bilaterale møter og åtte infobrev til over 400 mottakere
- 2) bilateral rådgivning til søkere som henvender seg
- 3) strategisk arbeid for å ivareta norske interesser i utformingen av utlysningene

I tillegg følger NCP-ene nøye med på, og deltar aktivt i relevante energirelaterte EU-prosesser, slik at man har et godt nettverk og god innsikt i rådgivningsoppgavene.

b. Tiltak for bestemte målgrupper

Selv om mange aktuelle aktører er godt orientert om de mulighetene som ligger i rammeprogrammet, er det et potensiale for økt deltakelse blant annet for deler av UoH-sektoren, samfunnsforskere og SMB-er. De viktigste tiltakene mot spesifikke målgrupper har i 2012 vært bilateral rådgivning i forbindelse med søknadsprosessen, inkludert bistand i forbindelse med pre-evaluering av søknader.

c. Tiltak for strategisk posisjonering

NCP-ene har jobbet både for å få EU-perspektivet integrert i norsk strategisk arbeid og programdrift, og for å få norske interesser inn i strategi- og planarbeidet på EU-nivå. Det første er sentralt for å lykkes med det siste, fordi et effektivt strategisk arbeid på EU-arenaen fordrer en god nasjonal forankring. I tillegg må vi ha de riktige personene i de rette posisjonene, og koordinere oss på norsk side.

På norsk side har NCP-en blant annet jobbet overfor:

- FME-ene (Forskningscentre for miljøvennlig energi) ved å engasjere dem i forbindelse med innspill til FP7-utlysninger og Horisont 2020/SET-planen.
- Nasjonale FoU-program:
 - støtte til koordinering av norske aktører innen relevante områder
 - engasjere fagansvarlige i utformingen av innspill til strategier og FoU-prioriteringer, inklusive FP7-utlysninger, SET-planen og Horisont 2020
 - sette EU- og programsamarbeid på agendaen i programstyremøter, og på diverse møter med administrasjonen
- OED (Olje- og energidepartementet) angående den europeiske samarbeidsarenaen innen energiteknologier, spesielt SET-planen.

Inn mot EU-arenaen har NCP-ene blant annet jobbet med:

- SET-planen ved å delta på møter, i sherpagruppa, i industriinitiativ-teamet på vind og på SET-plan konferansen.

- FP7-programkomitéen ved å fremme innspill fra Norge, skriftlig så vel som muntlig.
- Nasjonale program:
 - engasjere fagansvarlige i relevant EU-fora på sitt område
 - arbeid med støtteordningen for norsk deltakelse i strategisk viktige EU-fora

d. Hvilke koblinger finnes mellom FP7 Energy og Forskningsrådets nasjonale satsinger?

SET-planen har gitt sterke føringer på prioriteringene innen energiområdet i FP7, og det samme vil være tilfelle for Horisont 2020. SET-planen er tematisk spesielt relevant for programmene RENERGI/ENERGIX og CLIMIT. For eksempel har prioriteringen i SET-planens implementeringsplan på elektrisitetssystemer i sin helhet blitt tatt inn i det nasjonale programmet.

NCP-ene har jobbet aktivt inn mot RENERGI/ENERGIXs støtteordning til strategisk arbeid inn mot SET-planen. Formålet er å fremme norske prioriteringer og forskningsagenda i det strategiske arbeidet, gjennom å være et insentiv for:

- koordinering av norske aktører inn mot strategiske prosesser
- norske aktørers deltakelse i relevante EU-fora for å fremme norske prioriteringer og forskningsagenda

Det strategiske arbeidet er også linket til disse nasjonale programmene ved at NCP-en er SET-plan sherpa, og jobber tett på programmene.

KOMITÉARBEIDET

Komitédelegat: Tore Grunne (Olje- og energidepartementet).

Komitérepresentant (ekspert): Beate Kristiansen (Forskningsrådet).

I 2012 har NCP-en, som også er Forskningsrådets komitérepresentant, deltatt på alle de seks avholdte programkomitémøtene, inklusive formøter til disse. Det er blitt jobbet aktivt i utformingsprosessen av arbeidsprogrammene. Innspill og kommentarer er samlet inn fra norske aktører. Det er gitt innspill til, prioriteringer for, og kommentarer på utkastene til arbeidsprogrammet for 2013 (WP2013).

Fuel Cells and Hydrogen (FCH)

Kontaktperson: Trygve Utheim Riis.

Opprettelse av en JTI på hydrogen og brenselceller ble vedtatt på EUs konkurranserådsmøte i mai 2008, og JTI-en ble offisielt lansert på en konferanse i Brussel i oktober samme år. I perioden 2008 til 2013 vil denne JTI-en ha et totalbudsjett på 940 mill. euro, dvs. cirka 8 mrd. kroner, fordelt mellom Kommisjonen og europeisk industri. FCH JU (Joint Undertaking) er en egen juridisk enhet som heretter vil stå for all praktisk oppfølging av hydrogen og brenselcelleaktivitetene, herunder utlysningene som igjen er basert på en årlig implementeringsplan.

UTLYSNINGER OG RESULTATER

Den første utlysningen kom i oktober 2008, med søknadsfrist i januar 2009. Evalueringene foregikk vinteren 2009, og de første FCH-kontraktene ble undertegnet i desember 2009. Resultatet ble at 16 prosjekter, derav 5 med norsk deltakelse, ble finansiert i den første utlysningen. Den totale finansielle rammen var på 61,7 mill. euro, eller 524 mill. kroner, hvorav EU-støtten utgjør 27,2 mill. euro. Av denne EU-støtten går litt over 1,0 mill. euro, eller 8,3 mill. kroner, til norske aktører. Det gir en norsk returprosent på 3,8.

Den andre utlysningen kom i juli 2009, og hadde søknadsfrist i oktober samme år. Rammen var 183,9 mill. euro, og det ble mottatt 69 gyldige søknader. Kontraktene ble ferdigforhandlet i januar 2011, hvor kontrakter for 28 prosjekter ble signert. 26 var fra hovedlisten og 2 fra reservelisten. Det er 6 prosjekter med norsk deltakelse blant de 28 prosjektene, men det er ingen norske prosjektledere. Den totale EU-støtten er på 72,5 mill. euro. De norske aktørene mottar 6,6 mill. euro av denne EU- støtten, noe som gir en norsk retur på hele 9,1 prosent. 5,5 mill. euro av Norges tildelte EU-støtte i denne utlysningen går til CHIC-prosjektet. Dette prosjektet involverer bygging av en ny hydrogenstasjon i Oslo, hvor fem hydrogenbusser skal gå i ordinær drift.

Den tredje utlysningen kom i juni 2010, med søknadsfrist i september. Rammen var 89,1 mill. euro fra FCH JU. Det ble mottatt 69 gyldige søknader. Kontraktene ble ferdigforhandlet høsten 2011, og det ble innvilget 26 nye prosjekter. Norske aktører deltar i 4 av disse prosjektene, i ett av dem er to norske aktører med. Ingen av disse prosjektene har norsk koordinator. Norge, ved SINTEF Materialer og Kjemi, har imidlertid overtatt ledelsen i et tidligere prosjekt (KeepEmAlive) fra den første utlysningen. Dette skyldes at Energy Reseach Center Netherlands (ECN) måtte trekke seg som koordinator etter frafall av ressurser til arbeidet. Total EU-støtte i denne utlysningen er 83,7 mill. euro, hvorav de norske deltakerne får 1,2 mill. euro som utgjør 1,5 prosent. Dette er vesentlig lavere enn tidligere år, men det var heller andelen i fjor som var svært høy på grunn av demonstrasjonsprosjektet CHIC.

Den fjerde utlysningen kom i april 2011, med søknadsfrist i august. Den totale rammen for denne utlysningen var 109 mill. euro. Det ble mottatt 80 gyldige søknader. 33 prosjekter ble akseptert for støtte. 6 norske aktører deltar i 6 forskjellige blant disse 33 prosjektene. To prosjekter har norsk koordinator (SINTEF i begge tilfeller). Totalt EU-bidrag i alle prosjekter ble 117,5 mill. euro, hvorav litt over 2,0 mill. euro, eller 1,7 prosent, gikk til de norske deltakerne.

Den femte utlysningen kom i mars 2012, med søknadsfrist i juni. 72 prosjektsøknader er mottatt, og det er 16 norske deltakere i prosjektene. Utfallet av denne søknadsrunden foreligger ikke i skrivende stund.

Siste utlysning i første fase av FCH JU ble annonsert i januar 2013, med søknadsfrist 22. mai.

Etter fire utlysninger er det norsk deltakelse i over 20 prosent av alle innstilte prosjekter i FCH JU, og Norge har blitt tildelt 11 mill. euro, eller rundt 82 mill. kroner i disse utlysningene.

Suksesshistorie:

SINTEF ble i slutten av 2011 invitert til å bli med i siste fase av det store demonstrasjonsprosjektet H2Moves Scandinavia, der blant annet ti Daimler biler med brenselceller og hydrogen testes ut i Oslo. Resultatet av SINTEF's arbeid var at det ble utviklet et nytt måleinstrument, og en forenklet prosedyre for å bestemme hydrogenkvaliteten. Bilprodusenter som Hyundai og Daimler har vist betydelig interesse for denne metoden. Det finnes i dag bare en leverandør i verden som kan gjøre fullstendige analyser for å godkjenne hydrogen til brenselceller. Denne leverandøren er i USA, og det er derfor en stor fordel å få en leverandør i Europa, slik at man slipper å sende prøver til USA. Videre er det laget app-er for iPhone og Android slik at de som kjører Hydrogenbilene enkelt kan få informasjon om nærmeste fyllestasjon.

Mobilisering

Forskningsrådet søker å mobilisere deltakere til prosjekter i FCH JU på like linje med rammeprogrammet. På grunn av andre regler for støtte, mottar forskningsinstituttene vesentlig lavere støtteandel enn det som gis i rammeprogrammet. Forskningsrådet har derfor, etter søknad, gitt tilleggsstøtte til de norske deltakerne i FCH JU prosjekter. Det er etablert en rekke prosjekter med norsk deltakelse, og også noen med norsk koordinator. Spesielt SINTEF har satset mye, og oppnådd stor deltakelse.

3.2.1.6 ENVIRONMENT (including Climate Change)

NCP: Ingunn Borlaug Lid.

UTLYSNINGER

Ved inngangen til 2013 har det kommet inn resultater fra 26 utlysninger i Environment (including Climate Change). 8 av utlysningene har ikke norsk deltakelse. Flere av utlysningene i Environment er fellesutlysninger med andre programmer, som Energy, NMP og ICT. Det har vært fem utlysninger innenfor PPP-ene (Public-Private Partnership) i Environment-programmet. Kun to av disse utlysningene, begge i Energy-efficient Buildings (EeB), har hatt norsk deltakelse knyttet til Environment. Det har også vært gjennomført to CSA-utlysninger (samordning og støtte) i JPI-ene tilknyttet Environment-programmet. Den ene, som ble gjennomført i 2012, hadde norsk deltakelse innenfor JPI Climate (sammenstilling av kunnskap om klima i Europa) og JPI Water Challenges (vannressursforvaltning for en verden i endring).

RESULTATER

Status norske prosjektsøknader og koordinatører

	Søkte prosjekter med norsk deltakelse		Norske koordinatører
	Antall	i %	Antall
Innstilt	111	29%	16
Reserve	26	7%	5
Avslått	244	64%	45
TOTALT	381	100%	66

Tabell 3.9 Status norske prosjektsøknader og koordinatører i Environment.

Datakilde: E-Corda (Kommisjonen).

Av de 381 prosjektsøknadene med norsk deltakelse som er kommet inn så langt, er 111 innstilt for støtte. Det er 22 flere innstilte prosjekter enn for ett år siden. Vi har mottatt kontraktsdata for 107 av de 111 innstilte prosjektene. Via disse kontraktene har Norge mottatt rundt 394 mill. kroner.

Norge lykkes godt i Environment-programmet. Hittil er det norsk deltakelse i over 27 prosent av alle innstilte prosjekter innenfor Environment-programmet, mens nesten 18 prosent av alle søknadene har norsk deltakelse. Den norske andelen av de totale EU-midlene i dette programmet bekrefter også Norges suksess. Mens Norge totalt sett har innhentet 1,8 prosent av alle tilgjengelige midler i FP7 så langt, er tilsvarende andel i Environment-programmet på hele 4,3 prosent. Nest etter SME-programmet er det i Environment Norge har innhentet den høyeste andelen av de disponible midlene.

Hele 74 prosent av Environment-søknadene med norsk deltakelse har nådd poenggrensen for finansiering. Til sammenligning har noe over halvparten av alle søknadene i dette programmet oppnådd det samme. Bare en del av de søknadene som er kvalifiserte, blir finansiert. Det skyldes

hovedsakelig mangel på budsjettmidler. 29 prosent av søknadene med norsk deltakelse er innstilt for finansiering så langt, over ti prosentpoeng høyere enn gjennomsnittlig suksessrate for alle deltakerlandene i Environment. Dermed har kvaliteten på de norske søknadene styrket seg ytterligere det siste året.

Norske aktører har tatt koordinatrollen i 17 prosent av de søknadene de har deltatt i, mens den norske koordinatandelen er på 14 prosent i de innstilte prosjektene. Kvaliteten på de norskkoordinerte søknadene er imidlertid god og indikerer at det er et stort potensiale for å øke antall koordinatører i Environment, noe det arbeides med. Resultater fra første runde av den siste utlysningen i Environment viser at over 10 norske koordinatører er invitert til å sende inn søknad til runde 2, med frist februar 2013. Dette er et betydelig høyere antall koordinatører enn tidligere år.

I snitt er det 1,5 norske deltakelser pr. innstilte prosjekt.

Suksesshistorie:

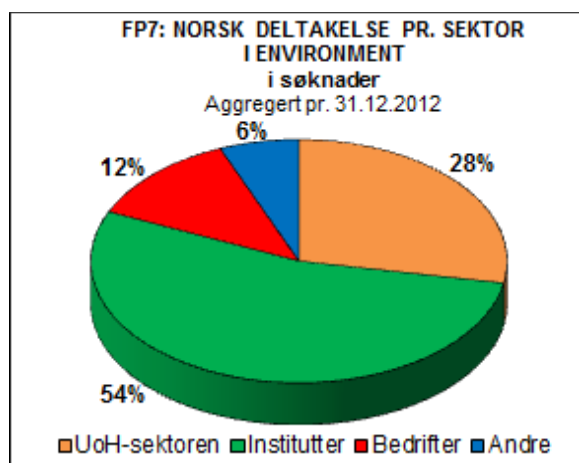
Norsk institutt for luftforskning (NILU) har lang erfaring i å koordinere internasjonale forskningsprosjekter, og har lyktes med deltakelse i en rekke prosjekter innenfor ulike deler av FP7. NILU er ett av de norske instituttene som har flest innstilte prosjekter, og blant de som har aller høyest kvalitet på søknadene.

Et eksempel på et prosjekt som er koordinert av NILU er CITI-SENSE (Development of sensor-based Citizens' Observatory Community for improving quality of life in cities), der målet er å forbedre kunnskapen om miljøets og klimaendringers effekt på samfunnet. Prosjektet er et «collaborative project» fra 2012-utlysningen i Environment. I CITI-SENSE har NILU med seg 26 partnere fra Europa, inkludert tre norske partnere; Stiftelsen SINTEF, Obeo AS, og Norges Astma- og Allergiforbund. Det er meget positivt at NILU, som norsk koordinatør, tar med seg et forskningsinstitutt, en bedrift og en interesseorganisasjon fra Norge inn i dette EU-prosjektet.

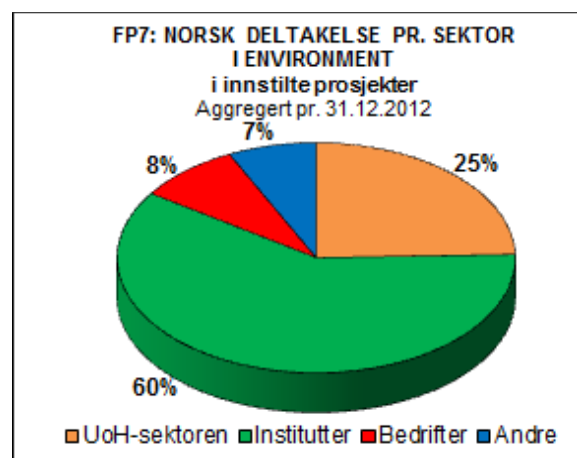
Solide nettverk med høy kvalitet på den faglige kompetansen, tidlig oppstart med prosjektsøknader og god forankring i organisasjonens ledelse, er noen av NILUs suksessfaktorer.

Sektorfordeling

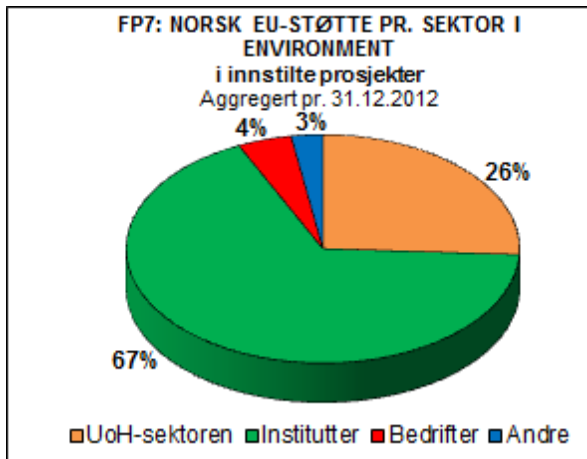
Diagrammene nedenfor viser en sektorfordeling for de norske deltakelsene i henholdsvis søknader og innstilte prosjekter, samt for den norske EU-støtten i de innstilte prosjektene;

Figur 3.26 Norske deltakelser pr. sektor i søknader i Environment. *Datakilde: E-Corda (Kommisjonen).*

Figur 3.27 Norske deltakelser pr. sektor i innstilte prosjekter i Environment. *Datakilde: E-Corda (Komm.)*

Figur 3.28 Norsk EU-støtte pr. sektor i innstilte prosjekter i Environment. *Datakilde: E-Corda (Kommissjonen).*

Instituttene dominerer i Environment, og de har den høyeste suksessen med sine søknader blant sektorene. Denne sektorgruppen henter også ut mest EU-støtte pr. deltakelse, og har en enda høyere andel av all norsk EU-støtte enn av deltakelsene i dette programmet. NILU (Norsk institutt for luftforskning) er den norske aktøren som har klart flest deltakelser, og har mottatt mest EU-midler, i Environment-programmet. Aktørene i UoH-sektoren har 28 prosent av alle de norske Environment-deltakelsene, og mottar rundt en fjerdedel av all støtte som går til Norge. Nest etter NILU er det Universitetet i Bergen (UiB) som gjør det best i Environment.

Diagrammene ovenfor bygger på søknadsdataene fra Kommissjonens database, E-Corda. Derav fremgår det at kun 4 prosent av den norske EU-støtten i de innstilte prosjektene har gått til bedriftene. I oktober 2012 kom Kommissjonens Ninth Progress Report on SMEs participation in FP7, som bygger på kontraktsdataene fra den samme databasen. Den viser imidlertid at norske SMB-er har mottatt 8,2 prosent av alle EU-midler, som Norge er tildelt i Environment-programmet. Det er lavere enn gjennomsnittet for alle SMB-er som deltar i dette programmet, som er på 12,1 prosent. Kommissjonens målsetting om at minst 15 prosent av de utlyste midlene skal gå til SMB-ene er dermed ikke oppfylt i Environment-programmet, hverken generelt eller for Norge spesielt.

Samarbeidsland

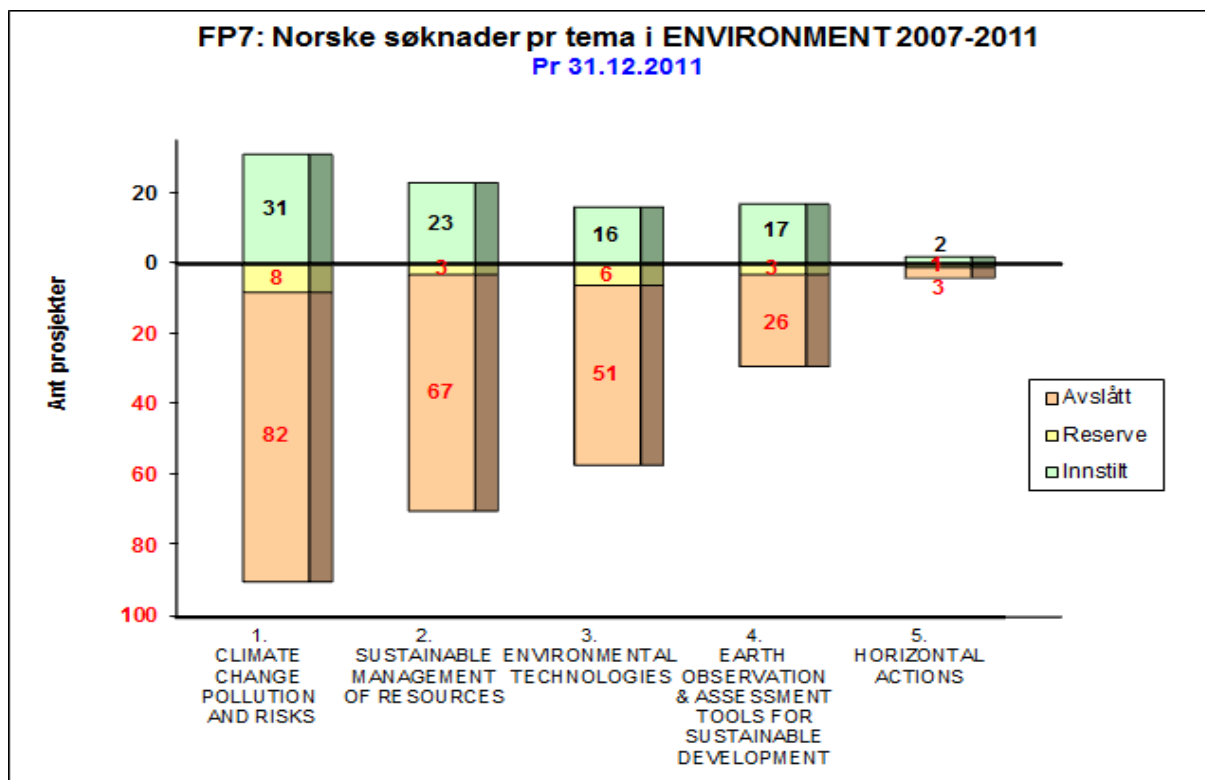
Storbritannia, Tyskland og Frankrike er de landene Norge har samarbeidet aller mest med så langt innenfor Environment. Blant våre ti viktigste samarbeidsland er kvaliteten på fellessøknadene jevnt over god, og aller høyest er den i samarbeidet med Østerrike og Danmark. I disse samarbeidsrelasjonene ligger suksessratene på rundt 34-35 prosent i Environment-programmet.

Norge har samarbeidsrelasjoner med 74 land, av 120 potensielle, i de innstilte prosjektene.

Dekningsprofil

Den første dekningsprofilen viser fordelingen av projektsøknadene tilhørende utlysningene i perioden 2007-2011 etter status på følgende områder;

1. Climate Change, pollution and risks
2. Sustainable management of resources
3. Environmental Technologies
4. Earth observation and assessment tools for sustainable development
5. Horizontal actions

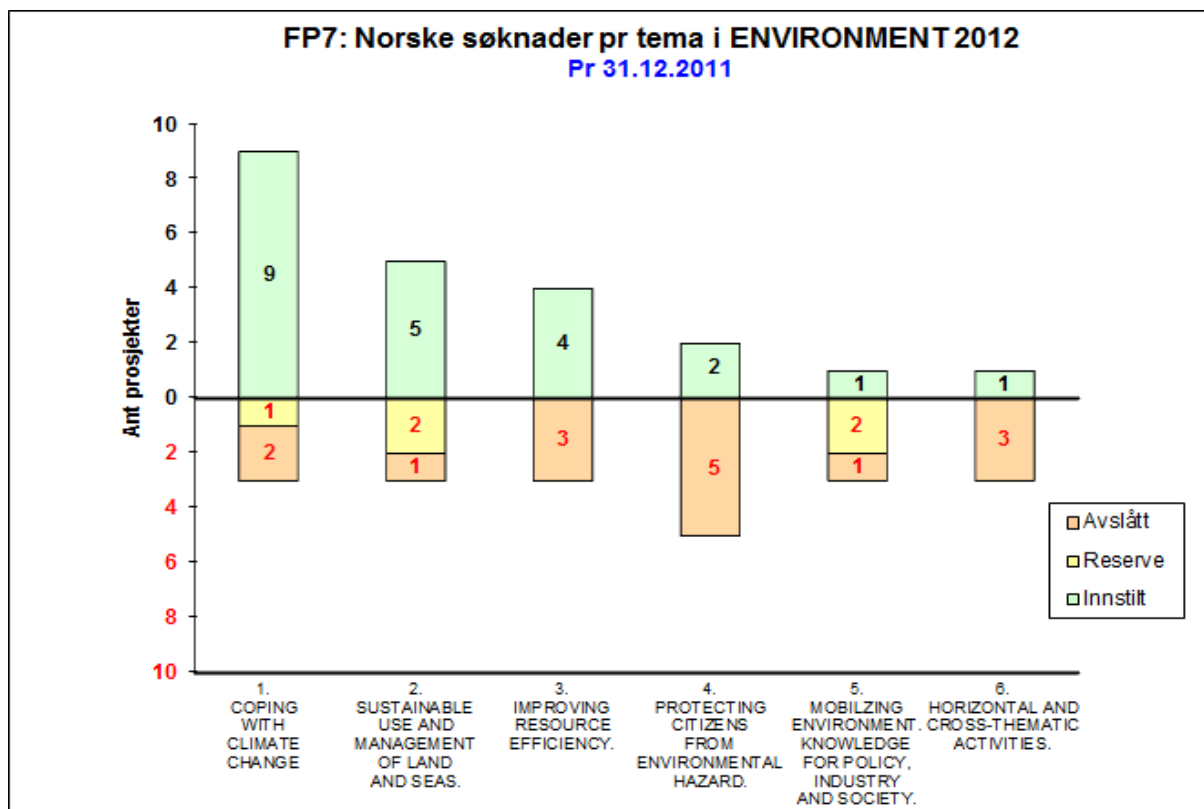
Figur 3.29 Dekningsprofil Environment 2007-2011.

Datakilde: E-Corda (Kommissjonen).

Diagrammet omfatter flg. utlysninger; FP7-2010-NMP-ENV-ENERGY-ICT-EeB, FP7-AFRICA-2010, FP7-ENV-2007-1, FP7-ENV-2008-1, FP7-ENV-2009-1, FP7-ENV-2010, FP7-ENV-NMP-2008-2, FP7-ERANET-2009-RTD, FP7-2009-BIOREFINERY_CP, FP7-ERANET-2010-RTD, FP7-OCEAN-2010, FP7-OCEAN-2011, FP7-ENV-2011, FP7-ENV-2011-ECO-INNOVATION-OneStage og FP7-ENV-2011-ECO-INNOVATION-TwoStage.

I arbeidsprogrammet for 2012 ble det introdusert nye aktivitetsområder i Environment. De er som følger;

1. Coping with climate change
2. Sustainable use and management of land and seas
3. Improving resource efficiency
4. Protecting citizens from environmental hazards
5. Mobilizing environmental knowledge for policy, industry and society
6. Horizontal and cross-thematic activities

Figur 3.30 Dekningsprofil Environment 2012.

Datakilde: E-Corda (Kommisjonen).

Diagrammet omfatter flg. utlysninger; FP7-2012-NMP-ENV-ENERGY-ICT-EeB(RTD), FP7-ENV-2012-one-stage, FP7-ENV-2012-two-stage og FP7-JPROG-2012-RTD.

Det er i 2012 både flest søknader og innstilte prosjekter med norsk deltakelse til emner knyttet til området Coping with climate change, fulgt av områdene Sustainable use and management of land and seas og Improving resource efficiency. Uttellingen for søknader med norsk deltakelse er svært høy innenfor disse temaene, blant annet så er hele 9 av de 12 søknadene innenfor Coping with climate change innstilt for finansiering.

Den store mobiliseringen og suksessen innen Environment i perioden 2007-2011 og i 2012 er sammenfallende med den nasjonale satsingen på de områdene som er vist i begge figurene for Environments dekningsprofil ovenfor. Den nasjonale satsingen omfatter blant annet forskningsprogrammene NORKLIMA, Polarforskning, MILJØ 2015, Havet og kysten samt Romforskning, i tillegg til Forskningsrådets støtte til den norske referanseplattformen av Water supply and sanitation Technology Platform (WssTP).

TILTAK

a. Mobilisering

Forskningsrådet har en viktig oppgave som informasjonsformidler og motivator gjennom møter, nyhetsbrev og annen formidling. I forbindelse med utlysningene har det derfor vært gjennomført en rekke brede informasjonsmøter i Oslo, Bergen, Trondheim og Tromsø. Spesifikke og mer målrettede tiltak på informasjonssiden har også blitt gjennomført, for eksempel:

- informasjonsmøter spesielt rettet mot bedrifter i Kunnskapsbyen Lillestrøm og Campus Kjeller, og for både bedrifter og forskere ved høyskolene i Vestfold og Telemark. Målet har her vært å øke antall norske bedrifter i Environment

- informasjonsmøte for CIENS (Oslo Centre for Interdisciplinary Environmental and Social Research), som skal være et ledende nasjonalt og internasjonalt tyngdepunkt for tverr- og flerfaglig forskning om miljø og samfunn. De er meget gode i Environment, men har et potensiale for å øke sin andel av koordinatorene og samfunnsforskere
- informasjon om Environment-programmet til programstyrene i NORKLIMA, MILJØ 2015 og Havet og kysten, og til enkeltforskere

I disse informasjonsmøtene har Environment-programmet stort sett blitt presentert sammen med hele eller deler av rammeprogrammet, eller har blitt presentert sammen med BIO- og Energy-programmet. Presentasjon av Environment-programmet har alltid inkludert informasjon om utlysningen «The Ocean of Tomorrow», som er utlyst gjennom delprogrammene Environment, Energy, NMP (nanovitenskap, nanoteknologi, nye materialer og ny produksjonsteknologi), BIO (matvarer, landbruk, fiskeri og bioteknologi) og Transport. I 2012 har det også vært gitt egen informasjon til enkeltforskere og forskergrupper om «The Ocean of Tomorrow»-utlysningen. Det er også vært gitt informasjon om de næringsrettede utlysningene (PPP Public Private Partnerships) som har vært utlyst gjennom Environment-programmet. I 2012 har det bare blitt utlyst ett topic innenfor energieffektive bygninger.

I 2012 er det sendt ut informasjon i nyhetsbrev pr. mail til kontaktpersoner om Environment-programmet, der det er gitt informasjon om relevante utlysninger med mulighet til å gi innspill, konferanser og informasjonsmøter nasjonalt og internasjonalt, samt aktuelle rapporter.

b. Tiltak for bestemte målgrupper

Selv om mange aktuelle aktører er godt orientert om mulighetene i rammeprogrammet, er det et potensiale for økt deltakelse blant følgende grupper; deler av instituttsektoren, samfunnsforskere, relevante Sentre for forskningsdrevet innovasjon (SFI) samt bedrifter. I forbindelse med informasjonsmøter har det blitt tatt direkte kontakt med relevante bedrifter, spredt informasjon gjennom kontaktpersoner og Innovasjon Norge. For å nå målet om å øke bedriftenes deltakelse, har det også vært tett kontakt med den norske referanseplattformen av Water Supply and Sanitation Technology Platform, en av de viktigste teknologiplattformene i tilknytning til Environment (including Climate Change) i FP7.

For å øke interessen for Environment-programmet blant samfunnsforskere, har informasjon om utlyste tema i SSH-programmet og Environment-programmet blitt informert om både blant miljøforskere og samfunnsforskere. Det er også økt fokus på samfunnsforskning i Forskningsrådets nasjonale satsinger, blant annet i NORKLIMA, Polarforskning, MILJØ 2015 samt Havet og kysten, som er et viktig virkemiddel for å øke norske samfunnsforskere deltakelse i Environment (including Climate Change) i FP7 og i relevante deler av Horisont 2020.

Det henvises også til punkt d.

c. Tiltak for strategisk posisjonering

ERA-NET

Norge har tidligere deltatt i felles utlysning innenfor ERA-NET-ene CIRCLE og EUROPOLAR (gjennom det nasjonale programmet NORKLIMA), BiodivERsA (gjennom det nasjonale programmet MILJØ 2015), MARINERA, AMPERA og MariFish (gjennom det nasjonale programmet Havet og kysten). I 2012 har innsatsen vært konsentrert rundt deltakelse i BiodivERsA 2 (videreføring av BiodivERsA), CIRCLE-2 (videreføring av CIRCLE) og SEAS ERA (blant annet en videreføring av avsluttende ERA-NET innenfor det marine området). Det bør også bemerkes at i SEAS ERA har Norge ansvar for den atlantiske delen, og Norge er ikke partner i CIRCLE-2, men med som assosiert medlem.

ERA-NET er program til program-samarbeid, der landene i felleskap identifiserer samarbeidsområdet, og dermed unngår overlapp mellom forskning som utføres i regi av nasjonale programmer i Europa. ERA-NET, som gjennomfører felles utlysninger, danner grunnlaget for samarbeid mellom forskningsaktørene i deltakerlandene og kan i neste omgang legge grunnlaget for gode konsortier og søknader til FP7. Dette er derfor en viktig samarbeidsform.

Teknologiplattformen

Teknologiplattformene legger premisser for arbeidsprogrammer og utlysninger i FP7, og er derfor et virkemiddel for strategisk posisjonering. Innenfor Environment finnes det en slik plattform: Vannplattformen -Water supply and sanitation Technology Platform (WssTP). NTNU og SINTEF har etablert en norsk referanseplattform, som har som formål å ivareta norske interesser inn mot den europeiske vannplattformen. NTNU koordinerer arbeidet og har mobilisert en rekke norske forskningsinstitusjoner, offentlige myndigheter og over ti bedrifter innen feltet. Den norske referanseplattformen holder regelmessige møter. Forskningsrådet har vært i jevnlig dialog med NTNU og SINTEF i utviklingsfasen av den norske referanseplattformen, og fulgt arbeidet i denne plattformen.

«International Cooperation»

Norge har bilaterale forskningsavtaler med mange land og kan bruke disse som et utgangspunkt for å komme i posisjon for å finne partnere i land utenfor EU. Flere av prosjektutlysningene til Environment-programmet har absolutte krav til deltakelse fra tredjeland, for eksempel Russland, Kina, India, Afrika og Latin-Amerika. Det henvises også til neste avsnitt om Joint Programming Initiatives (JPI).

Felleseuropeiske programsamarbeid – Joint Programming Initiatives (JPI)

Gjennom JPI-ene skal medlemslandene samordne sin nasjonale forskning for å adressere de store samfunnsutfordringene. Det er vedtatt opprettelsen av ti JPI-er, som nå er i en forberedende fase, der i hvert fall seks er miljø- og klimarelaterte. Norge er aktiv deltaker i Management Board for disse seks:

- Healthy and Productive Seas and Oceans (JPI Ocean), dvs. sunne og produktive hav, som ledes av Norge
- Agriculture, Food Security and Climate Change (FACCE JPI), om matproduksjon og effekten av klima
- Connecting Climate Knowledge for Europe (JPI Climate), som sammenstiller kunnskap om klima for Europa
- Water Challenges for a Changing World (JPI Water Challenges), som tar for seg vannressursforvaltning for en verden i endring
- Urban Europe (JPI Urban Europe), som omhandler globale utfordringer og lokale løsninger ved den europeiske byutviklingen
- Cultural heritage & global change (JPICH), som ser på de globale forandringenes betydning for Europas kulturarv

Norsk deltakelse i disse JPI-ene er av stor betydning for økt internasjonalt engasjement, ytterligere internasjonalisering av miljø- og klimaforskningen, og en mulighet til å påvirke den strategiske forskningsagendaen innenfor JPI-en spesielt og i Europa generelt. Videre er norsk deltakelse i disse JPI-ene også et virkemiddel for økt norsk deltakelse til FP7s Environment (including Climate Change) og relevante deler av Horisont 2020.

d. Hvilke koblinger finnes mellom FP7 Environment (including Climate Change) og Forskningsrådets nasjonale satsinger?

Gjennom presentasjon av Forskningsrådets internasjonale strategi for programstyrene i blant annet NORKLIMA, Polarforskning, MILJØ 2015 samt Havet og kysten, har det blitt informert om behovet for å koble FP7 Environment mot disse nasjonale programmene. Videre har det blitt informert om at det er et stort potensiale for å hente ut ytterligere midler av Environment (including Climate Change), dersom norske miljø- og klimaforskere påtar seg større roller i prosjektene enn hva som er tilfellet i dag.

På bakgrunn av dette har NORKLIMA, Havet og kysten og Polarprogrammet sammen lyst ut stimuleringsmidler til Environment (including Climate Change) høsten 2012. Målet med denne utlysningen var å stimulere til at flere miljø- og klimaforskere påtar seg større roller i EU-prosjektene. NORKLIMA sto for 5 millioner, og de to andre programmene for 3 millioner hver. Bare de marine- og klimarelaterte prosjektene som ble funnet støtteverdige av EU kunne søke om penger. Ett av de viktigste kriteriene i utlysningen var relevans for de tre programmene programplaner. Over ti forskningsprosjekter i Environment (including Climate Change), har fått tildelt stimuleringsmidler for å ha tatt på seg ledende roller i EU-prosjektene. Midlene går til nasjonale prosjekter som støtter oppunder EU-prosjektet, blant annet nettverks- og formidlingstiltak, samt utvidelse av EU-prosjektet til også å omfatte norske forhold. Denne stimuleringsutlysningen har vært en vellykket pilotutlysning, og er et eksempel på et virkemiddel som kobler FP7 Environment (including Climate Change) og Forskningsrådets nasjonale satsinger. De tre programmene har bestemt seg for å videreføre ordningen i 2013, og den vil da videreutvikles.

For Forskningsrådets programmer og aktiviteter har norsk deltakelse i relevante miljø- og klimarelaterte JPI-er også gitt økt oppmerksomhet til internasjonalt samarbeid generelt og FP7 relevante utlysninger spesielt. Behovet for en bedre koordinering og arbeidsdeling mellom nasjonale og internasjonale satsinger har da blitt tydeligere. JPI-ene er omtalt under punkt c.

KOMITÉARBEIDET

Komitédelegat: Viggo Lindahl (Miljøverndepartementet).

Komitérepresentant (ekspert): Ingunn Borlaug Lid (Forskningsrådet).

I 2010 oppdaterte Kommisjonen en utredning med en gap-analyse, opprinnelig fra 2009, der de har sett hvilke tema som er dekket opp i forhold til særprogrammet for Environment, ved lansering av FP7, gjennom igangsatte prosjekter så langt i FP7. I utredningen ble det også identifisert nye forskningstema, og tema som det er viktig å fortsette forskning på. Landene fikk også i 2011 mulighet til å gi innspill til denne utredningen, som vil påvirke resten av utlysningene i FP7, dvs. utlysningene i 2012 og 2013. Forespørsel om innspill ble sendt direkte til aktuelle forskningsmiljøer i Norge som er tungt involvert i EU-prosjekter under Environment (including Climate Change), eller som har et stort potensial til å søke dette programmet. Mange meget gode innspill fra norske forskningsmiljøer ble oversendt til Brussel. Med bakgrunn i den omtalte utredningen ovenfor har også forskningsmiljøene i 2012 gitt verdifulle innspill til arbeidsprogrammet for 2013 i flere runder.

Forskning og innovasjon knyttet til klima, og marine og maritime problemstillinger er et høyt prioritert område i Norge og Europa. Det er derfor viktig at også arbeidsprogrammene gjenspeiler dette. Det har derfor preget innspillene, som den norske delegasjonen har gitt Kommisjonen. Norge har også vært aktiv i å fremme tema knyttet til miljøteknologi, polarforskning, biodiversitet og bærekraftig forbruk.

Det har blitt avholdt fem møter i programkomitéen i 2012.

3.2.1.7 TRANSPORT (including Aeronautics)

NCP: Frøydis Gaarder (maritim) og Øystein Strandli (landbasert transport).

Norsk Romsenter har ansvaret for NCP-funksjonen mot norsk industri når det gjelder Galileo. Steinar Thomsen og Kjersti Moldeklev er kontaktpersoner hos Norsk Romsenter.

UTLYSNINGER

Det har vært 41 utlysninger innenfor Transport (including Aeronautics) hittil i FP7. I 30 av utlysningene har det vært norsk deltakelse, og denne har vært sterkt økende de siste årene.

RESULTATER

Status norske prosjektsøknader og koordinatører

	Søkte prosjekter med norsk deltakelse		Norske koordinatører
	Antall	i %	Antall
Innstilt	69	31%	9
Reserve	31	14%	6
Avslått	126	56%	19
TOTALT	226	100%	34

Tabell 3.10 Status norske prosjektsøknader og koordinatører i Transport.

Datakilde: E-Corda (Kommissjonen).

Resultatene vi har mottatt fra Transport-programmet så langt viser at det er kommet inn 226 søknader med norsk deltakelse, hvorav 69 er innstilt for støtte. Økningen i 2012 var spesielt stor, med 22 innstilte prosjekter av 42 innleverte søknader med norske deltakere. Av de 69 innstilte prosjektene i FP7 er 53 bekreftet som kontrakter så langt. I de 53 Transport-kontraktene har Norge mottatt cirka 165 mill. kroner.

Kvaliteten på Transport-søknadene med norsk deltakelse er svært god, men antall søknader er relativt lavt sammenliknet med andre programmer. Dette er naturlig siden en vesentlig del av Transport-programmets midler er innrettet mot europeisk bil- og flyindustri, som ikke finnes i Norge.

66 prosent av alle søknadene med norsk deltakelse i dette programmet er gode nok til å kunne få EU-midler. Tilsvarende tall for alle Transport-søknadene i dette programmet er 58 prosent. Grunnet mangel på budsjettmidler, blir kun en del av de kvalifiserte søknadene finansiert. Nesten halvparten av de kvalifiserte søknadene med norsk deltakelse, dvs. 31 prosent, er blitt innstilt for finansiering ved årsskiftet 2012-2013. Den norske suksessraten har dermed styrket seg det siste året, og ligger nå nesten fem prosentpoeng høyere enn snittet for alle søknadene til Transport-programmet.

Den norske koordinatorandelen er på 15 prosent i søknadene, og 13 prosent i de innstilte prosjektene.

I innstilte prosjekter med norske partnere er det er i snitt 1,6 norske deltakelser.

Pr. transportform fordeler de norske prosjektsøknadene seg nå på følgende måte:

	Sjø-Transport	Land-Transport	Aeronautic	TPT	Galileo	ERA-NET	Sum prosjekter
Innstilte	33	23	2	5	1	5	69
Reserve	12	8	4	5	2	0	31
Avslått	41	47	22	13	3	0	126
Sum	86	78	28	23	6	5	226
Suksessrate	38 <i>prosent</i>	29 <i>prosent</i>	7 <i>prosent</i>	22 <i>prosent</i>	17 <i>prosent</i>	100 <i>prosent</i>	31 <i>prosent</i>

Tabell 3.11 Status prosjektsøknader fordelt på transportform i Transport.

Tabellen over viser akkumulerte resultater. Resultatene for 2012-utlysningene gir vesentlig høyere suksessrate enn de akkumulerte suksessratene for både sjø- og landtransport. Suksessraten for 2012 er 67 prosent for sjøtransport og 53 prosent for landtransport. Dette er mer enn en dobling av begge suksessratene sett i forhold til akkumulert suksessrate før 2012. Dersom vi tar med prosjektene på reserveliste er suksessratene henholdsvis 73 prosent og 70 prosent. Noe av forklaringen til den gode norske uttellingen i 2012 følger nedenfor, under punkt b. Tiltak for bestemte målgrupper.

12 av de 86 sjøtransport søknadene er innenfor utlysningene i Oceans of tomorrow. Tre av disse er innstilte, og tre er på reserveliste.

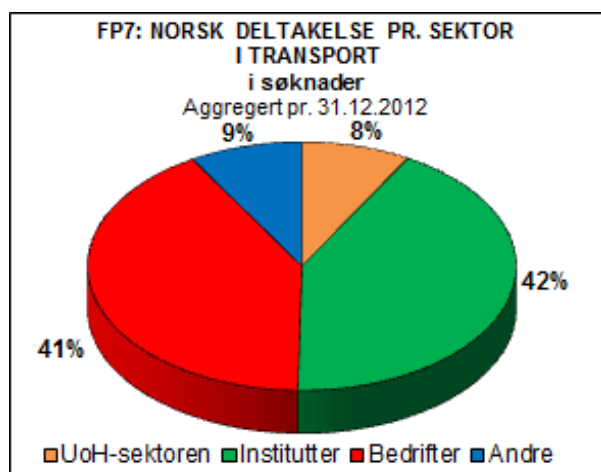
18 av de 78 landtransport søknadene er innenfor Green Cars Initiative-utlysningene. Av disse er 9 innstilte for støtte, hvorav to med norsk koordinator. Kvaliteten på de norske søknadene er høy innenfor Green Cars, og annenhver søknad er innstilt for finansiering.

Suksesshistorie:

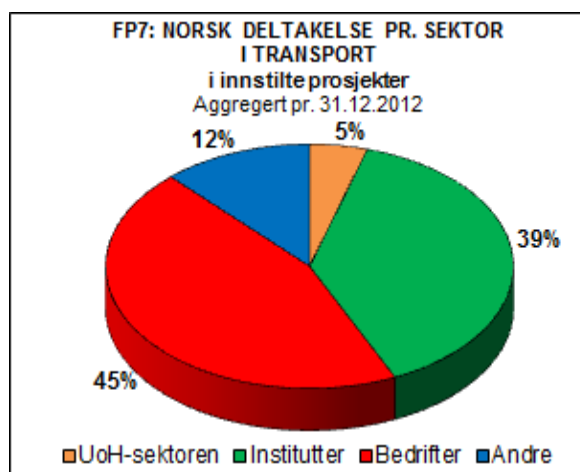
I siste års utlysning innenfor Green Cars Initiative ble det utlyst midler for ett stort demonstrasjonsprosjekt. Tre norske partnere (Bring Express Norge AS, Oslo Kommune og SINTEF) er sammen med 27 andre i konsortiet som vant konkurransen. I prosjektet skal åtte av Europas største byer demonstrere, og validere, hvordan elektriske varebiler mest effektivt kan bidra til mindre utslipp av drivhusgasser i urbane strøk. Oslo er en av demonstrasjonsbyene.

Sektorfordeling

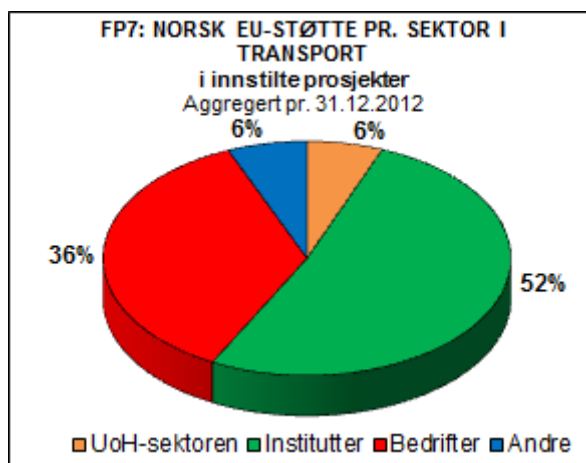
Diagrammene nedenfor viser en sektorfordeling for de norske deltakelsene i henholdsvis søknader og innstilte prosjekter, samt for den norske EU-støtten i de innstilte prosjektene;

Figur 3.31 Norske deltakelser pr. sektor i søknader i Transport. Datakilde: E-Corda (Kommissjonen).

Figur 3.32 Norske deltakelser pr. sektor i innstilte prosjekter i Transport. Datakilde: E-Corda (Komm.)

Figur 3.33 Norsk EU-støtte pr. sektor i innstilte prosjekter i Transport. *Datakilde: E-Corda (Kommissjonen).*

Norske deltakere i Transport kommer hovedsakelig fra bedrifts- og instituttsektoren. Bedriftene styrker sin deltakerandel fra søknadsfasen til innstilling. Det er allikevel instituttene som får mest tilbake i EU-støtte fra sin deltakelse i Transport-programmet. Mens instituttene står bak 39 prosent av alle deltakelsene, har de mottatt over halvparten av all støtte som går til Norge. Bedriftene får derimot mindre EU-midler igjen, enn hva deres deltakerandel skulle tilsi.

I Transport-programmet, som en av få delprogram i FP7, har Norge oppnådd Kommissjonens målsetting om at minst 15 prosent av all EU-støtte i Cooperation skal gå til SMB-ene. I henhold til Kommissjonens Ninth Progress Report on SMEs participation in FP7, fra oktober 2012, har 20 prosent av all norsk EU-støtte i dette programmet gått til SMB-ene. Samlet sett for alle landene som deltar i Transport ligger denne andelen på 17,7 prosent. Det er veldig gledelig for Norge, som totalt sett sliter med å oppnå denne målsetting og som har den nest laveste andelen av alle EU- og assosierte land.

Samarbeidsland

Norge samarbeider mest med Storbritannia og Tyskland. Blant våre ti viktigste samarbeidsland i Transport-programmet oppnår vi den aller høyeste suksessen i samarbeidet med Sverige og Finland og Østerrike.

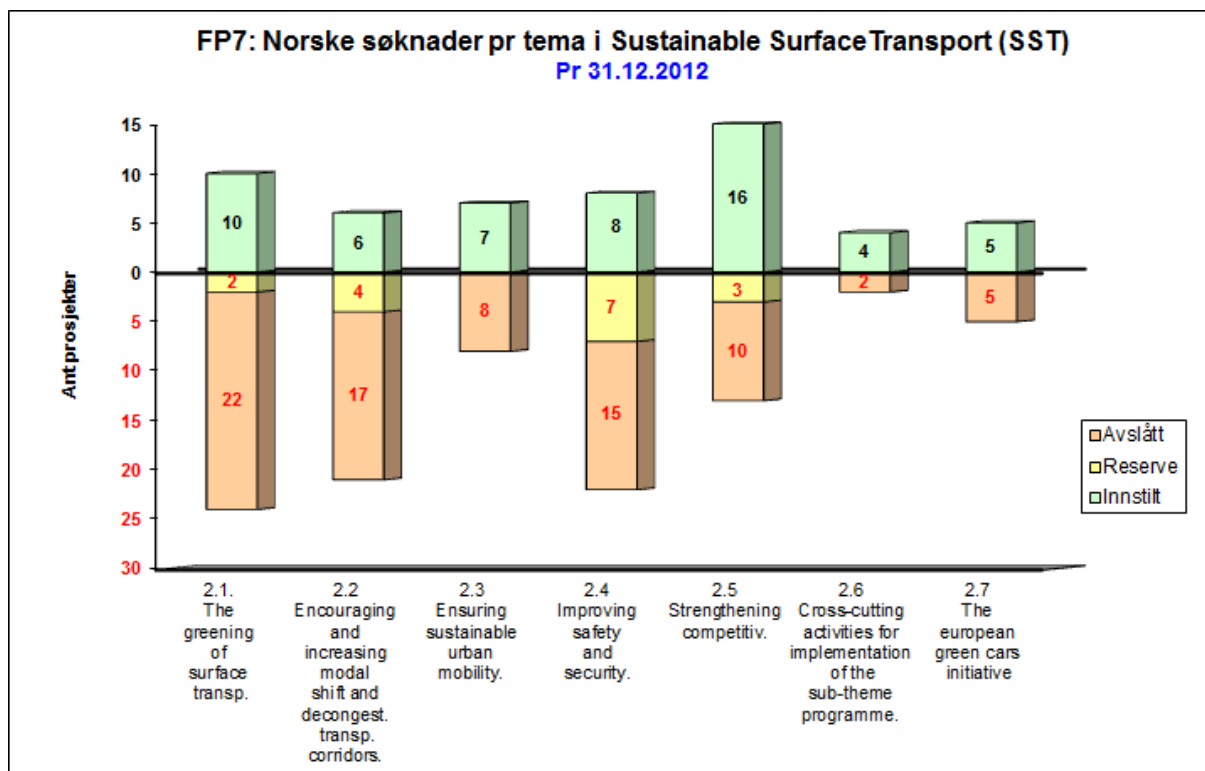
Hittil har vi samarbeidsrelasjoner med 41 av 72 mulige land i de innstilte prosjektene.

Dekningsprofil

Nedenfor vises to dekningsdiagrammer, henholdsvis ett for sjø- og landtransport (Sustainable Surface Transport (SST)) og ett for lufttransport (Aeronautics and Air Transport (AAT)).

Innenfor Sustainable Surface Transport (SST) er søknadene fordelt over følgende aktivitetsområder;

- 2.1 The greening of surface transport
- 2.2 Encouraging and increasing modal shift and decongesting transport corridors
- 2.3 Ensuring sustainable urban mobility
- 2.4 Improving safety and security
- 2.5 Strengthening competitiveness
- 2.6 Cross-cutting activities for implementation of the sub-theme programme
- 2.7 The European green cars initiative

Figur 3.34 Dekningsprofil Sustainable Surface Transport (SST).

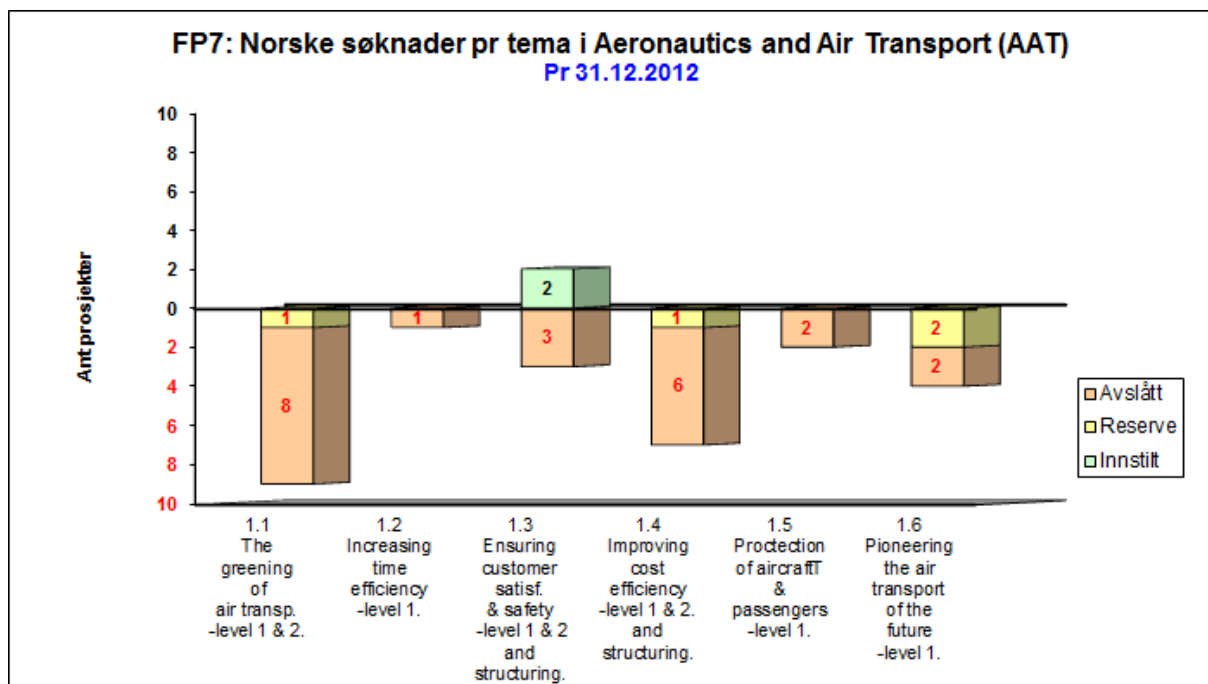
Datakilde: E-Corda (Kommissjonen).

Diagrammet omfatter følgende utlysninger; FP7-SST-2007-RTD-1, FP7-SST-2007-TREN-1, SST-2008-RTD-1, FP7-SST-2008-TREN-1, FP7-SST-2010-RTD-1, FP7-SST-2011-RTD-1, FP7-SST-2012-RTD-1, FP7-ERANET-2007-RTD, FP7-ERANET-2008-RTD, FP7-ERANET-2010-RTD, FP7-ERANET-2011-RTD, FP7-ERANET-2012-RTD, FP7-TRANSPORT-2010-TREN-1 og FP7-TRANSPORT-2012-MOVE-1.

Merk at i dekningsprofilen ovenfor er søknadene knyttet til Green Cars Initiative ikke med under aktivitet 2.7 for 2012, men inkludert i aktivitetene 2.1 The greening of surface og 2.3 Ensuring sustainable urban mobility. I 2012 ble det innlevert 8 søknader med norsk deltakelse til utlysningene innen Green Cars Initiative, av disse er 4 søknader innstilt for støtte. Totalt sett i hele FP7 er 9 søknader innstilt, 1 reserve og 8 avslått innenfor Green Cars Initiative, altså en suksessrate på 50 prosent.

Innenfor Aeronautics and Air Transport (AAT) er søknadene spredd over følgende aktivitetsområder;

- 1.1 The greening of air transport – level one and two
- 1.2 Increasing time efficiency – level one
- 1.3 Ensuring customer satisfaction and safety – level one and two - and structuring
- 1.4 Improving cost efficiency – level one and two – and structuring
- 1.5 Protection of aircraft and passengers – level one
- 1.6 Pioneering the air transport of the future – level one

Figur 3.35 Dekningsprofil Aeronautics and Air Transport (AAT).

Datakilde: E-Corda (Kommissjonen).

Diagrammet omfatter følgende utlysninger; FP7-AAT-2007-RTD-1, FP7-AAT-2007-TREN-1, AAT-2008-RTD-1, FP7-AAT-2010-RTD-1, FP7-AAT-2011-RTD-1 og FP7-AAT-2012-RTD-1.

I 2012 var det 8 søknader med norsk deltakelse innenfor Aeronautics and Air Transport (AAT), hvorav en er innstilt for finansiering. 2, av totalt 28 søknader, er dermed innstilte innenfor lufttransport så langt i FP7.

TILTAK

a. Mobilisering

Målet for norsk deltakelse i søknader er minst 10 prosent, og 9 prosent er oppnådd så langt. Norges andel i de innstilte prosjektene har økt til 10 prosent.

I 2012 har mobiliseringsaktiviteten på transportsiden stort sett vært en integrert del av Forskningsrådets generelle informasjonsvirksomhet. I tillegg var Transport-programmet en del av agendaen på et informasjonsmøte i Drammen, avholdt av Forskningsrådet og Osloregionens Europakontor, med fokus på innovasjon i offentlig sektor og muligheter i rammeprogrammet.

b. Tiltak for bestemte målgrupper

De gode resultatene i 2012 kan tolkes som et resultat av mobiliseringsarbeidet i 2011, hvor vi blant annet arrangerte et stort møte for potensielle søkere til Green Cars initiativet. Dette, og andre målrettede aktiviteter i 2011, kan ha medvirket til at det ble sendt inn hele 17 landtransport søknader med norsk deltakelse til 2012-utlysningen mot bare 7 til utlysningen i 2011. På maritim side har mobiliseringen i hovedsak vært en del av MAROFFs informasjonsrunde flere steder i Norge mot maritime miljøer.

c. Tiltak for strategisk posisjonering

Det nasjonale maritime programmet MAROFF deltar aktivt i teknologiplattformen TP Waterborne og i ERA-NET MARTEC.

Det er aktiv kontakt med forsknings- og næringsmiljøer, både på maritim og landbasert side i forbindelse med arbeid i programkomitéen og utarbeidelse av arbeidsprogram for Transport

d. Hvilke koblinger finnes mellom FP7 Transport og Forskningsrådets nasjonale satsinger?

NCP-ene fra Transport på maritim og landbasert side er tilknyttet henholdsvis de nasjonale programmene MAROFF og SMARTRANS. De to NCP-ene møter også fast i programkomitéen for Transport. MAROFF deltar aktivt i teknologiplattformen TP Waterborne og i ERA-NET MARTEC. Internasjonalt arbeid er inkorporert i begge programmenes programplaner og i de operative planene.

KOMITÉARBEIDET

Komitédelegater: Ida Monclair og Kristin Digernes Dahle (begge Samferdselsdepartementet).

Komitérepresentanter (eksperter): Frøydis Gaarder og Øystein Strandli (begge Forskningsrådet).

Transport- komitéen har i 2012 hatt fem formelle og ett uformelt møte (utenfor Brussel). Programkomitéens arbeid har i hovedsak konsentrert seg om å legge grunnlaget for og sluttbehandle 2013-utlysningen, som ble offentliggjort i juli 2012. Komitéen har fått presentert evalueringsrapporter fra hver utlysning. Et gjennomgående tema på møtene har vært i hvilken grad komitéen, og dermed medlemslandene, blir trukket aktivt inn i ulike beslutningsprosessene som angår Transport-programmet. Komitéen har også vært opptatt av prosessene og påvirkningsmuligheten for relevante deler i arbeidet med Horisont 2020.

CLEAN SKY Joint Undertaking (JU)

Kontaktperson: Niels Peter Thorshaug.

Målet for CLEAN SKY JU er å utvikle mer miljøvennlig teknologi innen luftfart. Utslipp av CO₂ skal halveres, NO_x-utslipp skal reduseres med 80 prosent, støy skal halveres og hele prosessen fra design av fly til håndtering av avfallsprodukter skal gjøres mest mulig miljøvennlig. Disse arbeidene vil derfor i stor grad omfatte dagens leverandører av fly og motorer, samt deler til flyindustrien i Europa. Dette er ikke en sterk industrigren i Norge, selv om vår bruk av fly til transporttjenester ligger på topp i Europa når det gjelder andelen av det totale transportarbeid i landet.

CLEAN SKY JU ble formelt etablert i november 2009 med et totalt omfang på 1,6 mrd. euro. 12 hovedpartnere, og 74 ytterligere partnere, har forpliktet seg til å gjennomføre 75 prosent av CLEAN SKY JU under forutsetning av at de får 50 prosent støtte fra FP7. Ingen norske deltakere finnes blant disse 86 partnerne. Det resterende arbeid i CLEAN SKY JU (25 prosent) legges ut gjennom 3-4 åpne utlysninger pr. år, totalt budsjetteres det med 200 mill. euro fra FP7 til støtte for de oppgaver som legges ut gjennom åpne utlysninger.

UTLYSNINGER OG RESULTATER

Siden 2008 har det totalt vært 13 utlysninger, hvorav resultatene er kjent for de første 12. I 2012 var det 3 utlysninger.

Utviklingsoppgavene som lyses ut er gjennomgående små og meget spesifikke. 441 prosjekter er satt i gang gjennom de første 12 utlysningene. Disse prosjektene vil totalt få en finansiell støtte på cirka 125 mill. euro fra CLEAN SKY JU, dvs. under 0,3 mill. euro pr. prosjekt i gjennomsnitt.

I 2012 var det 2 prosjektsøknader med norsk deltakelse. Disse rakk ikke opp.

Så langt er det bare SensoNor Technologies AS som deltar fra norsk side i et prosjekt innenfor CLEAN SKY JU. Bedriften har mottatt 0,6 mill. euro fra EU til sin deltakelse i dette prosjektet.

TILTAK

a. Mobilisering

Forskningsrådet formidler fortløpende utlysningene direkte til interesserte miljøer i Norge.

c. Tiltak for strategisk posisjonering

Forberedelsene til et forslag om et CLEAN SKY 2 program som en del av HORISONT 2020 ble satt i gang i 2012. 14 hovedpartnere står bak forslaget, og trolig vil de kunne få med seg 80-90 bedrifter og institutter i Europa som assosierte partnere. Forslaget har foreløpig en totalramme på 3,6 milliarder euro forutsatt et bidrag på 1,8 mrd. euro fra Kommisjonen. Kravet til assosierte partnere er at de må garantere for 5 mill. euro som in-kind ytelser i prosjektiden. Én norsk bedrift har vist interesse, og deltatt i de innledende drøftelser. Det økonomiske kravet er imidlertid for høyt til at bedriften vil binde seg til dette programmet uten offentlig norsk støtte.

SESAR Joint Undertaking (JU)

Ansvarlig: Erik Johan Rosenberg (Samferdselsdepartementet).

Kontaktperson: Hilde Erlandsen (Forskningsrådet).

UTLYSNINGER OG RESULTATER

Single European Sky ATM Research Joint Undertaking (SESAR JU) ble etablert i 2008. Målet for programmet SESAR er å utvikle og teste i full skala det nødvendige utstyret, som skal til for å etablere ett felles luftrom for hele Europa. Dette skal øke sikkerheten med en faktor på 10, halvere kostnadene til lufttrafikkleidelse samt tredoble trafikk-kapasiteten.

15 europeiske konsortier ble i 2009 tildelt oppgaven å gjennomføre et FoU-program med et omfang på 2,1 mrd. euro over 6-7 år. Ett av disse 15 konsortiene, North European ATM Industry Group (NATMIG), ledes fra Norge (SINTEF og Indra Navia). I tillegg deltar Avinor i SESAR gjennom en 12,5 prosent andel i konsortiet NORACON, som i hovedsak består av de nordeuropeiske flysikringsleverandørene (dvs. statlige aktører som utfører lufttrafikk-tjeneste m.m.) NORACONs kontraktsandel er 64,7 mill. euro, slik at Avinor leverer en FoU-innsats tilsvarende 8 mill. euro (60 mill. kroner) i perioden 2009-2016.

En gruppering bestående av cirka 15 andre norske bedrifter og institutter deltar i ATM Norge (tidligere ATM Forum Norway). ATM Forum Norway ble opprettet som et nettverk med målsetting om at norsk ATM-industri skulle delta på høyest mulig nivå i utviklingen av SESAR-programmet. ATM Norge ble reprofilert i 2010, og er nå et nettverk for nasjonale prosjekter innenfor ATM. Der deltar de viktigste aktørene innenfor ATM, inklusive Avinor. ATM Norge er ikke medlem av SESAR JU.

Det utlyses hvert år noen mindre oppdrag som er åpne for aktuelle tilbydere gjennom SESAR JU and EUROCONTROL.

I 2012 har Kommisjonen og SESAR JU igangsatt en vurdering av hvorvidt fremtidige bevilgninger fra EU til FoU innenfor ATM-sektoren skal gå gjennom en videreføring av SESAR JU, foreløpig kalt SESAR JU 2.

TILTAK

a. Økt mobilisering

Spesielle tiltak bør vurderes iverksatt, siden en nå vurderer hvordan luftfartsforskningen i EU skal organiseres i Horisont 2020. Det er en mulighet for at aktører som ikke er medlemmer av SESAR JU/SESAR JU 2 fortsatt vil få sterkt begrenset tilgang til forskningsmidler fra EU. NATMIG, Avinor og ATM Norge har nær kontakt. Forskningsrådet har observatørstatus i styret for ATM Norge.

b. Tiltak for bestemte målgrupper

Tiltak bør vurderes for å ivareta interessene både til de aktørene som er medlem av SESAR JU, og de som ikke er medlemmer.

c. Tiltak for å forsterke nasjonalt prioriterte områder

Tiltak for forbedring av teknologier knyttet til luftfart har ikke vært et nasjonalt prioritert område. Imidlertid er blant annet anvendelse av IKT innen samferdsel et viktig område i Norge. Det pågår derfor vurderinger i Samferdselsdepartementet om fremtidig norsk engasjement på dette feltet. Eventuelle forskningsoppgaver vil diskuteres videre. Det vil være behov for videre forskning for å tilpasse industrielle prototyper utviklet gjennom SESAR til spesielle norske behov før implementering, herunder å sikre ytelsesdyktige og kosteffektive løsninger for luftfarten i de arktiske områdene.

d. Tiltak for strategisk posisjonering

Tiltak for strategisk posisjonering vil utarbeides som en del av vurderingene som gjøres i samarbeid med Samferdselsdepartementet. Det kan være behov for posisjonering i forbindelse med implementering av resultater fra SESAR JU, og i sammenheng med en eventuell oppstart av SESAR JU 2.

3.2.1.8 SOSIO-ECONOMIC SCIENCES AND HUMANITIES (SSH)

NCP: Solbjørg Rauset og Tom-Espen Møller (t.o.m. juli 2012).

UTLYSNINGER

Ved utgangen av 2012 har vi mottatt resultater fra 18 utlysninger i Sosio-economic Sciences and Humanities (SSH), derav fem ERA-NET-utlysninger. To av utlysningene, FP7-ERANET-2007-RTD og FP7-ERANET-2012-RTD, hadde ikke norsk deltakelse.

RESULTATER

Status norske prosjektsøknader og koordinatører

	Søkte prosjekter med norsk deltakelse		Norske koordinatører
	Antall	i %	Antall
Innstilt	41	13%	4
Reserve	16	5%	3
Avslått	254	82%	58
TOTALT	311	100%	65

Tabell 3.12 Status norske prosjektsøknader og koordinatører i SSH.

Datakilde: E-Corda (Kommisjonen).

Akkumulerte resultater for SSH pr. 31.12.2012 viser at det er 311 søknader med norsk deltakelse så langt. Av disse søknadene er 41 innstilt for finansiering, en økning på 6 prosjekter fra samme tid i fjor. Vi har mottatt kontraktsdata for 35 av de 41 innstilte prosjektene så langt. Norske deltakere er tildelt cirka 56 mill. kroner via disse kontraktene.

Det er norsk deltakelse i hvert femte innstilte prosjekt, mens rundt hver syvende søknad har norsk deltakelse. Det er på samme nivå som tidligere år.

74 prosent av alle søknader med norsk deltakelse er vurdert til å ha god nok kvalitet til å kunne få finansiering. Det er hele tretten prosentpoeng høyere enn tallet for alle søknadene i SSH. Grunnet mangel på budsjettmidler blir imidlertid kun en del av de kvalifiserte søknadene finansiert. Budsjettet for SSH er lite med tanke på den brede forskningsmessige relevansen programmet har for fagmiljøer innenfor økonomi, samfunnsvitenskap og humaniora. Den norske suksessraten er på 13 prosent, mens bare 9 prosent av alle søknadene totalt sett i SSH- programmet blir finansiert.

21 prosent av alle søknader med norsk deltakelse er også norskkoordinerte, mens det kun er fire norske koordinatorene i de 41 innstilte prosjektene.

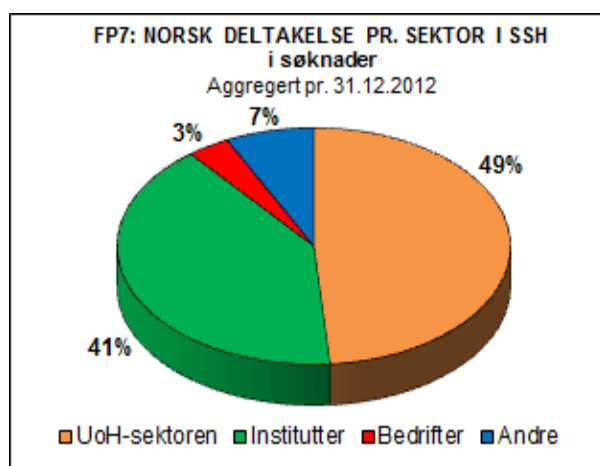
Det er få søknader hvor det deltar flere enn én norsk aktør, og i snitt er det 1,1 norske deltakelser pr. søknad og i innstilte prosjekter.

Suksesshistorie:

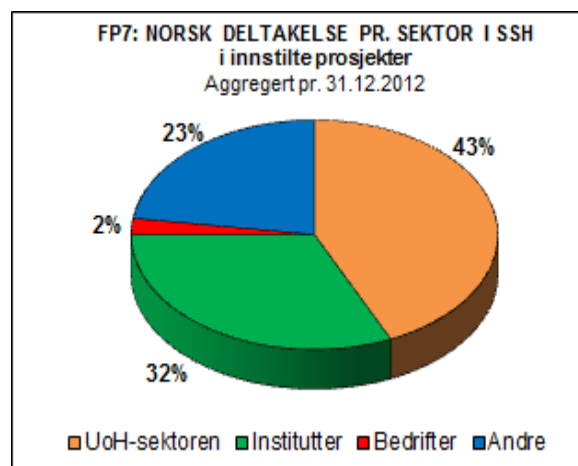
Forskningsgruppen Bergen Pacific Studies ved Institutt for sosialantropologi ved Universitetet i Bergen (UiB) skal koordinere prosjektet «European Consortium for Pacific Studies», som er innstilt til finansiering under 2012-utlysningen for SSH-programmet. Prosjektet skal gjøre studier av de samfunnsmessige utfordringene som klimaendringene gir i Stillehavsregionen. Forskningsgruppen ved UiB har vært en sentral bidragsyter til utvikling av en policy-relevant forskningsagenda på dette området, og det har vært en viktig suksessfaktor for å nå opp i den skarpe konkurransen i SSH-programmet.

Sektorfordeling

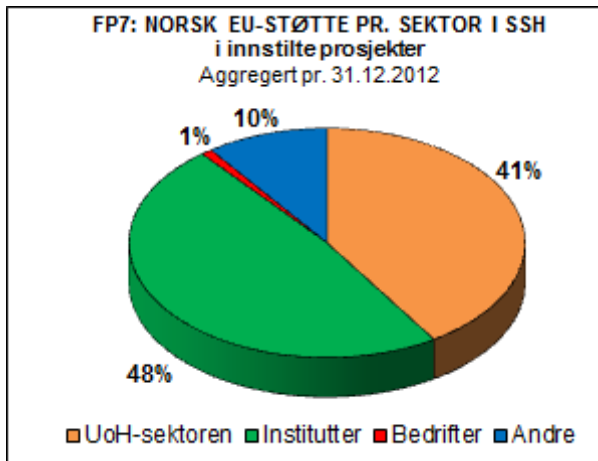
Diagrammene nedenfor viser sektorfordelingen av norske deltakelser i henholdsvis søknader og innstilte prosjekter, samt EU-støtten til Norge i de innstilte prosjektene;

Figur 3.36 Norske deltakelser pr. sektor i søknader i SSH. Datakilde: E-Corda (Kommisjonen).

Figur 3.37 Norske deltakelser pr. sektor i innstilte prosjekter i SSH. Datakilde: E-Corda (Kommisjonen).

Figur 3.38 Norsk EU-støtte pr. sektor i innstilte prosjekter i SSH. *Datakilde: E-Corda (Kommisjonen)*

Det er aktørene fra UoH-sektoren som har sterkest norsk representasjon i SSH-programmet, både i søknadene så vel som i de innstilte prosjektene. Derimot er det deltakerne fra sektorgruppen Andre, som har den høyeste suksessen med sine søknader. For sektoren Andre står Statistisk sentralbyrå (SSB) og Forskningsrådet bak de aller fleste deltakelsene i de innstilte prosjektene.

Selv om UoH-sektoren har den høyeste deltakerandel, så henter de norske instituttene inn en betydelig høyere andel av EU-støtten. Instituttene har rundt en tredjedel av alle de norske deltakelsene, men henter inn nesten halvparten av alle EU-midlene i SSH-programmet.

Det er kun en norsk bedrift som har lyktes med sin søknad i SSH-programmet, selv om det er 12 bedriftsdeltakelser i søknadene. Denne bedriften har mottatt 1 prosent av all støtte som har gått til norske SSH-aktører hittil. Norge er dermed langt unna å innfri Kommisjonens målsetting om at minst 15 prosent av all EU-støtte skal gå til SMB-ene. Samlet sett, for alle landene som deltar i SSH-programmet, har 5 prosent av EU-midlene gått til SMB-ene.

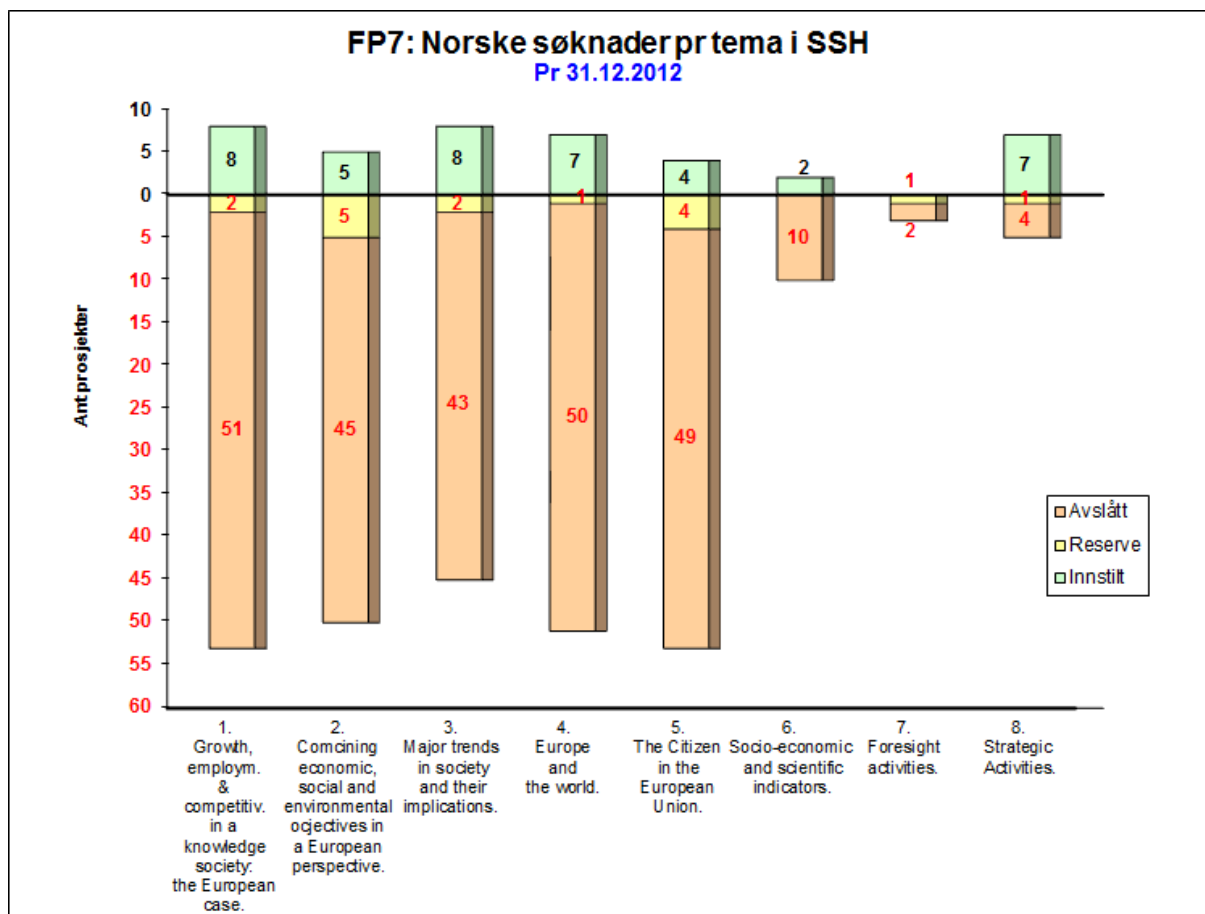
Samarbeidsland

Norge samarbeider mest med Storbritannia, Tyskland og Italia, både i søknader og innstilte prosjekter. Blant våre viktigste samarbeidsland er det fellessøknadene med Belgia og Sverige som holder den høyeste kvaliteten. I de innstilte prosjektene har Norge samarbeidsrelasjoner med 61 av 90 potensielle land hittil i SSH.

Dekningsprofil

Dekningsprofilen viser fordelingen av søknadene etter status på følgende aktivitetsområder i SSH;

1. Growth, employment and competitiveness in a knowledge society: the European case
2. Combining economic, social and environmental objectives in a European perspective
3. Major trends in society and their implications
4. Europe and the world
5. The Citizen in the European Union
6. Socio-economic and scientific indicators
7. Foresight Activities
8. Strategic Activities

Figur 3.39 Dekningsprofil SSH.

Datakilde: E-Corda (Kommissjonen).

Diagrammet omfatter følgende utlysninger; FP7-ERANET-2008-RTD, FP7-ERANET-2009-RTD, FP7-SSH-2007-1, FP7-SSH-2009-A, FP7-SSH-2009-B, FP7-SSH-2009-C, FP7-SSH-2010-1, FP7-SSH-2010-2, FP7-SSH-2010-3, FP7-SSH-2010-4, FP7-SSH-2011-1, FP7-SSH-2011-2, FP7-SSH-2011-3, FP7-SSH-2012-1 og FP7-SSH-2012-2.

TILTAK

a. Mobilisering

Siden 2007 har Forskningsrådet bygget opp en kontaktliste for SSH-programmet som ved utgangen av 2012 talte i overkant av 600 personer. Følgende hovedkategorier av personer inngår i listen:

- kontaktpersoner på universiteter, høyskoler, institutter og forvaltningsorganer som har aktiviteter av relevans for Socio-economic Sciences and Humanities (SSH)
- medlemmer av relevante programstyrer i Forskningsrådet
- deltakere på informasjonsmøter om SSH
- kontaktpersoner for søknader til SSH
- forskere og forskningsadministrativt personell som har meldt sin interesse for å motta informasjon om SSH

Kontaktlisten er felles for programmene Science in Society (SiS) og Socio-economic Sciences and Humanities (SSH). Listen brukes til å sende ut informasjon i form av nyhetsbrev og annen målrettet informasjon om muligheter i SSH-programmet. Nyhetsbrevene er også tilgjengelige på Forskningsrådets nettsider.

Informasjon om SSH har også blitt sendt ut til avdelinger og personer i Forskningsrådet, som har fagansvar som korresponderer med aktiviteter og satsinger i SSH. Det har også jevnlig blitt utvekslet informasjon med øvrige NCP-er i Forskningsrådet om muligheter for samfunnsvitere og humanister i andre programmer under rammeprogrammet.

I tillegg til de generelle informasjonstiltakene nevnt over har NCP-ene for SSH holdt foredrag ved en rekke informasjonsarrangementer og -møter. Dette inkluderer blant annet relevante fagmiljøer ved universitetene, høyskolene og de samfunnsvitenskapelige instituttene.

NCP-ene har på forespørsel veiledet søkere i alle trinn av søknadsprosessen. Enkelte søkere har også fått detaljerte tilbakemeldinger på søknadsutkast, etter å ha bedt om det. NCP-ene har også formidlet direkte kontakt mellom søkere og relevante scientific officers i Kommisjonen.

b. Tiltak for bestemte målgrupper

Fagmiljøer som har vært lite aktive i søknader til SSH-programmet, og som vurderes å ha et uutnyttet potensial, har vært prioritert i informasjons- og veiledningsarbeidet. Dette inkluderer blant annet humanistiske og utdanningsvitenskapelige miljøer på universitetene, utvalgte samfunnsfaglige miljøer på høyskolene og enkelte samfunnsvitenskapelige institutter.

c. Tiltak for strategisk posisjonering

ERA-NET

NCP-ene for SSH har fulgt tett opp ERA-NET-ene NORFACE (samfunnsvitenskap) og HERA (humaniora). Informasjon om utlysninger under NORFACE og HERA har vært formidlet gjennom nyhetsbrev og foredragsvirksomhet. Aktiviteter og prioriteringer i disse ERA-NET-ene har blitt tatt hensyn til i arbeidet i programkomitéen for SSH.

Felleseuropeisk programsamarbeid (JPI)

Mulighet for koblinger mellom Forskningsrådets programmer og aktiviteter innen samfunnsvitenskap og humaniora og foreliggende forslag til felleseuropeiske programsamarbeid har vært drøftet mellom NCP-ene og relevante fagavdelinger i Forskningsrådet. Oppmerksomheten har særlig vært rettet mot initiativene innen kulturarv, urbant Europa samt helse og aldring. Norge deltar som fullverdig partner i de tre ovennevnte initiativene.

Samfunnsvitenskap og humaniora i Horisont 2020

Forskningsrådets SSH NCP-er har deltatt aktivt i diskusjonene rundt prinsipper for, og utforming av, EUs neste program for forskning og innovasjon. Tom-Espen Møller deltar også i en arbeidsgruppe under SSH NCP-prosjektet NET4SOCIETY for posisjonering av SSH under Horisont 2020.

d. Hvilke koblinger finnes mellom FP7 SSH og Forskningsrådets nasjonale satsinger?

NCP-ene for SSH driver et systematisk informasjonsarbeid mot Forskningsrådets programkoordinatorer for samfunnsvitenskapelige og humanistiske programmer og satsinger.

Som ledd i implementeringen av Forskningsrådets internasjonale strategi har Tom-Espen Møller ledet en arbeidsgruppe i Divisjon for samfunn og helse, der blant annet tiltak for å styrke koblingen mellom Forskningsrådets handlingsrettede programmer og SSH-programmet har inngått.

KOMITÉARBEIDET

Komitérepresentanter (eksperter): Tom-Espen Møller (t.o.m juli 2012) og Solbjørg Rauset (begge Forskningsrådet).

Komitédelegat: Brynhild Sirevåg (Kunnskapsdepartementet).

Forskningsrådet og Kunnskapsdepartementet (KD) har deltatt på de to formelle møtene som har vært avholdt i programkomitéen for SSH i 2012.

I løpet av 2012 har Forskningsrådets representanter i programkomitéen levert skriftlige innspill vedrørende arbeidsprogrammet for 2013, og deltatt aktivt i uformelle diskusjoner i komitéen om SSHs rolle i Horisont 2020. Relevante fagmiljøer både internt i Forskningsrådet og på universitetene, høyskolene og forskningsinstituttene har vært konsultert i forkant av innspillene til arbeidsprogrammene.

3.2.1.9 SPACE

NCP: Terje Wahl (Norsk Romsenter).

UTLYSNINGER

Vi har mottatt resultater fra fem utlysninger i delprogrammet Space, alle med norsk deltakelse.

RESULTATER

Status norske prosjektsøknader og koordinatører

	Søkte prosjekter med norsk deltakelse		Norske koordinatører
	Antall	i %	Antall
Innstilt	26	37%	6
Reserve	11	16%	3
Avslått	33	47%	7
TOTALT	70	100%	16

Tabell 3.13 Status norske prosjektsøknader og koordinatører i Space.

Datakilde: E-Corda (Kommisjonen).

Hittil er det kommet inn 70 prosjektsøknader med norsk deltakelse. 26 av disse søknadene er innstilte, 4 flere enn ved utgangen av 2011. 22 av de 26 innstilte prosjektene med norsk deltakelse, er blitt til kontrakter. I disse 22 kontraktene er Norge tildelt rundt 121 mill. kroner.

Det er norsk deltakelse i nesten hvert syvende innstilte prosjekt, mens tilsvarende tall i søknadene er hver tiende. Til tross for en begrenset norsk representasjon i Space-prosjektene, har norske aktører innhentet 2,8 prosent av de utlyste midlene i dette programmet. Det er en god returandel sett med norske øyne. Det kan blant annet skyldes at Norge viser god evne til å sikre seg lederroller i konsortiene innenfor Space, noe som synliggjøres ved at vi koordinerer 23 prosent av både søknadene og de innstilte prosjektene som vi deltar i.

Den norske suksessraten er på gode 37 prosent, langt over snittet for alle deltakerlandene i Space ved utgangen av 2012. Bare en del av de søknadene som er kvalifiserte, blir finansiert, grunnet mangel på budsjettmidler i programmet. 83 prosent av søknadene med norsk deltakelse i Space-programmet har nådd poenggrensen, og er kvalifiserte for finansiering. Tilsvarende tall for alle søknadene som har kommet inn til Space-programmet er 75 prosent.

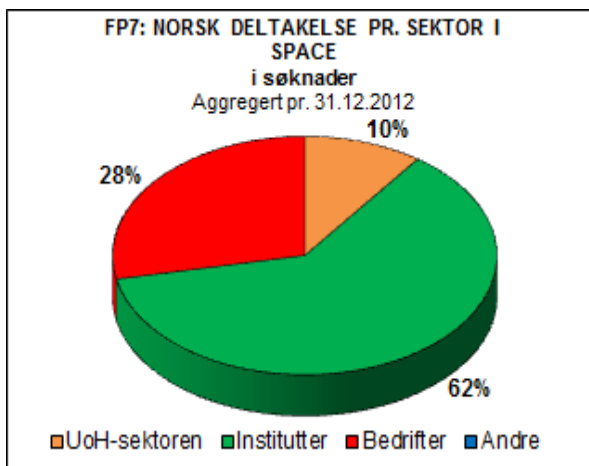
I gjennomsnitt er det 1,7 norske aktører pr. innstilte prosjekt.

Suksesshistorie:

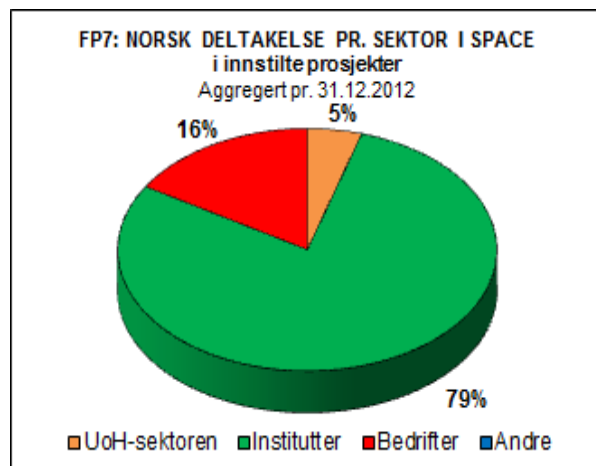
Den gode norske uttellingen i GMES-delen av FP7 SPACE var en viktig del av baketeppet da spørsmålet om norsk deltakelse i EU-programmet GMES Initial Operations ble fremmet for Regjeringen. Etter forhandlinger mellom EFTA og EU våren 2012, og påfølgende Stortingsbeslutning høsten 2012, ble norsk deltakelse i GMES Initial Operations tatt inn som et tillegg til EØS-avtalen.

Sektorfordeling

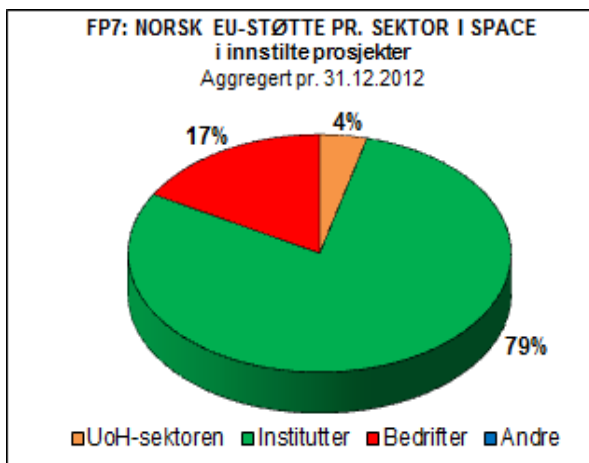
Diagrammene nedenfor viser hvordan de norske deltakelsene i henholdsvis søknadene og de innstilte prosjektene fordeler seg på sektorgruppene, samt fordelingen av norske EU-midler i de innstilte prosjektene;

Figur 3.40 Norske deltakelser pr. sektor i søknader i Space. *Datakilde: E-Corda (Kommisjonen).*

Figur 3.41 Norske deltakelser pr. sektor i innstilte prosjekter i Space. *Datakilde: E-Corda (Kommisjonen).*

Figur 3.42 Norsk EU-støtte pr. sektor i innstilte prosjekter i Space. *Datakilde: E-Corda (Kommisjonen).*

Majoriteten av alle norske deltakelser i Space er fra instituttsektoren. Nesten en tredjedel av deltakelsene i søknadene kommer riktignok fra bedriftssektoren. Bedriftene lykkes ikke så godt, og deres andel reduseres dermed betydelig i de innstilte prosjektene. Det motsatte er tilfelle for instituttene. Instituttene står bak 79 prosent av alle deltakelsene og EU-midlene, som Norge har mottatt via Space-programmet.

SMB-ene har kun mottatt 2,6 prosent av alle EU-midlene til Norge i Space. Dermed er Norge langt fra å nå Kommisjonens mål om at minst 15 prosent av disse midlene skal gå til SMB-ene. Det er for øvrig vel kjent at Romsektoren er en tøff arena for SMB-er.

Kompetansen i Norge sitter i all hovedsak i instituttsektoren og i industrien når det gjelder jordobservasjon (GMES), mens den sitter i universitetssektoren når det gjelder utforskning av rommet. Norsk romindustri er svært nisjepreget, og hevder seg bedre i ESA enn i FP7 SPACE. En betydelig del av midlene i FP7 SPACE overføres til European Space Agency (ESA) for utlysning i randsoneaktiviteten Global Monitoring for Environment and Security (GMES). Her er det primært industribedrifter som konkurrerer. Flere norske bedrifter har vunnet kontrakter i ESA på bygging av GMES-satellittene og deres bakkeestasjoner.

Norge hadde noe dårligere uttelling i 2012 enn i begynnelsen av FP7 SPACE. Dette skyldes trolig at det i siste utlysning var mindre midler utlyst innen vår spesialitet jordobservasjon (GMES), og mer fokus på romteknologi og astronomi.

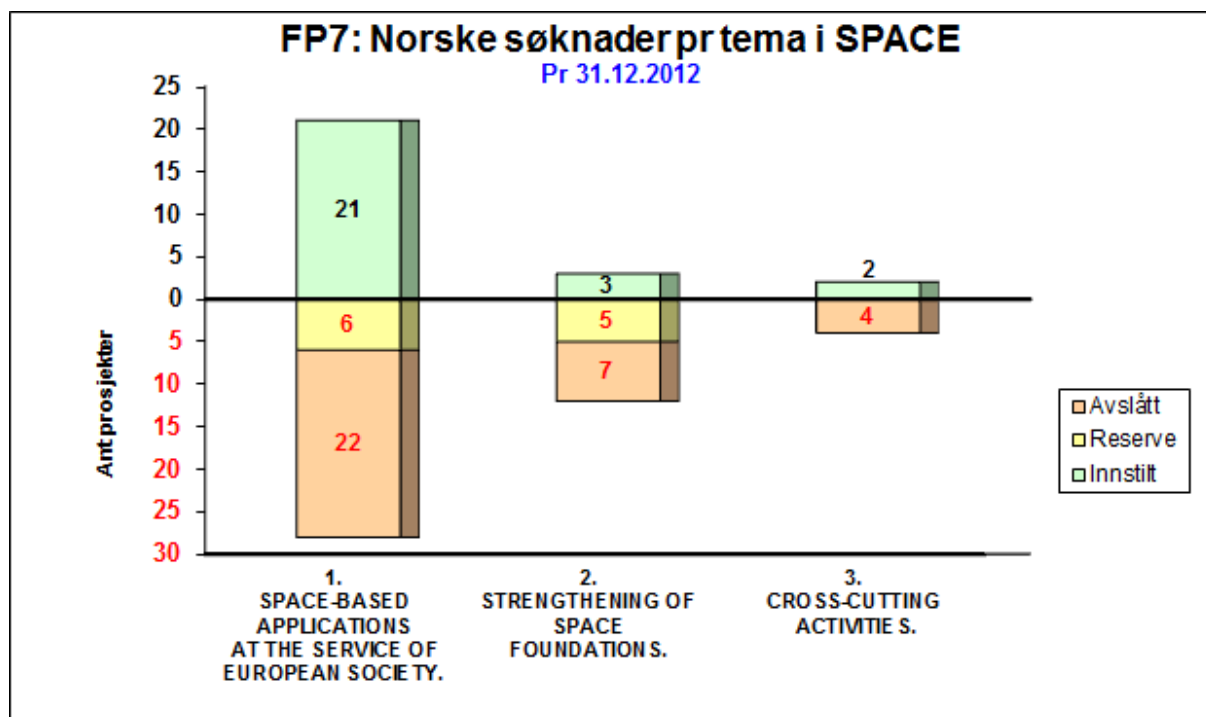
Samarbeidsland

Hittil har Norge aller flest felles prosjekter med Tyskland og Frankrike, tett etterfulgt av flere av de andre store EU-landene. Samarbeidet med Frankrike innen satellitt-oseanografi er av strategisk art, og vil trolig lede fram til viktig institusjonsbygging i Europa på dette feltet. Den høyeste kvaliteten på søknadene er det i samarbeidet med Nederland.

Dekningsprofil

Dekningsprofilen viser fordelingen av søknadene etter status på følgende aktivitetsområder;

1. Space-based applications at the service of European Society
2. Strengthening of Space foundations
3. Cross-cutting activities

Figur 3.43 Dekningsprofil Space.

Datakilde: E-Corda (Kommisjonen).

Diagrammet omfatter utlysningen FP7-SPACE-2007-1, FP7-SPACE-2009-1, FP7-SPACE-2010-1, FP7-SPACE-2011-1 og FP7-SPACE-2012-1.

Dekningsprofilen viser tydelig hvordan både den norske interessen og suksessraten er vesentlig større i jordobservasjonsdelen av programmet (område 1), enn i den delen av programmet som omfatter romteknologi og astronomi (område 2). Det er også i aktivitetsområde 1 vi finner de prosjektene som ledes fra Norge.

TILTAK

a. Mobilisering

Det var ikke noe eget informasjonsmøte om FP7 SPACE i 2012. Generelt var det mange søknader med norsk deltakelse i femte utlysning, men noe lavere uttelling enn tidligere. Foran sjette utlysning ble det fokusert på klima-delen i GMES.

b. Tiltak for bestemte målgrupper

Ingen spesielle tiltak i 2012. De intense forberedelsene foran ESAs Ministerrådsmøte høsten 2012 kom i noen grad i veien for nærmere oppfølging av FP7 SPACE.

c. Tiltak for strategisk posisjonering

I sjette utlysning (frist høsten 2012) var klima et viktig GMES-tema, og denne delen ble prioritert i det nasjonale informasjonsarbeidet, som stort sett gikk gjennom Norsk Romsenters ordinære kanaler.

d. Hvilke koblinger finnes mellom FP7 Space og Forskningsrådets nasjonale satsinger?

Det økende fokuset på astronomi og romfysikk mot slutten av FP7 SPACE har klar kobling mot programmet ROMFORSKNING. De norske astronomer og romfysikere har imidlertid heller prioritert (med stort hell) søknader til ERC enn til FP7 SPACE.

Den siste GMES-utlysningen i FP7 er rettet mot klima, og har klar relevans for det nye klimaforskningsprogrammet, som nå etableres i Forskningsrådet.

KOMITÉARBEIDET

Komitédelegat: Magnus Bertling-Bjerke (Nærings- og handelsdepartementet).

Komitérepresentant (ekspert): Terje Wahl (Norsk Romsenter).

Det har vært fire møter i programkomitéen i 2012. Norske innspill på møtene gjaldt primært klimadelen av utlysningsteksten. Det har ikke vært bilaterale møter med Kommisjonen i 2012. Komitéen har startet diskusjoner rundt Horisont 2020, hvor SPACE vil bli et viktig tema.

GMES (Global Monitoring for Environment and Security)

Kontaktperson: Terje Wahl (Norsk Romsenter).

UTLYSNINGER OG RESULTATER

I tillegg til det som utlyses i FP7, så overføres en betydelig del av midlene i FP7 SPACE videre til European Space Agency (ESA). ESA har så utlysninger i sitt program GMES Space Component, som er et byggeprogram for miljøsatellitter og bakkestasjoner for disse satellittene. Dette programmet er samfinansiert, cirka 2/3 ESA og 1/3 EU.

I GMES Space Component er det primært bedrifter involvert. Norske bedrifter har tidligere levert åtte tilbud, hvor fem av disse har gitt kontrakt. Det deltar en norsk bedrift i hver av kontraktene.

Sommeren 2011 var det en særdeles viktig utlysning i GMES Space Component knyttet til bakkestasjonsnettverket for de mange satellittene (Sentinel-1, Sentinel-2...) i dette programmet. Den norske bedriften Kongsberg Satellite Services AS (KSAT) leverte inn tilbud for flere typer tjenester her, og da resultatet ble kunngjort i desember 2011, viste det seg at KSAT vil få to svært viktige roller i GMES Space Component:

- Nedlesing av data på nordlige bakkestasjoner.
- Prosessering av viktige miljøovervåkingsdata i nær sann tid.

Kontraktforhandlinger ble fullført sommeren 2012, og det ble i august 2012 offentliggjort at kontrakten har en ramme på cirka 200 mill. kroner.

TILTAK

Norge er full deltaker i GMES-aktiviteter som finansieres gjennom ESA og FP7 SPACE. I 2011 startet i tillegg EU opp programmet GMES Initial Operations (2011-2013). Et «utenforskap» her ville på sikt kunne sette norske bedrifter og tjenesteaktører i en vanskelig konkurransesituasjon, og dessuten gi nedprioritering av opptak og leveranser fra GMES til norske etater. Regjeringen besluttet i lys av dette i desember 2011 å innlede forhandlinger med EU om norsk deltakelse også i GMES Initial Operations. Forhandlinger ble gjennomført mellom EFTA og EU i første halvdel av 2012, og det ble enighet om å legge norsk deltakelse inn som et tillegg til EØS-avtalen. Dette ble godkjent av Stortinget høsten 2012.

Når det gjelder den videre utvikling av GMES, så er det en viss usikkerhet knyttet til EUs budsjett for perioden 2014-2020. Byggingen av satellittene pågår som planlagt i ESA, og første satellitt skytes opp vinteren 2013/2014. EU-landene må avklare GMES-budsjettet internt før Norge kan ta stilling til eventuell videre norsk deltakelse i programmet. GMES skiftet nylig navn til «Copernicus». Dermed heter EUs to store romprogrammer nå Galileo og Copernicus.

Det viktigste i 2013 vil være å utarbeide et godt beslutningsunderlag slik at Regjeringen kan ta stilling til en eventuell norsk deltakelse i Copernicus-programmet i EU. I utgangspunktet har ikke EU tenkt å benytte midler fra det nye rammeprogrammet Horisont 2020 til driften av Copernicus, men det vil trolig bli aktiviteter i Horisont 2020 når det gjelder teknologi for neste generasjon Copernicus-satellitter.

3.2.1.10 SECURITY

NCP: Steinar H. Kvitsand og Bjørg Ofstad.

INNLEDNING

De overordnede målene for dette tematiske programmet er å:

- utvikle teknologier og kunnskap for å evne å sikre borgerne mot trusler slik som terrorisme, organisert kriminalitet og industri- og naturkatastrofer, og samtidig respektere menneskerettigheter og personvern
- sikre optimal og samlet bruk av tilgjengelige teknologier
- stimulere til samarbeid for leverandører og brukere av sivile sikkerhetsløsninger
- bedre konkurransevnen for den europeiske sikkerhetsindustrien
- gi tiltaksorienterte forskningsresultater for å redusere sikkerhetsgap

Temaet var nytt ved oppstarten av FP7.

Det tematiske programmet omhandler fire oppgaveområder:

- Security of citizens: Avdekke og bekjempe kriminalitet og terrorisme, oppspore og nøytralisere kjemiske, biologiske, strålings- og kjernevåpen og eksplosiver
- Security of infrastructures and utilities: Overvåke, utforme og beskytte samfunnskritiske bygg, installasjoner og systemer og sikre transport og samfunnskritiske forsyningskjeder
- Intelligent surveillance and border security: Overvåke bevegelser ved grenser til lands, til sjøs og fra lufta
- Restoring of security and safety in case of crisis: Kriseberedskap og -håndtering

Den teknologifokuserte forskningen understøttes og komplementeres med tre tverrgående områder:

- Security systems, integration, interconnectivity and interoperability: Håndtere informasjon og sikre kommunikasjon, samkjøring og standardisering
- Security and society: Om befolkningen, medier, etikk og rettferdighet, scenarier, organisasjon, kultur og økonomi
- Security research, coordination and structuring: ERA-NET, SMB-er, studier, sluttbrukere, opplæring

Alle prosjekter må forholde seg til de samfunnsmessige virkningene av de løsningene som foreslås. Oppmerksomhet om prosjektets bidrag til sikkerhet for befolkningen og respekt for fundamentale rettigheter og sosiale verdier, herunder personvern, må være med i hvert prosjekt. En rådgiver om hvilke samfunnsmessige hensyn som må tas er utviklet.

Forskning om voldelige konflikter, deres årsaker og løsninger er i hovedsak lagt til SSH-programmet; sektororienterte sikkerhetsspørsmål håndteres i temaområdene Helse, Mat (BIO), Miljø, Transport, IKT med flere.

UTLYSNINGER

Vi har mottatt resultater fra seks utlysninger i Security hittil i FP7, inklusive en fellesutlysning med ICT-programmet. Det har vært norsk deltakelse i alle seks utlysningene.

Security-programmet administreres av DG Enterprise and Industry (DG ENTR), mens søknadsbehandling og prosjektoppfølgning foretas av Research Executive Agency (REA).

RESULTATER

Status norske prosjektsøknader og koordinatører

	Søkte prosjekter med norsk deltakelse		Norske koordinatører
	Antall	i %	Antall
Innstilt	55	27%	7
Reserve	11	5%	2
Avslått	138	68%	21
TOTALT	204	100%	30

Tabell 3.14 Status norske prosjektsøknader og koordinatører i Security.

Datakilde: E-Corda (Kommissjonen).

(NB: kilden fanger ikke opp at prosjektforslag flytter seg fra reserveliste til finansiering – Tre søknader som har stått på reserveliste er blitt til kontrakter. Ett av disse prosjektene har norsk koordinatør.)

Mottatte resultater til og med 2012 viser 204 prosjektsøknader med norsk deltakelse. Når man inkluderer tre søknader, som er flyttet fra reserveliste til kontrakt, er 58 av søknadene innstilt for

støtte. Det er 13 flere innstilte prosjekter enn i fjor på samme tid. Så langt har vi mottatt kontraktsdata for 46 av de 58 innstilte prosjektene. I Security-kontraktene er norske aktører tildelt rundt 167 mill. kroner.

Nesten hvert fjerde innstilte prosjekt har norsk deltakelse, mot rundt hver syvende søknad.

I tillegg til et høyt antall Security-søknader med norsk deltakelse, holder de også høy kvalitet. To tredjedeler av disse søknadene er gode nok for finansiering. Tilsvarende er litt over halvparten av alle søknadene i dette programmet kvalifisert for finansiering. Grunnet mangel på budsjettmidler, blir kun de best kvalifiserte søknadene finansiert. Den norske suksessraten, dvs. andelen av søknadene som blir finansiert, er på 27 prosent. Det er rundt 11 prosentpoeng høyere enn snittet for alle deltakerlandene i Security-programmet.

Et annet uttrykk for at Norge har lyktes i Security-programmet er den norske andelen av den totale tilgjengelige EU-støtten i dette programmet, som er på 3 prosent. Til sammenligning er Norges finansielle retur på 1,7 prosent totalt i FP7 så langt.

I underkant av 15 prosent av alle søknader og nesten 13 prosent av de innstilte prosjektene, med norsk deltakelse, har også norsk koordinator. Innslaget av norske koordinatore i Security-programmet er litt lavere ved utgangen av 2012 enn på samme tid året før.

I gjennomsnitt har både søknadene og de innstilte prosjektene med norsk deltakelse 1,3 norske deltakere.

Suksesshistorie: Bedre redningsarbeid ved store ulykker.

Temaet i EU-prosjektet BRIDGE er samarbeid på tvers av etater og landegrenser ved store hendelser som terroranslag, naturkatastrofer og industriulykker. Prosjektet ledes av SINTEF, og startet i 2011.

Klimaendringer og generell samfunnsutvikling gjør at vi kan forvente at store katastrofer og ulykker kan ramme både i Norge og i andre land, noe terroranslaget i Norge i fjor viste. Det er behov for å utvikle ny teknologi og å forbedre kommunikasjon og samhandling. Tilpassede verktøy kan gi hjelp til innsatsledere og nødetater, samt gi bedre mulighet til å redde liv og begrense skadeomfang.

Etter nesten to år hvor brukere fra Norge, Tyskland, Nederland og England er blitt trukket med i utviklingen, har BRIDGE hatt sin første demonstrasjon av løsninger for nødetatene. For å gi innsatsleder bedre oversikt over ressurser ble teknologi, blant annet for enklere triagering (prioritering) og koordinering av arbeidet med skadde, vist fram under en realistisk øvelse i en tunnel i Sveits. Neste demonstrasjon vil foregå i Stavanger i september 2013, hvor løsningene vil bli utprøvd i en samhandlingsøvelse med flere etater.

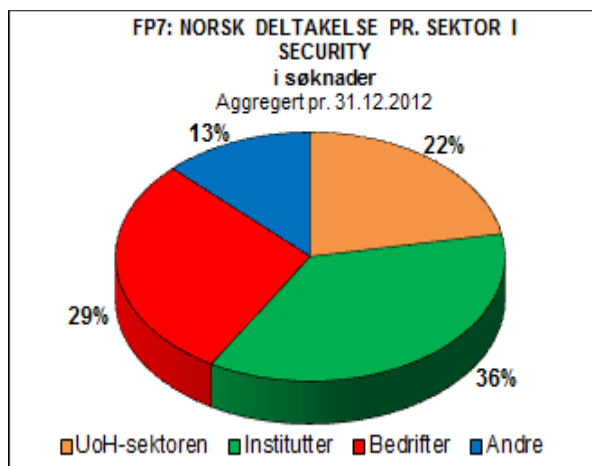
Som ledd i satsing på forsknings- og utviklingsprosjekter innenfor redningstjenestene finansierer EU prosjektet BRIDGE som står for «Bridging resources and agencies in large-scale emergency management». For å bli bedre til å redde liv og verdier når katastrofene inntreffer, skal 18 mill. euro (140 mill. kroner) brukes av 14 partnere over fire år (2011-2015).

Norge deltar med tre partnere i prosjektet. SINTEF er prosjektkoordinator og bidrar med design og teknologiutvikling. Regionalt akuttmedisinsk kompetansesenter Helse Vest (RAKOS) ved Stavanger Universitetssjukehus representerer nødetatene og brukerne. Sykehuset vil koordinere behovene til redningsressursene, som skal håndtere hendelsene. Bedriften Crisis Training AS på Elverum skal utvikle teknologi og metoder for å skape mer realistiske øvelser for krisesituasjoner.

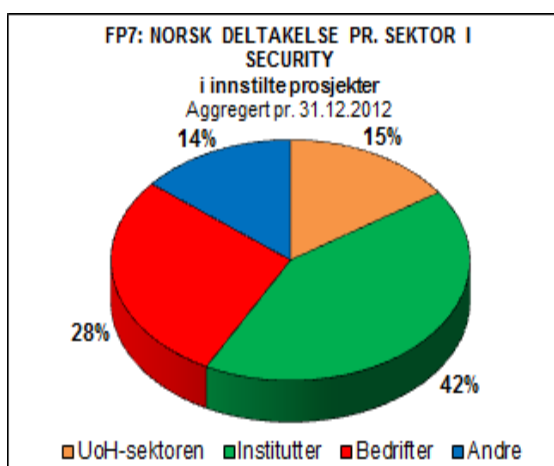
Ytterligere opplysninger om prosjektet finnes her: <http://www.bridgeproject.eu>

Sektorfordeling

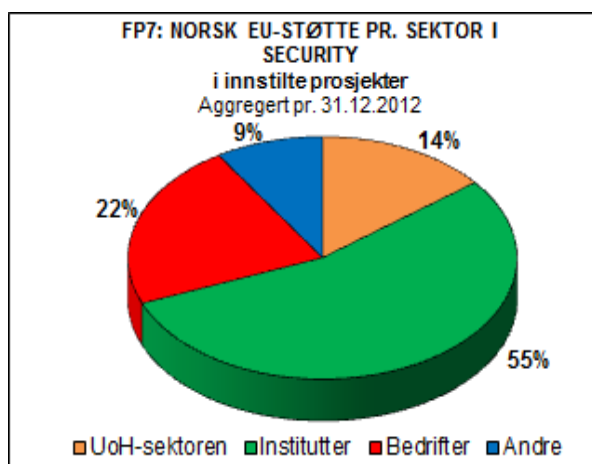
Nedenfor vises fordelingen av de norske deltakelsene i henholdsvis prosjektsøknadene og de innstilte prosjektene, samt norsk EU-støtte i de innstilte prosjektene;

Figur 3.44 Norske deltakelser pr. sektor i søknader i Security. *Datakilde: E-Corda (Kommissjonen).*

Figur 3.45 Norske deltakelser pr. sektor i innstilte prosjekter i Security. *Datakilde: E-Corda (Kommissjonen)*

Figur 3.46 Norsk EU-støtte pr. sektor i innstilte prosjekter med norsk deltakelse i Security. *Datakilde: E-Corda (Kommissjonen).*

Instituttsektoren er den største norske aktørgruppen i Security, etterfulgt av bedriftene. Deltakerandelen til bedriftene er likevel gradvis redusert de siste årene, og bedriftene er ikke lenger de som har høyest suksess med sine søknader i Security blant de norske. Instituttene lykkes best, og de får også betydelig mer igjen i EU-midler enn hva deres deltakerandel skulle tilsi.

I Security har Norge nesten nådd Kommissjonens målsetting om at minst 15 prosent av EU-midlene skal gå til SMB-ene. 14,5 prosent av all støtte Norge har mottatt via dette programmet har gått til SMB-ene. Det er allikevel langt lavere enn det samlede resultatet for alle landene som deltar i Security. I henhold til Kommissjonens Ninth Progress Report on SMEs participation, fra oktober 2012, er dette snittet på 21,7 prosent.

Samarbeidsland

I Security samarbeider Norge mest med de største landene; Storbritannia, Italia, Spania, Frankrike og Tyskland. Den aller høyeste suksessraten oppnår vi i samarbeidet med Østerrike, hvor mer enn

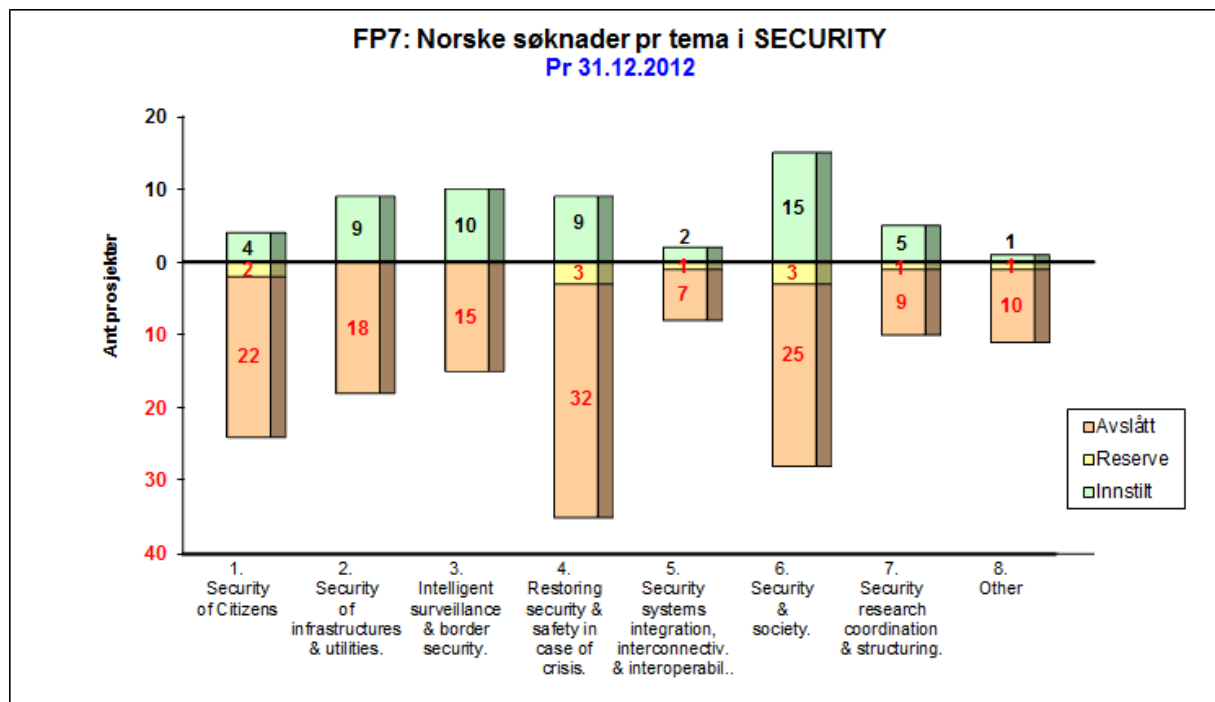
annen hver felles søknad er innstilt for finansiering. Ved inngangen til 2013 samarbeider Norge med 39 av 49 potensielle land i de innstilte prosjektene i Security-programmet.

Dekningsprofil

Dekningsprofilen viser fordelingen av søknadene etter status på følgende aktivitetsområder i Security;

1. Security of citizens
2. Security of infrastructures and utilities
3. Intelligent surveillance and border security
4. Restoring security and safety in case of crisis
5. Security systems integration, interconnectivity and interoperability
6. Security and Society
7. Security Research coordination and structuring
8. Other (søknadene til Security-delen av fellesutlysningen med ICT-programmet)

Se forøvrig omtale av disse aktivitetsområdene ovenfor under innledningen til dette avsnittet om Security-programmet.

Figur 3.47 Dekningsprofil Security.

Datakilde: E-Corda (Kommissjonen).

Diagrammet omfatter følgende utlysninger; FP7-SEC-2007-1, FP7-ICT-SEC-2007-1, FP7-SEC-2009-1, FP7-SEC-2010-1, FP7-SEC-2011-1 og FP7-SEC-2012-1.

Det er norske deltakere i søknader og i prosjekter innenfor alle temaområder. Det er flest søknader innenfor områdene krisehåndtering og sikkerhet og samfunn, mens søknadene har lyktes best innenfor infrastruktur, overvåking og grensesikkerhet og sikkerhet og samfunn.

Det er flest prosjekter med norsk deltakelse innenfor området sikkerhet og samfunn, der deltakerne i hovedsak tilhører de samfunnsvitenskapelige fagmiljøene. I flere av prosjektene er det med både teknologer, naturvitere, samfunnsvitere og humanister.

Tre forskningsmiljøer dominerer blant deltakerne: PRIO, SINTEF og FFI. Blant deltakerne er det med seks universiteter, en høgskole og fire helseinstitusjoner.

TILTAK

a. Mobilisering

Utlysningene i Security for sommeren 2012 ble presentert på Forskningsrådets felles informasjonsmøte i Oslo i april 2012. Særskilte informasjonsmøter ble også avholdt i Trondheim, Stavanger og Gjøvik i mai.

To nyhetsbrev ble i løpet av året sendt ut til brede grupper av forskere, bedrifter, offentlige instanser og frivillige organisasjoner.

For øvrig er samme opplegg som tidligere fulgt, med aktiviteter for rekruttering av søkere der anledningen byr seg.

b. Tiltak for bestemte målgrupper

Seks uker før søknadsfrist ble det gjennomført et arbeidsmøte for aktører som var i gang med utvikling av søknader for call 6, hvor ti personer deltok. I tillegg er det gitt individuell rådgivning til flere søkere.

Involvering av sluttbrukere i prosjektene er fremdeles tema innenfor Security-programmet. Vi har ikke lyktes så godt som ønskelig når det gjelder brukermiljøene. Med sluttbrukere forstår vi virksomheter som har ansvar for å iverksette tiltak som ivaretar sikkerhet, for eksempel en infrastruktureier eller -operatør, et statlig tilsyn eller myndighet, en hjelpeorganisasjon eller representanter for allmenheten gjennom frivillige organisasjoner.

I utlysningen sommeren 2012 har EU gått videre på den nye prosjektformen POV (Pre Operational Validation). Denne prosjektformen sikter direkte mot sluttbrukere, med støtte til å teste og validere nye sikkerhetsløsninger før de er introdusert i markedet. Markedet vil i hovedsak bestå av offentlige instanser.

c. Tiltak for strategisk posisjonering

Den norske delegasjonen til programkomitéen har også i 2012 levert flere innspill til utformingen av arbeidsprogram, og til retningslinjene for vektlegging av samfunnsdimensjonen i prosjekter. Personvern og samfunnsaksept er stikkord, i tillegg til vektlegging av trusselvurderinger og sikkerhetsbehov som grunnlag for tiltak.

Også når det gjelder utformingen av Horisont 2020 har programadministrasjonen benyttet seg av programkomitéen for å få innspill til utformingen. Så lenge Horisont 2020 ikke er vedtatt, kan administrasjonen ikke gjøre dette formelt. De presenterer imidlertid såkalte «non-papers» som delegasjonene kan kommentere, både om erfaringene fra FP7 og ideer for Horisont 2020. Fra norsk side har vi levert kommentarer til alle «non-papers» så langt.

d. Hvilke koblinger finnes mellom FP7 Security og Forskningsrådets nasjonale satsinger?

Etter at forskningsprogrammet Samfunnssikkerhet og risiko (SAMRISK) ble avsluttet i 2011 er det nå ved utløpet av 2012 under forberedelse et nytt nasjonalt program for samfunnssikkerhet med arbeidstittel SAMRISK II. Det nye programmet vil få en sektorovergripende tverrfaglig profil med hovedvekt på samfunnsvitenskap og humaniora, men med områder også for teknologi og naturvitenskap. Programmet vil legge vekt på internasjonale aspekter og samarbeid. Security-programmet har i hovedsak en teknisk-naturvitenskapelig profil, men har i løpet av rammeprogrammet i økende grad lagt vekt på de samfunnsmessige aspektene ved sikkerhet.

Den nasjonale satsingen og Security-programmet ser ut til å få en til dels komplementær og dels sammenfallende utforming.

Fra Kommissjonens side, og fra programkomitéens medlemmer, er det utvist betydelig interesse for 22. juli-kommissjonens rapport.

KOMITÉARBEIDET

Komitédelegat: May-Kristin Ensrud (Justis- og beredskapsdepartementet).

Komitérepresentanter (eksperter): Steinar H. Kvitsand og Bjørg Ofstad (begge Forskningsrådet).

Programkomitéen for Security-programmet møttes seks ganger i 2012. Det har blitt invitert til informasjon og diskusjon om:

- resultatene fra de seks første utlysningene og diskusjon om erfaringer så langt i FP7
- retningslinjer for tematiske innspill til, og kommentering av, arbeidsprogram (WP2013) for call 6
- workshop-er som forberedelse til prosjektforslag til «demonstration projects»
- innspill til Security-program under det neste rammeprogrammet (Horisont 2020)
- cyber security policy og aktiviteter
- diskusjon om Security-programmets sivile formål og spørsmålet om felles bruk (dual use), og utvikling av forsvars- og sikkerhetsutstyr og -systemer
- mulig avtale mellom EU og andre europeiske aktører i det forsvars- og sikkerhetspolitiske området, blant annet European Defence Agency

Det er et relativt godt klima i programkomitémøtene, og programadministrasjonen viser en vilje til å diskutere og lytte til programkomitéen.

I alle søknadsrunder vurderes det hvorvidt prosjekter håndterer sensitivt materiale som krever sikkerhetsgradering. Dette foregår i en egen «Security Scrutiny Procedure», hvor et forum gir råd til Kommissjonen om klassifisering. To eksperter fra Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) var norske deltakere i dette forumet. Graderte søknader behandles av DG ENTR, og ikke av REA. Så langt er det forlangt personlig sikkerhetsklarering for én norsk prosjektdeltaker.

I de seinere søknadvurderingene er det lagt stor vekt på etiske spørsmål i søknadene. Alle søknader som innstilles for finansiering underlegges en etisk gjennomgang, og et antall blir dessuten vurdert av et særskilt etisk panel. Prosjekter som finansieres skal oppfylle etiske regler i de enkelte deltakerlandene. Til hjelp for norske deltakere har Forskningsrådet innledet et samarbeid med De nasjonale forskningsetiske komitéene.

3.2.1.11 ERA-NET

ERA-NET er et virkemiddel som skal tilrettelegge for bedre samordning av nasjonalt og regionalt finansierte FoU-programmer. Det er et program til program-samarbeid mellom forskningsfinansierende institusjoner, der landene i felleskap identifiserer samarbeidsområdet, og unngår dermed overlapp mellom forskning som utføres i regi av nasjonale programmer i Europa. ERA-NET, som gjennomfører felles utlysninger, danner grunnlaget for samarbeid mellom forskningsaktørene i deltakerlandene og kan i neste omgang legge grunnlaget for gode konsortier og søknader til FP7.

Det er to typer ERA-NET, hvorav den ene typen mottar midler fra rammeprogrammet til sekretariatdrift. I den andre typen, ERA-NET Plus, gis det støtte fra FP7 til utlysning av forskningsmidler. Det inngår kun en utlysning i hvert ERA-NET Plus.

Norge har deltatt i 69 ERA-NET siden starten av FP6 og fram til i dag. Det er et begrenset antall ulike norske aktører som deltar i ERA-NET-ene, og Forskningsrådet er den klart største aktøren. Øvrige norske deltakere har vært/er; Innovasjon Norge, Kunnskapsdepartementet, Nordisk Energiforskning, Nordisk Innovasjonssenter, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Polarinstitut, Justervesenet, Samferdselsdepartementet, Samnordisk Skogforskning, SINTEF, Statens vegvesen, NordForsk, Nordisk Industrifond og Fiskeri-og kystdepartementet.

Pr 31.12.2012 er det bevilget midler i 39 av disse 69 ERA-NET-ene fra norsk hold, estimert til totalt 278 mill. kroner. Derav er det bevilget 239 mill. kroner fra programmer i Forskningsrådet til 35 ERA-NET. Det aller meste av Forskningsrådets bevilgninger kommer fra RENERGI-programmet (43 mill. kroner), Matprogrammet/BIONÆR, MAROFF og FUGE (alle rundt 28 mill. kroner).

Ved utgangen av desember 2012 deltar Norge i 23 aktive ERA-NET. Alle er fra FP7, da ERA-NET-ene fra FP6 nå er avsluttet. Selv om et ERA-NET er avsluttet, kan det allikevel ha prosjekter som fortsatt løper. Forskningsrådet er deltaker i 22 av de 23 aktive ERA-NET-ene.

Noen få av de ovenfor nevnte ERA-NET-ene er bare innstilt for finansiering, og har ikke blitt til kontrakter ennå. 5 av de ERA-NET-ene vi er aktive i har hatt, eller er i ferd med å gjennomføre, en ERA-NET Plus-utlysning med medfinansiering fra Kommissjonen.

3.2.2 IDEAS

Ideas gir støtte til "grensesprengende" forskning innenfor alle fagdisipliner. Dynamikk, kreativitet og fremragende forskning er i fokus. Prosjektene skal gjennomføres av individuelle forsker-team ledet av fremragende enkeltforskere i Europa.

Det Europeiske Forskningsrådet (ERC) har nå fem typer stipend. Dette er i hovedsak individuelle stipend rettet mot den enkelte forsker. Starting Grant og Consolidator Grant (ny som egen søknadstype) er for forskere i startfasen av karrieren og med hhv. 2-7 og 7-12 års erfaring etter doktorgraden. Advanced Grant er for de etablerte forskerne. Synergy Grant er foreløpig en prøveordning hvor 2-4 forskere kan arbeide sammen. Proof of Concept er du åpen for de som allerede har ett ERC Grant og har til hensikt å øke innovasjonsmuligheten av resultatene i de forannevnte prosjektene.

3.2.2.1 European Research Council (ERC)

NCP: Per Ivar Høvring og Per Magnus Kommandantvold.

UTLYSNINGER

Så langt ligger resultater fra 14 utlysninger i programmet European Research Council (ERC) inne i Kommisjonens database, E-Corda. Tallmaterialet fra E-Corda danner grunnlaget for figurene og tabellene nedenfor. I E-Corda ligger resultater fra fem *Starting Grant*-utlysninger, fire *Advanced Grant* (AdG)-utlysninger samt tre *Coordination and support actions* (CSA eller Support)-utlysninger og to *Proof of concept* (PoC)-utlysninger. Forskningsrådets hovedfokus har vært å gi støtte til de større Starting- og Advanced grant utlysningene, mens de mer begrensede Support actions og PoC er viet mindre oppmerksomhet. Det har ikke vært norsk deltakelse i noen av PoC-utlysningene, og bare en søknad med norsk deltakelse i den ene Support-utlysningen.

RESULTATER

Status norske prosjektsøknader

	Søkte prosjekter med norsk deltakelse	
	Antall	i %
Innstilt	34	10%
Reserve	8	3%
Avslått	291	87%
TOTALT	333	100%

Tabell 3.15 Status norske prosjektsøknader i ERC.

Datakilde: E-Corda (Kommisjonen).

E-Corda viser 103 nye søknader siden forrige rapportering, slik at det nå er registrert 333 søknader med norsk deltakelse så langt. Norsk deltakelse er i en ERC sammenheng oftest synonymt med «norsk» prosjektleder, siden det kun unntaksvis er mer enn en offisiell deltaker i et ERC-prosjekt. 34 søknader er innstilt for finansiering, hvilket er en økning på 10 siden forrige rapportering. Til tross for økningen gjør etterslepet fra tidligere utlysninger at antallet ERC-stipender til Norge er fortsatt lavt. Det er norsk deltakelse i «bare» 1,2 prosent av alle innstilte ERC-prosjekter, mens den finansielle norske returen er enda lavere på 1,0 prosent. Vi har mottatt kontrakter for 30 av de 34 innstilte prosjektene. Via disse kontraktene er Norge tildelt rundt 407 mill. kroner.

Mens 25 prosent av søknadene med norsk deltakelse har nådd poenggrensen for finansiering, er tilsvarende tall for alle søknadene i ERC på 28 prosent. Bare en del av de søknadene som er kvalifiserte, blir finansiert. Dette skyldes mangel på budsjettmidler.

Den norske suksessraten er på 10,2 prosent, tre prosentpoeng lavere enn den gjennomsnittlige suksessraten for alle deltakerlandene i ERC.

Tabellen nedenfor viser hvordan de innstilte prosjektene med norsk deltakelse fordeler seg på instrumentene.

Instrument	ANT. INNSTILTE PROSJEKTER		SUKSESSRATER	
	Alle land	med norsk deltakelse	NO suksess-rate %	Ranking over/undersnitt (pp)
CSA-SA	15	0	0,0%	-38,5
ERC-AG	1 050	18	14,0%	0,5
ERC-POC	85	0	0,0%	
ERC-SG	1 805	16	7,0%	-5,6
TOTALT	2 955	34	9,3%	-3,9

Tabell 3.16 Innstilte prosjekter med norsk deltakelse i ERC fordelt på instrumenter.
Datakilde: E-Corda (Kommissjonen).

Som nevnt i tidligere rapporter, var de norske resultatene ved de tre første *Starting Grant* utlysningene svake. Fremgangen man kunne se i den fjerde utlysningen har fortsatt i den femte utlysningen. Selv om den norske suksessraten nærmet seg det europeiske gjennomsnittet ved denne utlysningen, er den fremdeles lavere (9,3 prosent vs. 12 prosent). Det må derfor arbeides både med å øke antall norske søknader og kvaliteten på disse. Stor deltakelse på skrivetreningkurs avholdt i Forskningsrådets regi gir håp om ytterligere forbedrede resultater ved senere utlysninger.

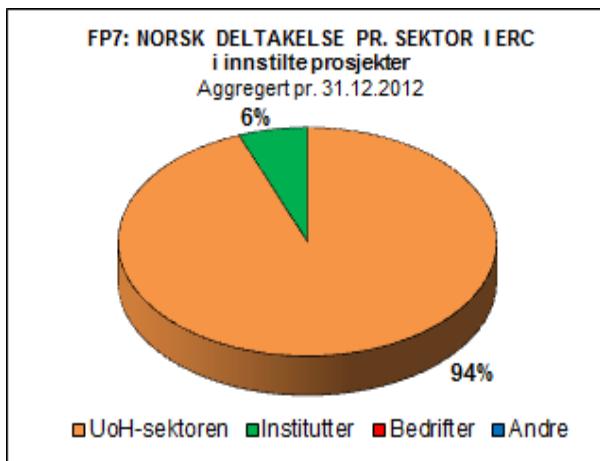
Antall *Advanced Grant* har vært på et godt nordisk nivå. Et veldig godt norsk resultat ved den tredje utlysningen (7 Grants og en suksessrate på nesten 20 prosent) har gjort at den norske suksessraten ligger over det europeiske gjennomsnittet, om man ser alle utlysningene under ett. Ser man på den enkelte utlysning er det imidlertid mer typisk at den norske suksessraten er tilnærmet lik det europeiske gjennomsnittet. Hovedutfordringen for å få flere norske *Advanced Grant* ser derfor ut til å være å øke antallet søknader.

Suksesshistorie:

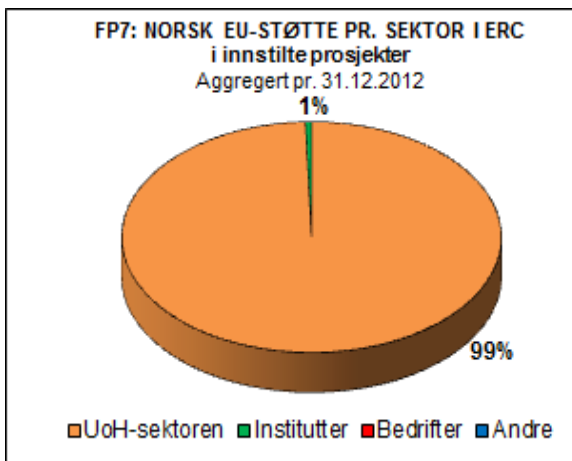
Romforskerne ved Universitetet i Bergen (UiB) jakter på gammaglimt i tordenskyer og er i gang med å bygge en gamma- og røntgenstråledetektor til Den Internasjonale Romstasjonen (ISS). Detektoren skal etter planen bli montert på romstasjonen i 2015. Nå er professor Nikolai Østgaard og hans team tildelt et av Europas mest prestisjetunge stipend (*Advanced Grant*). Arbeidet med stråledetektoren i Bergen har pågått siden 2004. Fem år senere inngikk forskergruppen en kontrakt med European Space Agency (ESA), som ga dem tre millioner euro for å bygge instrumentet. Den første UiB-publikasjonen om gammastråler fra tordenskyer kom i 2008. Romforskerne ved UiB blir nå betraktet som en av de forskergruppene i verden som forstår dette fenomenet best.

Sektorfordeling

Diagrammene nedenfor viser henholdsvis de norske deltakelsene og EU-støtten i de innstilte prosjektene fordelt på sektorer;

Figur 3.48 Norske deltakelser pr. sektor i innstilte prosjekter i ERC. *Datakilde: E-Corda (Kommissjonen).*

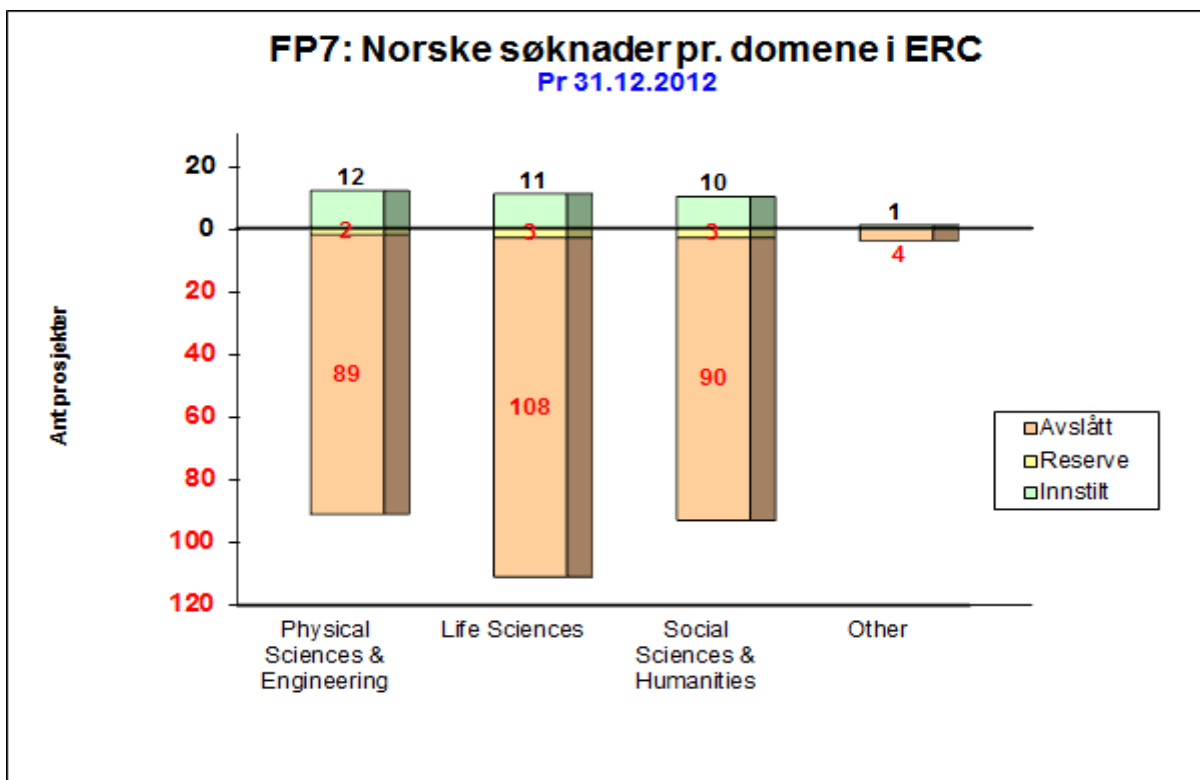

Figur 3.49 Norske EU-støtte pr. sektor i innstilte prosjekter i ERC. *Datakilde: E-Corda (Kommissjonen).*

Alle de norske deltakelsene i de innstilte ERC-prosjektene, foruten en, tilhører universitetene. Dette er ikke uvanlig i ERC sammenheng, hvor universitetene dominerer ellers i Europa også. Utover universitetene er det kun NIVA (Norsk institutt for vannforskning), som deltar. NIVA er ikke prosjektleder i sitt prosjekt, men en bidragsyter, og mottar dermed kun en mindre andel av midlene i prosjektet. I søknadene er det derimot 50 instituttdeltakelser og 18 andre norske deltakelser, utover universitetene. Foruten NIVA har ingen av disse har nådd opp i konkurransen.

Dekningsprofil

Dekningsprofilen for ERC viser fordelingen av søknadene etter status på følgende domener tilknyttet ERC;

Figur 3.50 Dekningsprofil ERC. *Datakilde: E-Corda (Kommissjonen).*

Diagrammet omfatter flg. utlysninger; ERC-2007-StG, ERC-2008-AdG, ERC-2008-Support, ERC-2009-AdG, ERC-2009-StG, ERC-2009-SUPPORT, ERC-2010-AdG, ERC-2010-StG, ERC-2011-StG, ERC-2011-AdG og ERC-2012-StG.

Antall ERC grant for hvert fagdomene står i et omtrentlig forhold til FoU innsatsen i instituttsektoren, universitets- og høyskolesektoren og ved helseforetakene innenfor de tilsvarende fagområdene når dette måles i antall personer i vitenskapelig stillinger (Det norske forsknings- og innovasjonssystemet – statistikk og indikatorer 2012, NIFU). Antall personer er relativt høyere innenfor humaniora og samfunnsfag enn antallet innenfor henholdsvis medisin- og biofag og teknologi- og naturfag, samtidig som budsjettet er lavere for ERC fagdomenet «Social Sciences & Humanities» enn for de to øvrige fagdomenene. Tallene er for små til å trekke vidtrekkende konklusjoner, men det synes klart at på *Starting Grant* siden har man fått en særlig dårlig uttelling innenfor medisin- og biofagene.

TILTAK

a. Mobilisering

I løpet av 2012 er det jobbet med å synliggjøre og informere om ERC på forskjellig vis:

- Det har vært et løpende samarbeid med EU-rådgiverne, spesielt ved universitetene.
- Jevnlig utsendelse av informasjon om ERC i form av nyhetsbrev og kortere nyhetsmail, med spesielt viktig informasjon.
- Det kanskje mest effektive tiltaket for både å øke antall søknader og kvaliteten på disse, er skrivetreningkurs (workshops). *Starting Grant/ Consolidator Grant* skrivetreningkurs ble avholdt i juni på UiO, UiB og ved NTNU. Et *Consolidator Grant* skrivetreningkurs ble holdt ved UiO *Advanced Grant* skrivetreningkurs ble avholdt i juni ved NTNU og i august ved UiO. Ved hvert av kursene, som var åpne for deltakere fra hele landet, var det engasjert et eksternt konsulentfirma.
- På universiteter og andre relevante institusjoner som ønsker det, har det blitt avholdt informasjonsmøter i forbindelse med utlysningene. Noen av møtene hadde form av åpne informasjonsmøter for hele institusjonen, mens andre rettet mot mindre grupper av forskere.
- Det er også blitt informert om ERC og utlysninger internt i Forskningsrådet på avdelingsmøter, primært i Vitenskapsdivisjonen.
- Det er gitt råd og veiledning til søkere under søknadsprosessen.
- Det kan søkes prosjektetableringsstøtte (PES) fra Forskningsrådet til ERC-programmet. De fleste av universitetene har søkt om rammebevilgning for PES-støtte. Til både *Starting Grant* og *Advanced Grant* søknader er det mulig å søke PES enkeltvis for forskere med tilhold ved institusjoner som ikke har rammebevilgning.
- Forskningsrådet innførte i 2008 en insentivordning for norske *Starting Grant*-søkere som tilfredsstillt ERCs kvalitetskriterier og anbefales for finansiering, men som av budsjettmessige årsaker ikke får bevilgning. Denne ordningen er nå utvidet til også å omfatte *Advanced Grant*. Samlet for alle utlysninger har nå 21 søkere til *Starting Grant* og tre søkere til *Advanced Grant* fått støtte gjennom denne ordningen..

b. Tiltak for bestemte målgrupper

I april og mai 2012 ble det i forbindelse med den femte *Starting Grant*-utlysningen arrangert intervju trening for norske *Starting Grant*-finalister. Her deltok det til sammen 11 norske finalister fordelt på seks ulike arrangementer. Intervju treningen arrangeres i tett samarbeid med universitetene, men det sørges for at kandidater fra andre institusjoner også kan delta. Arrangementene var satt opp mest mulig likt intervjuet søkerne skal på i Brussel.

c. Tiltak for strategisk posisjonering

Det har vært norsk deltakelse på alle avholdte NCP-møter i Brussel. Disse møtene er informasjonsmøter fra ERC til NCP-korpset, samt erfaringsutveksling mellom de ulike lands NCP-er. Fra høsten 2009 har en representant fra Forskningsrådets Brusselkontor deltatt på møtene i IGLOs arbeidsgruppe for ERC, når det har vært mulig

d. Hvilke koblinger finnes mellom FP7 ERC og Forskningsrådets nasjonale satsinger?

Siden ERC er en åpen arena uten tematiske avgrensninger er ikke dette punktet relevant. ERC er derimot en viktig arena for den forskerdrevne forskningen.

KOMITÉARBEIDET

Komitédelegat: Hanne Monclair (Kunnskapsdepartementet).

Komitérepresentanter (eksperter): Terje Emblem og Per Ivar Høvring (begge Forskningsrådet).

Programkomitéen har hatt to møter i 2012. I tillegg til informasjon om status i søknader og behandlingen av disse, har en hovedsak i programkomitéen vært relatert til utviklingen av ERCs arbeidsprogram. I tillegg til ERCs administrasjon deltar representanter for ERCs faglige organ, Scientific Council, på møtene. Komitéen har hatt anledning til å stille spørsmål omkring søknadsbehandling, prosesser og prosedyrer, men har begrenset innflytelse i faglige spørsmål.

3.2.3 PEOPLE

People omfatter EUs ordninger for forskerutdanning, karriereutvikling og forskermobilitet. Disse implementeres i Marie Curie Actions (MCA) gjennom tre løp: Forskerutdanning, karriereutvikling og samarbeid mellom næringsliv og academia. MCA har tre typer nettverk ITN (Initial Training Networks), IAPP (Industry-Academia Partnerships and Pathways) og IRSES (International Research Staff Exchange Scheme), og også tre typer individuelle stipendier; ett for opphold i Europa, ett for opphold utenfor Europa og ett for tredjelands borgere til Europa. Dessuten samfinansierer MCA regionale, nasjonale og internasjonale stipender, samt finansierer noen policy-tiltak.

3.2.3.1 Marie Curie Actions (MCA)

NCP: Terje Strand og Per Magnus Kommandantvold.

UTLYSNINGER

Marie Curie Actions (MCA) er det programmet som har flest utlysninger. Så langt foreligger det resultater fra 56 utlysninger innenfor dette programmet, hvor av 13 er uten norsk deltakelse.

RESULTATER

Status norske prosjektsøknader og koordinatører

	Søkte prosjekter med norsk deltakelse	
	Antall	i %
Innstilt	134	20%
Reserve	28	4%
Avslått	506	76%
TOTALT	668	100%

Tabell 3.17 Status norske prosjektsøknader i MCA. *Datakilde: E-Corda (Kommisjonen).*

I alt 668 søknader med norsk deltakelse er mottatt i MCA-programmet pr. 31.12.2012. Av disse er 134 innstilt for finansiering, en økning på 33 prosjekter i forhold til ved utgangen av 2011. Forskningsrådet har mottatt kontraktsdata for 125 av de 134 innstilte prosjektene. I disse kontraktene er Norge tildelt cirka 294 mill. kroner. Det er norsk deltakelse i noe over 2 prosent av søknadene, og i 1,7 prosent av de innstilte prosjektene innenfor MCA.

302 av søknadene til MCA er norskkordinerte, mens det er 65 norske koordinatorene i de innstilte prosjektene. Det bør imidlertid bemerkes at det for noen av utlysningene i MCA bare registreres data på koordinatornivå (individuelle stipend), mens det for andre registreres data for flere deltakere i konsortiene (nettverksprosjekter).

68 prosent av alle MCA-søknadene med norsk deltakelse nådde poenggrensen for finansiering. Tilsvarende tall for alle søknadene i dette programmet er på 71 prosent. På grunn av begrensede budsjettmidler vil bare en del av de søknadene, som når poenggrensen, bli finansiert. Denne andelen, altså suksessraten, ligger på 20 prosent for Norge i MCA. Selv om kvaliteten på de norske søknadene har styrket seg det siste året, er vår suksessrate seks prosentpoeng lavere enn snittet for alle deltakerlandene i MCA. Det er imidlertid viktig å påpeke at noen av ordningene, som har meget høy suksessrate (ERG, policy-tiltak), har lav norsk deltakelse. Suksessraten må også sees i sammenheng med at den er lav innenfor Initial Training Networks (ITN), som gjelder forskernettverk, hvor Norge har mange søknader med god kvalitet. Mer enn hvert tredje innstilte prosjekt i MCA-programmet ligger innenfor Intra-European Fellowships (IEF), den europeiske ordningen for forskerstipender, mens bare hvert femte innstilte MCA-prosjekt fra Norge er innenfor denne ordningen. En oversikt over resultatene i MCA-programmet pr. ordning vises i tabellen nedenfor;

	Innstilte prosjekter			Suksessrater		
	Tot ant prosjekter Alle land	Herav med NO partner	NO andel av total %	NO suksess-rate %	Alle land suksess-rate %	Ranking over/under snitt (prosentp.)
ITN	435	49	11,3%	13,4%	11,3%	2,2
IEF	2 740	29	1,1%	18,6%	23,0%	-4,4
IIF	815	6	0,7%	14,3%	17,3%	-3,0
IAPP	403	16	4,0%	45,7%	39,4%	6,3
IRSES	438	19	4,3%	67,9%	57,8%	10,1
CIG	622	2	0,3%	15,4%	28,3%	-12,9
IOF	649	2	0,3%	16,7%	22,0%	-5,3
CSA-SA	266	5	1,9%	83,3%	51,6%	31,8
IRG	931	3	0,3%	75,0%	58,8%	16,2
ERG	498	1	0,2%	33,3%	72,2%	-38,8
CSA-CA	9	2	22,2%	100,0%	64,3%	35,7
COFUND	130		0,0%	0,0%	50,6%	-50,6
AWARDS	11		0,0%	0,0%	21,6%	0,0
Totalt	7 947	134	1,7%	20,1%	26,0%	-6,0

Tabell 3.18 Resultater for prosjektsøknader pr. ordning i MCA.

Datakilde: E-Corda (Kommissjonen).

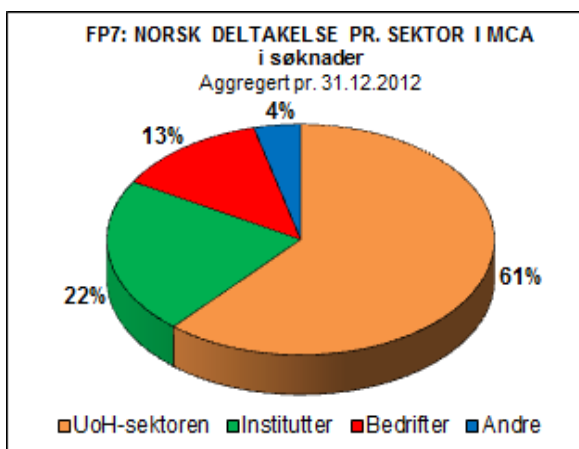
Marie Curie Actions omfatter store nettverksprosjekter og relativt små stipendprosjekter, der transnasjonal mobilitet er en forutsetning. Det er stor konkurranse om midlene i de fleste av ordningene.

Suksesshistorie:

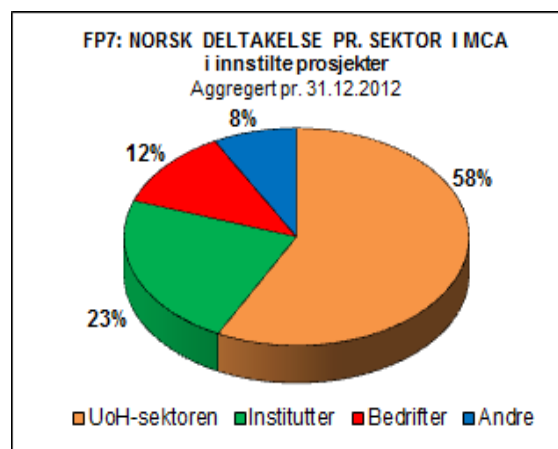
Norge har 23 nye deltakelser, hvorav 4 prosjekter som koordinator, under Initial Training Networks etter søknadsbehandlingen i 2012. Ett av disse prosjektene er «LanPercept» ved Institutt for moderne språk, NTNU og ledes av professor Mila Vulchanova. Prosjektet skal gå over 4 år fra 2013, og har et budsjett på cirka 30 mill. kroner. Prosjektet ligger i grenseland mellom språk og visuell persepsjon, og skal blant annet kartlegge menneskets evne til å knytte det vi ser sammen med språket vi hører. Den teknologien som utvikles vil kunne ha stor betydning for personer med dysleksi, autisme og demens. En viktig årsak til at dette prosjektet fikk støtte var at de i tillegg til et sterkt faglig konsortium med deltakelse fra 8 universiteter og 6 land også har en sterk deltakelse fra industrien med 2 partnere og 5 assosierte partnere. Mer om prosjektet på <http://www.ntnu.edu/lanpercept/language-and-perception-lanpercept>

Sektorfordeling

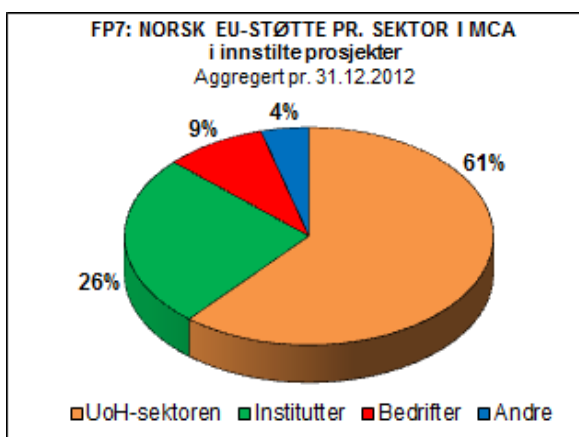
Nedenfor vises fordelingen av de norske deltakelsene i henholdsvis søkte og innstilte prosjekter, så vel som av norske EU-midler i innstilte prosjekter;

Figur 3.51 Norske deltakelser pr. sektor i søknader i MCA. Datakilde: E-Corda (Kommisjonen).

Figur 3.52 Norske deltakelser pr. sektor i innstilte prosjekter i MCA. Datakilde: E-Corda (Kommisjonen).

Figur 3.53 Norsk EU-støtte pr. sektor i innstilte prosjekter i MCA. Datakilde: E-Corda (Kommisjonen)

UoH-sektoren er den klart største aktøren, med langt over halvparten av alle deltakelsene og EU-midlene som er tildelt Norge i MCA-programmet. Denne sektorgruppen har økt sin deltakerandel markant, med hele elleve prosentpoeng i løpet av de to siste årene. Både aktørene fra UoH-sektoren, og instituttene, henter inn mer EU-midler enn hva deres deltakerandel skulle tilsi.

Sektoren Andre, hvor Forskningsrådet innehar over halvparten av deltakelsene i de innstilte prosjektene, er den sektorgruppen som har høyest kvalitet på sine søknader.

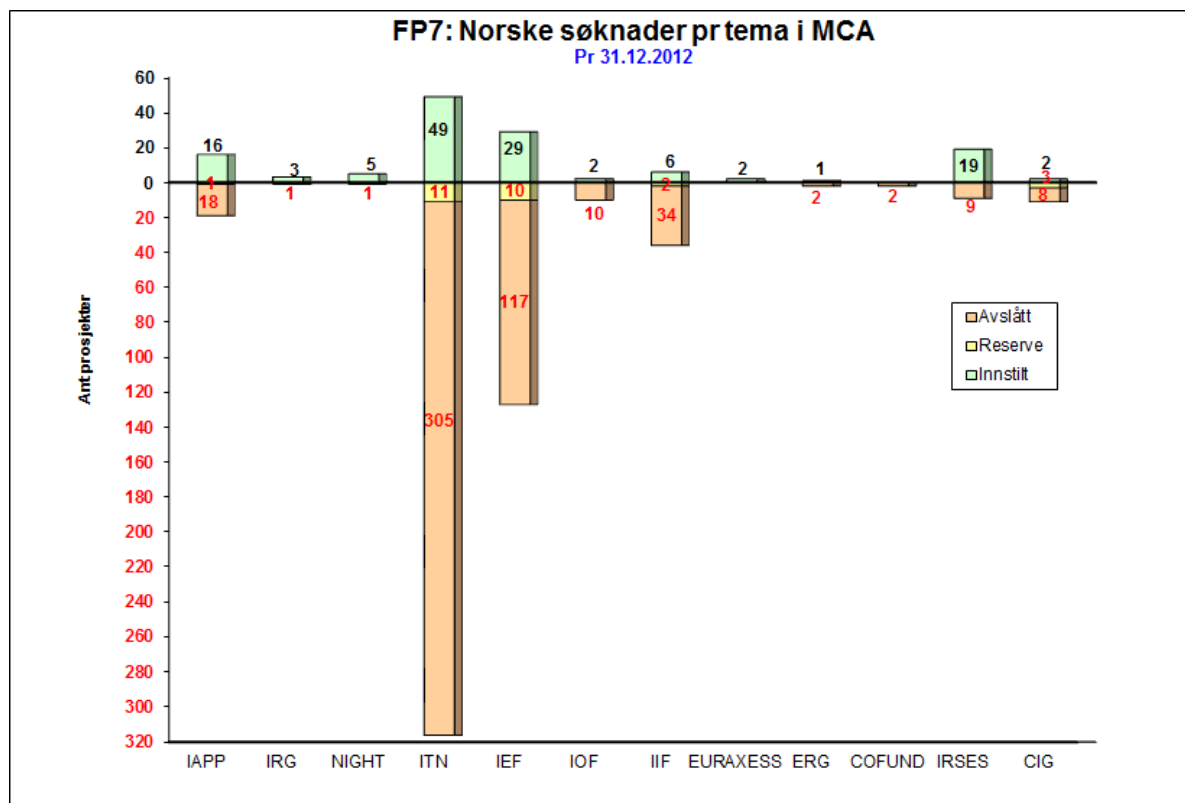
Samarbeidsland

I nettverksprosjektene er det Storbritannia og Tyskland, som Norge har samarbeidet mest med. Storbritannia dominerer, og står bak hver femte deltakelse i MCA-programmet. Norge samarbeider med 38 av 75 mulige land i de innstilte prosjektene i MCA-programmet.

Dekningsprofil

Dekningsprofilen viser fordelingen av søknadene etter status på følgende områder;

- IAPP: Industry-Academia Partnerships and Pathways.
- IRG: International Reintegration Grants.
- NIGHT: Researchers' Night.
- ITN: Initial Training Networks.
- IEF: Intra-European Fellowships for career development.
- IOF: International Outgoing Fellowships for career development.
- IIF: International Incoming Fellowships.
- EURAXESS: Transnational operation of the EURAXESS Services Network.
- RG: Marie Curie Re-integration Grants.
- COFUND: Co-funding of regional, national, and international programmes.
- IRSES: International Research Staff Exchange Scheme.
- CIG: Marie Curie Career Integration Grants.

Figur 3.54 Dekningsprofil MCA.

Datkilde: E-Corda (Kommisjonen).

Diagrammet omfatter flg. utlysninger; FP7-PEOPLE-2007-1-1-ITN, FP7-PEOPLE-2007-2-1-IEF, FP7-PEOPLE-2007-2-3-COFUND, FP7-PEOPLE-2007-3-1-IAPP, FP7-PEOPLE-2007-4-2-IIF, FP7-PEOPLE-2007-4-3-IRG, FP7-PEOPLE-2007-5-1-1-NIGHT, FP7-PEOPLE-2009-EURAXESS, FP7-PEOPLE-2009-IAPP, FP7-PEOPLE-2009-IEF, FP7-PEOPLE-2009-IIF, FP7-PEOPLE-2009-IOF, FP7-PEOPLE-2009-IRSES, FP7-PEOPLE-2009-NIGHT, FP7-PEOPLE-2009-RG, FP7-PEOPLE-2010-COFUND, FP7-PEOPLE-2010-IRSES,

FP7-PEOPLE-2010-ITN, FP7-PEOPLE-2010-NIGHT, FP7-PEOPLE-COFUND-2008, FP7-PEOPLE-IAPP-2008, FP7-PEOPLE-IEF-2008, FP7-PEOPLE-IIF-2008, FP7-PEOPLE-IOF-2008, FP7-PEOPLE-IRG-2008, FP7-PEOPLE-IRSES-2008, FP7-PEOPLE-ITN-2008, FP7-PEOPLE-NIGHT-2008 FP7-PEOPLE-2010-IEF, FP7-PEOPLE-2010-IIF, FP7-PEOPLE-2010-IOF, FP7-PEOPLE-2010-RG, FP7-PEOPLE-2011-CIG, FP7-PEOPLE-2011-COFUND, FP7-PEOPLE-2011-EURAXESS-II, FP7-PEOPLE-2011-IAPP, FP7-PEOPLE-2011-IRSES, FP7-PEOPLE-2011-ITN, FP7-PEOPLE-2011-NCP, FP7-PEOPLE-2011-NIGHT, FP7-PEOPLE-2011-IEF, FP7-PEOPLE-2011-IIF, FP7-PEOPLE-2011-IOF, FP7-PEOPLE-2012-CIG, FP7-PEOPLE-2012-IAPP, FP7-PEOPLE-2012-IRSES og FP7-PEOPLE-2012-ITN.

Norske aktører har oppnådd en svært god suksessrate innenfor Industry-Academia Partnerships and Pathways (IAPP) og International Research Exchange Scheme (IRSES), hvor henholdsvis 46 prosent og 68 prosent av søknadene med norsk deltakelse er innstilt for finansiering. Begge disse ordningene har imidlertid få søknader fra norske miljøer. Det er Initial Training Networks (ITN) og Intra-European Fellowships (IEF), som er de to mest populære ordningene målt i antall søknader. Suksessraten for ITN er lav, men litt høyere enn gjennomsnittet for alle søkerland. For IEF har vi data kun for norske vertsinstitusjoner, og ikke for norske stipendiater som reiser ut. Derfor er det vanskelig å vurdere hvorvidt våre tiltak for mobilisering gir de ønskede resultater. Det har vært en økning i søkningen til de individuelle stipendene over de siste årene, og suksessraten er nedadgående, men norske søkere hevder seg relativt godt i denne konkurransen. Det er imidlertid overraskende få søkere til International Outgoing Fellowships (IOF) som gjelder opphold for stipendiater utenfor Europa, blant annet USA.

Co-Funding of Regional, National and International Programmes (COFUND) gjelder samfinansiering med andre stipendordninger i Europa. Norge, med sin integrerte finansieringsstruktur, har for tiden få selvstendige stipendordninger som passer for COFUND. Det finnes ingen samlet oversikt som viser hvorvidt norske forskere søker stipender som utlyses gjennom utenlandske ordninger knyttet til COFUND.

TILTAK

a. Mobilisering

De fagevalueringer som Forskningsrådet har gjennomført viser at norske forskere generelt er lite mobile, og spesielt gjelder det utenlandsopphold med varighet på mer enn ett år. Dette gjenspeiler seg blant annet i lavere søkning til ordningene under MCA enn våre naboland. Forskningsrådet arbeider aktivt for å få ut kunnskap om MCA til både universiteter, forskningsinstitutter og næringsliv. Forskningsrådet har stilt opp med foredrag på nasjonale fagmøter/konferanser, og deltatt på en rekke møter med høyere utdannings- og forskningsinstitusjoner, samt næringslivsorganisasjoner, med aktuell informasjon om MCA ordningene. Videre er det arrangert informasjonsmøter og workshops med fokus på utforming av søknad og søknadsprosessen i forkant av de viktigste fristene. MCA var et av hovedtemaene på Stipenddagen 2012, som ble arrangert ved NTNU i Trondheim i mars 2012. Det var ellers god deltakelse og oppmerksomhet om arrangementer i forbindelse med at lederen for MCA, Head of Unit Alessandra Luchetti, besøkte Norge i september 2012. Kontaktpersoner ved institusjonene blir jevnlig oppdatert og bistår søker ved utforming av søknader. Det sendes ut hyppige nyhetsbrev, og sosiale medier benyttes for rask formidling av nyheter om MCA. Disse kanalene har et økende antall brukere.

Med lav innvilgelsesandel på noen av de viktigste ordningene (blant annet ITN) har det vært viktig med fokus på systematisk opplæring og individuell veiledning av søkere for å øke deres sjanse til å lykkes.

b. Tiltak for bestemte målgrupper

Næringslivsdeltakere er generelt vanskelige å nå siden MCA hovedsakelig oppfattes som et instrument for UoH-sektoren. Innenfor de fleste ordninger er næringslivsdeltakelse et prioritert mål eller krav. Det er opprettet kontakt med bransjeorganisasjoner, og det er forsøkt å nå aktuelle bedrifter gjennom samarbeid med NCP-en for små- og mellomstore bedrifter.

Forskningsrådet gir tilbud om individuell veiledning for søkere til de stipendene for erfarne forskere, og det har vært en økt interesse for å benytte seg av dette tilbudet. Siden EU ikke gir informasjon om individuelle stipendiat er det imidlertid vanskelig å kunne dokumentere at denne innsatsen har hatt konkret betydning for antallet søkere og suksessraten innenfor disse ordningene. Flere av dem som har tatt imot tilbudet om individuell veiledning, eller har deltatt på workshops, har imidlertid gitt tilbakemelding om at vår veiledning har vært viktig for å lykkes.

Høgskolene har vist økende interesse for MCA. Det kan skyldes at denne type ordninger oppfattes som en mindre krevende inngangsport til EU-forskningen, som følge av at prosjektene er mindre og rapporteringen ikke så omfattende. Det er et potensiale for å øke deltakelsen fra høgskolesektoren, men også en utfordring da det er stor konkurranse om midlene innenfor de ordningene som er mest aktuelle (blant annet ITN).

c. Tiltak for strategisk posisjonering

Forskningsrådet har videreført ordningen med toppfinansiering av innkommende Marie Curie-stipendiat med det formål at norske vertsinstusjoner skal kunne utbetale lønn i henhold til gjeldende tariff i overensstemmelse med Charter og Code (The European Charter for Researchers and the Code of Conduct for the Recruitment of Researchers) angående sosiale rettigheter, som Forskningsrådet har implementert. Det har vært en betydelig økning i antallet søknader om toppfinansiering, noe som hovedsakelig skyldes høyere suksessrate og økt norsk deltakelse innenfor ITN. Tilbakemeldinger tyder på at toppfinansieringen har vært avgjørende for interessen fra norske instusjoner når det gjelder å søke MCA.

Forskningsrådet har videre etablert en ordning med toppfinansiering for utgående mobilitet knyttet til de individuelle stipendene for erfarne forskere (IEF og IOF). Denne ordningen blir gjeldende for de som innvilges stipend fra og med utlysninger i 2013.

d. Hvilke koblinger finnes mellom FP7 MCA og Forskningsrådets nasjonale satsinger?

Det ble i 2012 utarbeidet en søknad til COFUND ordningen som er knyttet opp mot personlig postdoktorstipend med utenlandsopphold under Fri prosjektstøtte (FRIPRO). Det er videre tatt initiativ for å få lagt ut informasjon om MCA på hjemmesidene til relevante nasjonale utlysninger.

KOMITÉARBEIDET

Komitérepresentanter (eksperter): Thorbjørn Gilberg (t.o.m. juli 2012), Terje Strand (f.o.m. august 2012) og Per Magnus Kommandantvold (begge Forskningsrådet).

Komitédelegat: Live Haaland (Kunnskapsdepartementet).

People-komitéens overordnede oppgaver er å styre og kontrollere utviklingen av Marie Curie Actions (MCA). Samtidig er den en sentral aktør i arbeidet for å utvikle et europeisk forskningsområde, med målsetting om at forskere skal kunne utdannes i mer strukturerte, forutsigbare former og kunne satse på et karriereløp som er rettighets- og pliktbasert innenfor konkurransebasert forskning.

Det har vært fire møter i komitéen i 2012, og 27 møter hittil i FP7. Den viktigste oppgaven for komitéen er utviklingen av årlige arbeidsprogrammer. I 2012 har også utviklingen av det nye Marie Skłodowska Curie Actions (MSCA) under Horisont 2020 vært et viktig tema. Norge har i den sammenheng gitt synspunkter og innspill gjennom arbeidet i programkomitéen og andre

kanaler. Norge støtter opp om forslagene til forenkling og fleksibilitet i MSCA, noe som kan bidra til økt interesse og deltakelse fra norske forskningsmiljøer. Videre er informasjon om, og godkjenning av, resultater under de forskjellige aktivitetene en sentral del av arbeidet i komitéen.

Programkomitéen holdes løpende orientert om arbeidet som skjer i styringsgruppen for Human Resources, og tilknyttede prosjekter som Euraxess. Også tema som tangerer kunnskapstriangelet, dvs. forholdet mellom forskning, utdanning og innovasjon, er ofte oppe til diskusjon i People-komitéen.

3.2.4 CAPACITIES

Det fjerde særprogram i FP7 - Capacities - har som formål å styrke forskningskapasiteten i form av forskningsinfrastruktur, små og mellomstore bedrifter, regionale initiativ og tredjelandsamarbeid. I tillegg skal det bidra til å utvikle et demokratisk, effektiv, konkurransedyktig og kunnskapsbasert Europa.

Norge hevder seg svært godt i Capacities, hvor norske miljøer har både høy representasjon og svært god kvalitet på sine søknader. Nesten 22 prosent av den norske prosjektporteføljen i FP7 tilhører Capacities, til tross for at kun 8 prosent av FP7-budsjettet går til dette særprogrammet. Norge har mottatt et nesten like høyt støttebeløp i dette særprogrammet som Sverige, og merkbart mer enn Danmark og Finland. Det skyldes særlig den høye norske deltakelsen i programmet for små og mellomstore bedrifter, Research for the benefits of SME's (SME). I tillegg har Norge høy gjennomslagskraft både i Science in Society (SiS) og Research Infrastructures (RI).

3.2.4.1 RESEARCH INFRASTRUCTURES (RI)

NCP: Solveig Flock og Per Magnus Kommandantvold.

Research Infrastructures (RI) finansierer støtte til eksisterende infrastruktur, ny forskningsinfrastruktur og til policy-utforming. Støtte til eksisterende infrastruktur skal bidra til bedre utnyttelse av infrastrukturfasiliteter innenfor ulike områder og IKT-basert e-Infrastruktur.

UTLYSNINGER

Vi har mottatt resultater fra 12 utlysninger innenfor RI så langt i FP7. Alle utlysningene har norsk deltakelse.

RESULTATER

Status norske prosjektsøknader og koordinatører

	Søkte prosjekter med norsk deltakelse		Norske koordinatører
	Antall	i %	Antall
Innstilt	68	50%	4
Reserve	9	7%	2
Avslått	58	43%	6
TOTALT	135	100%	12

Tabell 3.19 Status norske prosjektsøknader og koordinatører i RI.
Datakilde: E-Corda (Kommissjonen).

Av de 135 søknadene som har norsk deltakelse, er 68 innstilt for finansiering. Det er en økning på 4 innstilte prosjekter det siste året. 67 av de 68 innstilte prosjektene er registrert som kontrakter. I disse kontraktene er Norge tildelt rundt 175 mill. kroner.

Norge deltar i mer enn hvert femte innstilte prosjekt innenfor RI, mens tilsvarende tall for søknadene er hvert sjette. Til tross for god norsk representasjon i de innstilte prosjektene, er den norske finansielle returen i dette programmet lav. Bare 1,4 prosent av all tilgjengelig støtte har gått til norske aktører så langt. Som omtalt nedenfor tar Norge sjelden lederrollen i RI-prosjektene. Det kan være en av årsakene til den lave returprosenten.

Hele 88 prosent av alle søknadene med norsk deltakelse er kvalifiserte for finansiering. Det er hele nitten prosentpoeng høyere enn tallet for alle søknadene i RI-programmet. Grunnet mangel på budsjettmidler, blir kun en del av de kvalifiserte søknadene finansiert. I RI-programmet blir imidlertid halvparten av alle søknader med norsk deltakelse innstilt for finansiering. Dermed har disse søknadene en langt høyere gjennomslagskraft enn snittet for alle søknadene i RI.

Det er få norske koordinatører i RI-programmet, dvs. 12 i søknadene og 4 i de innstilte prosjektene. Det gir en koordinatorandel på 9 prosent for søknadene, og 6 prosent for de innstilte prosjektene. Den vanligste samarbeidsformen er store integrerte prosjekter, der gjerne den ledende institusjonen/fasiliteten på området koordinerer et samarbeid med alle viktige aktører i Europa og verden forøvrig. Derfor er det naturlig med en lav koordinatorandel. Kun på områder av særlig norsk interesse, vil koordinering av prosjektet fra norsk side være aktuelt.

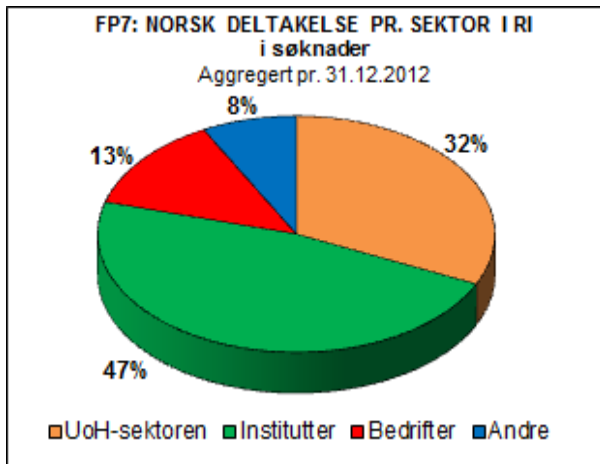
Prosjekter med norsk koordinator er:

- MESOAQUA (a network of leading MESOCosm facilities to advance the studies of future AQUatic ecosystems from the Arctic to the Mediterranean), koordinator er Universitetet i Bergen (UiB)
- CESSDA (Council of European Social Science Data Archives), koordinator er Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD)
- ECCSEL (European Carbon dioxide Capture and Storage Laboratory Infrastructure), koordinator er Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU).
- SIOS (Svalbard Integrated Arctic Earth Observing System), koordinator er Forskningsrådet

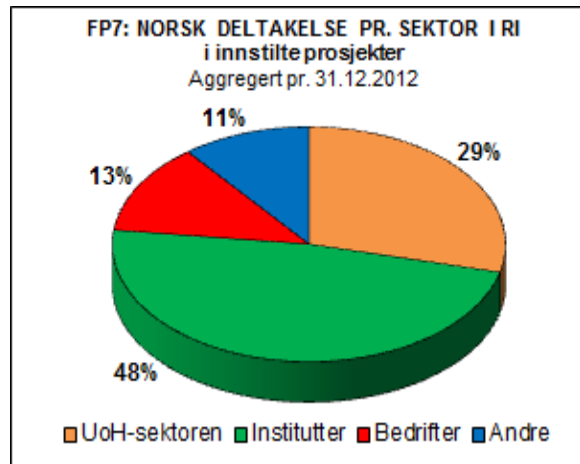
Det er rundt 1,5 norske deltakelser pr. innstilte prosjekt.

Sektorfordeling

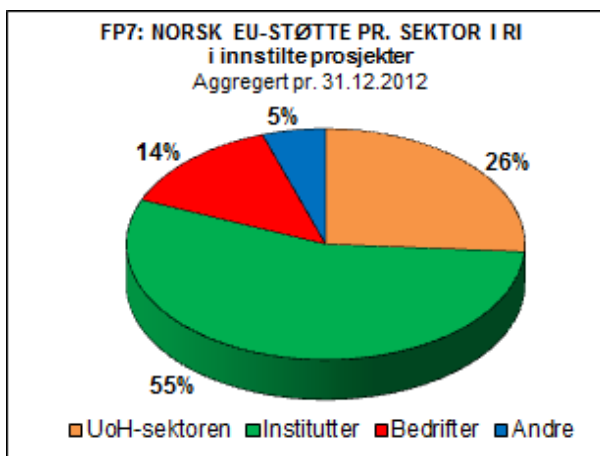
Diagrammene nedenfor viser en sektorfordeling for de norske deltakelsene i henholdsvis søknader og innstilte prosjekter, samt for den norske EU-støtten i de innstilte prosjektene;

Figur 3.55 Norske deltakelser pr. sektor i søknader i RI. *Datakilde: E-Corda (Kommissjonen).*

Figur 3.56 Norske deltakelser pr. sektor i innstilte prosjekter i RI. *Datakilde: E-Corda (Kommissjonen).*

Figur 3.57 Norsk EU-støtte pr. sektor i innstilte prosjekter i RI. *Datakilde: E-Corda (Kommissjonen)*

Instituttsektoren er den klart største aktøren i RI, med rundt halvparten av alle de norske deltakelsene og en enda høyere andel av alle EU-midlene Norge har mottatt i dette programmet. UoH-sektoren, som er den neste største sektoren, mottar imidlertid en litt lavere andel av EU-midlene enn hva deres deltakerandel skulle tilsi. Fordelingen av de ulike andelene har holdt seg relativt stabile de senere årene.

Sektorgruppen Andre har den aller høyeste gjennomslagskraften for sine søknader, hvor over to tredjedeler av alle søknadene er blitt innstilt for finansiering. Rundt halvparten av deltakelsene i de innstilte prosjektene i denne gruppen tilhører Forskningsrådet. Støttebeløpene pr. deltakelse i gruppen Andre er imidlertid lav.

Samarbeidsland

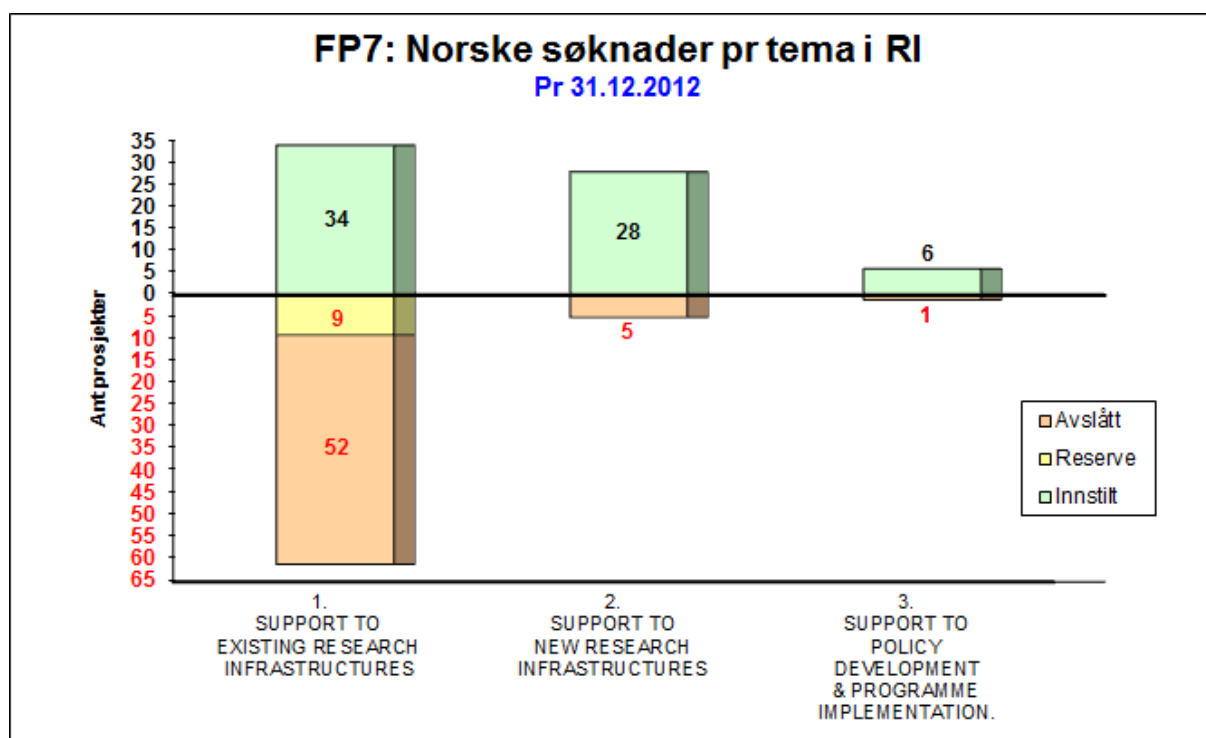
Tyskland, Storbritannia, Frankrike, Nederland og Italia er de landene Norge har samarbeidet hyppigst med i dette programmet. Norge samarbeider med 62 av 89, eller 70 prosent, av de potensielle landene i de innstilte prosjektene så langt.

Dekningsprofil

Dekningsprofilen viser fordelingen av søknadene etter status på følgende tre aktivitetsområder;

1. Support to existing research infrastructures
2. Support to new research infrastructures

3. Support to policy development and programme implementation

Figur 3.58 Dekningsprofil RI.

Datakilde: E-Corda (Kommisjonen).

Diagrammet omfatter flg. utlysninger; FP7-INFRASTRUCTURES-2007-1, FP7-INFRASTRUCTURES-2007-2, FP7-INFRASTRUCTURES-2008-1, FP7-INFRASTRUCTURES-2008-2, FP7-INFRASTRUCTURES-2009-1, FP7-INFRASTRUCTURES-2010-1, FP7-INFRASTRUCTURES-2010-2, FP7-INFRASTRUCTURES-2011-1, FP7-INFRASTRUCTURES-2011-2, FP7-INFRASTRUCTURES-2012-1, FP7-INFRASTRUCTURES-2012-1-INFISO og FP7-INFRASTRUCTURES-2012-1-RTD.

TILTAK

a. Mobilisering

Ettersom de siste utlysningene har vært begrenset til bestemte tema har det ikke vært aktuelt med bred mobilisering, men mobilisering rettet mot enkelte relevante norske forskningsmiljøer. Informasjon har blant annet vært gitt via nettsider, på informasjonsmøter samt via andre NCP-er og rådgivere for aktuelle tema-/teknologirområder.

Kommisjonen gjennomførte en åpen konsultasjon om innspill til behovene for forskningsinfrastrukturer i *Integrating activities* i Horisont 2020. Konsultasjonen var tilgjengelig på web fra 15. juli til 22. oktober. Forskningsrådet la ut en nyhet om dette for å mobilisere de norske fagmiljøene til å foreslå konkrete samarbeid om forskningsinfrastrukturer som ikke ble tilstrekkelig støttet i FP7: http://www.forskningsradet.no/prognett-infrastruktur/Nyheter/Bli_med_a_pavirke_Horizon_2020/1253979281482/p1224697900480http://www.forskningsradet.no/prognettinfrastruktur/Nyheter/Bli_med_a_pavirke_Horizon_2020/1253979281482/p1224697900480

b. Tiltak for bestemte målgrupper

Mobiliseringen har vært rettet mot bestemte målgrupper, siden utlysningene har vært begrenset til bestemte temaer. Vi vil fortsette å oppfordre til økt bruk av transnasjonal EU-finansiert tilgang til eksisterende forskningsinfrastruktur (Transnational Access).

c. Tiltak for strategisk posisjonering

Foran oppdateringer av arbeidsprogrammer er det viktig å sikre at temaer av spesiell interesse for norske miljøer ivaretas, bearbejdes og presenteres som attraktive temaer for pan-europeisk infrastruktur. Dette gjelder både i forhold til å holde temaer av interesse inne på EUs lister, og samarbeid for å få dem inn når de foreslås. Dette ses i sammenheng med vår nasjonale strategi og utviklingen av nasjonalt veikart for forskningsinfrastruktur.

Vi prøver å identifisere og varsle relevante miljøer om temaer under Integrating Activities tidlig, og særlig innenfor temaer som stemmer overens med temaer som er prioritert nasjonalt. Dette innbefatter også e-infrastruktur.

Nasjonale satsing på forskningsinfrastruktur (FORINFRA) er nå godt etablert som virkemiddel for finansiering av nasjonal infrastruktur. Søknader, som kommer inn til den nasjonale utlysningen, gir Forskningsrådet kunnskap om eksisterende infrastruktur og hvilke behov norske miljøer har. Dette gir mulighet for lettere å identifisere hvilke miljøer som kan være de mest relevante for de ulike temaene beskrevet i utlysningen.

FORINFRA har en løpende utlysning av midler til norske forskningsmiljøer som deltar i prosjekter under Preparatory Phase på [European Strategic Forum on Research Infrastructures \(ESFRIs\)](#) veikart.

d. Hvilke koblinger finnes mellom FP7 RI og Forskningsrådets nasjonale satsinger?

Informasjon om de temaer som lyses ut gis til programkoordinatorer for de store programmene for videre formidling til aktuelle forskningsmiljøer og programstyrene.

Internasjonalt samarbeid om forskningsinfrastruktur er godt integrert i FORINFRA. I tillegg til å finansiere nasjonal forskningsinfrastruktur, finansierer FORINFRA også norsk deltakelse i nordisk, europeisk eller annet internasjonalt samarbeid om forskningsinfrastruktur, herunder norsk deltakelse i utviklings-/konstruksjonsfasen (implementation phase) av prosjekter på [ESFRIs](#) veikart. For distribuerte internasjonale forskningsinfrastrukturer vil FORINFRA kunne finansiere støtte til oppbygging og drift av den norske delen av infrastrukturen.

KOMITÉARBEIDET

Komitédelegat: Hanne Monclair (Kunnskapsdepartementet).

Komitérepresentanter (eksperter): Odd Ivar Eriksen og Per Magnus Kommandantvold (begge Forskningsrådet).

Programkomitéen har hatt fire møter i 2012. De viktigste sakene har vært arbeidsprogrammet for 2013 og Horisont 2020. Programkomitéen har vært en sentral diskusjonspartner for Kommisjonen i planleggingen av det nye rammeprogrammet, som starter 1. januar 2014.

For å gjøre det europeiske samarbeidet om forskningsinfrastruktur lettere, la Kommisjonen i 2008 frem European Research Infrastructure Consortium (ERIC), et forslag til en ny forordning som skulle gjøre det enklere å etablere og drifte forskningsinfrastrukturer i et europeisk samarbeid gjennom å tilby et forenklet juridisk rammeverk for dette. Forordningen trådte i kraft i 2009. I nåværende form tilsier forordningen at en ERIC må ha deltakelse fra minst tre EU-medlemsland, og at medlemsland til sammen skal ha majoriteten av stemmene i styrende organer. Norge har påpekt at dette gjør det vanskelig å delta helt og fullt i en ERIC, herunder å være vertskap for en ERIC. Kommisjonen la høsten 2012 frem et endringsforslag, som innebærer at en ERIC må ha ett medlemsland og minst to andre medlemsland eller assosierte land som medlemmer. I tillegg foreslås det at medlemsland, eller assosierte land, til sammen skal ha flertallet av

stemmerettigheter i medlemsforsamlingen i en ERIC. Endringsforslaget gjør at medlemsland og assosierte land i en ERIC likestilles som partnere, og gjør det mulig for Norge å være vertskap for forskningsinfrastrukturer som organiseres med ERIC-forordningen som juridisk grunnlag. For at endringen i ERIC-forordningen skal tre i kraft må forslaget godkjennes av Rådet etter en høring i Europaparlamentet. Beslutningen vil trolig komme under det irske EU-formannskapet i første halvår 2013.

Komiteén har jevnlig blitt informert om status for implementeringen av ERIC-forordningen som er juridisk instrument for europeiske forskningsinfrastruktur-konsortier. Den norske delegasjonen har spilt inn at det er uheldig at Horisont 2020 spesielt peker på støtte til felleseuropeiske forskningsinfrastrukturer i ESFRI Roadmap, som etableres som en ERIC. Norge mener at alle juridiske rammeverk for prosjektene i ESFRI Roadmap må likestilles. Dette er særlig aktuelt for CESSDA, som nå etableres som et AS.

Programkomiteén brukte alle ledige midler fra RTD i DG Research and Innovation til Integrating activities i den siste utlysningen i 2011 (FP7-INFRASTRUCTURES-2012-1) med et indikert totalbudsjett på 173 mill. euro. Det er så langt ikke ledige midler i budsjettet, og det har derfor ikke vært arbeidet med noen ny utlysning i 2012. DG Connect hadde sin siste utlysning i 2012 innen for e-infrastruktur (FP7-INFRASTRUCTURES-2013-1) med et indikert totalbudsjett på 39 mill. euro.

3.2.4.2 RESEARCH FOR THE BENEFITS OF SME'S (SME)

NCP: Vebjørn Walderhaug.

De små og mellomstore bedriftene (SMB-ene) er vitale for utviklingen av økonomisk vekst og jobbskaping. Kommisjonen legger stor vekt på å oppnå en sterkere deltakelse i EUs 7. rammeprogram av denne delen av næringslivet, både i de tematiske prioriteringene under delprogrammet Cooperation og i det spesifikke SME-programmet Research for the benefit of SMEs under Capacities. SME-programmet inneholder prosjektformene *Research for SMEs* (R4S), *Research for SME associations* (R4A), *Demonstration activities* (DEMO), samt støttetiltaket *Coordination and Support Actions* (CSA).

UTLYSNINGER

I perioden 2007-2012 har vi mottatt resultater fra 11 utlysninger i SME-programmet, alle med norsk deltakelse. Mens man i de første årene av FP7 hadde separate utlysninger for de to viktigste prosjektformene R4S og R4A, er disse nå koblet sammen. Dette gjelder også prosjektformen DEMO, som er et tiltak for å gjøre det enklere å kommersialisere lovende resultater fra tidligere SME-programmer i FP7 til markedrealiteter.

RESULTATER

Status norske prosjektsøknader og koordinatører

	Søkte prosjekter med norsk deltakelse		Norske koordinatører
	Antall	i %	Antall
Innstilt	130	25%	47
Reserve	13	3%	4
Avslått	370	72%	130
TOTALT	513	100%	181

Tabell 3.20 Status norske prosjektsøknader og koordinatører i SME-programmet.
Datakilde: E-Corda (Kommisjonen).

Ved inngangen til 2013 er det registrert 513 prosjektsøknader med norsk deltakelse i SME-programmet. Av disse er 130 innstilt for finansiering, en økning på 27 det siste året. Pr. dags dato har vi mottatt kontraktsdata for 107 av de 130 innstilte prosjektene. I disse kontraktene er norske aktører tildelt rundt 264 mill. kroner.

I prosjektsøknadene til SME-programmet er 13 prosent med norsk deltakelse. Denne prosentandelen stiger imidlertid til nesten 17 prosent for de prosjektsøknadene som får EU-finansiering.

53 prosent av søknadene med norsk deltakelse i SME-programmet oppnådde nok evalueringspoeng til å bli kvalifisert for EU-finansiering, mot 42 prosent av alle søknadene i SME-programmet totalt sett. Når likevel bare 25 prosent av alle prosjektsøknadene med norsk deltakelse oppnådde finansiering, skyldes det sterk konkurranse om de begrensede budsjettmidler til disposisjon. Den norske suksessraten på 25 prosent ligger over seks prosentpoeng høyere enn snittet, og er blant den aller høyeste i dette programmet.

Den norske interessen for SME-programmet har holdt seg godt gjennom FP7. Svært gledelig er det også at så mange norske bedrifter påtar seg rollen som prosjektkoordinator. I SME-programmet er det norsk koordinator i mer enn en tredjedel av alle søknader og innstilte prosjekter, som Norge deltar i. Et annet uttrykk for SME-programmets sterke posisjon i Norge er den norske andelen av den totale tilgjengelige EU-støtten i dette programmet. Mens Norge totalt sett har innhentet 1,8 prosent av all tilgjengelig EU-støtte i FP7 så langt, er tilsvarende norske andel i SME-programmet på hele 4,5 prosent. SME-programmet er dermed det delprogrammet hvor Norge har innhentet den høyeste andelen av de disponible midlene. Dessverre er bildet det motsatte når det gjelder SMB-deltakelsen i de tematiske programmene i Cooperation. Her er den norske SMB-andelen blant de aller laveste i Europa, og innslaget av norske bedrifter som prosjektkoordinatorer er ganske beskjeden.

Suksesshistorie:

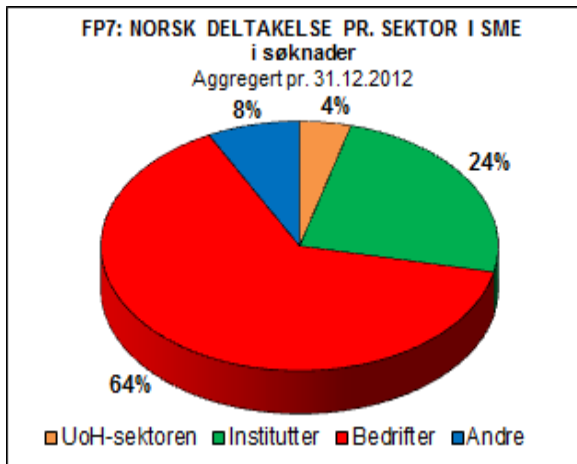
NorChip AS (Klokkarstua, Buskerud) har gjennom EU-prosjektene microactive og Self POCNAD, og gjennom BIA-prosjektet POCNAD støttet av Forskningsrådet, utviklet Self POCNAD- teknologi for å transformere det globale «point-of-care» og «point-of-need» markedet, for å gjøre forebyggende helse og personlig medisin til en hverdagslig realitet. Disse prosjektene har gitt NorChip AS, sammen med flere partnere (institutter og bedrifter), tilgang til en ny og veldig nøyaktig teknologi. Denne teknologien vil gjøre individuell diagnostikk og behandling mulig innenfor samme dag, basert på automatisk identifisering av nøyaktig genaktivitet ved hjelp av mRNA-baserte biomarkører i stedet for bare rene psykologiske symptomer.

NorChip AS sitt produkt PreTect HPV-Proofers (se figuren) har blitt utprøvd i markeder over hele verden. Produktet er verdens første metode for direkte identifisering av forstadier til livmorhalskreft. Bruken av markører fra dette produktet, sammen med enda flere markører i Self POCNAD- teknologien, har gjort det mulig å utføre nasjonal overvåking og screening av forstadier til kreft på alle landets legekontor. Det er nå mulig for kvinner å kjøpe en enhet på apoteket og ta prøven selv hjemme.

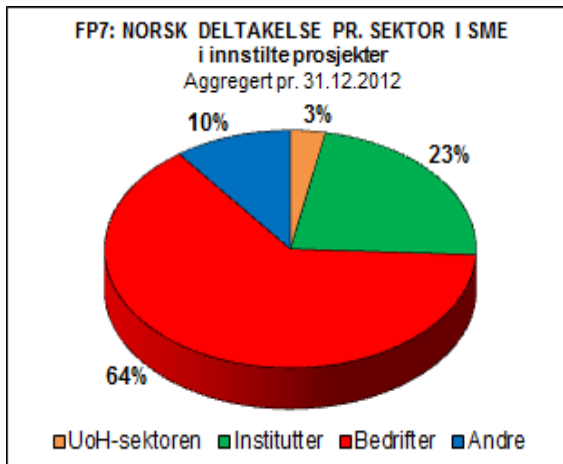

Sektorfordeling

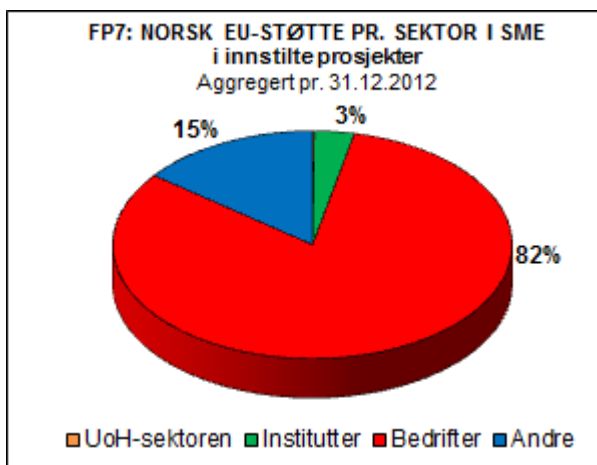
Nedenfor vises fordelingen av de norske deltakelsene i henholdsvis prosjektsøknadene og de innstilte prosjektene, samt norsk EU-støtte i de innstilte prosjektene;

Figur 3.59 Norske deltakelser pr. sektor i søknader i SME. *Datakilde: E-Corda (Kommissjonen).*

Figur 3.60 Norske deltakelser pr. sektor i innstilte prosjekter i SME. *Datakilde: E-Corda (Kommissjonen).*

Figur 3.61 Norsk EU-støtte pr. sektor i innstilte prosjekter i SME. *Datakilde: E-Corda (Kommissjonen).*

Bedriftene utgjør naturlig nok majoriteten av de norske deltakerne i SME-programmet. I tillegg henter de ut langt mer EU-midler pr. deltakelse enn aktørene fra noen av de andre sektorene. Mens bedriftene har 64 prosent av alle deltakelsene, innhenter de hele 82 prosent av alle midlene som Norge mottar via dette programmet.

Grunntanken i SME-programmet er at de deltakende bedriftene, som ofte har begrenset FoU-kompetanse, skal benytte EU-midlene til å finansiere FoU-samarbeid med egnede forskningsinstitusjoner. Disse får betalt fullt ut for sitt arbeid, mens bedriftene får beholde de immaterielle rettigheter skapt i prosjektet.

Blant koordinatorene i SME-programmet finnes relativt mange norske småbedrifter. Mange av disse får assistanse i jobben som prosjektkoordinator fra norske FoU-aktører som deltar i SME-programmet. Teknologisk Institutt (TI) spiller en sterkt medvirkende rolle i samarbeid med «innovasjonsmodne» SMB.

Samarbeidsland

Norges klart største samarbeidspartner så langt i SME-programmet er Storbritannia, etterfulgt av Spania, Italia og Tyskland. Norske aktører har relasjoner med 34 av 52 potensielle samarbeidsland i de innstilte prosjektene.

TILTAK

a. Økt mobilisering

Forskningsrådets bidrag til måloppnåelsen er å gi informasjon og veiledning direkte til de involverte målgruppene, dvs. SMB-er og forskningsaktører, og indirekte gjennom virkemiddelaktørene. Dessuten legges det vekt på å bidra til kompetanseheving i disse målgruppene. Etter de seks første årene av FP7 kan det slås fast at den norske deltakelsen i EUs SME-program er sterkere enn noensinne. PES-ordningen (prosjektetableringsstøtte) er et viktig incentiv i denne sammenhengen.

Som et ledd i arbeidet for bredere mobilisering av bedrifter, ble det i 2012 gjennomført et pilotprosjekt kalt «EU-VRI». Hensikten var å verifisere om Forskningsrådets VRI-program kan benyttes som verktøy for å bedre bedriftenes deltakelse i EUs rammeprogrammer. Det tas nå sikte på å innføre «EU-VRI» som en integrert del av VRI3-programmet, som man tar sikte på å starte i januar 2014. Fokus vil da rettes mot EUs nye rammeprogram Horisont 2020.

Tilbakemeldinger fra næringslivet, spesielt SMB-ene, tyder på at søknadsskriving (dvs. etablering av EU-prosjekt) er en krevende utfordring. Det er derfor blitt lagt vekt på å få med bedrifter i slike «søknadsskrivekurs», blant annet med Sean McCarthy flere steder i landet og en kursrekke i Vestfold.

b. Tiltak for bestemte målgrupper

I SMB-målgruppen er det fortsatt et sterkt behov for informasjon om hvilke muligheter som finnes i FP7, samt for veiledning om hvordan disse mulighetene skal kunne utnyttes. Det er derfor lagt vekt på å arrangere informasjonsseminarer spesielt tilrettelagt for bedrifter mange steder i landet (i 2012: Trondheim, Oslo, Tromsø, Borre/Vestfold, Ålesund og Lillestrøm). En rekke SMB-er har fått direkte veiledning i hvordan EU-prosjekter bør etableres. Nyhetsbrev fra SME-programmet ble publisert i januar og april.

Av mer strategiske aktiviteter kan nevnes:

- Samarbeid med Innovasjon Norge og EU-nettverket Enterprise Europe Network (EEN), for å identifisere og assistere aktuelle SMB-kandidater for deltakelse i FP7. EEN-nettverket i Norge er delvis finansiert av Forskningsrådet. Utvikling av god og relevant formidlingskompetanse vil stå sentralt.
- Forskningsrådets regionale representanter er trukket sterkere inn i arbeidet med å mobilisere bedrifter for FP7.
- Samarbeid med bransjeorganisasjoner som for eksempel Norsk Biotekforum om møter vedrørende FP7. Bransjeforeninger fra NHO, Norsk Industri og VIRKE var i juni invitert til en studietur til Brussel, og møter med blant annet Kommisjonen og den norske EU-delegasjonen.
- Utvikling av verktøy for partnersøk og skriving av prosjektforslag, til bruk for SMB-ene (i regi av SME-NCP-nettverket «TransCoSME»).

d. Hvilke koblinger finnes mellom FP7 SME og Forskningsrådets nasjonale satsinger?

SME-programmet har en «bottom-up» innretning, og har derfor ingen prioritering av bestemte områder. Imidlertid gjenspeiles den nasjonale satsing på det marine og maritime området i den meget brede norske deltakelsen som finnes i SME-programmet i prosjekter som har å gjøre med for eksempel akvakultur, shipping og offshore petroleumsproduksjon. I januar 2012 startet pilotprosjektet EU-VRI, som skal finne ut av hvordan man kan benytte det regionale programmet VRI til å styrke mobiliseringen av bedrifter til EUs rammeprogrammer. Etter å ha testet arbeidsformer og metoder i de to pilotregioner Telemark og Trøndelag i 2012, har Forskningsrådet besluttet å innlemme EU-mobiliseringen i VRI-programmet fra 2014.

KOMITÉARBEIDET

Komitédelegat: Pål Gretland (Nærings- og handelsdepartementet).

Komitérepresentant (ekspert): Vebjørn Walderhaug (Forskningsrådet).

Komitéens hovedfokus har vært arbeidsplanen for SME-programmet (Research for the benefit of SMEs). Dessuten har tiltak for å øke SMB-deltakelsen i de tematiske prioriteringene under delprogrammet Cooperation vært et viktig og tilbakevendende spørsmål i komitéens møter. Det har i perioden 2007-2012 vært avholdt 21 møter i SME-programkomitéen.

EUROSTARS

Kontaktpersoner: Bjørn Henriksen og Inga Elizabeth Bruskeland.

Eurostars administreres av det paneuropeiske forskningsnettverket EUREKA, og er spesielt rettet mot forskningsutførende SMB-er. Programmet gjennomføres i nært samarbeid med Kommisjonen, som finansierer er fjerdedel av de offentlige tilskuddene over særprogrammet Capacities. Norges avsetning til programmet er nå på 5 mill. euro pr. år.

UTLYSNINGER OG RESULTATER

Den norske interessen for Eurostars-programmet er fremdeles god, og norske prosjekter gjør det bra. I de ni søknadsrundene som til nå har blitt gjennomført er det kommet inn 2 508 gyldige søknader til Eurostars-programmet. Norske bedrifter har deltatt i 257 av disse. Dette betyr at Norge deltar i litt over 10 prosent av søknadene.

Norge er det landet i Europa som har størst andel prosjektledere i forhold til antall søknader. Over halvparten av de finansierte søknadene som Norge deltar i har norsk prosjektleder. Etter åtte søknadsrunder deltar Norge i 54 prosjekter.

I 2012 har det vært to utlysninger, henholdsvis nummer 8 og 9. Antallet støttede prosjekter er lavere enn antallet støtteverdige (above threshold) på grunn av mangel på Eurostars midler i Norge. I søknadsrunde syv ble 8 av 15 støtteverdige prosjekter finansiert, og i runde åtte ble 6 av 6 støtteverdige finansiert takket være bidrag fra programmene BIA og RENERGI.

Suksesshistorie:

I 2012 var det 14 prosjekter, som avsluttet. For flere av bedriftene som deltar har prosjektene allerede resultert i nye kommersielle muligheter. Blant annet så har det norske selskapet Novelda AS, sammen med det svenske selskapet Novosense AB, utviklet et nytt system for trådløs EKG måling. Novelda AS utnytter allerede delresultater fra prosjektet i produkter som er i markedet. De har også vært aktive i nasjonale og internasjonale fora og har knyttet nye samarbeid med forskermiljøer, sluttbrukere og bedrifter innen samme bransje. Den norske bedriften PubGene har, sammen med den nederlandske selskapet Pepscaan Presto BV og det nederlandske universitetet Erasmus MC, utviklet en ny analyse modul for å måle proteinkonsentrasjoner i kroppsvæsker og deres innvirkning på sykdommer. Resultatene fra prosjektet gjør PubGene i stand til å selge nyutviklet teknologi til markeder utenfor prosjektets opprinnelige markedsområde. Som resultat av prosjektet forventer PubGene en klar økning i selskapets inntekter, og en økning i verdien av selskapets IPR.

TILTAK

a. Mobilisering

Det har blitt avholdt to veiledningsmøter i Forskningsrådets lokaler i Oslo, og Eurostars har blitt presentert på informasjonsmøter for SMB-er i hele landet. I tillegg har det man hatt egne veiledningsmøter med mange bedrifter i forkant av søknadsfristene.

b. Tiltak for bestemte målgrupper

Alle informasjonsmøtene har rettet seg mot forskningsutførende SMB-er, som er programmets målgruppe.

c. Tiltak for strategisk posisjonering

Ordningen med Prosjektetableringsstøtte (PES) er i stor grad brukt.

d. Hvilke koblinger finnes mellom Eurostars og Forskningsrådets nasjonale satsinger?

Der hvor Eurostars budsjetter ikke strekker til har enkelte program, for eksempel BIA, satt av egne midler til å bruke på Eurostars-prosjekter som faller inn under deres område. RENERGI programmet er også med på og samfinansiere et prosjekt som det ellers ikke var midler til innen for Eurostars-budsjettet for den utlysningen. Det vurderes nå en sterkere kobling mellom BIA og Eurostars.

3.2.4.3 REGIONS OF KNOWLEDGE (REGIONS)

NCP: Sverre Sogge og Per Magnus Kommandantvold.

UTLYSNINGER

Ved utgangen av 2012 har vi mottatt resultater fra alle utlysningene i Regions of Knowledge, til sammen ti utlysninger. I tre av disse utlysningene er det ikke norsk deltakelse. Budsjettet for 2012 og 2013 ble slått sammen til en utlysning, det vil derfor ikke komme flere utlysninger i programmet.

RESULTATER

Status norske prosjektsøknader og koordinatører

	Søkte prosjekter med norsk deltakelse		Norske koordinatører
	Antall	i %	Antall
Innstilt	5	23%	0
Reserve	1	5%	1
Avslått	16	73%	4
TOTALT	22	100%	5

Tabell 3.21 Status norske prosjektsøknader og koordinatører i Regions of Knowledge.

Datakilde: E-Corda (Kommisjonen).

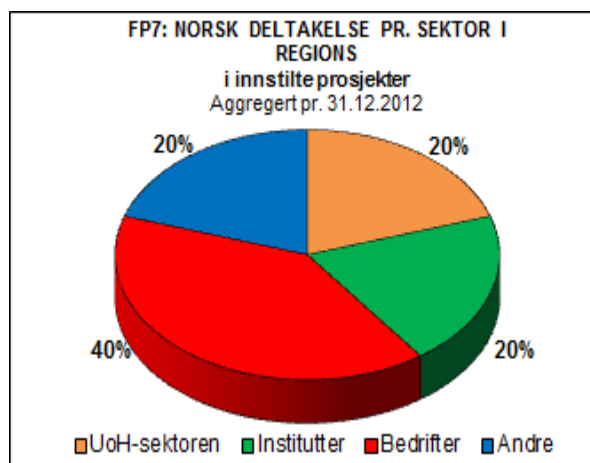
Tabellen viser at Norge har deltatt i 22 søknader så langt. 5 av de 22 søknadene er norskkoordinerte. 5 er innstilt for finansiering. Det er registrert 3 flere innstilte prosjekter nå enn ved utgangen av 2011. To av de innstilte prosjektene er bekreftet som kontrakter. En av disse, som står oppført som innstilt i E-Corda, er trolig feilregistrert og er ikke finansiert. Som resultat av siste utlysning (2012-2013) er det registrert 3 innstilte prosjekter og ett på reservelisten. Prosjektet på reservelisten er nå bekreftet finansiert i tillegg til de tre andre, dette har norsk koordinatør.

Det er norsk deltakelse i 6 prosent av søknadene i Regions, og i snitt er det 1,9 norske deltakelser pr. søknad.

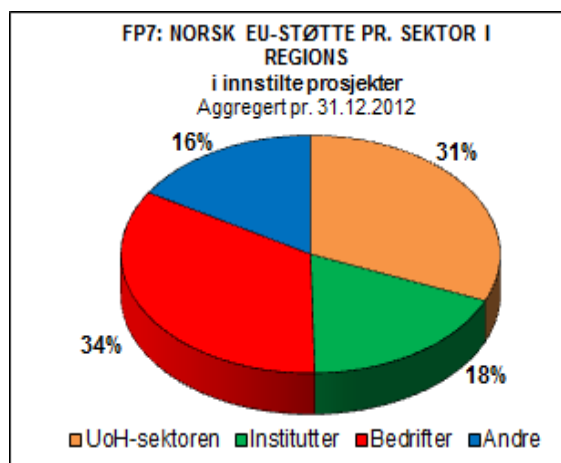
Resultatene i Regions of Knowledge fram til siste utlysning har vært skuffende for Norge. Til tross for satsing på regionale klynger og regional mobilisering for FoU gjennom nasjonale program som Norwegian Centers of Expertice (NCE), Arena og VRI har det vært vanskelig å mobilisere norske regionale klynger til deltakelse i Regions of Knowledge. De siste årene har det riktignok vært flere prosjekter med norsk deltakelse som har vært svært nær å bli finansiert. Ved den siste utlysningen, der budsjettene for 2012 og 2013 ble slått sammen, fikk vi imidlertid et norsk gjennombrudd. Det er 4 prosjekter med norsk deltakelse blant de 9 beste i evalueringen, ett av disse 4 har norsk koordinator. Totalt ble det sendt inn 119 søknader. Alle de fire nevnte prosjektene, hvorav ett er registrert som reserve i tabellen ovenfor, er nå besluttet finansiert. Målt i økonomisk tildeling til prosjektene kommer Norge på femte plass etter Nederland, Tyskland, Storbritannia og Frankrike.

Sektorfordeling

Vi har et svært begrenset datavolum i Region, dvs. 10 norske deltakelser i de 5 innstilte prosjektsøknadene. Via denne deltakelsen er den estimerte støtten på rundt 17 mill. kroner. Diagrammene nedenfor viser henholdsvis fordelingen av de norske deltakelsene i de innstilte prosjektene, og den estimerte EU-støtten, på sektorgruppene.

Figur 3.62 Norske deltakelser pr. sektor i innstilte prosjekter i Regions. *Datakilde: E-Corda (Kommisjonen).*

Figur 3.63 Norske EU-støtte pr. sektor i innstilte prosjekter i Regions. *Datakilde: E-Corda (Komm.).*

4 av deltakelsene tilhører bedriftene, mens de øvrige sektorgruppene har 2 deltakelser hver i de innstilte prosjektene. Deltakerne fra UoH-sektoren, et universitet og en høyskole, mottar en langt høyere andel av EU-støtten enn hva deres deltakerandel skulle tilsi. Det motsatte er tilfelle for de øvrige sektorgruppene.

Sektorfordelingen speiler de spesielle deltakelsesreglene i Regions of Knowledge. Programmet støtter samarbeid mellom “forskningsdrevne klynger” bestående av regionale myndigheter, bedrifter og FoU-institusjoner. Klynger, som er juridiske enheter, kan stå som søkere. I sektorgruppen Andre kan det inngå både slike klynger og regionale myndigheter.

Samarbeidsland

Norge har samarbeidsrelasjoner med 24 land i de 22 prosjektsøknadene.

TILTAK

a. Mobilisering

For Regions of Knowledge har man valgt å slå sammen budsjettene for 2012 og 2013. Dette var den siste utlysningen innen programmet i FP7. Noe åpnere temaer og større budsjett i denne utlysningen var utgangspunkt for økt mobiliseringsinnsats denne gangen. Som tidligere har mobiliseringen særlig skjedd gjennom relevante norske program som Forskningsrådets VRI-program og de to klyngeprogrammene ARENA og NCE, foruten gjennom Forskningsrådets regionale medarbeidere. På et tidlig tidspunkt ble det tatt 5-6 konkrete prosjektinitiativ regionalt. Disse ble fulgt opp i løpet av 2011 gjennom egne møter, på telefon og mail, og gjennom en egen workshop der ansvarlig saksbehandler i Kommisjonen presenterte utlysningen og søkerne hadde mulighet for å drøfte sine prosjektideer direkte. Det ble også gitt en del veiledning i skrivefasen til flere av søkerne.

b. Tiltak for bestemte målgrupper

Målgruppen for Regions of Knowledge er i utgangspunktet snevert definert, men prioriterte målgrupper for mobilisering til FP7, som statlige høgskoler, regionale forskningsinstitutter og SMB-er inngår i målgruppen for programmet som deltakere i regionale klynger. Dette er også målgrupper som inngår i de nasjonale satsingene VRI, ARENA og NCE.

c. Tiltak for strategisk posisjonering

Det er tidligere arrangert møte mellom Kommisjonen og representantene for programstyrene i VRI, ARENA og NCE, der de norske synspunktene på videre utvikling av programmet er presentert. Møtene i programkomitéen blir også brukt strategisk for å markere Norges syn. Vi ble også invitert til å holde innlegg på den store formannskapskonferansen om blant annet Regions of knowledge i 2010 – WIRE, der vi fremmet norske synspunkter på utvikling av programmet.

KOMITÉARBEIDET

Komitédelegat: Kari Mette Lullau (Kommunal- og regionaldepartementet).

Komitérepresentant (ekspert): Sverre Sogge (Forskningsrådet).

Komitéen dekker både Regions of Knowledge, Research Potential og Coherent development of research policies.

Norge har tatt en aktiv rolle i programkomitéen, særlig i tilknytning til utvikling av Regions of Knowledge. De første årene var det utfordringer knyttet til deltakelsesreglene. Dette ble mye diskutert i komitéen. Reglene ble etter hvert enklere og antall ugyldige søknader gikk kraftig ned. De senere årene har vi fra norsk side særlig argumentert for å få utlysninger med bredere temaer slik at flere klynger skulle ha mulighet for å søke. Den siste utlysningen i programmet hadde to temaer som var noe mer åpne enn temaene for årene før. Dette førte til en kraftig økning i antall søknader, etter at antallet de foregående årene hadde vært svært lavt.

I 2011 besluttet programkomitéen å støtte oppbyggingen av programadministrasjon for fellesprogrammet Urban Europe, ved å sette av midler til en CSA for dette. Norge har gitt aktiv støtte til dette i komitéen. Søknaden om midler til en CSA for Urban Europe nådde ikke opp i evalueringen. Det var ikke norsk deltakelse i konsortiet som søkte. Det er besluttet å lyse ut midlene til en CSA en gang til.

Programmet Research Potential har også vært gjenstand for mye diskusjon i komitéen. Dette programmet er ikke åpent for norske søkere med unntak av to SICA-utlysninger tidlig i programmet, som var åpne for konsortier. Det er likevel ønskelig at sterke FoU-institusjoner, blant annet i Norge, går inn og driver mentorvirksomhet overfor institusjoner i de svake regionene i

EU som får finansiert prosjekter.

Regions of Knowledge og Research Potential er av en ekspertgruppe, nedsatt av programkomitéen, foreslått flyttet til strukturfondene i neste programperiode. Dette har det vært mye diskusjon rundt i programkomitéen, der flere land har vært skeptiske til en slik overflytting. I Kommissjonens forslag til nytt rammeprogram, Horisont 2020, er ikke de regionale programmene med. Noen aktiviteter som kan bygge på erfaringer fra Regions of Knowledge og Research Potential er imidlertid lagt inn under Challenge 6 Inclusive, innovative and secure societies.

Denne komitéen styrer i tillegg programmet Coherent development of research policies. Dette siste programmet er primært en finansieringsordning for en del aktiviteter under ERAC (tidligere CREST). Komitéen har i liten grad gått inn i den faglige styringen av disse aktivitetene, da disse diskusjonene hovedsakelig går i ERAC.

3.2.4.4 RESEARCH POTENTIAL (POTENTIAL)

NCP: Sverre Sogge og Per Magnus Kommandantvold.

UTLYSNINGER

Hittil i FP7 har det vært 12 utlysninger innenfor Potential-programmet. Programmet retter seg mot forskningsinstitusjoner i de svakeste regionene i EU og assosierte land, såkalte «Convergence regions». Norge har ingen slike regioner og er derfor ikke kvalifisert for støtte. Programmet er populært i de aktuelle regionene, og prosjektene som blir finansiert har svært høy poengsum i evalueringene.

Når det gjelder de norske resultatene er det ingen endringer i forhold til foregående årene. Det har fortsatt bare vært norsk deltakelse i to mindre SICA-utlysninger innenfor dette programmet. Dette er de eneste utlysningene som har vært åpne for norske aktører som deltakere i konsortier. Hovedutlysningene i Research Potential er bare åpne for FoU-institusjoner i de svakeste regionene i EU.

Det er en forutsetning at de finansierte prosjektene knytter til seg samarbeidspartnere som bistår i utviklingsarbeidet. Disse samarbeidspartnerne skal være fra andre land enn prosjektlandet. Disse samarbeidspartnerne fanges ikke opp av EUs resultatdatabase E-Corda, siden de ikke er formelle partnere i prosjektene.

RESULTATER

Det var en søknad med norsk deltakelse i hver av de to utlysningene. Den ene ble innstilt og er nå blitt til kontrakt, mens den andre ble avslått. Ingen av søknadene har norsk koordinator.

SAMARBEIDSPARTNERE I PROSJEKTENE

I 2011 ble det lagt fram data om samarbeidspartnere i prosjektene i Research Potential t.o.m. 2010. Det viser seg at det var norsk samarbeidspartner i 3 prosjekter i 2008, 2 prosjekter i 2009 og 2 prosjekter i 2010. I 3 prosjekter var norsk samarbeidspartner fra universitetssektoren, 2 var institutter og 2 var bedrifter. Tilsvarende tall for utlysninger etter 2010 er ikke lagt fram.

KOMITÉARBEIDET

Se omtalen under Regions of Knowledge.

3.2.4.5 SCIENCE IN SOCIETY (SIS)

NCP: Gunnar Bolstad.

UTLYSNINGER

Så langt er det kommet inn resultater fra 12 utlysninger i Science in Society (SiS), hvorav 3 er uten norsk deltakelse.

RESULTATER

Tallene ved utgangen av 2012 viser at det er kommet inn 103 prosjektsøknader med norsk deltakelse. Ifølge Kommissjonens database, E-Corda, er 37 innstilte for finansiering. Disse tallene inneholder imidlertid feil i henhold til evalueringsrapporter, som vi tidligere har mottatt fra programkomitéen i SiS. Vi har kun fått bekreftet at tre prosjekter med norsk deltakelse med sikkerhet har fått støtte i 2012, og ikke 12 slik det fremgår av E-Corda.

Vi har fått kontraktsdata for 22 innstilte prosjekter så langt. I disse kontraktene er norske aktører tildelt 49 mill. kroner.

62 prosent av søknadene med norsk deltakelse nådde poenggrensen for finansiering, mens tilsvarende tall for alle søknadene i SiS er langt lavere og på 47 prosent. Mangel på budsjettmidler fører imidlertid til at kun en andel av de kvalifiserte søknadene får finansiering.

I tillegg til høy kvalitet på de norske SiS-søknadene, er den finansielle avkastningen også god. SiS-programmet er et av de FP7-programmene hvor Norge har innhentet den høyeste andelen av de tilgjengelige EU-midlene.

Suksesshistorie:

Det er stor mangel på arbeidskraft med naturfaglig eller teknologisk bakgrunn i Europa. Allikevel er det i mange land en klar synkende interesse blant unge mennesker for naturvitenskaplige fag. Hovedgrunnen ser ut til å være måten det undervises på i skolene. I TEMI-prosjektet er målet å utvikle læringsmetoder for skolen, og deres lærere, ved å etablere og implementere beste praksis i Europa. Programmet, som blir utviklet av Høgskolen i Vestfold og de 12 partnerne i prosjektet, skal gi lærerne i ungdomsskolen nye ferdigheter og innovative klasseromsøvelser for å øke engasjementet og interessen til elevene for naturfag. Målet for prosjektet er å involvere mer enn 540 lærere direkte, og 1 620 flere gjennom et kaskadesystem. Prosjektet vil dermed påvirke mer enn 43 000 mennesker i Europa i løpet av prosjektperioden.

Høgskolen i Vestfold mottar 2,6 mill. euro fra EU til sin deltakelse i prosjektet, inkludert betaling av lærere. Hele prosjektet er tildelt 23,5 mill. euro.

Sektorfordeling

Diagrammene nedenfor viser en sektorfordeling for de norske deltakelsene i henholdsvis søknader og innstilte prosjekter, samt for den norske EU-støtten i de innstilte prosjektene;

Aktørene fra UoH-sektoren dominerer i SiS-programmet, med rundt to tredjedeler av alle deltakelsene. De får også mer igjen finansielt for sin deltakelse, både totalt og pr. deltakelse, enn noen av de andre sektorgruppene

Sektorgruppen Andre og UoH-sektoren er de gruppene som har størst gjennomslagskraft for sine søknader. Begge gruppene øker sine deltakerandeler fra søknadene til de innstilte prosjektene.

Samarbeidsland

Norge samarbeider aller hyppigst med Storbritannia og Tyskland. Blant våre viktigste samarbeidsland, har vi oppnådd de høyeste suksessratene sammen med Danmark, Tyskland og

Nederland. Det er for øvrig svært gode suksesserater i de fleste av våre viktigste samarbeidsrelasjoner.

Norge har totalt samarbeidsrelasjoner med 45 av 72 mulige land i de innstilte prosjektene i SiS så langt.

TILTAK

a. Mobilisering

SiS-utlysningen har vært presentert på de ambulerende informasjonsmøtene i universitetsbyene før sommeren, enten ved NCP-en fra SiS, eller NCP-en fra SSH-programmet (Socio-economic Sciences and Humanities).

b. Tiltak for bestemte målgrupper

Spesielle informasjonsmøter overfor Det utdanningsvitenskapelig fakultetet ved UiO og Høgskolen på Lillehammer.

d. Hvilke koblinger finnes mellom FP7 SiS og Forskningsrådets nasjonale satsinger?

Utlysningene i SiS er for en stor del sammenfallende med nasjonale satsinger. I hele programperioden har dette særlig vært tilfelle med aktiviteter rettet mot barn og unges forståelse for realfag. Mobilisation and Mutual Learning (MML), som er en relativt ny konstruksjon, har også en faglig profil som burde passe bra for flere norske miljøer. Det er en ambisjon å styrke norsk deltakelse innenfor MML-prosjektene.

SiS har klare paralleller til flere av de allmennrettede tiltakene i Forskningsrådet, særlig de som er rettet mot barn og unge. Arbeidet for Open Access er også svært relevant.

SiS er et program med spesifikke utlysninger og tiltak for å bidra til økt kjønnsbalanse i forskning, og kunnskapsdeling om kjønn i forskning. Dette er helt i tråd med nasjonale satsinger. Forskningsrådet ved KILDEN ledet et konsortium med en søknad om etablering av en europeisk gender (kjønn) nettportal, men nådde ikke opp. I tillegg deltar Forskningsrådet også aktivt i forberedelsene til en søknad knyttet til et ERA-NET for Gender in Science under arbeidsprogrammet 2013.

Forskningsrådet er, sammen med Komitéen for kjønnsbalanse i forskning (Kif-komitéen), representanter i Helsinkigruppen Women in science. Denne gruppen er rådgivende organ for Kommisjonen.

NIFU (Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning) er norsk representant inn i statistikkgruppen, som sorterer under Helsinkigruppen, og aktiv bidragsyter til publikasjonen SHE-figures. SHE-figures, som er finansiert over SiS budsjettet, presenterer kjønnsdelt statistikk på ulike parametere og har vært utgitt hvert tredje år siden 2003.

KOMITÉARBEIDET

Komitédelegat: Marthe Nordtug (Kunnskapsdepartementet).

Komitérepresentant (ekspert): Lise Christensen (Forskningsrådet).

Programkomitéen har hatt to møter i løpet av 2012. Hovedvekt har vært på avrunding av rammeprogramperioden, og informasjon om prosess rundt etablering av H2020.

3.2.4.6 ACTIVITIES OF INTERNATIONAL COOPERATION (INCO)

NCP: Inger-Ann Ulstein.

UTLYSNINGER

Vi har mottatt resultater fra 17 utlysninger innenfor Activities of International Cooperation (INCO/INCO-NET) så langt. Syv av disse utlysningene er uten norsk deltakelse.

RESULTATER

Resultatene nedenfor omfatter de utlysningene som vi har fått resultater fra hittil i FP7.

Status norske prosjektsøknader og koordinatører

	Søkte prosjekter med norsk deltakelse		Norske koordinatører
	Antall	i %	Antall
Innstilt	14	70%	0
Reserve	0	0%	0
Avslått	6	30%	2
TOTALT	20	100%	2

Tabell 3.22 Status norske prosjektsøknader og koordinatører i INCO.

Datakilde: E-Corda (Kommissjonen).

Av 20 søknader med norsk deltakelse, er 14 innstilt for støtte. Det er 4 flere innstilte prosjekter enn på samme tid i fjor. Vi har mottatt kontraktsdata for 10 av de 14 innstilte prosjektene. Norske aktører er tildelt cirka 10 mill. kroner via disse kontraktene.

Norge deltar i nesten 11 prosent av alle innstilte prosjekter, og i vel 4 prosent av alle søknadene.

To av de innsendte søknadene er norskkoordinerte, men ingen av disse søknadene er innstilte for finansiering.

Sektorfordeling

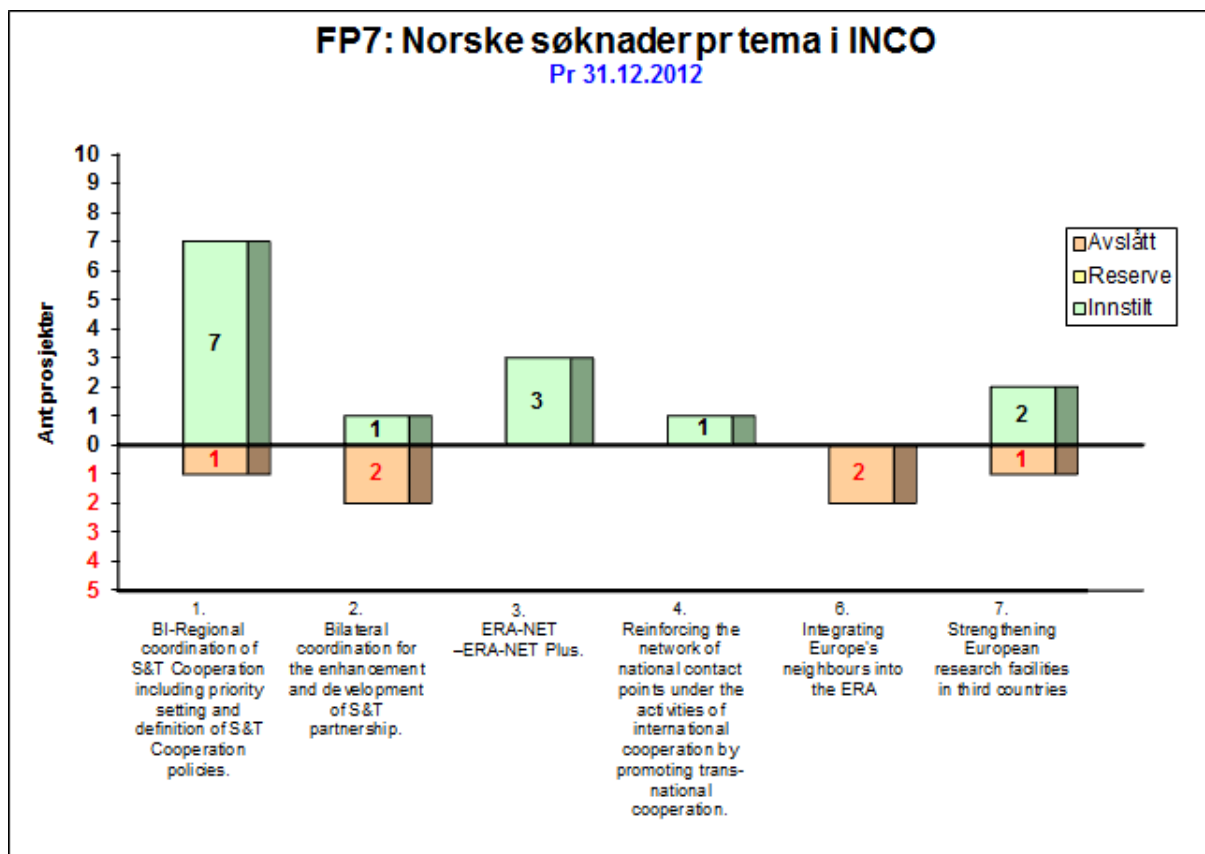
Majoriteten av de norske deltakelsene i prosjektsøknadene tilhører sektoren Andre. Dette skyldes at Forskningsrådet er en stor aktør i dette programmet. Utover gruppen Andre er instituttene representert med 14 prosent av alle de norske deltakelsene i de innstilte prosjektene. Instituttene innhenter imidlertid over en tredjedel av EU-støtten til Norge i dette programmet, dvs. langt mer enn hva deres deltakerandel skulle tilsi.

Samarbeidsland

Norge samarbeider med 66 land i de 20 søknadene, og 64 land i de 14 innstilte prosjektene. Så langt i FP7 har det deltatt 116 land i de innstilte prosjektene i INCO. Norge samarbeider med sentrale tredjeland som Russland og Sør-Afrika i fire prosjekter hver.

Dekningsprofil

I dekningsprofilen nedenfor vises fordelingen av søknadene etter status på følgende aktivitetsområder;

Figur 3.64 Dekningsprofil INCO.

Datakilde: E-Corda (Kommisjonen).

Diagrammet omfatter flg. utlysninger; FP7-INCO-2007-1, FP7-INCO-2007-2, FP7-INCO-2007-3, FP7-INCO-2009-4, FP7-INCO-2010-1, FP7-INCO-2010-3, FP7-INCO-2010-6, FP7-INCO-2011-7, FP7-INCO-2012-1 og FP7-INCO-2012-2.

1. Bi-regional coordination of S&T cooperation including priority setting and definition of S&T cooperation policies;

Denne aktiviteten omfatter flere regioner:

- 1.1 Western Balkan countries region.
- 1.2 Mediterranean Partner countries region.
- 1.3 Eastern European and Central Asia region.
- 1.4 Latin America region.
- 1.5 Africa and the Caribbean Pacific region.
- 1.6 Asia region.

Forskningsrådet deltar i flere INCO-NET.

SEA-EU-NET II startet opp formelt i oktober 2012, og er nettets andre fase. SEA-EU-NET II er etablert for en periode på fire år. Hovedformålet er å understøtte samarbeid og policy-dialog mellom EU og landene i Sørøst-Asia. Forskningsrådet har fått tildelt åtte månedersverk i dette prosjektet, og deltar i flere av prosjektets oppgaver. I ett av delprosjektene er Forskningsrådet task-leder. Dette prosjektet skal analysere rammebetingelser for forskning og innovasjon med særlig vekt på IPR og «material transfer agreements», noe som blant annet innebærer overføring av for eksempel bio-prøver mellom land.

INCONTACT2 (Reinforcing the network of National Contact Points (NCP) under the activities of International Cooperation by promoting trans-national cooperation) er et INCO-NET, som ble etablert for å styrke samarbeidet mellom NCP-ene globalt. Forskningsrådet deltar aktivt, og er sammen med Russland task-leder for task 4.2 Setting the basis for global dialogue. Dette delprosjektet har fokus på henholdsvis Afrika, Latin-Amerika og Sørøst-Asia og disse regionenes involvering i det europeiske samarbeidet. Det utvikles et policy-dokument for hver region. INCONTACT2 ble startet i 2010.

Arbeidet i 2012 gikk blant annet ut på å etablere en policy-dialog med Sørøst-Asia, og Forskningsrådet bidro og deltok på den globale konferansen i Bonn høsten 2012, der Sørøst-Asia var tema. Forskningsrådet har delansvaret, og skal i samarbeid med Russland utarbeide nettets regionale policy-dokument. Arbeidet med å forberede den regionale konferansen for 2013 startet i 2012, og Forskningsrådet deltar i dette arbeidet. Konferansen skal holdes i Marseilles i Frankrike, og har fokus på de Latinamerikanske landene.

CAAST-net er et INCO-NET som retter seg mot Afrika sør for Sahara (SSA), og som ble avsluttet i 2012. Hovedmålsettingen har vært å skape en arena for forskningssamarbeid mellom Europa og SSA. Forskningsrådet har vært task-leder sammen med det ugandiske forskningsrådet UNCST for arbeidspakke 2 (WP2). Arbeidet har blant annet bestått i å analysere de eksisterende formene for forskningssamarbeids mellom de to regionene. På bakgrunn av resultatene har det også blitt lagt fram konkrete forslag til kapasitetsoppbygging i Afrika, med fattigdomsbekjempelse som det endelige mål.

Nettverket vil fra 2013 bli etterfulgt av CAAST-Net Plus som har som formål å videreføre arbeidet fra forrige CAAST-Net, men nå med mer fokus på å skape partnerskap innen prioriterte tematiske områder og med større vekt på innovasjon. Forskningsrådet er igjen blitt tildelt en rolle som task-leder for en arbeidspakke på klimaendringer sammen med Rwanda undervisning- og forskningsdepartement. UNEP (United Nations Environment Programme) er også en viktig partner i dette arbeidet.

EECA Forskningsrådet samarbeider med de fleste EU-landene i INCO-NET-et EECA (Eastern Europe and Central Asia). EECA ble etablert i 2008 for en fireårsperiode, og Forskningsrådet deltok i arbeidet med å etablere en policy-dialog med Russland på forskning og teknologisk utvikling. Nettet ble avsluttet i 2012.

EULARINET retter seg mot Latin-Amerika. Gjennom INCO-NET-et EULARINET (2008-2012) har Forskningsrådet deltatt i et nettverksarbeid med seks EU-land og syv latinamerikanske land. Aktivitetene er relevante både for Latin-Amerika programmet og for andre programmer i Forskningsrådet med tema knyttet til prosjektets arbeidspakker. I 2012 ble det i regi av nettverket arrangert et møte med Kommisjonen og relevante «funding agencies», der Forskningsrådet deltok. Dette var en del av oppfølgingen av «Madrid Action Plan» for samarbeidet mellom Europa og Latin-Amerika.

ALCUENET er et nytt INCO-NET rettet mot Latin-Amerika, der Forskningsrådet deltar sammen med flere andre europeiske land og land fra Latin-Amerika. Forskningsrådet deltok aktivt i arbeidet med søknaden, og i 2012 ble det fattet vedtak om å støtte prosjektet. Prosjektoppstart ble i prinsippet satt til desember 2012, mens prosjektets kick-off møte er planlagt til april 2013 i Brussel. ALCUENET er koordinert av Argentina.

2. Bilateral coordination for the enhancement and development of S&T Partnerships.

BILAT USA 2.0 Som en oppfølging av prosjektene BILAT USA og LINK2US blir BILAT USA 2.0 startet opp i 2013. Hensikten er å koordinere Europa og USA for å øke kvaliteten i eksisterende forskningssamarbeid, og å gjøre det lettere å inngå nye samarbeid. Aktivitetene som er planlagt skal bidra til å understøtte policy-dialogen mellom EU og USA om forsknings og teknologiutvikling. Denne dialogen foregår blant annet i EU-US Joint Consultative Group (JCG), i Strategic Forum for International S&T Cooperation (SFIC) og i tematiske fora. I tillegg skal aktiviteten bidra til kartlegging av muligheter og eventuelle hindre for samarbeid, både innen forskning og innovasjon.

3. ERA-NET – ERA-NET Plus.

Norge deltar i flere ERA-NET gjennom Forskningsrådet.

Russland

ERA.Net RUS skal bidra til forskningssamarbeid med Russland. Forskningsrådet deltar i dette ERA-NET-et sammen med flere EU-land og Russland. ERA.Net Rus har hatt en felles utlysning, der Forskningsrådet deltok med midler fra BILAT. Det førte til fem prosjekter med norsk deltakelse, og oppstart høsten 2012. Prosjektdeltakelsen administreres av NORRUSS programmet. Prosjektene som fikk støtte dekker de to første av følgende fire utlyste forskningstema: 1) Innovative materials and cutting edge technological processes, 2) Environmental research and climatic change, 3) Research on serious human health problems og 4) Contemporary socio-economic studies.

Latin-Amerika

ERA-NET-et EULANEST som var rettet mot samarbeid med Latin-Amerika var etablert for perioden 2006-2010 og ble avsluttet med møte i Oslo i juni 2010. To prosjekter med norsk deltakelse og med finansiering via Latin-Amerikaprogrammet gjennom fellesutlysningen har løpt etter dette møtet. Det siste prosjektet ble avsluttet i 2012. En siste utbetaling fra koordinator i Spania forventes mottatt med det første og hele aktiviteten kan da lukkes.

Søknad om et nytt ERA-NET med Latin-Amerika ble utarbeidet i 2012, og søknaden ble sendt inn til søknadsfristen i desember 2012. Norge deltar i søknaden sammen med partnere fra flere andre europeiske land og partnere fra Latin-Amerika. Koordinator er fra Tyskland, og resultatet av utlysningen forventes i løpet av våren 2013.

India

ERA-NET-et New Indigo har som formål å styrke forskningssamarbeid mellom Norge og India. Norge deltok i 2012 i en utlysning om bioteknologi i New Indigo. Utlysningen resulterte i at ett prosjekt med norsk deltakelse ble godkjent for finansiering. På bakgrunn av erfaringene med denne utlysningen vil Forskningsrådet ta stilling til videre deltakelse i dette ERA-NET-et.

Japan

ERA-NET-et CONCERT-Japan skal bidra til å styrke samarbeidet med Japan. Forskningsrådet har en aktiv rolle, og er task-leder for flere av oppgavene i ERA-NET-et. Det ble i 2012 utarbeidet en utlysning (virtual common pot), med søknadsfrist høsten 2012. Utlysningen er delt i to. Det ene temaet *Resilience against disasters* er knyttet til samfunnssikkerhet og robusthet for å tåle katastrofehendelser. Det andre temaet er *Energy storage*, og denne delen av utlysningen blir på norsk side finansiert av RENERGI-programmet. Det ble i forkant av søknadsfristen jobbet systematisk med å mobilisere norske søkere, og resultatet er 16 søknader med norske partnere. En av disse søknadene ble imidlertid avvist fordi den tyske partneren ikke oppfylte kravene i utlysningen. Avgjørelse blir tatt i februar 2013.

Afrika

Forskningsrådet besluttet i 2012 å delta i ERAfrica, det første ERA-NET-et som har arbeidet for fellesutlysninger mellom partnere i Europa og Afrika. Forskningsrådet deltar med 400 000 euro på ett av de tre temaområdene i samarbeidet, nemlig fornybar energi. ERA-NET-et er et viktig verktøy i samarbeidet med regionen. ERAfrica publiserer sin fellesutlysning i januar 2013, og søknadsfristen er i april 2013.

7. Strengthening European research facilities in third countries.

Nansensenteret (NERSC) i Bergen har fått innvilget to av seks utlyste INCO-LAB-prosjekter gjennom sine søsterorganisasjoner i henholdsvis St. Petersburg, Russland (NIERSC) og Cochin, India (NERCI). INCO-LAB-prosjektene skal bidra til å styrke forskningssamarbeidet mellom Europa og de respektive tredjeparts land. Begge prosjektene har tre års varighet, og et budsjett på cirka 2 mill. euro.

Nansen International Environmental and Remote Sensing Centre (NIERSC) i St. Petersburg, Russland fått støtte til prosjektet EuRuCas (European-Russian Centre for cooperation in the Arctic and Sub-Arctic environmental and climate research) til åpning av senteret for forskere fra andre europeiske land og Russland. EuRuCas skal stimulere nye europeiske partnere til å delta i framtidige forskningsprosjekter med russiske partnere innen miljø- og klimaforskning gjennom organisering av workshop, sommerskoler og konferanser.

Nansen Environmental Research Centre – India (NERCI) har gjennom INDO-MARECLIM (Indo-European research facilities for studies on marine ecosystem and climate in India) prosjektet fått støtte til å organisere workshoper og sommerskoler for inviterte europeiske og indiske forskere, post-doc og PhD. Prosjektet skal bidra til å styrke forskningssamarbeidet mellom Europa og India.

TILTAK

a. Økt mobilisering

Forskningsrådet deltar i INCO-aktiviteter, der det har relevans for de nasjonale oppgavene. Det har vært et mål å knytte aktivitetene til de regionale programmene i Forskningsrådet, og spesielt til de prioriterte samarbeidslandene.

b. Tiltak for bestemte målgrupper

Forskningsrådets programmer inviteres til deltakelse i de tematiske ERA-NET-ene, der det er relevant. Dette arbeidet fortsetter videre framover. Den største utfordringen er å få flere programmer involvert i nettverk, som inkluderer samarbeid med Afrika-regionen.

c. Tiltak for å forsterke nasjonalt prioriterte områder

Det må arbeides mer for å få til deltakelse i felles utlysninger som dekker de nasjonalt prioriterte områdene. Det har vært informert om INCO-aktivitetene gjennom relevante nasjonale programmer.

d. Tiltak for strategisk posisjonering

Fortsatt informasjon i de nasjonale programmene som et ledd i arbeidet for å oppfylle Forskningsrådets internasjonale strategi.

KOMITÉARBEIDET

Komitédelegat: Hanne Hvatun (Kunnskapsdepartementet).

Komitérepresentant (ekspert): Inger-Ann Ulstein (Forskningsrådet).

Det ble i 2012 arrangert to programkomitémøter i Brussel. I tillegg ble det i regi av INCONTACT2 arrangert et NCP-møte for alle NCP-ene, også de fra tredjeland. Dette møtet ble lagt i tilknytning til INCONTACT2 konferansen i Bonn.

Komitéen har i 2012 også diskutert den internasjonale dimensjonen i FP7, og tredjelands deltakelse i FP7. Det er allokert mest midler til tredjeland under BIO-programmet og miljøprogrammet Environment. De største mottakerne av midler er BRICS-landene (Brasil, Russland, India, Kina, Sør-Afrika), USA og Canada. Tredjelandsdeltakelsen har gått ned de siste årene.

Arbeidsprogrammet for 2013 har i løpet av 2012 blitt diskutert og vedtatt av programkomitéen. Utlysning av et budsjett på 42 mill. euro ble publisert i juli 2012, med søknadsfrist i desember 2012. Utlysningen omfatter følgende aktiviteter:

- 12,5 mill. euro til Bi-regional coordination of S&T cooperation including priority setting and definition of S&T cooperation policies (INCO-NET). INCO-NET-utlysningen retter seg mot samfunnsmessige utfordringer, støtte til policy-dialoger og utvikling av innovasjonssamarbeid. Utlysningen rettet seg mot de arabiske gulflandene, Sentral-Asia, Donauregionen, østlig partnerskap, Stillehavsregionen og de sørasiatiske landene. Det er øremerket en fast sum for hver region
- 8 mill. euro til Bilateral coordination for the enhancement and development of S6T Partnerships – Activity BILAT. Utlysningen retter seg mot to områder; 1) Canada, India, Japan og Korea samt 2) Algeri, Egypt, Mexico og Tunis
- 10 mill. euro til Supporting the coordination of national and regional policies and activities of Member States and/or Associated States on international S&T cooperation (ERA-NET/ERA-NET Plus). Utlysningen gjelder oppfølging av ERA.Net.Rus, New Indigo og Latin-Amerika og Karibien
- 1 mill. euro er satt av til en utlysning som retter seg mot å informere om Horisont 2020 i tredjelandene
- 9,5 mill. euro er satt av til en utlysning, som skal bygge bro mellom forskning og innovasjon. Denne retter seg mot EUs naboskapspolicy

Resultatet av disse utlysningene blir presentert for komitéen våren 2013.

3.2.5 JOINT RESEARCH CENTRE (JRC)

NCP: Johs. Kolltveit

EUs Joint Research Centre ble opprinnelig etablert i 1957 som ledd i Euratom-avtalen. Bakgrunnen for opprettelsen av JRC var en ekspanderende kjernekraft, og framtidig behov for energi i Europa. Virksomheten har gradvis ekspandert og JRC er nå engasjert på mange områder; energi og transport, miljø og klimaendringer, landbruk og matsikkerhet, helse og forbrukerbeskyttelse, informasjonssamfunnet og digital agenda, sikkerhet og kjernekraft.

JRC er organisert som et generaldirektorat i Kommisjonen under kommisæren for forskning og innovasjon, og har i dag syv forskningsinstitutter i fem av medlemslandene (Italia, Belgia, Nederland, Spania og Tyskland).

JRCs aktiviteter skal støtte EUs beslutningsprosesser, gi bidrag til iverksettelse og overvåking av gjeldende politikk og identifisere nye politikkbehov. JRC er Kommisjonens interne vitenskapelige serviceorgan (in-house science service) og brukerne er i stor grad øvrige generaldirektorater i Kommisjonen. JRC spiller en viktig rolle i utviklingen av ERA (European Research Area) og i Horisont 2020.

Instituttene er uavhengig av nasjonale, private og bransjeinteresser og leverer relevant vitenskapelig baserte råd og støtte til utforming av EUs politikk. For å fylle rollen som rådgiver for EUs politikk på viktige områder, har JRC også bygget opp nettverk til sentrale institutter i Europa og deltar aktivt i prosjekter finansiert gjennom EUs rammeprogram.

JRC, som har en stab på vel 2 850 personer (inkludert cirka 1 000 visiting staff) og et totalt budsjett på knappe 450 mill. euro, er hovedsakelig finansiert gjennom FP7 med en årlig tildeling på vel 380 mill. euro. Det betyr at Norge, gjennom EØS-kontingenten, indirekte er med og finansierer virksomheten i disse instituttene.

I tillegg til å være direkte finansiert gjennom EUs rammeprogram for forskning, deltar JRC-ene på prosjektbasis i rammeprogrammet, og er derfor aktuelle partnere i søknadskonsortier. Om lag 15 prosent av budsjettet hentes inn ved ulike former for prosjektsamarbeid.

For norske forskere og miljøer er JRC en mulighet til både forskningsopphold og ulike former for forsknings- og prosjektarbeid. Samarbeid med JRC gir mulighet for norske FoU-miljøer til å bidra i forarbeid og faglig samarbeid som igjen danner grunnlag for utformingen av EUs politikk og nye direktiver. JRC-ene tilbyr administrative og faglige stillinger for kortere eller lengre tid; grantholders (post doc og Ph.D's.), trainees og andre stillinger er mulige.

JRC har et utstrakt samarbeid med norske myndigheter og forskningsinstitusjoner. Samarbeidet omfatter blant annet luftkvalitet, utslipp til atmosfæren, utslippsregistreringer og prognoser, bevaring av økosystemer, bærekraftig fiske, ferskvann, miljøgifter, biocider, GMO, nanomaterialer, grenseovervåking, beskyttelse av energinettverk og infrastruktur for geoinformasjon. JRC samarbeider med norske miljøer i 50-60 prosjekter, og nettverk finansiert over EUs rammeprogram for forskning og utvikling. I 2012 ble det inngått en egen samarbeidsavtale (MoU) mellom JRC og Forskningsrådet. Avtalen identifiserer innovasjon, energi, klimaendringer, miljøbeskyttelse samt marin og maritime forskning som eksempel på framtidige områder for samarbeid. JRC har nå i alt 8 operative samarbeidsavtaler og MoU-er med norske institusjoner.

STYREARBEIDET

Styrerepresentant: Kirsten Broch Mathisen (Forskningsrådet).

Styrearbeidet i 2012 har i hovedsak vært fokusert på implementering av JRCs strategi for 2010 – 2020, samt oppfølging av midtveisevalueringen av Euratom-programmet (2007-2011).

3.2.6 EURATOM

NCP: Helene Stensrud.

Euratom-programmet omfattes ikke av EØS-avtalen. Norge deltar allikevel innenfor strålevern (fission), men uten å motta noen finansielle midler.

UTLYSNINGER

Pr. 31.12.2012 er det kommet inn resultater fra seks utlysninger i Euratom, innenfor området fisjon og strålevern. Alle har norsk deltakelse.

- 2007: Hovedfokus på medisinsk strålebruk og risiko ved lave og protrauerte doser
- 2008: Fokus på håndtering av radioaktivt avfall, risiko ved lave stråledoser og medisinsk strålebruk, i tillegg til reaktorsystemer. Utlysningen hadde også fokus på opplæring og mobilitet av forskningsmedarbeidere
- 2009: Fokus på kvantifisering av risiko ved lave stråledoser, samt forskeropplæring og mobilitet
- 2010: Fokus på geologisk deponering av radioaktivt avfall, kvantifisering av risiko ved lave stråledoser og medisinsk strålebruk, reaktor systemer, radioøkologi, krise-respons og beredskap, samt infrastruktur, forskeropplæring og mobilitet
- 2011: Fokus på geologisk deponering av radioaktivt avfall, kvantifisering av risiko ved lave stråledoser og medisinsk strålebruk, reaktor systemer, biologisk dosimetri, samt infrastruktur, forskeropplæring og mobilitet
- 2012: Fokus på reaktorsystemer, strålevern, håndtering av radioaktivt avfall, samt tverrgående problemstillinger, infrastruktur, forskeropplæring og mobilitet

RESULTATER

Status norske prosjektsøknader

	Søkte prosjekter med norsk deltakelse	
	Antall	i %
Innstilt	10	77%
Reserve	1	8%
Avslått	2	15%
TOTALT	13	100%

Tabell 3.23 Status norske prosjektsøknader i Euratom.
Datakilde: E-Corda (Kommissjonen).

Tre søknader med norsk deltakelse ble innstilt til finansiering i 2012. Totalt i FP7 er 10 av 13 søknader med norsk deltakelse blitt innstilt for finansiering. Vi har fått bekreftet at det er norsk deltakelse i 9 kontrakter i Euratom (Fission) så langt. Norge har kommet med i tre prosjekter, samtidig som vi har falt ut av ett, på kontraktstidspunktet.

TILTAK

a. Mobilisering

Norske forskere har i tidligere rammeprogram hatt svært god deltakelsesprosent i Euratom-prosjekter innenfor de tema finansieringsordningen dekker. Det har vært et mål å opprettholde denne deltakelsen også i FP7 ved å mobilisere mindre aktive miljøer innenfor nye tema.

Forskningsrådet arrangerte i 2010 et møte med aktuelle miljøer. I etterkant av dette møtet har vi sett økt mobilisering av i form av flere søknader fra både etablerte så vel som nye miljøer.

b. Tiltak for bestemte målgrupper

Et viktig tiltak er å mobilisere nye miljøer til å delta i Euratom innenfor nye tema som medisinsk strålebruk og strålingsbiologi, samt videreformidle informasjon og være behjelpelig overfor miljøene. Dette har vi lykkes med i FP7. Det ble holdt informasjonsseminar i forbindelse med

første utlysning i FP7, der norske forskeres muligheter i Euratom ble presentert. Det ble også holdt et informasjonsmøte i februar 2010.

c. Tiltak for strategisk posisjonering

Tre norske partnere ble i 2011 tatt opp i et Network of Excellence (NoE), som hadde oppstart i januar 2010. Arbeidsprogrammet for 2013 fokuserer i stor grad på reaktorsystemer, noe som minsker mulighet for norsk deltakelse, da den nasjonale finansieringsordningen ikke dekker dette temaet.

d. Hvilke koblinger finnes mellom FP7 Euratom og Forskningsrådets nasjonale satsinger?

Den nasjonale finansieringsordningen muliggjør norske forskeres deltakelse på den internasjonale arena. Deltakelsen i Euratom er svært viktig for opprettholdelsen av Norges kompetanse innen strålevern, da tematikken i FP7 Euratom i meget liten grad dekkes opp av Forskningsrådets nasjonale satsinger.

4 ØVRIGE TILTAK

Det er stor aktivitet i Forskningsrådet tilknyttet arbeidet med blant annet å informere og gi råd til ulike miljøer, skape møteplasser, koordinere aktiviteter, administrere oppgaver, rapportere resultater i forbindelse med Norges deltakelse i FP7 og å forvalte ordningen med prosjektetableringsstøtte (PES). Det er i hovedsak ansatte i Internasjonal stab, ulike NCP-er (nasjonale kontaktpersoner) og komitérepresentanter (eksperter) som er involvert i dette arbeidet. Aktiviteten ved Brusselkontoret, som organisatorisk er en del av Internasjonal stab, er også svært sentral. Utviklingen av ERA (European Research Area) har medført at arbeidet med FP7 er utvidet til også å omfatte et bredere utvalg av randsoneraktiviteter og initiativer. Dette trekker flere av Forskningsrådets øvrige ansatte inn i dette arbeidet.

4.1 Informasjon og veiledning

Generelle informasjonsmøter

Forskningsrådet har holdt åpne informasjonsmøter om de ulike utlysningene i FP7 og nye programmer i randsonen av FP7 (Joint Technology Initiatives (JTI-er), Art.185-programmer, ERA-NET etc.) i 2012. I tillegg har det vært holdt egne informasjonsmøter for delprogrammet Ideas, samt noen av satsingene i delprogrammene Cooperation og Capacities. I arrangementene tilknyttet Cooperation og Capacities har delprogrammet People, samt deltakelsesregler og finansielle forhold, ofte også stått på agendaen. Vi har også holdt informasjonsmøter om andre tema knyttet til FP7. Det gjelder blant annet kurs i henholdsvis søknadsskriving, ved ekstern konsulent Sean McCarthy, og om den videre utviklingen av det felleseuropeiske forskningsområdet ERA (European Research Area). Som tidligere er det geografisk spredning på informasjonsmøtene, som i 2012 er arrangert over hele landet, i byer ved enkelte institusjoner, for disses ansatte og næringsliv/andre aktører i institusjonens nærhet.

I mars arrangerte Forskningsrådet en stor stipenddag i samarbeid med NTNU, etter mønster av et tilsvarende arrangement ved UiO i 2011. Dette arrangementet vil bli gjentatt i Bergen i 2013.

Forskningsrådet har også drevet fortløpende informasjonsvirksomhet om utviklingen av det nye rammeprogrammet Horisont 2020.

Produksjon av informasjonsmateriale

Nyhetsbrevet "Nytt fra EU-forskningen" har vært utgitt to ganger i 2012, på papir og elektronisk. Det trykte nyhetsbrevet ble erstattet av et ukentlig digitalt nyhetsbrev fra januar 2013.

- Nyhetsbrev fra den enkelte NCP; De fleste NCP-ene lager egne nyhetsbrev fra sitt ansvarsområde i rammeprogrammet, som de sender til relevante mottakere. NCP-enes nyhetsbrev er tilgjengelig på Forskningsrådets nettsider. Programmene informerer selvfølgelig også løpende via mail og har jevnlig dialog med aktuelle og interesserte søkere.
- Internasjonal stab har også i 2012 hatt ansvaret for driften av Forskningsrådets nettsider "EU-forskning". På Forskningsrådets nettsider er det oppdatert informasjon om alle aktivitetene i FP7 og ERA, kontaktpersoner i Forskningsrådet samt annen relevant informasjon og lenker til andre nettsider. Det arbeides nå med en omlegging av disse nettsidene.
- Internasjonal stab er ansvarlige for den eksterne nettsiden CORDIS Norway, som presenterer norsk forskningsinformasjon for internasjonale forskningsinteressenter.
- Internasjonal stab har bidratt med jevnlig og hyppig informasjon om EU-forskning på Forskningsrådets nettsider og i Forskningsrådets nyhetsbrev.

4.2 Prosjektetableringsstøtte (PES)

Generelt om PES

Slik det fremgår av Forskningsrådets tiltakspakke, er prosjektetableringsstøtte ett av flere økonomiske tiltak som skal bidra til å få flere norske deltakelser i EU-søknadene, og til at de innsendte prosjektforslagene får bedre kvalitet enn de ville fått uten økonomisk støtte.

PES-midler gis til søknader rettet mot FP7, inkludert JTI-ene, Eurostars, AAL (Ambient Assisted Living), ERA-NET og EUREKA. Støttebeløpene varierer fra 15 000 kroner til 350 000 kroner, og midlene utbetales dersom EU-søknaden sendes inn til rett tid. 50 prosent av kostnadene kan dekkes. En enkeltsøker kan maksimalt motta 500 000 kroner i støtte pr. år. Ingen enkeltsøker nådde denne grensen i 2012.

Enkeltsøknader fra bedrifter, institutter og høyskoler uten rammebevilgning sendes inn fortløpende og vurderes av NCP-ene, som innstiller et støttebeløp.

Årlig rammebevilgning tildeles universitetene, de største instituttene og noen høyskoler etter søknad. Disse søknadene behandles, og følges opp av referansegruppa for PES.

PES-ordningen følges opp av en koordinator og en konsulent, i samarbeid med en intern referansegruppe bestående av NCP-er fra ulike divisjoner i Forskningsrådet.

Det er ikke gjort endringer i vilkårene for PES-støtte i 2012.

PES 2012 - disponibelt budsjett

PES-budsjettet i 2012 var på 40,2 mill. kroner. Fra 2011 ble det overført et underskudd på 5,8 mill. kroner. Totalt var det dermed 34,4 mill. kroner tilgjengelig til nye prosjekter.

Etterspørsel etter midler i 2012

Etterspørselen etter PES-midler overstiger disponibelt budsjett. Vi har likevel valgt å ikke stoppe for mottak av nye søknader i 2012. Vi forventer mindre pågang i 2013, noe som vil kunne få budsjettet i balanse ved utgangen av 2013.

Det ble gitt 51,3 mill. kr i *tilsagn* i 2012. Tilsagn er det beløpet som maksimalt kan utbetales i støtte til et prosjekt, eller gjennom en rammebevilgning. Utbetalt beløp samsvarer ikke alltid med tilsagnet. Noen ganger sendes ikke søknader inn, og tilsagnet bortfaller. Andre ganger brukes det mindre penger enn planlagt, eller rapportering skjer påfølgende år. Derfor opererer vi med en kalkulert overbudsjettering, ettersom vi erfaringsmessig vet at ikke alle midler blir utbetalt.

Utbetalt støtte i 2012

Det ble utbetalt 43,8 mill. kroner i PES-støtte i 2012, altså 9,4 mill. kroner mer enn disponibelt budsjett. 34 prosent av midlene ble utbetalt til enkeltsøknader direkte fra Forskningsrådet, 66 prosent ble utbetalt gjennom rammebevilgninger.

PES-støtte 2007-2012

FORBRUK PES-MIDLER 2007-2012									
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Samlet	%	Ant. Søk.
Bedrifter - FP7	9,4	9,5	12,4	7,8	6,1	8,5	53,7	19,4 %	602
Eurostar/Eureka	1,0	3,6	1,8	3,8	3,4	3,1	16,7	6,0 %	277
UIH	34,2	32,7	37,2	31,5	33,8	32,2	201,6	73,0 %	873
EØS	2,0	2,0	0,2	-	-	-	4,2	1,5 %	119
	46,6	47,8	51,6	43,1	43,3	43,8	276,2	100,0 %	1871

Tabell 4.1 Utbetalt PES-støtte i perioden 2007-2012.

Gjennom rammebevilgning fikk 28 universiteter og institutter tilsagn om 33 mill. kroner i støtte i 2012. Av dette ble 29 mill. kroner utbetalt.

Institutter og høyskoler uten rammebevilgning sendte inn 54 enkeltsøknader og fikk ubetalt 3,1 mill. kroner i støtte. Til sammenligning fikk samme gruppe utbetalt 2,9 mill. kroner i 2011.

Bedrifter som deltar i eller koordinerer prosjektforslag rettet mot FP7 sendte inn 126 søknader og fikk utbetalt 8,4 mill. kroner i støtte. Til sammenligning mottok samme gruppe 6,1 mill. kroner i støtte i 2011.

Bedrifter som sender søknader til Eurostars og Eureka fikk støtte til 36 søknader i 2012, og fikk utbetalt 3,1 mill. kroner. Det er stor og stabil interesse for Eurostars blant norske bedrifter, noe som betyr mange søknader om PES-støtte.

157 ulike bedrifter har fått støtte gjennom PES i 2012. 31 bedrifter har fått støtte til to, eller flere, søknader. Åtte bedrifter har sendt søknader både til FP7 og Eurostars.

Status for PES

2013 er siste år med utlysninger fra FP7. Dagens PES-ordning vil være åpen for mottak av søknader så lenge disponible 2013-midler tillater det, og så lenge det er relevante utlysninger som kan støttes.

Vi planlegger å få på plass PES2020, en ny ordning for prosjektetablering, når de første utlysningene kommer fra Horisont 2020 på høstparten i 2013.

Arbeidet med å utforme PES2020 har allerede startet. Gjennom en Questback-undersøkelse besvart av 157 PES-brukere, har vi fått tilbakemeldinger om noen sider ved dagens ordning som kan forbedres. Denne, og andre målinger, ønsker vi å ta hensyn til når vi lager nye PES2020. Vi vil også ta med oss erfaringer fra lignende ordninger i andre land.

4.3 Forskningsrådets internasjonale kontor i Brussel

Forskningsrådets Brusselkontor har en viktig brohodefunksjon mellom det norske forskningssystemet og aktørene i Brussel. Organisatorisk er Brusselkontoret en del av Internasjonal stab, og supplerer dets strategiske og koordinerende oppgaver. Det er ansatt en person i full stilling som leder av kontoret. Kontorets hovedoppgave er å bidra til å styrke det internasjonale samarbeidet, først og fremst gjennom deltakelse i FP7, men også gjennom Norges deltakelse i aktiviteter knyttet til ERA.

Aktivitetene omfatter nettverksbygging i mindre og større rammer, faglige arrangementer og nettverksmøter samt å fasilitere møter i Brussel. Regelmessige møter med NCP-er og eksperter til programkomitéene sørger for løpende informasjonsutveksling.

Brusselkontorets representant er en av Forskningsrådets viktigste kontaktpersoner til Kommisjonens ansatte og andre sentrale aktører i Brussel. Det jobbes ut fra et meget bredt perspektiv, og på et mer overordnet nivå, enn NCP-ene eller medlemmene til programkomitéene.

Nettverksbyggingen skjer både via bilaterale møter, samtaler i regi av større møter, tilstelninger og arrangementer. Spekteret spenner fra meget store arrangementer som Norwegian Annual Event, med rundt hundre deltakere, til dedikerte faglige seminarer og kurs for norske grupper samt små bilaterale møter med mellom to til fem personer. Møtene er av både formell og uformell karakter.

Det gjennomføres møter og arrangementer hvor norske aktører fra både FoU-systemet og myndigheter møter representanter fra Kommisjonen og andre EU-institusjoner, samt andre organisasjoner, for å profilere norsk forskning og utvikling.

Gjennom IGLO (Informal Group of RTD Liaison Offices) er Brusselkontoret en del av et nettverk av kontaktbyråer fra over 20 europeiske land. Deltakelsen i IGLO gir fordeler med tanke på utveksling av viktig informasjon omkring rammeprogrammet og nettverk. Kommisjonen bruker IGLO som arena for å teste nye ideer og for å kjøre spørreundersøkelser angående effekten av EUs virkemidler. IGLO har faste månedlige samlinger og inviterer vanligvis dagsaktuelle foredragsholdere for å diskutere implementeringen av rammeprogrammet eller holde innlegg om EUs forskningspolitikk. I tillegg deltar Brusselkontoret på en rekke av IGLOs arbeidsgruppemøter.

I 2012 har det vært høy aktivitet også for JPI-en Healthy and Productive Seas and Oceans (JPI Oceans) som frem til september samme år disponerte kontorer i Rue du Trone 98. I og med at dette i høy grad er et internasjonalt prosjekt så har det vært betydelig innslag av formelt og uformelt samarbeid innenfor europeisk forskning og innovasjon som har funnet sted på kontoret – med et hovedfokus på det marine og maritime. Ofte har representanter fra andre IGLO-kontorer eller Kommisjonen kommet hit for å ha møter med direktøren, og de andre i sekretariatet. Dette har også betydd at tilgangen på møterom har vært noe begrenset.

Brusselkontoret hadde fra januar til juli en trainee som jobbet både for SwissCore og Forskningsrådets Brusselkontor, 50 prosent for hvert kontor. Videre ble en assistent/resepsjonist ansatt i november, og hun jobber nå 33 prosent for Forskningsrådet. Det er på sin plass å bemerke at samarbeidet med SwissCore er meget solid. Spesielt deres kontorleder har gitt god støtte når det gjelder etableringen og utflyttingen av JPI Oceans-sekretariatet, og har samarbeidet tett med Forskningsrådets Brusselkontor i den daglige drift av kontoret og innenfor IGLO.

Høsten 2012 hadde vi etter inngått avtale med Universitetet i Oslo (UiO), en pilotordning hvor en seniorrådgiver fra EU-seksjonen ved UiO var her og jobbet ved kontoret fra august til desember. Dette fungerte utmerket, og det vil nå bli etablert en mer permanent hospitantordning i 2013. Hospitantordningen vil fortsette i samarbeid med både universitetene, høyskolene, instituttene, UHR (Universitets- og høyskolerådet) og FFA (Forskningsinstituttens fellesarena).

EU-forskningen i Norge har fått økt oppmerksomhet i de siste årene, blant annet takket være Forskningsrådets internasjonale kontor og NCP-apparatet. Det gjenspeiles i Brussel ved at stadig flere norske aktører tar kontakt med kontoret for å komme i inngrep med Kommisjonen, og andre aktører for å arrangere møter her. Det har tradisjonelt vært de mest etablerte universitetene og SINTEF som har brukt tjenestetilbudet ved vårt kontor i Brussel, men også de mindre universitetene, høyskoler og andre forskningsinstitutter viser nå stadig større interesse for å arrangere møter og delta på konferanser i Brussel.

Brusselkontoret inviterte i juni 2012 til sin årlige mottakelse, Norwegian Annual Event. Arrangementet var meget godt besøkt med rundt hundre deltakere fra både Kommisjonen, interesseorganisasjoner, den norske EU-delegasjonen, norske og andre lands kontorer i Brussel, så vel som NCP-er fra Forskningsrådet. Representanter fra interesseorganisasjoner som Virke, NHO, Abelia og Norsk Industri var i år invitert til Brussel. For å skape blest om muligheter for norske bedrifter og næringslivet i EUs rammeprogrammer, ble det arrangert flere møter med Kommisjonen og andre sentrale aktører i Brussel.

4.4 Nasjonale eksperter

Ordningen med nasjonale eksperter gjør det mulig for norske arbeidstakere å jobbe i Kommisjonen eller andre EU-institusjoner, selv om Norge ikke er med i EU. Pr. 31.12.2012 jobber det tre norske eksperter relatert til forskning og innovasjon i DG Research and Innovation (DG R&I), og ved JRCs Institute of Prospective Technological Studies (Joint Research Centre IPTS) i Spania har en nasjonal ekspert jobbet med regional innovasjon. I tillegg er det en rekke norske nasjonale eksperter som jobber i andre generaldirektorater i Kommisjonen, som har forsknings- og innovasjonsperspektiver i sin portefølje.

De norske ekspertene i DG Research and Innovation dekker følgende tema- og politikkområder:

- Små og mellomstore bedrifter, enhet C4
- Samfunnsvitenskap og humaniora, enhet B5
- Materialer og industrielle teknologier, enhet G3

4.5 Møteplasser

Interne møteplasser

NCP-forum har gjennomført ett til to møter i måneden i 2012. NCP-Forum er den viktigste arenaen for samordning av, og gjensidig læring mellom, NCP-ene i Forskningsrådet. Forskningsrådets representanter i FP7s programkomitéer har vært invitert til alle NCP-forum, og har møtt etter ønske avhengig av sakene på det enkelte møtes dagsorden. Kunnskapsdepartementet (KD) og Innovasjon Norge inviteres til møtene, og har i 2012 deltatt i godt over halvparten av møtene.

Det ble også arrangert interne seminarer for Forskningsrådets ansatte om utviklingen i ERA.

Øvrig møtevirksomhet

I tillegg til møtene i regi av Internasjonal stab, så arrangerer også de enkelte programmene egne møter via NCP-ene. Dette er infomøter, møter med ulike deltakere, departementer, Kommisjonen, programstyrene i Forskningsrådet og også en rekke mer uformelle møter. Komitédelegatene og –representantene for FP7-programmene deltar også jevnlig i komitémøter.

4.6 Representasjon og dialog

Representasjon i EUs komitéer for forskning

Forskningsrådet har sammen med Kunnskapsdepartementet (KD) ansvar for oppnevning og koordinering av norsk representasjon i Kommisjonens komité- og utvalgsstrukturer. Den mest omfattende er representasjonen til forvaltningskomitéene for FP7 som består av to faste representanter, en delegat fra relevant sektordepartement og en ekspert fra Forskningsrådet. Denne representasjonen har Forskningsrådet ivaretatt også i 2012.

Kommisjonen har en målsetting om 40 prosent kvinner i alle grupper, komitéer med mer. Ved utgangen av 2012 er andelen kvinnelige norske NCP-er litt i underkant, dvs. på 38,5 prosent. Målsettingen er imidlertid nådd samlet sett for de norske komitérepresentantene og delegatene, hvor kvinneandelen har økt det siste året og nå ligger på 49 prosent. Samlet sett, for alle landenes deltakelse i programkomitéene til FP7, var kvinneandelen på 38 prosent ved utgangen av 2011.

Forskningsrådet møter også i EUs rådgivende forskningskomité, ERAC (tidligere CREST).

I tillegg er Forskningsrådet representert i alle de fem ERA-komitéene. Disse komitéene administrerer ERA-initiativene; Joint Programming (JPI), Strategic Forum for International S&T Cooperation, ESFRI, Steering Group on Human Resources and Mobility (SGHRM) og Working Group on Knowledge Transfer. Videre er Forskningsrådet representert i European RTD Evaluation Network (EUEvalnet) og Standing Committee for Agricultural Research.

I alle fem Joint Technology Initiatives (JTI) er Forskningsrådet representert i komitéene for myndighetsrepresentanter. Videre er også Forskningsrådet representert i femten teknologiplattformer, stort sett som myndighetsrepresentanter i såkalte ”Mirror groups”. I styrene for henholdsvis Eurostars og Ambient Assisted Living (AAL) er også Forskningsrådet representert.

Dialog med departementene

Forskningsrådet har deltatt i departementenes ulike utvalg og fora for EU-spørsmål. Med noen få unntak stiller Forskningsrådet som observatør på møtene i EØS-spesialutvalg.

Gjennom arbeidet i FP7s ulike programkomitéer, der delegaten er fra relevant departement og eksperten er fra Forskningsrådet, har dialog med departementene vært ivaretatt.

Forskningsrådet har også hatt løpende dialog med Norges delegasjon til EU i Brussel.

Kontaktpersoner i det norske forskningssystemet – EU-rådgiverne

Forskningsrådet har samarbeid med EU-rådgiverne ved universitetene, høyskolene, instituttene og i næringslivets organisasjoner. Det er gjennom flere rammeprogrammer etablert et slikt samarbeid, og disse rådgiverne er sentrale i arbeidet med å rekruttere norske aktører til deltakelse i rammeprogrammet. Det er oppnevnt EU-rådgivere ved alle universitetene, og ved mer enn 20 av høyskolene. I instituttsektoren er det etablert EU-rådgivere ved 45 institutter, og fra næringslivet er det cirka 20 kontaktpersoner. Enkelte institusjoner har flere enn én EU-rådgiver, dette gjelder for eksempel nesten samtlige universiteter. Til sammen var det ved årets utgang om lag 160 oppnevnte EU-kontaktpersoner i det norske forskningssystemet.

Forskningsrådet har videreutviklet samarbeidet med EU-rådgiverne i 2012. Samtlige EU-rådgivere fra universiteter, høyskoler og institutter har vært invitert til to heldagssamlinger der norsk deltakelse i FP7 og nye programmer i randsonen av FP7 (JPI, Joint Technology Initiatives, artikkel 185-programmer, ERA-NET etc.), samt samarbeidet mellom Forskningsrådet og EU-rådgiverne, var i fokus. Disse samlingene fant sted i henholdsvis mars og oktober 2012.

4.7 Analyse og rapportering

Forskningsrådet utarbeider ulike rapporter og analyser om utviklingen i den norske deltakelsen i rammeprogrammet. Det være seg både faste rapporter, et bredt spekter av ad-hoc-rapporter og mindre analyser, i tillegg til løpende statistikk fra FP7. Materialet produseres så vel til internt bruk i huset, som til et rikt utvalg av ulike eksterne mottakere. I tillegg til resultat- og stastikkrapporteringene, rapporteres det også på et mer strategisk plan til KD. De strategirelaterte rapportene skal blant annet danne grunnlaget for vurderinger av måloppnåelse, og inngå i et arbeid med å styrke både koordineringsarbeidet og det sektorpolitiske arbeidet med deltakelsen i rammeprogrammet.

Strategi- og handlingsplaner

Det har vært produsert to frittstående rapporter i FP7-perioden, som utkvitterte de 24 tiltakspunktene i KDs Strategi for Norges samarbeid med EU om forskning og utvikling i årene 2007-2010. Deretter har det, via årsrapporten, vært rapportert på tiltakspakken. Tiltakspakken er utarbeidet i samarbeid mellom Kunnskapsdepartementet (KD) og Forskningsrådet for den norske deltakelsen i FP7 i perioden 2011-2013. Tidligere har Internasjonal stab, i samarbeid med NCP-ene, produsert to handlingsplaner og en tiltaksplan tilknyttet den norske deltakelsen i FP7. De to handlingsplanene ble utarbeidet for henholdsvis perioden 2007-2008 og perioden 2009-2012.

Mobiliseringsprosjekter

Internasjonal stab har også gjennomført to mobiliseringsprosjekter i løpet av FP7-perioden, med hensikt å stimulere til økt bedriftsdeltakelse og bedre uttelling. Det ble utarbeidet rapporter fra begge prosjektene, som blant annet inneholder strategi og mål for den norske bedriftsdeltakelsen.

Merking av data i henhold til prioriteringene i den norske forskningsmeldingen

NCP-ene har også i 2012 merket EU-prosjektene i henhold til prioriteringene i den norske forskningsmeldingen Klima for forskning. Resultatet av denne merkingen fremkommer via porteføljeanalysen nedenfor i kapittel 5.

Bidrag til indikatorrapporten om det norske forsknings- og innovasjonssystem

Utover det som er nevnt ovenfor så bidrar også Forskningsrådet med tall og tekst til omtalen av EUs rammeprogram i den årlige indikatorrapporten, som Forskningsrådet utgir i samarbeid med

NIFU og Statistisk Sentralbyrå (SSB). Indikatorrapporten omhandler utviklingen i det norske forsknings- og innovasjonssystemet.

Administrasjon av rapporteringsverktøy og data

Oppgaver tilknyttet vedlikehold, drifting, utvikling og administrasjon av Forskningsrådets rapporteringsverktøy for behandling av EU-dataene tilligger også Internasjonal stab. Det være seg alt fra vedlikehold av eksisterende rapporter og utvikling av nye, oppgaver knyttet til oppdateringer av E-Corda, koordinering av arbeidet mot IT-avdelingen hva angår de datatekniske sidene av systemet samt å ivareta eventuelle ønsker og behov fra brukerne. Rapporteringsverktøyet (WebI/BO) er linket til Forskningsrådets datavarehus, og har E-Corda (Kommisjonens database for statistikk) som datakilde for EU-dataene.

5 ANALYSE AV DEN NORSKE DELTAKELSEN I EUs 7. RAMMEPROGRAM MOT PRIORITERINGENE I DEN NORSKE FORSKNINGSMELDINGEN

I dette kapitlet av årsrapporten for forskningssamarbeidet Norge-EU 2012 måles resultatene fra den norske deltakelsen i EUs 7. rammeprogram (FP7) opp mot prioriteringene i forskningsmeldingen Klima for forskning (Stortingsmelding nr. 30 (2008-2009)). For å kunne måle resultatene fra den norske deltakelsen i FP7 mot prioriteringene i forskningsmeldingen er 1 047, av totalt 1 183, innstilte prosjekter med norsk deltakelse klassifiserte i henhold til prioriteringene i denne meldingen. Via disse 1 047 prosjektene er Norge tildelt vel 3,9 mrd. kroner i EU-støtte. Totalt er Norge tildelt rundt 4,2 mrd. kroner fra sin ordinære deltakelse i FP7 ved utgangen av 2012, inklusiv de prosjektene som ikke er klassifiserte. Deltakelsen i randsoneaktivitetene er imidlertid ikke inkludert. Prosjekter tilhørende henholdsvis Euratom-programmet (strålevern), og MCA-programmet (forskerutdanning, karriereutvikling og forskermobilitet) inngår ikke i analysen. Euratom-programmet er ikke omfattet av EØS-avtalen, og Norge mottar derfor ikke EU-støtte via sin deltakelse innenfor strålevern.

EU-midlene (innsatsen) rapporteres akkumulert, dvs. som samlede beløp for de seks årene FP7 har løpt, hvis ikke annet er opplyst. Beløpene i denne delen av årsrapporten rapporteres i norske kroner.

I enkelte tilfeller kan det være vanskelig å gi prosjektene og programmene en fullverdig og entydig klassifisering. Resultatene bør derfor betraktes med en viss rundhet.

5.1 De ni forskningspolitiske målområdene

På samme måte som innenfor norsk forskningspolitikk, har de store samfunnsmessige utfordringene en svært sentral plass også innenfor europeisk forskning. Det synliggjøres både gjennom EUs 7. rammeprogram (FP7), så vel som via de ti felleseuropeiske forskningsprogrammene (JPI-ene) som er opprettet de seneste årene med Norge som deltaker i alle ti. JPI-ene er store satsinger knyttet til sentrale felles samfunnsutfordringer som hav, klima, helse, matsikkerhet, vannressurser, kulturarv samt ulike sosiale, politiske og miljømessige utfordringer ved den europeiske byutviklingen og demografiske konsekvenser av forventet økt levealder. JPI-enes koblinger av nasjonale forskningsprogrammer sørger for nye synergieffekter, som man hittil ikke har fått til gjennom rammeprogrammene.

Den norske forskningsmeldingen retter seg inn mot følgende fem strategiske og fire tverrgående mål;

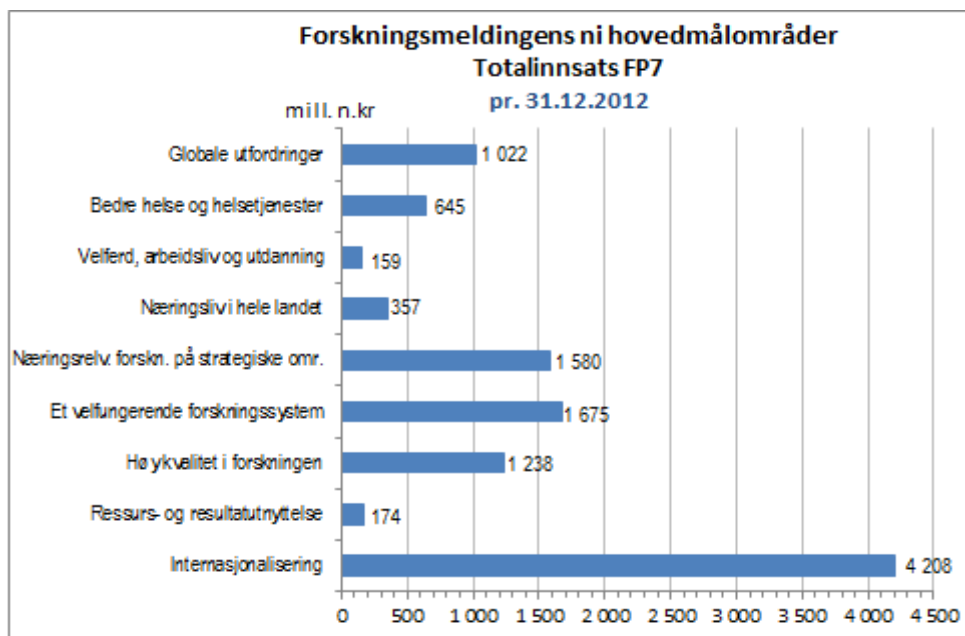

Figur 5.1 De ni hovedprioriteringene i forskningsmeldingen Klima for forskning.

I analysen som følger skilles det mellom målrettet innsats og totalinnsats. Den **målrettede innsatsen** beregnes med utgangspunkt i den EU-støtten, som norske aktører har innhentet innenfor programmer hvis hovedformål samsvarer med en eller flere av de ni gitte prioriteringene i forskningsmeldingen. Den **målrettede innsatsen** tar altså utgangspunkt i formålet til det programmet som et prosjekt er knyttet opp mot.

Den **totale innsatsen** viser den målrettede innsatsen pluss innsatsen utover den målrettede, dvs. den **øvrige innsatsen**. Den øvrige innsatsen tar utgangspunkt i innholdet i prosjektene innenfor programmer der hovedformålet er et annet, men hvor det likevel er slik at enkelte av prosjektene faller inn under målområdet.

Nedenfor vises totalinnsatsen for den norske deltakelsen i EUs FP7 fordelt på forskningsmeldingens ni hovedprioriteringer;

Figur 5.2 Totalinnsats for norsk deltakelse i FP7 fordelt på forskningsmeldingens ni hovedprioriteringer.

Alle programmene i FP7 har hovedformål som faller inn under to, eller flere, av forskningsmeldingens prioriterte områder. FP7 (2007-2013) er EUs viktigste instrument for finansiering av forskning i Europa, og skal imøtekomme Europas sysselsettingsbehov,

konkurransesevne og livskvalitet. All støtte Norge har mottatt via sin deltakelse i FP7, dvs. totalt 4,2 mrd. kroner, er i sin helhet relatert til internasjonalisering.

Bortsett fra internasjonalisering er den norske totalinnsatsen i FP7 høyest innenfor et Velfungerende forskningssystem (1,7 mrd. kroner), Næringsrelevant forskning på strategiske områder (1,6 mrd. kroner) og Høy kvalitet i forskningen (1,2 mrd. kroner).

Et velfungerende forskningssystem

Forskning knyttet til Et velfungerende forskningssystem omfatter virkemidler og støtteformer hvis hovedformål er å sikre samarbeid, arbeidsdeling og nettverk, men også strategisk kunnskaps- og kompetanseoppbygging ved den enkelte institusjon. Flere av FP7-programmene har dette som en del av sin hovedmålsetting. Nesten hele totalinnsatsen på 1,7 mrd. kroner, som kan knyttes til Et velfungerende forskningssystem, er derfor målrettet. Innsatsen innenfor de fem tematiske programmene Environment (miljø og klima), Energy, Health, BIO (matvarer, landbruk, fiskeri og bioteknologi) og SSH (samfunnsvitenskap og humaniora) utgjør, samlet sett, rundt 85 prosent av de midlene som Norge har hentet tilbake fra FP7 knyttet til dette prioriteringsområdet. De fleste av disse programmene har paralleller til store programmer i Forskningsrådet. I tillegg har flere av programmene, som har til hensikt er å styrke forskningskapasiteten, naturlig nok også en målsetting om å oppnå et velfungerende forskningssystem. Det gjelder RI (forskningsinfrastruktur), Potential (forskningspotensial i EUs konvergensregioner og periferi) og INCO (internasjonalt samarbeid). Dessuten inngår ERA-NET (samordning av nasjonale og regionale finansierte FoU-programmer i Europa) i prioriteringen, men der er beløpene Norge mottar fra EU minimale (kun midler til sekretariatdrift).

I tillegg til den målrettede innsatsen, som beskrives ovenfor, har også en mindre andel av prosjektene i henholdsvis ICT (informasjons- og kommunikasjonsteknologi) og SiS (vitenskap og samfunn) til hensikt å underbygge Et velfungerende forskningssystem. Dette til tross for at programmene SiS og ICT ikke har Et velfungerende forskningssystem som en del av sitt hovedformål.

Instituttene innhenter rundt halvparten av all EU-støtte, som kan knyttes til Et velfungerende forskningssystem. Denne sektoren mottar betydelige mer fra EU, generelt sett, enn noen av de øvrige norske sektorgruppene. Det er spesielt innenfor Environment, som også har den høyeste innsatsen knyttet til dette prioriteringsområdet, at instituttene dominerer. Videre går nesten en tredjedel av innsatsen til aktørene i UoH-sektoren, mens mindre andeler går til de øvrige to sektorgruppene (bedrifter og andre). Det meste av UoH-sektorens innsats innenfor Et velfungerende forskningssystem kan knyttes til Health-programmet, etterfulgt av Environment-programmet.

Næringsrelevant forskning på strategiske områder

Totalinnsatsen relatert den norske deltakelsen i FP7 innenfor Næringsrelevant forskning på strategiske områder beløper seg til 1,6 mrd. kroner. I FP7 er det betydelige innslag av marine og maritime temaer, mat, energi og miljøteknologi, samt de generiske teknologiområdene. Disse områdene dekker sektorer der Norge har økonomiske og kunnskapsmessige fortrinn, eller særskilte behov. Norge har spesielt sterke forskningsmiljøer innenfor marine og maritime temaer, samt energi. Det bekreftes da også gjennom høy uttelling innenfor disse områdene i rammeprogrammet. I tillegg er det innenfor informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT), at norske aktører har innhentet mest EU-midler så langt i FP7. De midlene som Norge har mottatt via sin deltakelse i FP7, og som samtidig relaterer seg til IKT, beløper seg til 953 mill. kroner. Dette fordeler seg nokså likt på IKT som fag og teknologi, og på IKT for bruk og anvendelse i andre fag. Godt over halvparten av dette kan knyttes til ICT-programmet, som også har den høyeste budsjettandelen i FP7. Nest etter ICT er det i Security-programmets portefølje vi finner mest informasjonsteknologi, og da er det IKT som bruk og anvendelse som dominerer. I Security

er kvaliteten på de norske søknadene svært høy, med en suksessrate som ligger elleve prosentpoeng over snittet for alle deltakerlandene i dette programmet. I tillegg deltar Norge i nesten hvert fjerde Security-prosjekt.

Innenfor det strategiske området Energi er den norske innsatsen i FP7 på 606 mill. kroner. Hele femten delprogrammer i FP7 har innslag av energi i sin portefølje, men over halvparten av midlene kan allikevel knyttes til Energy-programmet alene. Innsatsen innenfor Energy-programmet kan i sin helhet relateres til global tilgang på miljøvennlig energi, mens en merkbar andel kan knyttes til forskning på nye og forbedrede teknologier for fangst av CO₂ fra kraftproduksjon og annen industri med store CO₂ utslipp. Norge gjør det godt i Energy-programmet, og særlig er kvaliteten på våre søknader høy innen områdene CO₂-håndtering og smarte energinettverk.

Den norske innsatsen knyttet til marin forskning i FP7 beløper seg til 447 mill. kroner. Det meste av dette har norske aktører innhentet via miljø- og klimaprogrammet Environment og fra programmet for matvarer, landbruk, fiskeri og bioteknologi BIO. I Environment er den marine innsatsen sterkest relatert til forskning på økosystemet, mens det for BIO er generert mest innen havbruk. Det er også flere andre programmer som bidrar med summer innenfor det marine, slik som romforskningsprogrammet Space, programmet for små og mellomstore bedrifter SME, infrastrukturprogrammet RI og Transport-programmet.

Innenfor alle de tre nevnte strategiske næringsområdene er det instituttene som dominerer, med rundt halvparten eller mer av de totale EU-midlene Norge har mottatt innenfor de respektive områdene. Særlig gjelder dette innenfor det marine. Her stiller Havforskningsinstituttet i en klasse for seg, men innsatsen til Stiftelsen Nansen Senter for Fjernmåling (NERSC), Metrologisk Institutt, Universitetet i Tromsø (UiT) og Nofima Marin veier også tungt. Innenfor områdene IKT og Energi er det SINTEF, som er mest virksom. En lav andel av den totale norske EU-støtten innenfor både IKT, Marin og spesielt Energi har gått til aktørene fra UoH-sektoren. Når det gjelder IKT så er uttellingen til de norske universitetene svak i FP7s ICT-program, og de har bare fått tilbake 9 prosent av det de midlene de har søkt om. Årsaken til dette er sammensatt og kan blant annet skyldes små- og fragmenterte universitetsmiljøer internasjonalt sett, mangel på adgang til gode nettverk, lav institusjonell forankring av EU-deltakelsen og god tilgang på nasjonal støtte. På energiområdet er det et relativt sterkt industrifokus. Samtidig er det også en kapasitetsbegrensning blant de mest aktive aktørene innen UoH-sektoren, som er blitt noe forsterket den siste tiden i forbindelse med etableringen og oppstarten av FME-ene (Forskningssentre for miljøvennlig energi).

Høy kvalitet i forskningen

Høy kvalitet i forskningen inngår som en del av hovedformålet til henholdsvis ERC-programmet for fremragende forskning og MCA-programmet for forskerutdanning, karriereutvikling og mobilitet. MCA-programmet inngår imidlertid ikke i denne analysen. ERC-programmets målsetting er å stimulere europeisk forskerinitiert «frontier research» ved å investere i de beste forskerne og ideene. Programmet er ment å styrke den tematisk uavhengige forskningen i FP7, og utvelgelsen skjer utelukkende basert på vitenskapelig fortrefelighet. Med ett eneste unntak, er det kun universitetene som deltar i de innstilte ERC-prosjektene fra norsk side. Unntaket er et institutt med en mindre rolle i et britisk ledet prosjekt.

Totalinnsatsen innenfor Høy kvalitet i forskningen er på vel 1,2 mrd. kroner. Den målrettede innsatsen, som i sin helhet kommer fra ERC-programmet, utgjør i underkant av en tredjedel. I tillegg omfatter også totalinnsatsen midler fra prosjekter i programmer med en til dels høy grunnforskningsandel, men hvor disse programmenes hovedformål er et annet enn Høy kvalitet i forskningen. Det gjelder prosjekter fra alle tematiske programmer, foruten fra Transport- og

Security-programmene. De to programmene inneholder kun prosjekter med anvendt forskning, i tillegg til noe utviklingsarbeid. Tilnærmet det samme gjelder NMP-programmet (nano, produksjonsteknologi og materialer), hvor kun ett prosjekt inneholder grunnforskning. Det er mest grunnforskning i prosjekter tilhørende Environment, Energy- og Health-programmene, foruten i ERC-programmet.

Halvparten av alle de norske aktørene som står bak totalinnsatsen knyttet til Høy kvalitet i forskningen kommer fra UoH-sektoren, mens godt over en tredjedel er institutter.

Globale utfordringer

Norge henter inn betydelig midler fra FP7 knyttet til prioriteringsområdet Globale utfordringer, hvor totalinnsatsen er på vel 1,0 mrd. kroner så langt. Globale utfordringer inngår som en del av hovedformålet til åtte av FP7-programmene, men det aller meste av innsatsen finner vi innenfor Environment og Energy-programmene. Forskning på globale miljø- og klima utfordringer, samt global tilgang på miljøvennlig energi, er både sentrale tema i FP7 og tema hvor norske forskere har svært høy kompetanse.

Nesten to tredjedeler av innsatsen innen globale utfordringer går til instituttene, mens aktørene i UoH-sektoren trekker inn i underkant av en fjerdedel av FP7-midlene knyttet til Globale utfordringer. Spesielt høye er andelene som går til instituttene innenfor globale miljøutfordringer, global tilgang på miljøvennlig energi og globale klimautfordringer. De norske bedriftene mottar en mindre andel av EU-støtten når det gjelder forskning for å møte globale utfordringer, og over halvparten av alt de mottar er innenfor global tilgang på miljøvennlig energi.

Det er hovedsakelig innenfor tilgang på miljøvennlig energi (399 mill. kroner), miljøutfordringer (370 mill. kroner) og klimautfordringer (313 mill. kroner) Norge har mottatt støtte fra EU knyttet til de globale utfordringene. Innenfor forskning på internasjonal politikk og økonomi (88 mill. kroner) har de norske miljøene mottatt en noe mindre andel av støtten innenfor prioriteringen Globale utfordringer.

Forskning innenfor global tilgang på miljøvennlig energi er forskning på energiøkonomisering, fornybar energi, karbonfangst- og lagring og på tiltak for å gjøre utnyttelsen av fossile energikilder mer miljøvennlig. Hele 85 prosent av det Norge har hentet inn relatert til global tilgang på miljøvennlig energi, er mottatt via Energy-programmet. Vi kan vise til gode resultater i dette programmet. Spesielt høyt er tilslaget på søknadene innen områdene CO₂-håndtering og smarte energinettverk. Det viser at Norge får uttelling på de områdene norske aktører har faglig styrke, og er langt fremme internasjonalt. Innen området smarte energinettverk har Norge unik erfaring og kunnskap gjennom utvikling og bruk av modellverktøy, markedssystem, systemtilnærming, osv. Innen fornybar elektrisitetsproduksjon er både den norske og utenlandske mobiliseringen stor, og konkurransen er spesielt høy. Den største delen av de mindre erfarne søkermiljøene mobiliseres her, noe som også gjenspeiles i den lave norske suksessraten innen området. I Norge er det relativt lite bruk av, aktivitet innen eller spisskompetanse på de aktivitetene som utlyses under fornybar drivstoff, fornybar varme og kjøling og energieffektivisering. Her har mange norske miljøer i stor grad en nasjonal profil på sin aktivitet.

Det aller meste av det som norske aktører har mottatt av EU-midler til forskning på globale miljøutfordringer, er mottatt via Environment-programmet. Norge er sterk på miljøforskning, noe som også gir meget god uttelling i rammeprogrammet. Den norske suksessen innen Environment er sammenfallende med den nasjonale satsingen på tilsvarende områder. Mens forskning på blant annet økosystemer og bærekraftig utvikling lenge har stått sentralt i EU-forskningen, ble satsing på miljøteknologi introdusert mot slutten av det forrige rammeprogram, og har hatt en sentral

plass i FP7 via Environment. Miljøteknologi defineres vidt, fra bærekraftig bruk av biologisk mangfold til avfallshåndtering.

Under globale klimautfordringer inngår all klimarelatert forskning, bortsett fra nasjonalt orientert forskning om klimaeffekter og klimatilpasninger. Også innenfor globale klimautfordringer er det meste knyttet til Environment (including Climate Change). Det er imidlertid også mindre innslag av klima i noen av de andre FP7-programmene, hvorav mest innen infrastrukturprogrammet RI og romforskningsprogrammet Space. Forskning på klima står sentralt i Environment, og effekter av klimaendringer og tilpasningsstrategier har fått en enda større plass i FP7 enn tidligere. Kvaliteten på søknader med norsk deltakelse til klimarelaterte tema i Environment holder svært god kvalitet, med et resultat langt over snittet for alle deltakerlandene i disse temaene.

Over 40 prosent av alle forskningsmidlene knyttet til internasjonal politikk og økonomi, som Norge har mottatt i FP7, ligger innenfor programmet for fremragende forskning ERC. I tillegg er det spesielt via programmene SSH (samfunnsvitenskap og humaniora) og Security (sikkerhet) vi har hentet inn midler relatert til dette prioriteringsområdet. Begge disse programmene har sterke samfunnsmessige og sosiale aspekter.

VEDLEGG

VEDLEGG 1

Vedlegg 1: Begreps- og indikatordefinisjoner

BEGREPER:

NCP

NCP =National Contact Points. Hvert program i FP7 har som oftest en, unntaksvis flere, kontaktpersoner (NCP-er) i Forskningsrådet. NCP for Space-programmet er tilknyttet Norsk Romsenter.

Søknad/Prosjektsøknad

Søknad og prosjektsøknad er det samme, og begrepene brukes om hverandre. En søknad er et prosjektforslag.

Prosjekt

En søknad blir til prosjekt når den er signert som kontrakt.

Begrepet ”innstilt prosjekt” brukes allikevel om en prosjektsøknad som er innstilt for finansiering, men ennå ikke blitt signert som kontrakt.

Deltaker

Brukes synonymt med partner eller aktør. En norsk deltaker er registrert med adresse i Norge. En deltaker er en institusjon (ikke person).

Deltakelser

En deltaker kan ha flere deltakelser. For eksempel kan UiO delta to ganger i samme prosjekt, med to deltakere fra ulike fakulteter.

Koordinator

Koordinator er det samme som prosjektleder. Koordinatoren skal ivareta den faglige fremdriften og den administrative gjennomføringen av prosjektet, samt være sentralt kontaktpunkt for prosjektet. Blant mange oppgaver som tilligger koordinatoren er en av dem å undertegne kontrakten med Kommisjonen på vegne av konsortiet.

Det er med svært få unntak bare en koordinator pr prosjekt.

Søknadsstatus

Det finnes forskjellige typer søknadsstatus;

- Innstilt prosjekt: en prosjektsøknad som er innstilte for finansiering/støtte, men ennå ikke har blitt kontrakt.
- Reserve: en prosjektsøknad som ligger over poenggrensen for å få finansiering, men som man i utgangspunktet ikke har budsjettmidler nok til å kunne finansiere. Hvis man får tilført mer midler, eller noen av de opprinnelige innstilte prosjektene faller ut av listen, så kan prosjekter på reserveliste bli flyttet opp. Det er kun de beste søknadene av de som har oppnådd poenggrensen, men som likevel ikke er innstilt for finansiering, som blir satt på reserveliste.
- Avslått: en prosjektsøknad som enten ikke nådde opp til poenggrensen, eller som nådde opp men som det ikke fantes budsjettmidler til å finansiere.

Eligible søknader

Gyldige søknader, dvs. de søknadene som evalueres.

Kontrakt

Et prosjekt som det er signert kontrakt for. I forkant har prosjektsøknaden vært innstilt for finansiering, og den har gjennomgått en kontraktsforhandlingsperiode.

En søknad blir til prosjekt når den er signert som kontrakt.

Sektorer

Det rapporteres på følgende fire sektorgrupper;

- UoH-sektoren: Universitets- og høyskolesektoren. Omfatter alle universiteter, universitetssentret på Svalbard, universitetsstudiene på Kjeller, vitenskapelige, statlige og andre høyskoler
- Institutter: Instituttene kan deles inn i følgende grupper; primærnæringsinstitutter (landbruks- og fiskeriinstitutter), samfunnsfaglige institutter, teknisk-industrielle institutter, miljøinstitutter og andre institutter
- Bedrifter: Omfatter alle bedriftene
- Andre: Omfatter aktører som ikke kan henføres til noen av de tre andre sektorene. Det gjelder myndigheter (departementer, ytre etater og institusjoner direkte underlagt departementene, fylkeskommuner og kommuner), et bredt spekter av ulike organisasjoner og foreninger

INDIKATORER:

Suksessrate

Suksessraten viser innvilgelsesprosenten, og kalles også innvilgelsesrate. Det finnes ulike typer suksessrater;

Suksessrate: Andelen av alle prosjektsøknader som er innstilte for finansiering. Det er denne vi vanligvis bruker når vi snakker om suksessrate.

Suksessrate deltakelser: Andelen deltakelser i alle prosjektsøknader som er innstilte for finansiering.

Finansiell suksessrate: Andelen av den søkte EU-støtten i prosjektsøknadene, som inngår prosjektsøknadene som er innstilte for finansiering.

Norsk andel av total

Den viser den prosentmessige andelen, som innstilte prosjekter (eller prosjektsøknader) med norsk deltakelse, utgjør av alle innstilte prosjekter (eller prosjektsøknader).

Koordinatorandel

Den norske koordinatorandelen angir hvor stor prosentandel av alle prosjektsøknader (eller innstilte prosjekter) med norsk deltakelse som samtidig har en norsk koordinator.

Koordinatorandelen kan også angi hvor stor prosentandel av alle norske deltakelser i prosjektsøknadene (eller innstilte prosjekter) som samtidig også har en koordinatorrolle. Da vil det fremgå at det er deltakelsene det er snakk om.

Finansiell retur

Norsk finansiell retur beregnes som tildelt EU-støtte til norske aktører i prosent av den totale tilgjengelige EU-støtten (budsjettet).

Vedlegg 2: Forkortelser

AAL-	Ambient Assisted Living
AD-	Arbeidsdepartementet
AERO-	Aeronautics and space
ARTEMIS-	Embedded Computing Systems Initiative
BIO-	Food, Agriculture and Fisheries, and Biotechnology
BIOFORSK-	Norwegian Institute for Agricultural and Environmental Research
CCS-	Carbon capture and storage (karbonfangst og lagring)
CICERO-	Senter for klimaforskning
COST-	Collaborative Projects
CP-	Collaborative Projects
CSA-	Coordination and Support Action
CSF-	Civil Society Facility
DG-	Directorate General
DG INFSO-	Directorate General Information Society and Media
DG R&I -	Research and Innovation
DG RTD-	Directorate General Research Technology and Development
DG TREN-	Directorate General for Energy and Transport
DG Connect-	Directorate General for Communications Networks, Content and Technology
DNV -	Det Norske Veritas
ENIAC-	European Nanoelectronics Initiative Advisory Council
ERA-	European Research Area (Felles europeisk forskningsarena)
ERAC-	European Research Area Committee
ERA-NET-	Support for the coordination of activities/Instrument for cross-border joint funding of R&D
ERC-	European Research Council
ERMP-	European Metrology Research Programme
ESA-	European Space Agency
ESFRI-	European Strategy Forum on Research Infrastructures
ETP-	European Technology Platforms (Teknologiplattformer)
EU-	European Union
EU-rådgiver	Kontaktperson ved norsk institusjon som deltar i EUs rammeprogram
EØS-	Det europeiske økonomiske samarbeidsområde
EURATOM-	European Atomic Energy Community
EUREKA	Pan-European network for market-oriented, industrial R&D
FCH-	Fuel Cells and Hydrogen
FKD-	Fiskeri- og kystdepartementet
FET-	Future and Emerging Technologies
FME-	Forskningssentre for miljøvennlig energi
FP7-	EUs 7. rammeprogram for forskning og teknologiutvikling (2007-2013)
GPC-	The High Level Group for Joint Programming
HOD-	Helse- og omsorgsdepartementet
H2020-	Horisont 2020. EUs rammeprogram for forskning og teknologiutvikling (2014-2020)
ICT-	Information and Communication Technologies
IFE-	Institutt for energiteknikk
IGLO-	Informal Group of Liaison Offices
IMI -	Innovative Medicine Initiative (innovativ medisinsk teknologigrunnlag)
IMR-	Havforskningsinstituttet

IN-	Divisjon for innovasjon
INCO-	Activities of International Co-operation/Specific measures in support of international cooperation
IPR-	Intellectual Property Rights
IRIS-	International Research Institute of Stavanger.
JRC -	Joint Research Centre
JPI -	Joint Programming Initiatives (fellesprogrammer)
JTI -	Joint Technology Initiatives
LMD-	Landbruks- og matdepartementet
MCA-	Marie Curie Actions/Human resources and mobility
MD-	Miljøverndepartementet
MML-	Mobilization and Mutual Learning
MoU-	Memorandum of understanding
CE-	Norwegian Centres of Expertise
NCP-	National Contact Points
NGI-	Norges Geotekniske Institutt
NIFU STEP-	Norsk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning
NILU-	Norsk institutt for luftforskning
NINA-	Norsk institutt for naturforskning
NIVA-	Norsk institutt for vannforskning
NMP-	Nanotechnologies and nanosciences, knowledge-based multifunctional materials and new production processes
NoE-	Network of Excellence
NTNU-	Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
PES-	Prosjektetableringsstøtte
POTENTIAL-	Research Potential
PPPs -	Public-Private Partnerships
REGIONS-	Regions of Knowledge
RI-	Research infrastructures
RR-HF-	Rikshospitalet-Radiumhospitalet/Rikshospitalet
SGHRM -	Steering Group for Human Resources and Mobility
SESAR-	Single European Sky ATM Research Joint Undertaking
SET-Plan-	Strategic Energy Technologies
SFF-	Sentre for fremragende forskning
SFI-	Sentre for forskningsdrevet innovasjon
SFIC -	Strategic Forum for International S&T Cooperation
SINTEF-	Næringsdrivende stiftelse
SiS-	Science in Society
SMB-	Små og mellomstore bedrifter (=SME)
SME-	Small and medium enterprises (=SMB)
SSH-	Socio-economic Sciences and Humanities
TI-	Teknologisk Institutt
TØI-	Transportøkonomisk institutt
UHR-	Universitets- og høyskolerådet
UiA -	Universitetet i Agder
UiB -	Universitetet i Bergen
UiN -	Universitetet i Nordland
UiO -	Universitetet i Oslo
UiS -	Universitetet i Stavanger
UiT -	Universitetet i Tromsø
UoH-	Universitet- og høyskole
UMB-	Universitet for miljø- og biovitenskap

Vedlegg 3: Aktører i sektorgruppene

UNIVERSITET- OG HØGSKOLER

UNIVERSITETER

1. UiO (Universitetet i Oslo)
2. UiB (Universitetet i Bergen)
3. UiT (Universitetet i Tromsø)
4. NTNU (Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet)
5. UiS (Universitetet i Stavanger)
6. UiA (Universitetet i Agder)
7. UMB (Universitetet for miljø- og biovitenskap)
8. UiN (Universitetet i Nordland)

HØGSKOLER

Vitenskapelige høyskoler (VH):

Vitenskapelige høyskoler har rett til å opprette studietilbud på alle nivå innen høyskolens fagretning.

- Norges veterinærhøgskole (NVH)
- Norges musikkhøgskole (NMH)
- Handelshøyskolen BI (BI)
- Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo (AHO)
- Norges Handelshøyskole (NHH)
- Norges idrettshøgskole (NIH)
- Det teologiske menighetsfakultet
- Misjonshøgskolen i Stavanger

Statlige høyskoler (SH):

- Akademi for scenekunst
- Politihøgskolen
- Kunsthøgskolen i Oslo /SHKS (KHiO)
- Statens balletthøgskole
- Statens høyskole for kunsthåndverk og design
- Statens teaterhøgskole
- Diakonhjemmet Høgskole Rogaland (RHS)
- Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA)
- Høgskolen i Bergen (HIB)
- Høgskolen i Bodø (HIBO) (fom. 01.01.2011 Universitetet i Nordland)
- Høgskolen i Buskerud (HiBU)
- Høgskolen i Finnmark (HIFM)
- Høgskolen i Gjøvik (HiG)
- Høgskolen i Harstad (HiH)
- Høgskolen i Hedmark (HIHM)
- Høgskolen i Lillehammer (HiL)
- Høgskolen i Molde (HIMOLDE)
- Høgskolen i Narvik (HiN)

- Høgskolen i Nesna (HiNESNA)
- Høgskolen i Nord-Trøndelag (HiNT)
- Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA)
- Høgskolen i Sør-Trøndelag (HiST)
- Høgskolen i Telemark (HiT)
- Høgskolen i Tromsø (HiTø)
- Høgskolen i Vestfold (HIVE)
- Høgskolen i Ålesund (HIALS)
- Høgskolen i Østfold (HiØ)
- Høgskolen Stord/Haugesund (HSH)
- Høgskolen i Sogn og Fjordane (HSF)
- Høgskolen i Volda (HIVOLDA)
- Høgskolen Diakonova (HD)
- Nettstudier fra Høgskolen i Bergen
- Nettverksuniversitetet (NVU)
- Samisk høgskole/Sami Allaskuvla(SA/SH)
- Statens trafikklærerskole
- Statens yrkespedagogiske høgskole

Andre i UoH-sektoren

- Universitetssentret på Svalbard (UNIS)
- Universitetsstudiene på Kjeller (UNIK)
- Centre for Molecular Biology and Neuroscience
- Betanien Diakonale Høgskole
- Center for Advanced Study at the Norwegian Academy
- Bergen Diakonale Høgskole

INSTITUTTER

PRIMÆRNÆRINGSINSTITUTTER

Består av landbruks- og fikeriinstitutter.

BIOFORSK

NOFIMA

Norsk senter for bygdeforskning (Bygdeforskning)

Norsk Institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF)

Norsk institutt for skog og landskap (Skog og landskap)

Veterinærinstituttet (VI)

SINTEF Fiskeri og havbruk AS

Havforskningsinstituttet (IMR)

Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning (NIFES).

SAMFUNNSVITENSKAPELIGE INSTITUTTER

Agderforskning AS
International Research Institute of Stavanger AS-Samfunn (IRIS Samfunn)
Møreforskning
Nordlandsforskning
Northern Research Institute Alta (NORUT Alta)
Telemarksforskning-Bø
Telemarksforskning-Notodden
Trøndelag Forskning og Utvikling AS
Vestlandsforskning
Stiftelsen Østfoldforskning (Østfoldforskning)
Østlandsforskning
Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA)
Institutt for samfunnsforskning (ISF)
Chr. Michelsens Institutt (CMI)
Fridtjof Nansens Institutt (FNI)
Institutt for fredsforskning (PRIO)
Stiftelsen Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU)
Norsk utenrikspolitisk institutt (NUPI)
Arbeidsforskningsinstituttet AS (AFI)
Forskningsstiftelsen FAFO (FAFO)
Samfunns- og næringslivsforskning AS (SNF)
NTNU Samfunnsforskning AS
Frischsenteret
Rokkansenteret (SNF)
SINTEF Teknologi og Samfunn
Statens institutt for rusmiddelforskning (SIRUS)
Statens institutt for forbruksforskning (SIFO)

MILJØINSTITUTTER

Norsk institutt for vannforskning (NIVA)
Norsk institutt for naturforskning (NINA)
CICERO Senter for klimaforskning (CICERO)
Norsk institutt for luftforskning (NILU)
Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU)
Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR)
Transportøkonomisk institutt (TØI)
Stiftelsen Nansen senter for miljø og fjernmåling (NERSC)

TEKNISK-INDUSTRIELLE INSTITUTTER

Stiftelsen SINTEF for industriell og teknisk forskning (Stiftelsen SINTEF)
SINTEF Energiforskning AS
SINTEF Petroleumsforskning
Chr. Michelsen Research AS (CMR)
Norsk Regnesentral (NR)
Institutt for energiteknikk (IFE)
Norsk Marinteknisk Forskningsinstitutt- Sintef (MARINTEK)
NORSAR - forskningsinstitutt for seismologi og anvendt geofysikk (NORSAR)
Norges Geotekniske Institutt (NGI)
Northern Research Institute Tromsø (NORUT Tromsø)
Northern Research Institute Narvik (NORUT Narvik)
International Research Institute of Stavanger (IRIS)

Telemark teknisk-industrielle utviklingssenter (TELETEK)
Forsvarets forskningsinstitutt (FFI)

ANDRE INSTITUTTER

Folkehelseinstituttet
Teknologisk Institutt AS (TI)
Simula Research Laboratory
Simula Innovation AS
Papir- og fiberinstituttet AS (PFI)
Meteorologisk institutt (DNMI eller met.no)
Norsk Polarinstitutt (NP)
Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD)
Norges geologiske undersøkelse (NGU)
Institutt for forsvarsstudier (IFS)
Unifob AS
SINTEF Helse

ANDRE (SEKTORGRUPPE)

Deltakere tilhørende denne sektorgruppen er deltakere som ikke faller inn under noen av de tre andre sektorgruppene (UoH, institutter, bedrifter). Det gjelder myndigheter (departementer, ytre etater og institusjoner underlagt departementene, kommuner, fylker), helseforetak, ulike organisasjoner og foreninger.

Vedlegg 4: Figurer og tabeller

FIGURER

Figur 2.1	Budsjett for FP7.
Figur 2.2:	Randsoneaktiviteter i FP7.
Figur 3.1	Norske deltakelser pr. sektor i søknader i FP7.
Figur 3.2	Norske deltakelser pr. sektor i innstilte prosjekter i FP7.
Figur 3.3	Norsk EU-støtte pr. sektor i innstilte prosjekter i FP7.
Figur 3.4	Norges 20 viktigste samarbeidsland.
Figur 3.5	Norsk EU-støtte pr. fylke.
Figur 3.6	Norske deltakelser pr. sektor i søknader i Health.
Figur 3.7	Norske deltakelser pr. sektor i innstilte prosjekter i Health.
Figur 3.8	Norsk EU-støtte pr. sektor i innstilte prosjekter i Health.
Figur 3.9	Dekningsprofil Health.
Figur 3.10	Norske deltakelser pr. sektor i søknader i BIO.
Figur 3.11	Norske deltakelser pr. sektor i innstilte prosjekter i BIO.
Figur 3.12	Norske EU-støtte pr. sektor i innstilte prosjekter i BIO.
Figur 3.13	Dekningsprofil BIO.
Figur 3.14	Norske deltakelser pr. sektor i søknader i ICT.
Figur 3.15	Norske deltakelser pr. sektor i innstilte prosjekter i ICT.
Figur 3.16	Norske EU-støtte pr. sektor i innstilte prosjekter i ICT.
Figur 3.17	Dekningsprofil ICT
Figur 3.18	Norske deltakelser pr. sektor i søknader i NMP.
Figur 3.19	Norske deltakelser pr. sektor i innstilte prosjekter i NMP.
Figur 3.20	Norske EU-støtte pr. sektor i innstilte prosjekter i NMP.
Figur 3.21	Dekningsprofil NMP.
Figur 3.22	Norske deltakelser pr. sektor i søknader i Energy.
Figur 3.23	Norske deltakelser pr. sektor i innstilte prosjekter i Energy.
Figur 3.24	Norske EU-støtte pr. sektor i innstilte prosjekter i Energy.
Figur 3.25	Dekningsprofil Energy.
Figur 3.26	Norske deltakelser pr. sektor i søknader i Environment.
Figur 3.27	Norske deltakelser pr. sektor i innstilte prosjekter i Environment.
Figur 3.28	Norske EU-støtte pr. sektor i innstilte prosjekter i Environment.
Figur 3.29	Dekningsprofil Environment 2007-2011.
Figur 3.30	Dekningsprofil Environment 2012.
Figur 3.31	Norske deltakelser pr. sektor i søknader i Transport.
Figur 3.32	Norske deltakelser pr. sektor i innstilte prosjekter i Transport.
Figur 3.33	Norske EU-støtte pr. sektor i innstilte prosjekter i Transport.
Figur 3.34	Dekningsprofil Sustainable Surface Transport (SST).
Figur 3.35	Dekningsprofil Aeronautics and Air Transport (AAT).
Figur 3.36	Norske deltakelser pr. sektor i søknader i SSH.
Figur 3.37	Norske deltakelser pr. sektor i innstilte prosjekter i SSH.
Figur 3.38	Norske EU-støtte pr. sektor i innstilte prosjekter i SSH.
Figur 3.39	Dekningsprofil SSH.
Figur 3.40	Norske deltakelser pr. sektor i søknader i Space.
Figur 3.41	Norske deltakelser pr. sektor i innstilte prosjekter i Space.
Figur 3.42	Norske EU-støtte pr. sektor i innstilte prosjekter i Space.
Figur 3.43	Dekningsprofil Space.
Figur 3.44	Norske deltakelser pr. sektor i søknader i Security.
Figur 3.45	Norske deltakelser pr. sektor i innstilte prosjekter i Security.

Figur 3.46	Norske EU-støtte pr. sektor i innstilte prosjekter i Security.
Figur 3.47	Dekningsprofil Security.
Figur 3.48	Norske deltakelser pr. sektor i innstilte prosjekter i ERC.
Figur 3.49	Norske EU-støtte pr. sektor i innstilte prosjekter i ERC.
Figur 3.50	Dekningsprofil ERC
Figur 3.51	Norske deltakelser pr. sektor i søknader i People.
Figur 3.52	Norske deltakelser pr. sektor i innstilte prosjekter i People.
Figur 3.53	Norske EU-støtte pr. sektor i innstilte prosjekter i People.
Figur 3.54	Dekningsprofil People.
Figur 3.55	Norske deltakelser pr. sektor i søknader i RI.
Figur 3.56	Norske deltakelser pr. sektor i innstilte prosjekter i RI.
Figur 3.57	Norske EU-støtte pr. sektor i innstilte prosjekter i RI.
Figur 3.58	Dekningsprofil RI.
Figur 3.59	Norske deltakelser pr. sektor i søknader i SME.
Figur 3.60	Norske deltakelser pr. sektor i innstilte prosjekter i SME.
Figur 3.61	Norske EU-støtte pr. sektor i innstilte prosjekter i SME.
Figur 3.62	Norske deltakelser pr. sektor i innstilte prosjekter i Regions.
Figur 3.63	Norske EU-støtte pr. sektor i innstilte prosjekter i Regions.
Figur 3.64	Dekningsprofil INCO.
Figur 5.1	De ni hovedprioriteringene i forskningsmeldingen Klima for forskning.
Figur 5.2	Totalinnsats for norsk deltakelse i FP7 fordelt på forskningsmeldingens ni hovedprioriteringer.

TABELLER

Tabell 3.1	Status norske prosjektsøknader og koordinatører totalt.
Tabell 3.2	Antall søknader og innstilte prosjekter med suksessrater fordelt på programmer.
Tabell 3.3	Norsk søkt støtte i innstilte prosjekter med returprosent fordelt på programmer.
Tabell 3.4	Status norske prosjektsøknader og koordinatører i Health
Tabell 3.5	Status norske prosjektsøknader og koordinatører i BIO.
Tabell 3.6	Status norske prosjektsøknader og koordinatører i ICT.
Tabell 3.7	Status norske prosjektsøknader og koordinatører i NMP.
Tabell 3.8	Status norske prosjektsøknader og koordinatører i Energy.
Tabell 3.9	Status norske prosjektsøknader og koordinatører i Environment.
Tabell 3.10	Status norske prosjektsøknader og koordinatører i Transport.
Tabell 3.11	Status prosjektsøknader fordelt på transportform i Transport.
Tabell 3.12	Status norske prosjektsøknader og koordinatører i SSH.
Tabell 3.13	Status norske prosjektsøknader og koordinatører i Space.
Tabell 3.14	Status norske prosjektsøknader og koordinatører i Security.
Tabell 3.15	Status norske prosjektsøknader i ERC.
Tabell 3.16	Innstilte prosjekter med norsk deltakelse i ERC fordelt på instrumenter.
Tabell 3.17	Status norske prosjektsøknader i MCA.
Tabell 3.18	Resultater for prosjektsøknader pr. ordning i MCA.
Tabell 3.19	Status norske prosjektsøknader og koordinatører i RI.
Tabell 3.20	Status norske prosjektsøknader og koordinatører i SME.
Tabell 3.21	Status norske prosjektsøknader og koordinatører i Regions of Knowledge.
Tabell 3.22	Status norske prosjektsøknader og koordinatører i INCO.
Tabell 3.23	Status norske prosjektsøknader i Euratom.
Tabell 4.1	Utbetalt PES-støtte i perioden 2007-2012.

EUs rammeprogram for forskning og teknologisk utvikling er et av de viktigste tiltakene for å utvikle den kunnskapsbaserte økonomien i Europa. Norge deltar som fullverdig medlem i rammeprogrammet gjennom EØS-avtalen.

Publikasjonen kan bestilles på
www.forskningsradet.no/publikasjoner

Norges forskningsråd
Stensberggata 26
Postboks 2700 St. Hanshaugen
0131 Oslo

Telefon: 22 03 70 00
Telefaks: 22 03 70 01
post@forskningsradet.no
www.forskningsradet.no

Utgiver:
© Norges forskningsråd
Internasjonalt kontor
www.forskningsradet.no/EU

Omslagsdesign: Design et cetera AS
Trykk: 07 Gruppen AS
Opplag: 400

Oslo, mai 2013

ISBN 978-82-12-03198-2 (trykksak)
ISBN 978-82-12-03199-9 (pdf)